

Jaar 2005 06 verslag

Kinderrechtencommissariaat

Welke vragen en klachten krijgt het Kinderrechtencommissariaat? [Welke acties onderneemt het KRC?](#)

[Welke gaten zijn er nog in de regelgeving?](#) Wat moet er veranderen voor kinderen en jongeren in Vlaanderen?

jaarverslag 2005/06

‘Ombudspersonen voor kinderen houden niet enkel toezicht op de naleving van het VN-Verdrag voor de Rechten van het Kind, maar maken er ook een levend instrument voor kinderen van.’

Prof. Dr. J. Doek
Voorzitter van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind

Graag had ik aan het begin van dit zevende jaarverslag geschreven wat een sterk kinderrechtenjaar het is geweest. Jammer genoeg zou dat de waarheid geweld aandoen.

Kinderrechten werden het voorbije werkjaar immers opnieuw ernstig geschonden. Opnieuw kregen we te maken met traumatiserende feiten als de moorden op minderjarigen – Joe, Luna, Stacy en Nathalie. Opnieuw stegen de meldingen bij de Vertrouwenscentra Kindermishandeling. Opnieuw werden leerlingen op incorrecte wijze uitgesloten uit hun school en werden minderjarige asielzoekers opgesloten louter en alleen omdat hun ouders niet over de juiste papieren beschikken.

De vernieuwde jeugdbeschermingswet kan ons evenmin bekoren, want ze zet het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind onvoldoende in de praktijk om. Het is ook een verloren jaar geweest inzake echt vernieuwende kinderrechtenregelgeving, zoals bijvoorbeeld een sterke rechtspositie voor de minderjarige of een verplichte kennismaking met bemiddeling voor scheidende ouders.

Het is evenwel niet allemaal kommer en kwel. Op Vlaams niveau kreeg het tweede jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan vorm. Al moeten we het aspect kinderrechten soms met een vergrootglas zoeken in dit plan, het stemt ons tevreden dat de systematische opdracht is ingezet om regelgeving te toetsen aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Binnen de Integrale Jeugdhulp trad het decreet rechtspositie van de minderjarige in jeugdhulp in werking, en de betrokken sectoren kregen vorming over de nieuwe aspecten hiervan. Ook dat is een behoorlijke vooruitgang, net als de positieve berichten over meer middelen voor time-outprojecten en herstelprojecten binnen onderwijs, en niet te vergeten de concrete plannen om te komen tot de langverwachte kosteloosheid van het basisonderwijs.

Elk jaar krijgen we zo met voor- en tegenspoed te maken. Wat goed is, kan steeds beter, wat slecht is, moet hoe dan ook goed worden. Het Kinderrechtencommissariaat zet zich constant in voor deze opdracht inzake kinderrechten. Deze taak kan ik slechts vervullen dankzij de niet-aflatende inzet van de teamleden van het Kinderrechtencommissariaat, waarvoor ik hen nadrukkelijk wil bedanken, als ook dankzij de steun van medestanders, zowel binnen als buiten het Vlaams Parlement.

Ankie Vandekerkchove
Kinderrechtencommissaris
November 2006

Inhoud

Hoofdstuk 1	Kinderrechtencommissariaat	11
1.	De opdracht	12
1.1.	Advieswerk	13
1.2.	Ombudswerk	13
1.3.	Communicatiewerk	13
1.4.	Onderzoekswerk	13
2.	De doelgroepen	14
2.1.	Beleidsactoren	14
2.2.	Minderjarigen	14
2.3.	Volwassenen	14
3.	De medewerkers en middelen	16
3.1.	Medewerkers	16
3.2.	Financiële middelen	16
3.3.	Samenwerking met het Algemeen Secretariaat	17

Inhoud

Hoofdstuk 2	Ombudswerk	19
1.	De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat	20
1.1.	Kinderrechtencommissariaat antwoordt op vragen en klachten	20
1.2.	Structurele impact van het ombudswerk	21
2.	Meldingen	27
2.1.	Profiel van melders en meldingen	22
2.1.1.	Hoeveel vragen en klachten?	22
2.1.2.	Wie nam contact op met het Kinderrechtencommissariaat?	23
2.1.3.	Hoe namen melders contact op?	25
2.1.4.	Wanneer namen melders contact op?	26
2.1.5.	Uit welke regio kwamen de meldingen?	26
2.1.6.	Hoe werden vragen en klachten behandeld?	27
2.1.7.	Naar wie of wat verwijzen we door?	29
2.2.	Thema's van meldingen	30
2.2.1.	Gezin	32
2.2.2.	Onderwijs	65
2.2.3.	Hulp aan kinderen en jongeren	82
2.2.4.	De leefsituatie van kinderen en jongeren	93
2.2.5.	Minderjarigen en delinquentie	105
2.2.6.	Minderjarigen in een precare verblijfsituatie	110

Inhoud

Hoofdstuk 3	Communicatiewerk	119
1.	Informereren en sensibiliseren	120
1.1.	Bekendmaking kinderrechten	120
1.1.1.	Via informatiedragers	120
1.1.2.	Op events	122
1.2.	Informereren over onderzoeksresultaten	125
1.2.1.	Lancering boek 'De kliksons voorbijgeklikt'	125
1.2.2.	Colloquium 'Kinderen en scheiding'	126
1.2.3.	Infodossier 'Checklist kinderen in afzondering'	126
1.2.4.	Belevingsonderzoek 'Kinderen en scheiding'	126
1.3.	Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media	127
1.3.1.	Doelgroepenmedia	127
1.3.2.	Nieuwsmedia	127
1.4.	Interactief informatiekanaal: website kinderrechten.be	130
1.5.	Nieuwe huisstijl	131
2.	Netwerking en contacten met het werkveld	132
2.1.	Kinderrechtencoalitie	132
2.2.	Netwerk kinderrechten en jeugd	132
2.3.	Aanspreekpunten kinderrechten	132
2.4.	Reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechtenbeleid	133
2.5.	Stuurgroep 'Gelukkig zijn XL'	133
2.6.	Stuurgroep decreet rechtspositie	133
2.7.	Werkgroep kinderrechten	133
2.8.	What do you think?-project	134
2.9.	Symposium 'Sport op jongerenmaat'	134
2.10.	'Doe eens normaal'- project	135
2.11.	Onderzoeksproject kinderen en mobiliteit	135
2.12.	Stuurgroep project 'Kinderparticipatie bij beleidsplannen'	135
2.13.	Beweging van Kinderen Zonder Papieren	135
2.14.	Commissie toelating en gelijke kansen	136
2.15.	Stuurgroep Preventieproject Onderwijs-Vertrouwenscentra	136
2.16.	Forum jongeren, relaties en seksualiteit	136
2.17.	Staten-Generaal van het Gezin	136
2.18.	De Kracht van je Stem	137
3.	Netwerking en contacten met kinderonbudsdiensten	138
3.1.	European Network of Ombudspersons for Children	138
4.	Redacties	139
4.1.	Jeugdrecht	139
4.2.	Alert	139
4.3.	Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten en Kids	139

Inhoud

Hoofdstuk 4	Advieswerk	141
1.	Scheiding: een blijvend hot item	142
2.	Geen asiel, minder rechten?!	149
3.	Opvoeden zonder geweld	153
4.	Anoniem donerschap	154
5.	Doorgedreven beleidsaandacht voor minderjarigen en hun rechten	156
6.	Jeugdbescherming hervormd?	159
7.	Nieuwe spijbelaanpak	161
8.	Afzonderen onder voorwaarden	162
9.	Pesten: opnieuw op de agenda	163
10.	Lawaaihinder of kinderspel?	164
11.	Kinderopvang en kwaliteitseisen	166
12.	Zorgouderschap	167
13.	Rechten hebben en ze ook uitoefenen	169
14.	Individuele adviesopdrachten	171

Inhoud

Hoofdstuk 5	Conclusies en aanbevelingen	175
1.	Recht op een passende levensstandaard	177
2.	Recht op respect in opvoeding en gezin	178
3.	Rechten op en in onderwijs	179
4.	Recht op mobiliteit en bescherming in het verkeer	182
5.	Recht op gezondheid(szorg)	183
6.	Recht op opvang en hulp	184
7.	Recht op bescherming tegen geweld	186
8.	Recht op informatie	188
9.	Rechten en media	189
10.	Recht op ontspanning	190
11.	Recht op jeugdrecht	191
12.	Recht op rechtsuitoefening	193
13.	Recht op ruimte	193
14.	Recht op beleidsaandacht	194

Inhoud

Bijlagen	197
Bijlage 1	
Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989	198
Bijlage 2	
Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris	222
Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende de instelling van de Vlaamse Ombudsdienst	225
Uittreksel van decreet van 15 juli 2005 houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft	226
Bijlage 3	
Media-output (september 2005 tot en met augustus 2006)	230
Bijlage 4	
Studiedagen, congressen en representaties (september 2005 tot en met augustus 2006)	241
Bijlage 5	
Criteria klachtenbehandeling Kinderrechtencommissariaat	247
Bijlage 6	
Doorverwijzingen per instelling	248

1.	De opdracht	12
1.1.	Advieswerk	13
1.2.	Ombudswerk	13
1.3.	Communicatiewerk	13
1.4.	Onderzoekswerk	13
2.	De doelgroepen	14
2.1.	Beleidsactoren	14
2.2.	Minderjarigen	14
2.3.	Volwassenen	14
3.	De medewerkers en middelen	16
3.1.	Medewerkers	16
3.2.	Financiële middelen	16
3.4.	Samenwerking met het Algemeen Secretariaat	17

Hoofdstuk

1 kinderrechten commissariaat

1 De opdracht

Het Kinderrechtencommissariaat zet zich als officiële en onafhankelijke instantie van het Vlaams Parlement in voor de rechten, belangen en noden van minderjarigen.

Missie

Het Kinderrechtencommissariaat wil de maatschappelijke en juridische positie van minderjarigen in Vlaanderen versterken. Daartoe waakt het over de verdere uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, en onderneemt actie om die te stimuleren. Het pleit verder voor welzijnsbevorderende leefomstandigheden voor kinderen en jongeren.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is daarbij de leidraad. Voor het Comité voor de Rechten van het Kind vloeit de oprichting van onafhankelijke kinderrechteninstanties logischerwijze voort uit de verplichtingen van het Verdrag.¹ Het oprichtingsdecreet² van het Kinderrechtencommissariaat zet die opdracht in de praktijk om door middel van advies, ombudswerk, onderzoek en communicatiewerk. Daarbij stellen we volgende criteria voorop:³

- Het geloof in de competentie van minderjarigen als volwaardige actoren in de samenleving.
- Het evenwicht tussen de drie soorten rechten: protectie-, provisie- en participatierechten. Rechtspromotie en -bescherming gaat over alle kinderrechten.
- Een emancipatorische uitvoering van het Verdrag: rechten hebben én rechten uitoefenen. De minderjarige moet zijn rechten zelf kunnen beleven, uitoefenen en indien nodig afdwingen.
- Een gerichtheid op verandering en impact: verbetering van de maatschappelijke en de juridische positie van de minderjarige.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is niet alleen een juridisch instrument, maar is tevens de leidraad voor de verhoudingen tussen volwassenen en minderjarigen. Daarbij is wederzijds respect het sleutelwoord.

We waken erover dat de nodige instrumenten, kanalen en voorzieningen uitgebouwd worden en kwalitatief werk blijven leveren. We willen attitudes beïnvloeden en we voeren acties waardoor minderjarigen zelf vat krijgen op hun leven en op de samenleving.

Rechtspromotie en -bescherming gaat over alle kinderrechten.

¹ Comité voor de Rechten van het Kind, General Comment no. 2 (2002) 'The role of independent human rights institutions in the protection and promotion of the rights of the child': 'Independent national human rights institutions are an important mechanism to promote and ensure the implementation of the Convention, and the Committee on the Rights of the Child considers the establishment of such bodies to fall within the commitment made by States parties (...)'. Zie www.ohchr.org/english/bodies/crc/. Voor de tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zie bijlage 1.

² Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris, B.S. 7 oktober 1997. Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst, B.S. 13 februari 2003. Decreet van 6 juli 2005 houdende wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft, *Parl. St. VI. Parl. 2004-2005 nr. 325/4*. Zie voor de tekst van de drie decreten bijlage 2 of www.kinderrechten.be, ingang 'Volwassenen', menu-item 'Over ons'.

³ Zie voor een uitgebreide omschrijving van de werkingscriteria van het Kinderrechtencommissariaat: KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2002-2003*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2003, p. 17-18.

1.1. Advieswerk⁴

In onze adviezen maken we duidelijk wat de rechten en belangen van minderjarigen zijn en welke verbeteringen mogelijk zijn aan de regelgeving. Ons eigen ombudswerk onderbouwt die adviezen. We staven die met onderzoeksmateriaal of vanuit contacten met andere organisaties.

Deze adviesverlening vind je terug in alle vormen van het regelgevend proces: voorstellen en ontwerpen van decreten, wetsvoorstellen en –ontwerpen, verzoekschriften, al dan niet op vraag van een parlementslid. Een advies kan verschillende vormen aannemen: een adviserend gesprek, een nota, een uiteenzetting op een hoorzitting, een schriftelijk advies, ...

1.2. Ombudswerk⁵

Iedereen kan bij de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat terecht met vragen en klachten over kinderrechten en schendingen ervan. De melder krijgt van ons advies of informatie, we verwijzen hem of haar door of bemiddelen in de situatie. We werken daarbij complementair met bestaande instanties voor dienst- en hulpverlening voor minderjarigen.

De klachten bieden ons zicht op de leefomstandigheden van minderjarigen, en geven aan waar structurele veranderingen wenselijk of nodig zijn. Ze kunnen ook duidelijk maken dat er een tekort is aan kennis en onderzoeksmateriaal over een bepaalde situatie of problematiek. Soms is dat voor het Kinderrechtencommissariaat de aanleiding om – al of niet na raadpleging van het veld en van ervaringsdeskundigen – een beleidsdossier of een advies op te maken.

1.3. Communicatiewerk⁶

Eén van onze prioriteiten is het voortdurend bekendmaken van onze werking en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, en dat concreet te vertellen naar de Vlaamse praktijk. Willen we de kinderrechten immers echt promoten en beschermen, dan moeten zowel minderjarigen als volwassenen ze kennen.

Via evenementen, campagnes en projecten sensibiliseren we zoveel mogelijk mensen. Uitleg over rechten en rechtstoepassingen volstaan voor de minderjarige echter niet zolang het maatschappelijk klimaat - de kijk op kinderen en jongeren - niet verandert.

1.4. Onderzoekswerk

Op basis van gegevens uit bestaande onderzoeken over kinderen en jongeren brengen we hun leefomstandigheden in kaart, en zo krijgen we informatie in handen om een kindvriendelijker beleid te stofferen en te stimuleren. We zetten ook kleinere onderzoeksprojecten op of besteden die uit.

Willen we de kinder-
rechten immers echt
promoten en bescher-
men, dan moeten zowel
minderjarigen als
volwassenen ze kennen.

⁴ Zie voor een inhoudelijke bespreking van de samenwerkingsverbanden hoofdstuk 3 (Communicatiewerk) en van onze adviezen hoofdstuk 4 (Advieswerk).

⁵ Zie voor een uitgebreide omschrijving van het ombudswerk en de klachten hoofdstuk 2 (Ombudswerk).

⁶ Zie voor een uitgebreide omschrijving van het communicatiewerk hoofdstuk 3 (Communicatiewerk).

2 De doelgroepen

Het volstaat niet alleen de minderjarigen te bedienen, ook de steun van volwassenen is nodig om de kinderrechten in de praktijk om te zetten.

Om onze opdrachten waar te maken werken we voor en met uiteenlopende doelgroepen: Vlaamse volksvertegenwoordigers en andere beleidsmakers, minderjarigen, professionals en het middenveld en volwassenen in de ruimste zin (publieke opinie).

2.1. Beleidsactoren

Vlaams Parlement

We richten ons in eerste instantie tot het Vlaams Parlement, onze oprichter. We leveren informatie en advies over de noden en belangen van kinderen, kinderrechten, de omzetting ervan in Vlaamse regelgeving en de toepassing ervan in de praktijk. De Vlaamse decreetgeving kan op die manier worden afgestemd op de inhoud van het Kinderrechtenverdrag.

Andere beleidsactoren

Aangezien het Kinderrechtenverdrag en de leefwereld of leefomstandigheden van kinderen de logica van de bevoegdheidsverdelingen niet steeds volgen,⁷ richten we ons ook tot andere overheidsinstanties, zoals de Vlaamse of federale regering, het federale parlement of de administratie. Ook op die niveaus vervullen we onze rol bij de opmaak en de uitvoering van kinderrechtenconforme wetgeving. Niet alleen de inhoud, maar ook de creatie van instrumenten als rechtstoegang zijn daarvoor belangrijk. In mindere mate gaat het ook om internationale of buitenlandse overheden.⁸

2.2. Minderjarigen

We verzamelen informatie bij minderjarigen, want hun inbreng moet worden doorgespeeld aan het beleid en aan volwassenen. Dat is echter niet het enige vertrekpunt: we spelen ook in op thema's waar minderjarigen zelf geen melding van maken, maar die beleidsmatig of op basis van het Kinderrechtenverdrag evenzeer van belang zijn.

Omgekeerd informeren we minderjarigen over hun rechten en mogelijkheden en hun positie in de samenleving. Zij moeten bij ons terecht kunnen met hun vragen, klachten en noden over hun rechten.

2.3. Volwassenen

Het volstaat niet alleen de minderjarigen te bedienen, ook de steun van volwassenen is nodig om de kinderrechten in de praktijk om te zetten.

Professionals en middenveld

We richten ons ook tot instanties die voor minderjarigen van belang zijn, zoals scholen, jeugdwerk en hulpverlening. Waar mogelijk en zinvol werken we structureel samen. Daarbij wisselen we informatie en expertise over de toepassing van

⁷ Zo bepaalt het decreet dat, in het kader van de rapportageplicht, het jaarverslag ook overgemaakt moet worden aan de federale overheid en dat het Kinderrechtencommissariaat de Belgische kinderrechtenrapporten evalueert.

⁸ Zie hoofdstuk Communicatie: netwerking en contacten met Kinderombudsdiensten.

het Kinderrechtenverdrag uit. In samenspraak werken we ook ondersteunend materiaal uit waarmee het veld zelf aan de slag kan.

Publieke opinie

Kinderrechten moeten ook ingang vinden bij de publieke opinie, waardoor ze een groeiend maatschappelijk draagvlak krijgen. Het debat over kinderrechten moet verder gevoerd worden, rechtstreeks via gerichte representatie, onrechtstreeks via de media.

3 De medewerkers en middelen

3.1. Medewerkers

Aan het hoofd van het Kinderrechtencommissariaat staat de kinderrechtencommissaris. Haar multidisciplinaire team bestaat uit twaalf medewerkers (in totaal 10,7 voltijdse banen).

Naam	Functie	Sinds
Ankie Vandekerckhove	Kinderrechtencommissaris	16 juni 1998
Leen Ackaert	Onderzoekswerk	15 maart 2002
Hilde Cnudde	Communicatiewerk, media en campagnes	16 april 2001
Lieven De Rycke	Onderzoekswerk	16 november 1998
Silke Heiden	Ombudswerk	1 augustus 2003
Mie Jacobs	Advieswerk	1 oktober 2003
Peter Minten ⁹	Communicatiewerk, media en campagnes	1 januari 1999
Isabel Moerman	Secretariaat	13 januari 2003
Inge Schoevaerts	Ombudswerk	5 september 2005
Maureen Van Canneyt	Secretariaat Ombudswerk	1 oktober 2005
Dominique van den Akker	Ombudswerk	1 december 1998
Els Van Hemelrijck	Interne coördinatie	1 mei 2005

3.2. Financiële middelen

Elk jaar dient het Kinderrechtencommissariaat een budgetvraag in bij het Bureau van het Vlaams Parlement. Die is gebaseerd op recurrente uitgaven en op de geplande realisaties en projecten voor volgend jaar. De financiële middelen en de begroting beslaan steeds een kalenderjaar.

Sinds 2005 wordt ook van het Kinderrechtencommissariaat een jaarlijks aangepaste meerjarenbegroting gevraagd. Die werd op 12 juni 2006 op de vergadering van het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement besproken en goedgekeurd.

In 2005 bedroegen de uitgaven voor personeels-, werkings- en investeringskosten in totaal 1.308.743 euro.

Voor het werkjaar 2006 werd een begroting goedgekeurd van 1.568.895 euro.

⁹ Peter Minten neemt loopbaanonderbreking van 1 juni 2006 tot 31 januari 2007. Bruno Bonte vervangt hem op contractuele basis tijdens die periode.

	Overzicht uitgaven 2005 (€)	Begroting werkjaar 2006 (€)
Personeelskosten	722.892	862.400
Werkingskosten	548.853	489.025
Investeringskosten	831	11.470
Projecten	36.167	206.000

Het Kinderrechtencommissariaat werkt met het nieuwe boekhoudsysteem SAP van het Vlaams Parlement. Dit maakt toezicht door het Vlaams Parlement zowel ex ante als ex post mogelijk. Bij de besteding van de middelen respecteren we de procedures voor offertes en uitbesteding van overheidsopdrachten.

Sinds 2006 worden de rekeningen van het Kinderrechtencommissariaat ook nagezien door het Rekenhof. Op 10 juli 2006 hechtte de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement er zijn goedkeuring aan.¹⁰

3.3. Samenwerking met het Algemeen Secretariaat

Als paraparlementaire instelling is het Kinderrechtencommissariaat gehuisvest in het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers. De samenwerking met alle ondersteunende diensten van het Algemeen Secretariaat verloopt volgens een samenwerkingsprotocol. Dat protocol betreft de dienstverlening inzake personeelsbeleid, financiën, informatica, algemene logistiek, ... Voor deze dienstverlening betaalt het Kinderrechtencommissariaat een jaarlijks forfait van 24.800 euro aan het Algemeen Secretariaat.

Er is structureel overleg tussen alle paraparlementaire instellingen (het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Ombudsdienst, het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek en het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie) en de griffier van het Vlaams Parlement.

De belangen van het personeel van het Kinderrechtencommissariaat worden sinds 2005 door de Personeelsraad van het Vlaams Parlement behartigd.

¹⁰ Zie Parl. St., VI. Parl. 2005-2006, nr. 46-A/2.

1.	De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat	20
1.1.	Kinderrechtencommissariaat antwoordt op vragen en klachten	20
1.2.	Structurele impact van het ombudswerk	21
2.	Meldingen	27
2.1.	Profiel van melders en meldingen	22
2.1.1.	Hoeveel vragen en klachten?	22
2.1.2.	Wie nam contact op met het Kinderrechtencommissariaat?	23
2.1.3.	Hoe namen melders contact op?	25
2.1.4.	Wanneer namen melders contact op?	26
2.1.5.	Uit welke regio kwamen de meldingen?	26
2.1.6.	Hoe werden vragen en klachten behandeld?	27
2.1.7.	Naar wie of wat verwijzen we door?	29
2.2.	Thema's van meldingen	30
2.2.1.	Gezin	32
2.2.2.	Onderwijs	65
2.2.3.	Hulp aan kinderen en jongeren	82
2.2.4.	De leefsituatie van kinderen en jongeren	93
2.2.5.	Minderjarigen en delinquentie	105
2.2.6.	Minderjarigen in een preciaire verblijfssituatie	110

Hoofdstuk

2 ombudswerk

1 De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat

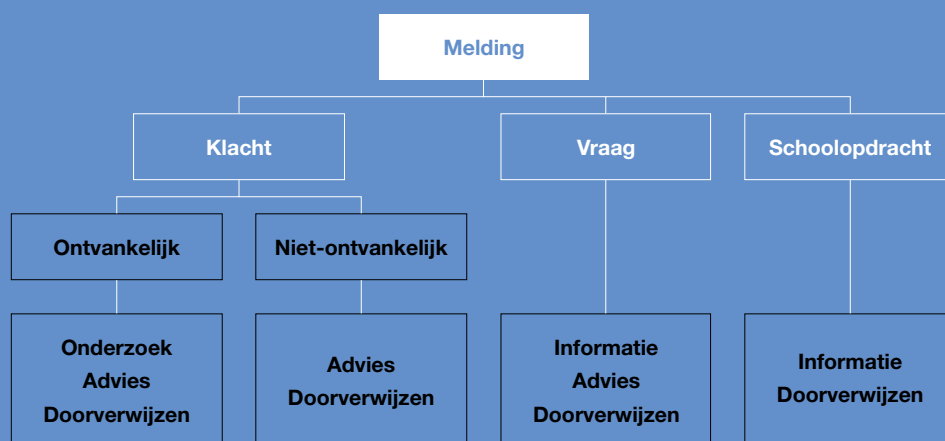
1.1. Kinderrechtencommissariaat antwoordt op vragen en klachten

We vervullen een ombudsfunctie: een combinatie van behandeling van individuele **klachten** met **structurele belangenbehartiging** voor minderjarigen.

De meldingen die we ontvangen, zijn in tegenstelling tot 'klassieke' ombudsdiensten niet enkel klachten, maar soms ook **vragen** over problemen in de leefsituatie van een minderjarige thuis, op school of in de vrije tijd. Deze meldingen beschouwen wij ook als ombudswerk als zij gerelateerd zijn aan een kinderrechtenthema. Hierdoor is er in ons ombudswerk niet altijd een 'overheid' om tegen te reageren, niet altijd foutief overheidsgedrag om te onderzoeken.

Zoals elke dienst ontvangt ook het Kinderrechtencommissariaat schoolopdrachten. Als die betrekking hebben op kinderrechten of op de werking van onze dienst verstrekken we informatie. Andere schoolopdrachten verwijzen we door.

Niet-ontvankelijke klachten krijgen een advies en/of een doorverwijzing, ontvankelijke klachten worden verder onderzocht.

Figuur 1 - Het ombudsproces

Omgaan met klachten

Het decreet geeft ons de bevoegdheid om klachten te onderzoeken.¹ We hanteren in onze klachtenbehandeling de algemene ombudsprincipes van het samenwerkingsverband POOL/CPMO (Permanent Overleg OmbudsLieden – Concertation Permanente de Médiateurs et Ombudsmans) en van ENOC (European Network of Ombudsman for Children).²

Bij klachten toetsen we eerst of ze ontvankelijk zijn. De ontvankelijkheidscriteria halen we uit het decreet.³ Niet-ontvankelijke klachten krijgen een advies en/of een doorverwijzing, ontvankelijke klachten worden verder onderzocht.

¹ Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris, B.S. 7 oktober 1997. Zie voor de tekst van het decreet bijlage 2 of www.kinderrechten.be. (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Over ons').

² ENOC, *Standards for independent human rights institutions for children*, zie www.ombudsnet.org. (Klik op 'What is ENOC' en daarna op 'Standards').

³ Zie bijlage 5: criteria bij klachtenbehandeling.

In ons **onderzoek** gaan we na of er kinderrechten geschonden zijn en toetsen we de klacht aan vijf toetsstenen:

- Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- De Vlaamse en federale regelgeving;
- De Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur;
- Het beginsel van de billijkheid;
- Het belang van het kind.

Waar mogelijk en wenselijk proberen we te **bemiddelen** om de rechtenschending te herstellen. Vinden we geen gepaste oplossing omdat een conflictsituatie helemaal vastliep of omdat regelgeving ontbreekt of ontoereikend is, dan melden we dat aan de bevoegde overheid. Indien nodig verwijzen we door naar hulpverlening ter ondersteuning van de klager en/of de minderjarige.

Er leeft een reële vraag naar informatie over kinderrechten en aanverwante onderwerpen.

Uiteindelijk leidt het onderzoek van een klacht tot een **eindoordeel**: gegronde klacht, ongegronde klacht of geen eindoordeel mogelijk.

Omgaan met vragen

Het Kinderrechtencommissariaat heeft de opdracht om het grote publiek te informeren en te sensibiliseren over kinderrechten. Er leeft een reële vraag naar informatie over kinderrechten en aanverwante onderwerpen. We gaan dan ook in op de individuele vragen van melders. Waar mogelijk verwijzen we onmiddellijk door naar diensten of organisaties die eveneens informatie kunnen verstrekken.

Onze informatie neemt verschillende vormen aan:

- **Voorlichtingsinformatie**: informatie over het Kinderrechtencommissariaat en zijn opdrachten, basisinformatie over het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- **Wegwijsinformatie**: informatie over organisaties en diensten die actief zijn rond thema's zoals kinderrechten, hulpverlening, onderwijs, jeugdwerk, ...;
- **Dossiergebonden informatie**: specifieke vragen over de interpretatie en de reikwijdte van kinderrechten en aanverwante thema's en standpunten van het Kinderrechtencommissariaat over specifieke thema's;
- **Actualiteitsinformatie**: informatie over actuele thema's.

1.2. Structurele impact van het ombudswerk

Hoewel ombudswerk veeleer individueel en reactief lijkt - ingaan op concrete klachten en vragen -, past het ook in de structurele opdrachten van het Kinderrechtencommissariaat. Klachten onderzoeken we immers niet alleen om geïsoleerde rechtenschendingen te herstellen, maar ook om bij te dragen tot meer structurele oplossingen op lange termijn en om voorstellen met een algemene draagwijdte te formuleren.⁴

Het klachtenbeeld bepaalt mee de strategie en de inhoud van onze sensibiliseringscampagnes.

Soms krijgen we ook rechtstreekse meldingen van structurele problemen: ook die aanmeldingen overstijgen het individuele belang. Concrete klachten staven en illustreren ook adviezen. Het klachtenbeeld bepaalt mee de strategie en de inhoud van onze sensibiliseringscampagnes.

⁴ Zie hoofdstuk 4 (Advieswerk).

2 Meldingen

De ombudsdienst werkt met een geïntegreerd informatie- en registratiesysteem om individuele meldingen te behandelen en te verwerken: het Kinderrechten-Informatie-Systeem (KRIS). Dit KRIS-databestand bevat gegevens over de melder, de aard van de melding en de behandeling van de vraag of klacht. Sinds dit werkjaar registreren we ook onze doorverwijzingen naar andere diensten, organisaties, instanties of personen.

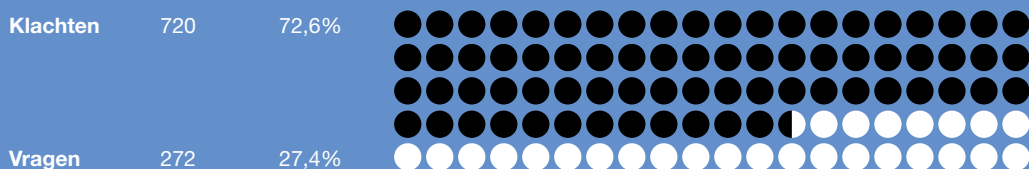
Door die gegevens te analyseren krijgen we ook waardevolle informatie in handen om structurele problemen op te sporen.

2.1. Profiel van melder en meldingen

2.1.1. Hoeveel vragen en klachten?

Werkjaar	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Vragen en klachten	757	933	769	796	992
Schoolopdrachten	155	331	248	158	126
Algemeen totaal	912	1.264	1.017	954	1.118

Tabel 1 – Vergelijkend overzicht aantal meldingen per werkjaar

Figuur 2 – Procentuele verdeling van vragen en klachten (n=992)

Het aantal **vragen en klachten** is gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. Het aandeel van de klachten is daarbij verhoudingsgewijs aanzienlijk groter dan dat van de vragen. De eigenlijke opdracht van de ombudsdienst bestaat precies uit de behandeling van klachten.

Het aantal **schoolopdrachten** blijft dalen. Dit is een gunstige tendens ten voordele van het eigen ombudswerk. Schoolopdrachten worden niet geregistreerd, omdat ze niets met eigenlijke schendingen van kinderrechten te maken hebben. Sinds we in 2002 geconfronteerd werden met een aanzienlijke stijging van het aantal schoolopdrachten, gingen we op zoek naar oplossingen om tegemoet te komen

Het aandeel van de klachten is daarbij verhoudingsgewijs aanzienlijk groter dan dat van de vragen.

107 meldingen kwamen van **personen die door hun beroep te maken hebben met minderjarigen** (professionelen) of een vraag of klacht formuleren in verband met een bepaalde minderjarige. De meeste van deze meldingen (82) zijn afkomstig van hulpverleners die verbonden zijn aan een dienst, zoals een Jongerenadviescentrum, een Dienst voor Geestelijke Gezondheidszorg, een dienst voor pleegzorg of een Centrum voor Leerlingenbegeleiding. Andere meldingen kwamen van leerkrachten en schooldirecties (12), juristen (5), artsen (4), journalisten (2) en opvoeders uit voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand (2).

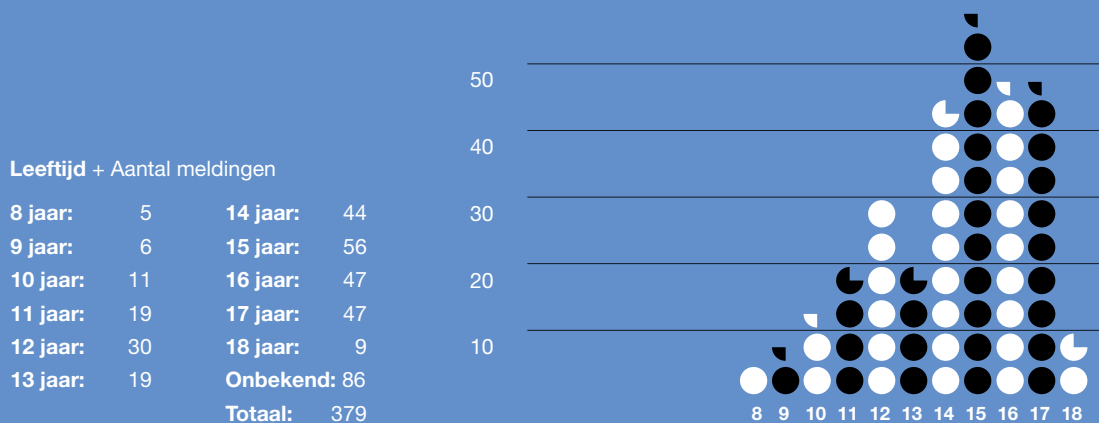
Van **overheden of officiële instanties** ontvingen we 5 meldingen.⁷

99 meldingen vallen onder de categorie **andere**: meldingen door volwassenen die geen familiale of professionele band hebben met een minderjarige. Dat zijn onder meer burens, toevallige getuigen van schendingen van kinderrechten, vrienden en kennissen of leiders uit de jeugdbeweging.

Het jongste kind dat ons zelf contacteerde, was 8 jaar.

Meldingen volgens leeftijd

Waar mogelijk registreren we ook de leeftijd van de minderjarige melder. Door het veelvuldige gebruik van e-mail krijgen we echter niet altijd informatie over de leeftijd. E-mail biedt immers meer mogelijkheden tot anonimiteit of leidt vaker tot onvolledige contactgegevens dan andere kanalen.

Figuur 4 – Meldingen door minderjarigen naar leeftijd (n=379)

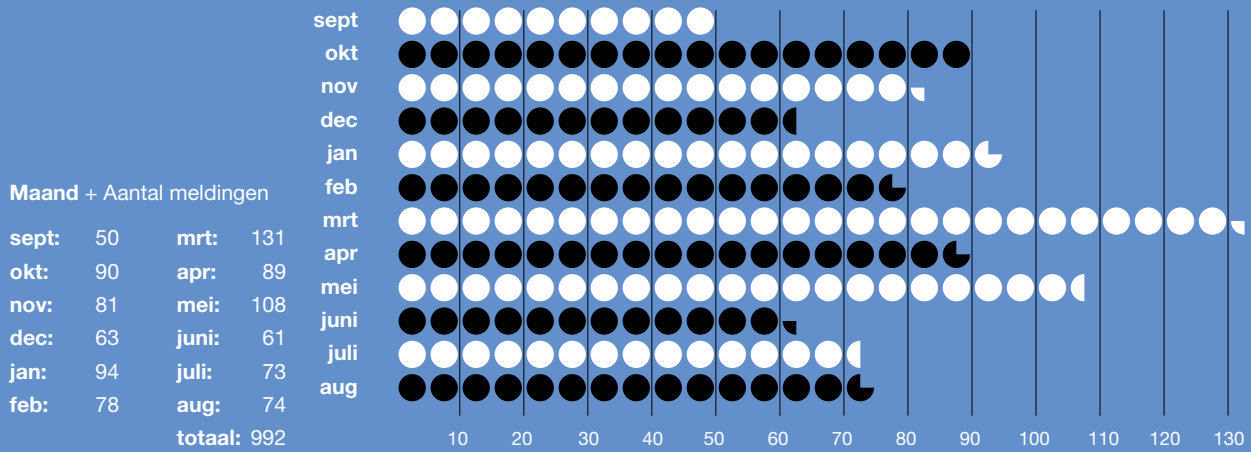
Het jongste kind waarvan we de leeftijd kennen en dat ons zelf contacteerde, was 8 jaar. De gemiddelde leeftijd van de minderjarigen is 14 jaar en 4 maanden. In verhouding ontvingen we slechts weinig meldingen van kinderen jonger dan 12 jaar, namelijk 41 meldingen of 14%. Vooral jongeren uit het secundair onderwijs contacteren zelf de ombudsdienst.

We behandelden ook vragen en klachten van jongeren die net de meerderjarigheid hadden bereikt. Het ging om meldingen waarbij 18-jarigen in situaties verkeren waar normaal gezien vooral minderjarigen zich in bevinden, zoals het secundair onderwijs of de bijzondere jeugdbijstand.

We registreren ook zoveel mogelijk de leeftijd van de minderjarigen bij vragen en klachten die worden gemeld door volwassenen. De gemiddelde leeftijd van de minderjarigen zakt dan naar 10 jaar en 3 maanden. Meer dan de helft van de gemelde problemen (55%) betreft kinderen uit het basisonderwijs.

⁷ Verdeeld naar bevoegdheid: Vlaamse Gemeenschap 1, gemeentelijke diensten 2, federale overheid 1, Franse Gemeenschap 1.

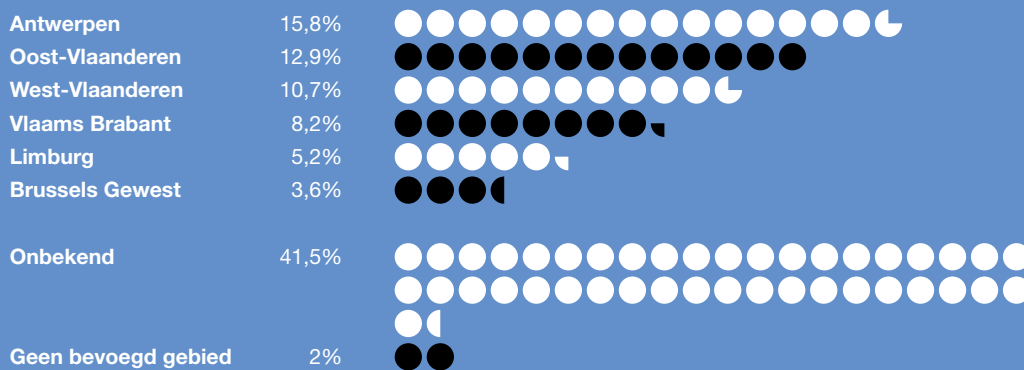
2.1.4. Wanneer namen melders contact op?

Figuur 7 - Verdeling naar aantal meldingen volgens maand (n=992)

Gemiddeld kregen we 83 meldingen per maand. Enkel de maanden september, maart en mei wijken sterk af van dit gemiddelde. In september noteren we het kleinste aantal meldingen (50) en in maart (131) en mei (108) zien we twee pieken. De stijging van het aantal meldingen van maart tot mei kan een gevolg zijn van de promotiecampagne die het Kinderrechtencommissariaat heeft gevoerd in de tijdschriften MAKS, Yeti en Klasse in de maanden maart en april.⁸

2.1.5. Uit welke regio kwamen de meldingen?

Figuur 8 - Verdeling volgens regio (n=992)

⁸ Zie hoofdstuk 3 (Communicatiewerk)

Van heel wat meldingen (412 of 41%) kennen we de regio niet van waaruit ze afkomstig zijn. Het veelvuldige gebruik van de website en e-mail is hier de oorzaak van. We kregen meldingen uit de verschillende provincies in deze afdalende volgorde: Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen, Limburg en het Brussel Hoofdstedelijk Gewest.

Deze cijfers tonen aan dat het Kinderrechtencommissariaat zijn doelpubliek over het hele bevoegdheidsgebied even goed bereikt. De verdeling naar regio van de meldingen volgt immers opvallend de verdeling van de spreiding van het bevolkingsaantal.⁹ Enkel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ondervertegenwoordigd. Dat is niet verwonderlijk: inzake kinderrechten zijn hier immers verschillende overheden bevoegd en geldt een verschillende regelgeving.

Vragen en klachten worden op een verschillende wijze behandeld.

Ook al woont de melder niet steeds in een gebied waarvoor het Kinderrechtencommissariaat bevoegd is, toch kan de melding worden behandeld. De woonplaats van de melder is immers niet bepalend voor de bevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat, de regio of de materie waarop de melding van toepassing is, is dit wel.¹⁰

2.1.6. Hoe werden vragen en klachten behandeld?

Het beantwoorden van vragen en het onderzoeken van klachten zijn twee zeer verschillende taken van de ombudsdienst.¹¹ Vragen en klachten worden dan ook op een verschillende wijze behandeld.

De behandeling van vragen

Behandelingstype	Aantal	Percentage
Informatie/Advies	121	44,5%
Doorverwijzen	60	22,1%
Advies en doorverwijzen	83	30,5%
Geen eindafhandeling mogelijk	3	1,1%
Nog in behandeling	5	1,8%
Totaal	272	100%

Tabel 2 - Behandeling van vragen (n=272)

Vragen worden beantwoord met informatie/advies, doorverwezen of er gebeurt een combinatie van beide vormen. 3 vragen konden niet worden behandeld omdat de melder onjuiste contactgegevens had doorgegeven of omdat er geen reactie kwam van de melder op vragen van de ombudswerkers. 5 vragen zijn nog in behandeling.

⁹ Antwerpen 23,8%, Oost-Vlaanderen 19,6%, West-Vlaanderen 16,1%, Vlaams-Brabant 14,7%, Brussels Hoofdstedelijk Gewest 14,3%, Limburg 11,5% (NIS-telling op 1 januari 2005). Zie voor meer informatie www.statbel.fgov.be.

¹⁰ Een minderjarige die in Nederland woont maar in Vlaanderen school loopt en een klacht heeft in verband met zijn school, kunnen wij helpen (de regelgeving is in Vlaanderen van toepassing); heeft diezelfde minderjarige een klacht in verband met zijn sportclub in Nederland, dan kunnen wij niet helpen omdat in dat geval de Nederlandse wetgeving speelt.

¹¹ Zie deel 1 'De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat' in dit hoofdstuk.

De behandeling van klachten

Behandelingstype	Aantal	Percentage
Advies	43	6%
Doorverwijzen	217	30,1%
Advies en doorverwijzen	287	39,9%
Onderzoek	75	10,4%
Geen eindaanpak mogelijk	58	8,1%
Nog in behandeling	40	5,6%
Totaal	720	100%

Tabel 3 - Behandeling van klachten (n=720)

In de meeste gevallen werden klachten behandeld met een **advies** en/of een **doorverwijzing** (547 klachten of 76%). Een doorverwijzing en een advies gingen ook vaak samen (287 klachten). We verwijzen door als een andere dienst de klacht kan onderzoeken, hulp kan verlenen of meer gespecialiseerd advies kan geven. Na het verlenen van advies of een doorverwijzing is de klacht voor ons afgehandeld.

75 klachten werden door de ombudsdienst verder **onderzocht**.

Bij 58 klachten was **geen eindaanpak mogelijk**. Deze klachten werden op een bepaald moment in de behandeling stopgezet. Het gaat om klachten waarbij:

- de klacht door de klager werd ingetrokken, voor of tijdens de behandeling ervan;
- de klacht zich heeft hersteld tijdens het onderzoek zonder dat dit een gevolg was van het onderzoek;
- de klager uiteindelijk niet meer reageert op contacten van de ombudsdienst;
- de contactgegevens van de melder uiteindelijk foutief bleken.

Deze klachten werden zonder verder gevolg afgesloten.

40 klachten zijn **nog in behandeling**. Voor een aantal van deze klachten loopt er een onderzoek. Voor de overige klachten zijn de ombudswerkers nog bezig met het uitdiepen van de klacht voor er beslist wordt om een onderzoek te starten.

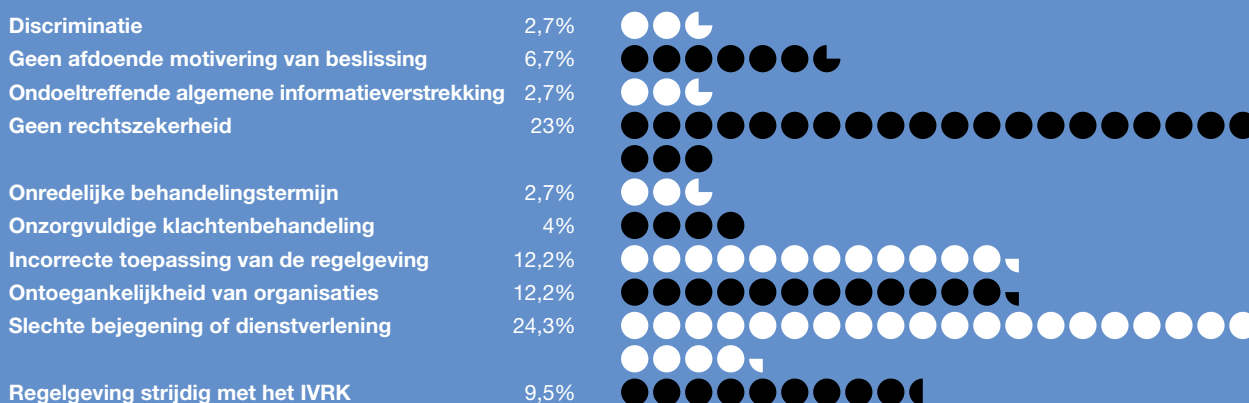
Zoals blijkt uit tabel 3 leidt niet elke klacht tot een onderzoek. Alle klachten worden onderworpen aan de **ontvankelijkheidstoets** vooraleer een onderzoek kan worden gestart.¹²

Van de 680 afgehandelde klachten waren er 159 **ontvankelijk**. Ontvankelijke klachten leiden in principe allemaal tot een onderzoek. Toch werden slechts 75 (of 47%) van de 159 ontvankelijke klachten effectief onderzocht, omdat voor heel wat klachten onderzoek niet nodig bleek. We krijgen immers vaak meldingen over gekende schendingen van kinderrechten of meldingen waarover het Kinderrechtencommissariaat in het verleden al aanbevelingen formuleerde naar de overheid. Dat gaat dan bijvoorbeeld over de rechtenschending van kinderen van gescheiden ouders, over tucht- en ordemaatregelen op school en over de situatie van minderjarige asielzoekers en illegalen. Het gaat ook om schendingen waarbij een verdere door-

¹² Zie bijlage 5: criteria bij klachtenbehandeling.

verwijzing of advies aan de individuele klager onmogelijk is, omdat ze het gevolg zijn van bestaande regelgeving die in strijd is met het verdrag of regelgeving die geen rechtszekerheid biedt aan minderjarigen.

Ontvankelijke klachten krijgen ook een eindoordeel: 60 klachten waren gegrond, 30 ongegrond en bij 69 klachten was het niet mogelijk om een oordeel te geven. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de criteria op basis waarvan de klacht **gegrond** werd bevonden. Eén klacht kan om meerdere redenen gegrond zijn. Soms zien we immers meerdere schendingen van kinderrechten in één klacht.

Figuur 9 - Verdeling naar redenen van gegrondheid

De meest voorkomende reden van schendingen van kinderrechten is dat minderjarigen op een incorrecte of slechte manier bejegend worden door professionelen en diensten of organisaties (24,3%). Even belangrijk is dat minderjarigen vaak geen rechtszekerheid hebben als ze klagen over schendingen van hun rechten (23%). Bij de beschrijving van de meldingen per thema komen we hierop terug.

521 klachten waren **niet-ontvankelijk**. Voor de meeste van deze klachten (78%) kon de klacht in behandeling genomen worden door een eerstelijnsklachtendienst of was hulpverlening meer aangewezen. In 13% van de klachten was een beroep gedaan op een rechtbank of liep een administratieve procedure. Verder hadden we geen mandaat van de minderjarige (3%), viel de klacht buiten de bevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat (2%), was de hoedanigheid van de melder ten aanzien van de minderjarige niet gekend (2%) of was het onderzoek niet in het belang van de minderjarige (2%).

Bij niet-ontvankelijke klachten verwijzen we door en/of geven we advies.

2.1.7. Naar wie of wat verwijzen we door?

Heel wat meldingen worden doorverwezen. Uit de tabellen 2 en 3 blijkt dat dit het geval was voor 143 vragen en 504 klachten. Met ons registratiesysteem krijgen we nu voor het eerst zicht op de diensten, personen, organisaties of instanties waar we naar doorverwijzen. Eén melding wordt vaak ook doorverwezen naar meerdere diensten. Hieronder geven we de top 10 van de instanties waar we het vaakst naar doorverwezen:¹³

De meest voorkomende reden van schendingen van kinderrechten is dat minderjarigen op een incorrecte of slechte manier bejegend worden door professionelen en diensten of organisaties (24,3%).

¹³ Zie bijlage 6 voor een volledig overzicht van alle instanties waar werd naar doorverwezen.

Instantie	Aantal
Jongerenadviescentrum (JAC)	165
Kinder- en Jongerentelefoon	148
Advocaat	130
Kinderrechtswinkel	59
Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW)	49
Justitiehuis	49
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	43
Jo-lijn	41
Comité voor bijzondere jeugdzorg	40
Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	25

Tabel 4 – Top 10 van aantal doorverwijzingen

Kinderen en jongeren die ons contacteerden, hadden vooral nood aan diensten die hen advies en hulp kunnen geven in hun persoonlijke situatie. De meeste doorverwijzingen gingen dan ook naar eerstelijnsdiensten zoals het Jongerenadviescentrum, de Kinder- en Jongerentelefoon en de Kinderrechtswinkel (samen 372 doorverwijzingen of 38%).

Volwassenen werden heel vaak (179 doorverwijzingen) doorverwezen naar een advocaat of een justitiehuis voor meer gespecialiseerd juridisch advies en ondersteuning.

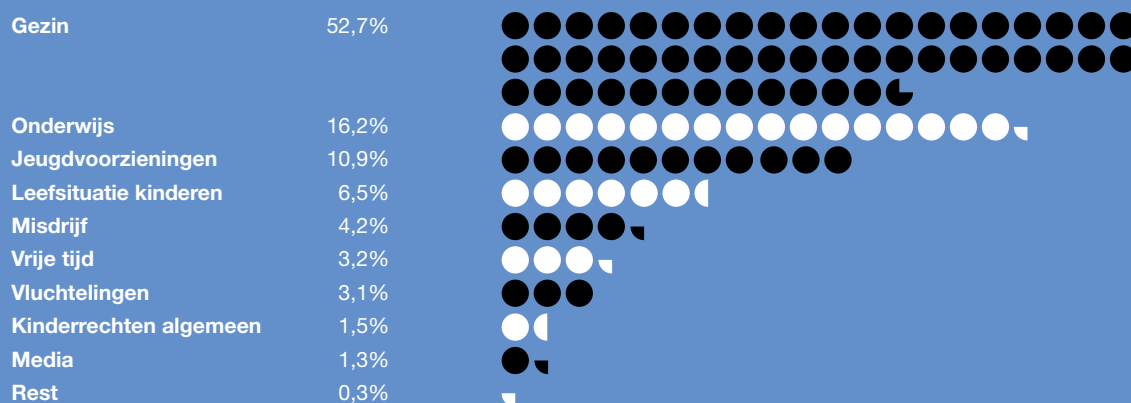
Bij de bespreking van de thema's komen we meer in detail terug op de doorverwijzingen.

Kinderen en jongeren hadden vooral nood aan diensten die hen advies en hulp kunnen geven in hun persoonlijke situatie.

2.2. Thema's van meldingen

Uit de inhoud van de vragen en klachten halen we de belangrijkste informatie over schendingen van kinderrechten in Vlaanderen. We krijgen informatie over domeinen waar geregeld kinderrechten geschonden worden, we krijgen zicht op structurele tekorten en we kunnen adviezen aanvullen met informatie uit het ombudswerk.

Figuur 10 geeft de verhouding weer waarin de verschillende thema's aan bod kwamen.

Figuur 10 - Procentuele verdeling van meldingen volgens thema (n=992)

Vragen en klachten over de gezinssituatie van minderjarigen vormen opnieuw het leeuwendeel van de meldingen (523 meldingen). Ook de voorbije jaren konden we dit vaststellen. Op zich hoeft dit niet te verbazen: het gezin is de meest directe leefomgeving van minderjarigen.

Ook de school maakt een groot deel uit van de leefwereld van zowat elke minderjarige. 161 meldingen gingen dan ook over dit thema.

Soms hebben minderjarigen hulp nodig. Als ze geen hulp (kunnen) krijgen in hun directe leefomgeving, dan kunnen ze een beroep doen op de door de overheid georganiseerde of gesubsidieerde hulpverlening. In sommige gevallen krijgen ze ook hulp opgelegd. Over deze hulpverlening hebben minderjarigen ook vragen en klachten (108 meldingen).

Minderjarigen komen ook in contact met domeinen die hen van nabij raken, zoals onder meer relaties, seksualiteit, verkeer en verslavende middelen. Over thema's uit de ruime leefsituatie van minderjarigen ontvingen we 64 meldingen.

Een laatste thema dat alle minderjarigen aanbelangt, is hun vrijetijdsbesteding. Hierover hadden 32 melders een vraag of een klacht.

Opvallend is dat we elk jaar meer meldingen krijgen over minderjarigen die te maken hebben met een misdrijf. Ofwel zijn ze slachtoffer, ofwel zijn ze zelf dader van een misdrijf. Dit jaar ontvingen we 42 meldingen, wat bijna een verdubbeling is ten opzichte van vorig jaar.

Ook over de problematiek van minderjarige vluchtelingen zien we een stijging in het aantal meldingen (31) ten opzichte van vorig jaar (17 meldingen).

13 meldingen gingen over alle vormen van media: computer, televisie, film, telefoon en gsm, kranten, boeken en tijdschriften.

Uiteraard krijgen we ook vragen over de interpretatie van kinderrechten en de werking van het Kinderrechtencommissariaat. Dit jaar ontvingen we hierover 15 vragen. Het gaat hier om vragen die niet passen in een schoolopdracht.

De registratie van meldingen laat ons zien wie welk thema aanbrengt. Onderstaande tabel biedt een overzicht naar de verhouding tussen minderjarige en volwassen melders. Bij de bespreking van de thema's komen we hier meer in detail op terug.

Ook over de problematiek van minderjarige vluchtelingen zien we een stijging.

Melder ▶	Kind	Volwassenen	Onbekend	Totaal
Thema ▼				
Gezin	221	300	2	523
Onderwijs	58	101	2	161
Hulp aan minderjarigen	16	91	1	108
Leefsituatie kinderen	44	19	1	64
Vrije tijd	6	36	0	42
Misdrijf	18	14	0	32
Vluchtelingen	5	26	0	31
Kinderrechten	8	6	1	15
Media	3	10	0	13
Rest	0	3	0	3
Totaal	379	606	7	992

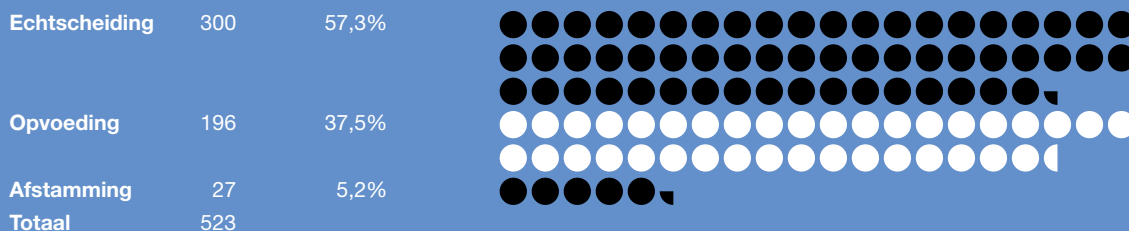
Tabel 5 - Thema's van meldingen volgens aard van de melder (n=992)

Zowel bij minderjarigen als bij volwassenen zijn gezin en onderwijs de meest gemelde thema's. Er zijn echter wel grote verschillen tussen minderjarigen en volwassenen als we de thema's op zich beschouwen. Vragen en klachten over gezin en misdrijf komen zowat in gelijke mate van minderjarigen als van volwassenen. Meldingen over de leefsituatie van kinderen en jongeren komen meer van minderjarigen. Meldingen over onderwijs komen iets vaker van volwassenen. Inzake thema's zoals hulp aan minderjarigen, minderjarigen die dader of slachtoffer zijn van een misdrijf, minderjarige vluchtelingen en media zijn het vooral (80% of meer) volwassenen die ons contacteren.

2.2.1. Gezin

Omdat het thema gezin verschillende aspecten omvat, hebben we de meldingen in groepen opgedeeld:

- de situatie van minderjarigen bij de scheiding van hun ouders;
- de opvoeding van minderjarigen en de relatie met hun ouders, stiefouders, ...;
- de (wettelijke en biologische) afstamming van het kind.

Figuur 11 - Meldingen over gezin volgens aard van de melding (n=523)

De volgende tabel geeft aan wie welke thema's over gezin heeft gemeld.

Melder ► Thema ▼	Kind	1ste op- voeder	Familie	Profes- sioneel	Admini- stratie	Andere	Onbe- kend	Totaal
Echtscheiding	80	152	33	15	2	16	2	300
Opvoeding	134	11	14	11	0	26	0	196
Afstamming	7	7	5	6	1	1	0	27
Totaal	221	170	52	32	3	43	2	523

Tabel 6 - Meldingen over gezin volgens de melder (n=523)

Minderjarigen hebben in de eerste plaats vooral vragen en klachten over hun opvoeding (66%). In tweede instantie melden ze problemen bij de scheiding van hun ouders (36%). Bij alle categorieën van volwassenen stellen we het tegenovergestelde vast: zij melden hoofdzakelijk problemen die kinderen ondervinden door de scheiding van hun ouders (73%) en in mindere mate problemen over opvoeding (21%). Bij meldingen door ouders is er zelfs een opmerkelijk verschil: 90% van de vragen en klachten van ouders gaat over scheiding.

Vragen en klachten over de wettelijke of biologische afstamming van kinderen komen zowel bij minderjarigen als bij volwassenen het minst voor.

Gescheiden ouders

Scheidende ouders zijn al lang geen uitzondering meer. Elke minderjarige wordt op één of andere manier met een scheiding geconfronteerd: in het eigen gezin, bij familie of bij vrienden en kennissen. Het valt dan ook niet te verwonderen dat hierover de meeste vragen en klachten worden gemeld. We bekijken scheiding heel ruim en spreken daarom bewust niet over echtscheiding. We bundelen alle meldingen waarbij kinderen problemen ondervinden door het feit dat hun ouders niet samenleven. Of die ouders al dan niet getrouwd waren, speelt hier immers geen rol. De regelgeving over het verblijf, het omgangsrecht¹⁴ en ouderlijk gezag is van toepassing op alle situaties waarin ouders niet samenleven.

Meldingen over scheiding zijn zeer divers van aard, want scheidende ouders moeten over heel wat zaken afspraken maken. Zo zijn er de afspraken over het verblijf van de kinderen, het contact met beide ouders en de onderhoudsplicht. Daarnaast dragen ook grootouders vaak de gevolgen van een scheiding. Ook hierover ontvingen we meldingen. Over de scheiding van ouders kregen we 210 klachten en 90 vragen. Onderstaande tabel laat zien over welke aspecten de vragen en klachten gingen.

Elke minderjarige wordt op één of andere manier met een scheiding geconfronteerd.

	Vragen	Klachten	Totaal
Verblijfs- en omgangsregeling	66	183	249
Opvoedingsconflict	5	16	21
Positie grootouders	3	3	6
Onderhoudsplicht	5	1	6
Andere	11	7	18
Totaal	90	210	300

Tabel 7 - Meldingen over problemen met gescheiden ouders (n=300)

¹⁴ De wet spreekt over 'recht op persoonlijk contact'. Voor het leesgemak gebruiken we hier de term 'omgangsrecht'. In de volksmond wordt vaak nog verkeerdelijk gesproken over het 'bezoekrecht'. Het verblijf van de kinderen wordt ook nog vaak verkeerdelijk 'hoederecht' genoemd.

De meeste meldingen gaan over problemen met de verblijfs- en omgangsregeling. Het is ook een heikel thema, want er zijn heel wat partijen bij betrokken: de kinderen, vader, moeder, grootouders, stiefouders, ... Het is niet gemakkelijk een regeling te treffen waarin tegemoet wordt gekomen aan de wensen van alle partijen. Toch moeten we precies hier melders vaak teleurstellen.

Onderstaande tabel toont ons in welke mate klachten al dan niet ontvankelijk zijn en waarom.

Ontvankelijke klachten	10
Gegronnd	8
Geen rechtszekerheid	6
Geen correcte bejegening of dienstverlening	1
Ontoegankelijkheid dienst	1
Ongegrond	0
Geen oordeel mogelijk	2
Klager reageert niet meer	2
Niet-ontvankelijke klachten	192
Geen mandaat minderjarige	2
Beroep op rechtbank	59
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	129
Niet in het belang van de minderjarige	7
Geen bevoegd gebied	3
In behandeling	8
Totaal klachten	210

Tabel 8 - Kwalificatie van klachten bij meldingen over scheiding (n=210)

Hoewel we veel klachten ontvingen (210), waren de meeste ervan niet-ontvankelijk (192). De ombudswerkers konden bij klachten over scheiding in de meeste gevallen enkel advies verlenen en de klager doorverwijzen. Voor de meeste klachten (129) was opvolging door een hulpverlener meer aangewezen of er stond nog een beroepsmogelijkheid open. Doorverwijzen naar hulpverlening doen we als kinderen psychische en emotionele schade ondervinden bij de scheiding van hun ouders. Andere klachten (59) waren niet-ontvankelijk omdat ze nog aanhangig waren bij een rechtbank of omdat de klacht een ongenoegen betrof over een rechterlijke uitspraak. Een lopende procedure bij een rechtbank schort onze onderzoeksbevoegdheid op. Daarenboven ligt het - terecht - niet in onze bevoegdheid om een vonnis van een rechter inhoudelijk aan te vechten. Het Kinderrechtencommissariaat kan trouwens geen onderzoek voeren naar de feitelijke gezinssituatie zoals een rechtbank, al dan niet bijgestaan door haar sociale dienst of hulpverlening, dit wel kan.

10 klachten werden onderzocht, waarvan er 8 gegrond waren. Op één na stelden we in deze klachten een gebrek aan rechtszekerheid vast.

De meeste meldingen over scheiding, naast het verlenen van advies, verwijzen we vooral door. Er wordt ons immers vaak juridisch advies gevraagd en er wordt

Het is niet gemakkelijk een regeling te treffen waarin tegemoet wordt gekomen aan de wensen van alle partijen.

van ons verwacht dat we optreden in juridische procedures. Dat weerspiegelt zich ook in het grote aantal doorverwijzingen naar een advocaat, het justitiehuis, rechtbanken en de Hoge Raad voor Justitie. Waar het nog mogelijk is, adviseren we scheidingsbemiddeling. Ook heel wat kinderen en jongeren zijn op zoek naar bijstand, informatie en advies. We verwijzen ze vooral door naar de Kinder- en Jongerentelefoon, de Kinderrechtswinkel, het Jongerenadviescentrum (JAC) en het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

Melders zijn in deze context soms ook op zoek naar bescherming van het kind tegen geweld door één van de ouders. We verwijzen hen dan naar diensten zoals het Comité voor bijzondere jeugdzorg, het Federaal aanspreekpunt internationale ontvoeringen en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. De diversiteit van vragen en klachten over scheiding komt sterk tot uiting in de brede waaier van diensten waarnaar we doorverwijzen.

Instantie	Aantal
Advocaat	103
Kinder- en Jongerentelefoon	54
Scheidingsbemiddelaar	49
Justitiehuis	38
Kinderrechtswinkel	37
Jongerenadviescentrum	28
Jeugdrechtbank, Rechtbank van eerste aanleg, Vrederecht	9
Comité voor bijzondere jeugdzorg	8
Federaal aanspreekpunt internationale kinderonvoeringen	7
Trefpunt Zelfhulp	6
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	5
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	5
Opvoedingswinkel en Opvoedingstelefoon	4
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg	3
Kinderrechtswinkel – Nederland	3
Hoge Raad voor Justitie	2
Child Focus	1
Consulaat	1
Dienst voor Vreemdelingenzaken	1
FOD Buitenlandse Zaken	1
Gemeentelijke diensten	1
Holebi-federatie	1
Jo-lijn	1

Tabel 9 - Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over gescheiden ouders

• Scheiden: een ingewikkeld gegeven

Scheiden is voor veel melders een ingewikkeld gegeven. Zeker voor kinderen is het vaak niet duidelijk wat hun rechten zijn of wat ze kunnen en mogen verwachten. Melders zien door de bomen vaak het bos niet meer. Zo constateren we heel wat verwarring over het spreekrecht van kinderen en over het ouderlijk gezag. Ook de recente ontwikkelingen in de wetgeving, waarbij bilocatie als voorkeursregeling wordt vooropgesteld, leiden tot verwarring. Enkele voorbeelden:

*Als mijn kind spreekrecht krijgt, dan kan het toch kiezen bij wie het gaat wonen?
Als de kinderen bij mij wonen, beslis ik alleen toch alles voor de kinderen?
Als mijn ex geen onderhoudsgeld betaalt, heeft hij toch niet het recht om de kinderen op te eisen?
Welke regeling geldt tijdens een beroepsprocedure?
Wij gaan scheiden en horen dat bilocatie nu verplicht is. Is dat zo?*

Ook de diensten die scheidende ouders kunnen ondersteunen, waren bij de melders weinig of niet gekend. De meeste melders hoorden van ons voor het eerst over het bestaan van een justitiehuis en de mogelijkheid tot scheidingsbemiddeling.

Opvallend is dat driekwart van de volwassen melders die we doorverwezen naar een advocaat, al een eigen raadsman had. Vaak verzochten ze om onze hulp omwille van de hoge advocaat- en gerechtskosten en/of hoopten ze zich een pijnlijke en langdurige procedure te besparen. Naast betaalbaar advies hadden ze ook nood aan een tweede opinie, zeker wanneer het eindresultaat van de procedure niet was zoals verwacht en de beroepsmogelijkheden uitgeput waren.

Als volwassenen al met heel wat vragen zitten over een scheiding, is dit voor minderjarigen zeker zo. Kinderen en jongeren doen in de eerste plaats een beroep op hun ouders en op hun naaste omgeving om informatie te vergaren. Uit hun vragen en klachten blijkt dat de informatie die ze krijgen vaak onvolledig, 'gekleurd' of zelfs onjuist is. Hierdoor ontstaat bij hen verwarring, onzekerheid en vaak ook boosheid. Soms hebben ze ook hoge verwachtingen over wat hun rechten zijn bij de scheiding van hun ouders. Dikwijls volgt dan ook ontgoocheling als we hen informeren over hun rechten en advies verlenen over het weinige dat ze zelf maar kunnen doen. We verwijzen kinderen en jongeren meestal door naar de Kinderrechtswinkels, de Kinder- en Jongerentelefoon en het JAC, waar ze onder meer terecht kunnen voor duidelijke, begrijpelijke en correcte informatie. Ook op websites zoals www.jongerinformatie.be en onze eigen website www.kinderrechten.be vinden ze informatie.

Hoewel er een aanbod bestaat voor minderjarigen, is hier toch nog een grote nood aan toeleiding en informatie. De minderjarigen die ons contacteerden, deden dit op het ogenblik dat de scheiding van hun ouders al in een verder gevorderd stadium zat. Er zou hen heel wat leed bespaard zijn gebleven indien zij tijdig - van bij de aanvang van de scheiding - over correcte informatie hadden beschikt.

*Mijn ouders gaan scheiden en papa zegt dat hij ervoor gaat zorgen dat ik bij hem ga wonen. Maar dan ga ik mijn mama nooit meer zien?
Kobe (10 jaar)¹⁵*

Zo constateren we heel wat verwarring over het spreekrecht van kinderen en over het ouderlijk gezag.

Hoewel er een aanbod bestaat voor minderjarigen, is hier toch nog een grote nood aan toeleiding en informatie.

¹⁵ Alle voorbeelden zijn gebaseerd op reële meldingen. Om privacyredenen veranderden we echter alle namen.

Ik word volgende maand 12 jaar. Mama zegt dat ik dat niet meer naar papa moet gaan en dat ik dat aan de rechter kan zeggen. Maar mijn juf zegt dat dit niet helemaal juist is. Ze zegt dat ik niet mag kiezen, maar dat ik wel mijn mening mag zeggen. Is dat waar?

Lisanne (11 jaar)

We ontvingen ook vragen over de inhoud van vonnissen. Voor de betrokkenen is het niet altijd duidelijk wat nu precies de inhoud is van een vonnis, of er bestaat onduidelijkheid over de interpretatie ervan.

Mijn ouders hebben een ietwat aparte regeling opgesteld. Ik verblijf afwisselend 9 dagen bij mijn moeder en daarna 5 dagen bij mijn vader. De regeling zegt ook dat ik in de zomervakantie een maand bij elk van hen zal zijn. Maar er is niets vermeld over andere vakanties zoals met Kerstmis en Pasen. Mijn vader zegt dat we die ook moeten halveren, ik zeg van niet. We geraken er niet uit en mijn moeder durft het niet tegen mijn vader opnemen. Hoe moeten we dit vonnis nu interpreteren?

Ruben (15 jaar)

- **Verblijf en omgang bij scheiding**

Meer dan 80% van de meldingen over scheiding gaan over problemen met het verblijf van de kinderen en de omgang met de kinderen. We zien ook het aantal meldingen jaarlijks nog steeds stijgen. Slechts weinig klachten over de verblijfs- en omgangsregeling kunnen door de ombudswerkers onderzocht worden, om redenen die we eerder al aanhaalden.

Minderjarigen doen hun beklag dat zij geen betrokken partij zijn bij het **opstellen van de regeling**. Zij worden door hun ouders zelden van bij de aanvang bij de scheidingsprocedure betrokken en er wordt niet naar hun mening gevraagd. Ook op de rechtbank hebben zij het gevoel dat aan hun mening niet hetzelfde gewicht wordt gegeven als aan die van hun ouders. Dit gevoel wordt nog versterkt als ze niet persoonlijk gehoord worden door de rechter. Als het bij de aanvang van de regeling al fout loopt, valt het niet te verwonderen dat minderjarigen hier later veel ongenoegen over uiten.

Als het bij de aanvang van de regeling al fout loopt, valt het niet te verwonderen dat minderjarigen hier later veel ongenoegen over uiten.

Mijn ouders hebben samen een regeling opgesteld waarover ze erg tevreden zijn omdat het goed past in hun bezigheden. Mij hebben ze niks gevraagd en ik zie het helemaal niet zitten. Heb ik niets te zeggen? Moeten ze met mij geen rekening houden?

Elsje (14 jaar)

Onze ouders zijn al dagen aan het discussiëren over de afspraken die ze gaan maken bij hun scheiding. Ze vragen zich af of een week-weekregeling goed zou zijn voor ons of liever bij mama wonen en bij papa op bezoek. Misschien moeten ze het eens aan ons vragen, maar als we er iets over durven zeggen, zeggen ze dat we er ons niet mee moeten moeien. Het gaat toch over ons?

Laura en Loïc (13 jaar)

In verhouding ondervinden kinderen en jongeren vooral problemen bij de **uitoefening van de omgangsregeling**.

Minderjarigen klaagden erover dat één van hun ouders **de regeling veel te strikt wil uitvoeren** in zijn of haar eigen belang. Kinderen willen dat er veel soepeler wordt

We zien dat kinderen dikwijls vragen om beide ouders nog even vaak te zien, maar binnen een andere tijdsindeling die beter aansluit bij hun concrete behoeftes.

omgesprongen met de gemaakte afspraken. Ze vragen daarom niet noodzakelijk dat de regeling gewijzigd wordt, maar wel dat ouders ook rekening houden met hun sociale leven en vrijetijdsbesteding. Minderjarigen willen zorgeloos hun engagementen (in de sportclub, ten aanzien van de school of van vrienden...) kunnen naleven, los van het feit bij welke ouder ze op dat ogenblik verblijven. Kinderen vragen stabiliteit en duidelijkheid: voor hen is het nodig dat beide ouders hierin dezelfde lijn trekken.

Binnenkort is het weer examenperiode. Bij mijn vader kan ik niet studeren omdat ik er geen eigen kamer heb. Ik heb gevraagd om tijdens de weekends die in de examenperiode vallen thuis te mogen blijven bij mama, en na de examens twee weekends extra naar hem te gaan. Hij zegt dat hij recht heeft om mij in de periode van de examens ook te zien. Ik wou naar de rechter schrijven, maar mama zegt dat het niet kan en dat het toch al te laat is.

Steven (16 jaar)

Ik moet binnenkort geopereerd worden. Maar dat valt tijdens de vakantieperiode bij papa. Na de operatie zou ik liever bij mama zijn. Maar dat mag niet van papa. Ik voel me gewoon beter bij mama als ik ziek ben. Ik vraag gewoon om de vakantieperiodes om te wisselen.

Chloé (13 jaar)

Soms zijn minderjarigen wel vragende partij om **de regeling te wijzigen**. De redenen zijn heel divers: de eigen vrijetijdsbesteding, een weekend- of vakantiejob, de school, de verhuis van een ouder, conflicten met een ouder, de nieuwe gezinssituatie van een ouder, een lief... Een wijziging moet niet noodzakelijk een inbreuk zijn op het omgangsrecht van de ouders. We zien dat kinderen dikwijls vragen om beide ouders nog even vaak te zien, maar binnen een andere tijdsindeling die beter aansluit bij hun concrete behoeftes. In iets mindere mate geven kinderen aan dat ze liever een beperkter contact hebben met één van de ouders. Het minst vragen ze helemaal geen contact meer te hebben met één van hun ouders. Enkele minderjarigen vroegen zelfs naar een uitbreiding van het contact.

Kinderen ervaren dat een wijziging van de regeling niet evident is, althans niet als hun ouders hierover geen onderling akkoord bereiken. Zelf zijn ze immers handelingsonbekwaam en kunnen ze zonder tussenkomst van een ouder hun mening niet geven aan de rechter. Dikwijls berusten ze dan in hun situatie, maar zijn diep ontgoocheld dat ze hun rechten niet kunnen uitoefenen. Een bijkomende frustratie is soms dat kinderen ervaren dat een wijziging wél kan als één van hun ouders andere noden heeft, zoals een nieuwe gezinssituatie of een verhuis.

Ook ouders ervaren wijzigingen in de regeling als problematisch. Dat is zeker het geval als de scheiding erg conflictgeladen was. De vraag inleiden voor de rechtbank betekent vaak opnieuw een moeilijke, pijnlijke, kostelijke en eindeloze procedure. Ouders zeggen dat ze hierdoor niet willen of niet kunnen ingaan op de vraag van hun kinderen.

Ik vraag al heel lang om de regeling te veranderen, zodat ik elke zondag naar de chiro kan gaan. Want van bij papa geraak ik er niet. Dat ging nooit. Nu heeft papa een nieuwe vriendin die een restaurant heeft en waar hij op zondag gaat helpen. Nu wil hij ineens een andere regeling. Maar in die nieuwe regeling zou ik dan weer niet naar de gitaarles kunnen gaan op vrijdagavond. Maar dat speelt geen rol, zegt hij.

Peter (14 jaar)

Ouders die hun omgangsrecht geboycot zien, zien vaak geen andere uitweg dan een **strafrechtelijke procedure** om het contact met hun kind te waarborgen. Hiermee wordt echter niet alleen de ouder getroffen die de omgangsregeling niet naleeft, maar ook het betrokken kind. Het ongewilde gevolg van deze procedure is dat er een grote druk wordt uitgeoefend op het kind en dat het kind vaak ook zwaar emotioneel belast wordt. Het gebeurt immers dat een ouder ermee dreigt dat de andere ouder een gevangenisstraf zal oplopen, als het kind niet op bezoek komt. Anderzijds vertellen ouders ons dat ze gedwongen worden om hun kind onder druk te zetten om de omgangsregeling na te leven, uit vrees voor een dwangsom of een gevangenisstraf. Het recht verplicht daarenboven elke ouder ertoe de omgangsregeling uit te voeren. In beide situaties voelt het kind zich bij geen van beide ouders nog veilig en geborgen en wordt het emotioneel nog zwaarder belast met de scheiding van zijn ouders.

Dergelijke procedures worden gehanteerd in een erg conflictgeladen scheiding en gieten heel vaak olie op het vuur. Elke verhoging van het conflictgehalte heeft een negatieve invloed op het betrokken kind.

Het belang van het kind moet in dergelijke procedures goed voor ogen gehouden worden.

Ik ga niet graag bij papa logeren. Papa is altijd boos en als ik iets verkeerd doe, slaat hij me. Papa zegt dat mama naar de gevangenis moet als ik niet kom. Mama zegt dat het waar is. Als mama in de gevangenis zit, dan moet ik voor altijd bij papa blijven. Dat wil ik niet. Ik ben bang.

Jessica (11 jaar)

Ik woon bij mijn vader, erg tegen de zin van mijn moeder. Met haar klikt het niet en ik wil er ook niet altijd op bezoek gaan. En zeker niet als haar vriend er is. De rechter heeft mijn vader nu een dwangsom opgelegd voor elke keer dat ik niet naar mijn moeder ga. Om mijn vader te beschermen, ga ik dan maar. Ik vind dit een echt smerige streek van mijn moeder. Het is ook niet serieus dat mijn vader gestraft wordt, want ik ben diegene die niet wil gaan.

Alexander (14 jaar)

Er zijn duidelijke signalen dat mijn dochter seksueel misbruikt wordt door haar vader. Ik heb op de rechtbank gezegd dat ik weiger mijn dochter naar haar vader te brengen zolang er geen zekerheid is dat het niet waar is of er een degelijk deskundig onderzoek wordt gevoerd. Nu werd me een dwangsom opgelegd en wacht me in het ergste geval een gevangenisstraf. Ik sta met de rug tegen de muur. Ik kan mijn dochter niet meer beschermen.

Moeder van Aurelie (4 jaar)

Ingeval van een problematische omgangsregeling kunnen de ouders hun toevlucht nemen tot een **bezoekruimte**. Een bezoekruimte kan ingeschakeld worden om een onderbroken of een conflictueus ouder-kindcontact te begeleiden. De begeleiding heeft een meervoudig doel: komen tot een werkbare uitvoering van de omgangsregeling, de betrokken partijen helpen bij de aanvaarding van de bestaande realiteit en/of het herstel van het contact tussen ouder en kind.

Ook hierover ontvingen we vragen en klachten (14). Klagers die gebruik maakten van de bezoekruimte deden dit allemaal binnen een dwingend kader - het werd hen opgelegd door de rechtbank. De klachten gingen over lange wachttijden om terecht te kunnen bij de bezoekruimte, partijdigheid van de begeleider, een gebrekkige evaluatie van de situatie, weinig oog voor het welzijn en de mening van het kind en een weinig professionele rapportage naar de rechtbank.

Dergelijke procedures worden gehanteerd in een erg conflictgeladen scheiding en gieten heel vaak olie op het vuur.

Anderzijds kregen we ook klachten over weigeringen van de rechter om contact met de kinderen in een bezoekenruimte toe te staan.

Klagers menen vaak dat de bezoekenruimte een dienst is die een maatschappelijk of deskundig onderzoek uitvoert en hierover rapporteert aan de rechtbank.

Melders kunnen met klachten over bezoekenruimtes in de eerste plaats terecht bij het CAW voor een intern klachtenonderzoek. Als gevolg hiervan werden maar 3 klachten door de ombudswerkers onderzocht. De 3 klachten waren gegrond op basis van een slechte bejegening door de dienst en ontoegankelijkheid van de dienst. Toch wilden heel wat melders die we doorverwezen naar het CAW voor een intern onderzoek hier geen gebruik van maken. Ze vroegen uitdrukkelijk niets met hun klacht te doen uit angst dat dit hen in een verkeerd daglicht zou stellen.

Mijn kinderen moeten hun vader zien in de bezoekenruimte, maar willen niet gaan. De begeleiders zeggen dat het mijn taak is om de kinderen te stimuleren en desnoods te dwingen. Ik slaag daar echt niet in. Nu beschouwt de bezoekenruimte dit als een boycot van mijn kant, maar zelf slagen ze er ook niet in om de kinderen te motiveren.

Moeder van Maarten (12 jaar) en Sofie (13 jaar)

We zijn al 4 jaar gescheiden en sinds de scheiding heeft mijn ex-man nooit meer naar onze dochter omgekeken, ondanks zijn omgangsrecht. Nu wil hij dit wel uitoefenen. Daar ben ik blij om voor Lien, maar ze heeft weinig herinnering aan haar vader en ze is bang. Ik heb aan de rechter gevraagd om het bezoek te laten plaatsvinden in een bezoekenruimte zodat Lien haar vader eerst opnieuw leert kennen. Dit werd geweigerd.

Moeder van Lien (6 jaar)

Mijn kinderen logeren al 2 jaar één weekend op de twee en elke helft van de vakantie bij mij, zoals vastgelegd in het vonnis. Hun moeder heeft nu een nieuwe partner en plots vindt ze het verblijf van de kinderen bij mij thuis problematisch. Ik word zelfs beschuldigd van kindermishandeling. Daardoor moet ik mijn kinderen nu zien in een bezoekenruimte. Ik ben één keer geweest, maar weiger dat nog te doen. Het is zo vernederend en kwetsend. Ik heb immers niets misdaan en de kinderen begrijpen niet waarom ze niet met me mee naar huis mogen.

Vader van Hannah (3 jaar), Lotte (5 jaar) en Dries (6 jaar)

Ik heb het exclusief ouderlijk gezag over onze zoon. De moeder werkt haar conflict met mij uit op onze zoon door bijvoorbeeld wekelijks contact te nemen met zijn school. Het contact met zijn moeder verloopt nu via een bezoekenruimte. Ook daar vernedert ze hem. De begeleiders in de bezoekenruimte laten dit maar gebeuren. Mijn zoon wil nu niet meer gaan. In de bezoekenruimte beschouwen ze dit nu als onwil van zijn kant en zeggen dat hij zijn moeder geen kans wil geven. Dit is maar al te gek.

Vader van Wout (14 jaar)

Na lang aandringen en jaren procederen heb ik eindelijk de kans om opnieuw contact te hebben met mijn kinderen. Hun moeder heeft het omgangsrecht zo lang geboycot dat de kinderen mij bijna niet meer kennen. Ik mag ze nu zien in een bezoekenruimte. Op dit ogenblik blijkt er een wachtlijst te zijn van meerdere maanden. Dit is onaanvaardbaar.

Vader van Jens (5 jaar) en Niels (6 jaar)

De bezoekenruimte laat aan mijn kinderen weten dat ze de samenwerking stopzetten omdat ze geen positieve evolutie zien in het contact met hun vader. Deze beslissing is genomen zonder enig overleg met de kinderen en heeft nu tot gevolg dat de kinderen opnieuw naar hun vader op bezoek moeten zonder begeleiding. Ze willen dit niet.

Moeder van Jonas (10 jaar) en Zoë (13 jaar)

De uitoefening van de omgangsregeling is eens zo moeilijk als **één van de ouders in het buitenland verblijft**. Hierover ontvingen we 8 meldingen. De grote afstand tussen de verblijfplaats van moeder en vader maakt het soms moeilijk - soms zelfs onmogelijk - om de omgangsregeling op een regelmatige basis uit te voeren. Kinderen zien het vaak niet zitten om meermaals per jaar lange afstanden af te leggen. Ze vinden het ook onrechtvaardig dat zij, en niet de ouder die in het buitenland woont, zich moeten verplaatsten. Hierdoor ondervinden ze zware nadelen van de scheiding van hun ouders. Zowel kinderen als ouders klagen erover dat rechtbanken soms regelingen opleggen zonder rekening te houden met de financiële en praktische gevolgen. We kregen ook meldingen waarbij van erg jonge kinderen verwacht wordt dat zij geregeld lange trajecten afleggen om de omgangsregeling uit te voeren. De omgangsregeling kan ook uitgesproken zijn door een rechtbank in het buitenland. Dat zorgt voor bijkomende problemen.

Onze papa komt uit Italië en is 3 jaar geleden teruggekeerd naar Italië. Mijn broer en ik bleven liever bij onze moeder. Nu heeft een Italiaanse rechter beslist dat wij om de 6 weken contact met hem moeten hebben in plaats van alleen tijdens de zomervakantie en met Kerstmis. Dat we hem dan meer zien is ok, maar het vonnis zegt ook dat wij daarvoor naar Italië moeten gaan. Dat willen we niet en dat gaat ook niet. Als hij ons vaker wil zien, moet hij maar naar hier komen. Hij is het die toen is vertrokken, wij niet.

Dario (15 jaar)

Ik moet van de jeugdrechter nu toch op bezoek bij mijn vader in Frankrijk. Eén keer per maand. Het is 650 km met de trein. Hij spreekt geen Nederlands en ik spreek met moeite Frans. Ik vind het helemaal niet leuk om helemaal alleen zo ver te reizen en dan nog zo dikwijls. Voor mama kost het ook veel geld.

Aurelie (13 jaar)

Mijn ex-man werkt en woont sinds enkele maanden in Engeland. Ik word nu door de rechter verplicht om de omgangsregeling uit te voeren zoals ze ook in het verleden liep: elk ander weekend en de helft van de vakanties. Mijn ex gaat ermee akkoord om Marie maar 1 keer per maand op weekend te hebben. Maar zelfs dat is veel te vermoeiend voor haar. Marie is nog maar net 3 jaar. Zij is het slachtoffer van zijn keuze om in Engeland te gaan werken.

Moeder van Marie (3 jaar)

Na een scheiding verandert er ook veel voor **grootouders**. We kregen 4 klachten van grootouders die vertelden geen contact meer te hebben met hun kleinkinderen door de scheiding van de ouders. We verwezen hen door naar de jeugdrechtbank om een omgangsregeling te treffen.

Anderzijds kregen we ook klachten van minderjarigen en ouders over het afgedwongen recht van grootouders op de omgang met hun kleinkinderen.

Onze kleindochter verbleef na de scheiding van mijn zoon altijd bij ons wanneer hij moest gaan werken. Nu woont mijn zoon samen met een andere vrouw en mijn kleindochter mag van die vrouw zelfs niet eens één volledige dag bij ons komen. We missen haar, en zij mist ons. Dat horen we van onze andere kleindochter die bij haar in de klas zit.

Grootmoeder van Cindy (11 jaar)

De uitoefening van de omgangsregeling is eens zo moeilijk als één van de ouders in het buitenland verblijft.

Mijn grootouders hebben 1 keer per maand bezoekrechten gekregen. Ik moet dan een volledige zaterdag bij hen op bezoek gaan. Ik verveel me daar. En daarnaast ga ik één weekend op de twee naar papa. Nu heb ik bijna geen enkel weekend meer voor mezelf. Wat gebeurt er als ik niet naar mijn grootouders ga?

Maxim (13 jaar)

Klachten over de verblijfsregeling krijgen we zowel bij 'klassieke regelingen' (een weekendregeling aangevuld met vakantieperiodes) als bij een bilocatieregeling.

Ook de **verblijfsregeling** kan voor problemen zorgen. Vragen en klachten om de verblijfsregeling te wijzigen komen vooral van kinderen en jongeren zelf. Ze melden ons dezelfde problemen als bij de wijziging van de omgangsregeling: ze krijgen weinig of geen inspraak, ze zijn handelingsonbekwaam en zijn dus afhankelijk van hun ouders of minstens één ervan, de regeling wordt niet aangepast aan hun evoluerende noden en de regeling wordt wel aangepast als de ouders er behoefte aan hebben.

Klachten over de verblijfsregeling krijgen we zowel bij '**klassieke regelingen**' (een weekendregeling aangevuld met vakantieperiodes) als bij een bilocatieregeling. Kinderen in een **bilocatieregeling** klagen erover dat ze zich nergens meer thuis voelen, dat de afstand tussen beide woonsten te ver is en dat het telkens opnieuw verhuizen op termijn zwaar weegt. Kinderen in een 'klassieke regeling' vertellen ons dan weer dat ze het jammer vinden dat ze één ouder veel minder zien dan voor de scheiding en zouden liever een week-weekregeling hebben. Kinderen geven ook aan dat ze lange tijd tevreden waren met een bepaalde regeling, maar door wijzigende omstandigheden (verhuis van een ouder, nieuw samengesteld gezin...), opteren voor een andere regeling.

Bij beide soorten regelingen waren de kinderen het over één ding eens: ze vragen meer inspraak bij het opstellen van de regeling van bij het begin, maar ook voor de toekomst. Dit geeft aan dat er geen ideale 'standaardregeling' bestaat die op elke scheiding en op elke gezinssituatie toepasbaar is. Elke situatie moet apart beoordeeld worden en moet zo nodig aangepast kunnen worden aan de wijzigende omstandigheden.

Al drie jaar woon ik een week bij mijn vader en een week bij mijn moeder. Tot nu vond ik dat best leuk. Mijn ouders wonen allebei in dezelfde stad. Maar mijn vader verhuist binnenkort naar een huis dat 40 kilometer verder ligt. Mijn ouders hebben afgesproken dat ze de regeling behouden, maar dat ik van school moet veranderen. Ze zoeken een school die qua afstand even ver ligt van beide huizen. Dat wil ik niet. Ik wil geen week-weekregeling meer, want ik ben er de dupe van.

Jasper (15 jaar)

Wij gaan scheiden en denken eraan een bilocatieregeling op te stellen. Maar de kinderen willen dit niet. Ze willen geen gedeelde woonst. Wat kunnen we nu het best doen in het belang van onze kinderen? We zitten natuurlijk ook gewrongen met onze eigen wensen en noden.

Ouders van 3 kinderen

In 5 meldingen klaagden kinderen erover dat ze **gescheiden werden van hun broers en/of zussen** in de regeling die hun ouders hadden uitgewerkt over het verblijf. Kinderen lieten ons weten dat ze verder willen opgroeien, samen met hun broer of zus. De omgangsregeling zorgde er dan ook weer voor dat deze kinderen alleen nog met elkaar konden optrekken in de vakantieperiodes, of dat ze elkaar zien op school.

Dit geeft aan dat er geen ideale 'standaardregeling' bestaat die op elke scheiding en op elke gezinssituatie toepasbaar is.

Mijn zus en ik zien elkaar nog maar zelden. Zij woont bij mijn moeder en ik bij mijn vader. Dat heeft de rechter zo beslist omdat mijn ouders het maar niet eens raakten. Onze ouders vonden dit een goed compromis. Voor hen wel ja, maar onze rechten dan?

Jens (15 jaar)

De ouders van Seppe, waar ik leerkracht van ben, zijn uit elkaar. Zijn mama heeft een zoontje uit een vorig huwelijk. Na de scheiding is Seppe toegewezen aan zijn vader. Zijn stiefbroer bleef bij zijn moeder. De jongens zijn onafscheidelijk, ook hier op school. Seppe weigert op de schoolbus te stappen en naar zijn vader te gaan. Hij wil terug naar zijn broer en zijn moeder. Mogen wij hem naar zijn moeder brengen? De jongen is echt in crisis.

Leerkracht van Seppe (11 jaar)

We kregen ook klachten over de **plotse wijziging van de verblijfsregeling door onvoorziene omstandigheden**, met ernstige gevolgen voor het betrokken kind. Kinderen klagen erover dat te weinig rekening gehouden wordt met hun behoeftes in vaak moeilijke omstandigheden. Zij voelen zich zo nog meer onrecht aangedaan.

Mijn moeder is overleden. Ik woonde bij haar en bij mijn stiefvader. Mijn vader ken ik maar oppervlakkig. Hij woont in Nederland en komt maar zelden naar België. De jeugdrechter zegt nu dat ik naar mijn vader moet gaan. Maar dat wil ik niet, ik wil bij mijn stiefvader blijven. Mijn stiefvader is in beroep gegaan, maar ondertussen moet ik naar mijn vader.

Paulien (13 jaar)

Mijn zussen wonen bij mijn moeder. Vader heeft maar een beperkte bezoeksregeling van twee zaterdagen per maand, doordat hij hen vroeger mishandelde. Onze moeder wordt volgende week voor een heelkundige ingreep opgenomen in het ziekenhuis, vermoedelijk voor één maand. Ik woon ook nog thuis en ben 24 jaar. Ik wil tijdelijk instaan voor de opvang van mijn zussen. Vader eist nu mijn zussen op via de rechtbank, en heeft dit gekregen. Maar mijn zussen willen dit niet.

Zus van Petra (14 jaar) en Sanne (15 jaar)

Voor het opstellen of evalueren van een verblijfs- en omgangsregeling beveelt de rechter soms een **maatschappelijk onderzoek**. We ontvingen klachten over de uitvoering van het maatschappelijk onderzoek en over de afhankelijkheid van de rechter om hier een beroep op te kunnen doen. Veel ouders wensen om één of andere reden een onafhankelijk onderzoek, maar hebben hiervoor de toestemming van de rechter nodig. Melders, zowel ouders als professionelen, zeggen ons dat dit maar minimaal wordt toegekend door een rechter als de vraag van ouders zelf komt.

Andere klachten die we ontvangen gaan over het maatschappelijk onderzoek zelf: het onderzoek gebeurde weinig serieus of de verslaggeving is gekleurd en zelfs incorrect.

Het bezoek van mijn kinderen aan hun vader verloopt heel moeilijk. Elke keer als ze op bezoek geweest zijn, komen ze huilend terug en vertellen ze de vreemdste verhalen. Ik vrees dat ze mishandeld worden door hun vader. Ze zijn in ieder geval bang van hem. Ik vraag al verschillende keren een maatschappelijk onderzoek, maar het wordt altijd afgewezen.

Moeder van Naomi (4 jaar), Kelly (9 jaar) en Kristof (11 jaar)

Eindelijk kwam er na lang aandringen een maatschappelijk onderzoek en kon ik aantonen dat ik wel degelijk goed voor mijn zoontje kan zorgen. De justitieassistent is amper tien minuten hier geweest, maar heeft wel een zeer omstandig verslag geschreven. En in die korte tijd wist ze wel dat ik weinig bezig ben met mijn kind omdat er geen tekeningen en speelgoed in de woonkamer te vinden zijn.

Vader van Bryan (4 jaar)

Naast het maatschappelijk onderzoek kan de rechter ook **gerechtsdeskundigen** aanduiden om een beter inzicht te krijgen in de situatie. Daarnaast raadplegen ouders ook op eigen initiatief een deskundige, in de veronderstelling dat de verslagen kunnen worden ingebracht als bewijsstuk van psychologisch of fysiek geweld door de andere ouder. In de meldingen die we hierover ontvingen klaagden ouders erover dat verslagen van eigen deskundigen (vaak kinderpsychiaters of psychologen) door de rechter genegeerd werden en als ‘overroepen’ werden beschouwd. We ontvingen ook verhalen waarbij de rechter volledig ingaat tegen het advies van de door hemzelf aangestelde gerechtsdeskundige. Melders stellen zich vragen over het nut van deskundigenonderzoek.

Tijdens de vorige zitting hebben we adviezen voorgelegd van therapeuten en van het Vertrouwenstentrum Kindermishandeling, die duidelijk aantonen dat mijn kinderen door hun vader zwaar mishandeld worden. De rechter wilde deze adviezen niet in beschouwing nemen. Na lang aandringen werd dan toch een gerechtsdeskundige aangesteld. Ook in dat verslag stond dat het contact met vader niet in het belang was van de kinderen. Op de laatste zitting heeft de rechter toch een omgangsregeling uitgesproken tegen alle verslagen en adviezen in. Wat heeft dat dan voor nut? Als de rechter de kinderen niet beschermt, wie dan wel?

Moeder van Anouk (5 jaar) en Delphine (7 jaar)

• Spreekrecht

Hierboven meldden we al dat kinderen en jongeren vragende partij zijn voor meer inspraak **thuis** bij het maken van afspraken over de verblijfs- en omgangsregeling. Ze wilden vooral kunnen deelnemen aan de beslissingsprocessen. Ze hebben er begrip voor dat daarom niet noodzakelijk hun mening zal worden gevolgd, maar hebben helemaal geen begrip voor het feit dat ze uitgesloten worden van de discussie. Uiteraard vonden ze het feit dat ze hun mening niet kunnen afdwingen tegelijk toch ook een teleurstelling.

Mijn ouders zijn aan het scheiden. Mijn moeder wil onze hond wegdoen, maar dat is het enige dat ik nog heb in deze moeilijke periode. Ze luistert zelfs niet als ik beloof dat ik volledig alleen zal zorgen voor de hond. Ze zegt dat ik niets te zeggen heb over dat soort zaken. Ik had ook al niks te zeggen over de afspraken die ze maakten.

Simon (13 jaar)

De meeste klachten gaan over het spreekrecht bij **de rechter**, in de juridische zin van het woord. Van hun ouders begrijpen minderjarigen dat in dergelijke zaken de rechter definitief beslist. In de ogen van minderjarigen is de rechter dus ook vaak diegene die hun probleem kan oplossen. Daarom willen ze gebruik kunnen maken van hun spreekrecht. Minderjarigen horen vaak zeggen dat zij vanaf hun 12 jaar spreekrecht hebben, en dikwijls wordt hen ook verkeerdelijk ingefluisterd dat ze dan mogen ‘kiezen’.

Minderjarigen horen vaak zeggen dat zij vanaf hun 12 jaar spreekrecht hebben, en dikwijls wordt hen ook verkeerdelijk ingefluisterd dat ze dan mogen ‘kiezen’.

Die leeftijdsgrens van 12 jaar zorgt echter voor heel wat klachten. In de eerste plaats is er geen eenduidige lijn in de wetgeving over het spreekrecht van kinderen. De leeftijdsgrens van 12 jaar geldt immers enkel voor de jeugdrechter, die vanaf die leeftijd verplicht is om kinderen op te roepen. Andere rechters oordelen autonoom of ze kinderen al dan niet oproepen, laat staan horen. Indien de rechter dit weigert, moet hij dit wel motiveren.¹⁶ Dit biedt minderjarigen helemaal geen rechtszekerheid. Wat bij de ene rechter kan, kan niet noodzakelijk bij de andere. En wat het ene kind mag, geldt niet noodzakelijk voor zijn leeftijdsgenoot. Dit gegeven is frustrerend en moeilijk te vatten voor minderjarigen en ouders. Daarenboven weten minderjarigen en hun ouders vaak ook niet dat ze altijd mogen vragen om gehoord te worden, ook al zijn ze jonger dan 12 jaar of al loopt de procedure (nog) niet voor de jeugdrechter.

Een ander probleem is dat kinderen hoge verwachtingen hebben wanneer ze wel door de rechter gehoord worden. Ze gaan er nog te vaak van uit dat hun mening zal worden gevolgd en schrikken er vaak van dat de regeling toch niet gewijzigd wordt, ondanks hun uitdrukkelijke vraag.

Kinderen denken ook vaak dat ze te allen tijde terecht kunnen bij de rechter. Om hun spreekrecht te kunnen uitoefenen zijn ze in de eerste plaats afhankelijk van hun ouders. Als hun ouders geen procedure inleiden, kunnen kinderen ook niet bij de rechter terecht met hun verhaal. Ook dat leidt tot teleurstellingen, zeker als ouders niet bereid zijn opnieuw een procedure te starten.

Andere kinderen vinden de confrontatie met een rechter dan weer te bedreigend. Ze willen wel hun mening geven, maar hebben hiervoor begeleiding nodig of vragen of het niet op een andere manier kan.

Al deze meldingen geven hoe dan ook aan dat het zeer belangrijk is dat rechters goed kunnen omgaan met minderjarigen en dat ze duidelijk maken wat er wel en wat er niet kan. Het is en blijft de rechter die de beslissing neemt en daarvoor verantwoordelijk is.

We hebben gevraagd om gehoord te worden door de rechter. Maar nu heeft mijn papa een brief gekregen dat de rechter ons niet wil zien omdat we nog te jong zijn. Dat is niet eerlijk.
Amber (9 jaar) en Charlotte (11 jaar)

Mijn zoon is uitgenodigd om voor de rechter te verschijnen. Hij is bang en durft niet alleen zijn met mensen die hij niet kent. Hij wil dat ik met hem mee gaan, maar dat kan niet. Maar hij wil wel zijn verhaal doen. Kan dat niet op een andere manier? Kan hij niet gewoon een brief schrijven?

Moeder van Thibault (12 jaar)

Ik heb aan de rechter gezegd dat ik liever bij mijn papa wou gaan wonen. Mama is veel weg en is ook altijd boos. Ze zegt dat dat komt omdat ik stout ben. Papa zegt dat nooit. Ik krijg van hem ook niet altijd straf en hij helpt me met mijn huiswerk. De rechter zei dat het goed was toen ik hem dat allemaal vertelde, maar nu moet ik toch bij mama blijven?

Jarne (12 jaar)

Toen mijn ouders gescheiden zijn was ik nog te jong om door de rechter uitgenodigd te worden. Nu ben ik wel oud genoeg. Maar mijn moeder zegt dat het nu niet meer kan omdat de scheiding al rond is. Is dat waar? Waar kan ik dan wel mijn mening zeggen?

Femke (13 jaar)

Dit biedt minderjarigen helemaal geen rechtszekerheid. Wat bij de ene rechter kan, kan niet noodzakelijk bij de andere.

¹⁶ Op zich is dit een vrij zinloze verplichting omdat er geen beroep mogelijk is tegen een weigering.

Ik moet wachten tot ik 12 ben vooraleer ik tegen de rechter kan zeggen dat ik bij mijn papa wil gaan wonen. Kan ik nu echt niets doen om de rechter ook naar mij te doen luisteren?

Victor (11 jaar)

Mijn dochter geeft aan dat ze mishandeld wordt door de nieuwe vriend van haar moeder. Ze wil dit graag vertellen aan de jeugdrechter, maar die wil mijn dochter niet horen omdat hij van oordeel is dat wij als ouders het probleem zelf veroorzaken door ons onderling conflict. Dat lijkt mij des te meer reden om mijn dochter wel te horen.

Vader van Paulien (11 jaar)

Ik ben 13 jaar en ik mag mijn mening niet zeggen bij de rechter. Hoe komt dat? Vanaf 12 jaar mag dat toch?

Sara (13 jaar)

- **Ontvoering door een ouder**

Veel kinderen uit gezinnen met buitenlandse ouders vrezen de mogelijkheid dat ze bij de scheiding door één van hun ouders worden meegenomen naar het land van herkomst. Vanaf het ogenblik dat dit gebeurt zonder toestemming van de andere ouder, is er sprake van ontvoering.

We ontvingen 12 meldingen over ontvoering door een ouder. Het ging zowel over kinderen die vanuit België werden meegenomen naar het buitenland, als over kinderen die vanuit het buitenland ontvoerd zijn en nu in België verblijven.

Ouders contacteren ons ook wanneer zij voelen dat hun kind dreigt ontvoerd te worden door de andere ouder. Zij zochten naar mogelijkheden om hun kind te beschermen.

Aangezien we op dit vlak geen enkele onderzoeksbevoegdheid hebben, verwezen we melders door naar het Federaal aanspreekpunt internationale kinderontvoeringen en Child Focus. Meldingen vanuit het buitenland waren moeilijker door te verwijzen.

Mijn ex-man ging met ons zoontje op vakantie naar Wit-Rusland, waar hij ook vandaan komt. Maar hij is niet teruggekomen. Ik heb al contact genomen met de familie van mijn ex-man die me zegt dat mijn zoon het goed maakt en dat mijn ex-man daar een rechtszaak gestart is om het hoederecht over onze zoon te krijgen. Ik slaag er niet in om zijn adres te krijgen. Ik weet niet waar mijn zoon nu is.

Moeder van Alexander (3 jaar)

Ik woon in Portugal. Mijn ex-man heeft mijn dochter meegenomen naar België, terwijl ze hier in Portugal aan mij toegewezen was. Kunnen jullie helpen om mijn dochter te vinden en terug naar huis te brengen?

Moeder van Olivia (7 jaar)

Ik vrees dat mijn vrouw onze dochter gaat ontvoeren naar Turkije. We wonen wel al lang niet meer samen, maar zijn wettelijk nog steeds getrouwd. We hebben nog geen scheidingsprocedure ingezet. Mijn vrouw kan dus probleemloos vertrekken zonder dat ik daar iets kan aan doen?

Vader van Aïcha (10 jaar)

Ik ben gescheiden en mijn dochter woont bij mij. Met de vader is het contact altijd erg conflictueus. Hij is ook een erg agressieve man. Om mijn dochter te beschermen verhuis ik binnenkort naar Nederland en wil haar meenemen zonder toestemming van haar vader. Ik wil haar en mezelf opnieuw een moeilijke en pijnlijke procedure besparen. Is dat parentale ontvoering? Kan ik vervolgd worden?

Moeder van Chiara (4 jaar)

- **Opvoedingsconflicten**

Beide ouders staan ook na de scheiding in voor de opvoeding van hun kinderen, tenzij de rechtbank hier anders over beslist in het belang van het kind. Het gebeurt dat ze niet meer optreden als ‘ouderpaar’ en dat de opvoedingsprincipes verschillen. Dat leidt vaak tot conflicten. De meeste vragen en klachten rond opvoedingsconflicten na scheiding komen van ouders. Hierover ontvingen we 21 meldingen. Dergelijke klachten kunnen we niet onderzoeken. Niet alleen is het niet wenselijk, maar meestal is hulpverlening of in extreme gevallen een gerechtelijke tussenkomst nodig. We verwijzen dus vooral door en/of geven advies.

De relatie tussen mijn dochter en haar vader verloopt echt heel moeilijk. Op opvoedkundig vlak maakt hij veel fouten en ik ben bang dat mijn dochter zich van hem gaat afkeren. Nu we uit elkaar zijn, kan ik de zaken niet meer onder controle houden. Mijn ex-man heeft echt nood aan ouderschapsbemiddeling, maar de rechter wil dit niet opleggen.

Moeder van Truus (11 jaar)

Mijn kinderen gaan geregeld op bezoek bij hun papa. Ze vertrekken ook altijd met plezier. Maar de jongste tijd heeft hij problemen op het werk en zit hij geregeld dronken achter het stuur als hij de kinderen terugbrengt. Hoe kunnen we dit probleem oplossen zonder tussenkomst van een rechtbank?

Moeder van Louis (5 jaar) en Nathan (7 jaar)

Mijn dochter woont bij haar vader. Ik heb nu vernomen dat ze 's nachts veel alleen thuis is omdat haar vader uitgaat. Wat kan ik hiertegen doen?

Moeder van Yousra (15 jaar)

Mijn vader heeft mijn moeder bedrogen met een andere vrouw. Mijn ouders gaan hierdoor scheiden. Voorlopig woont mijn vader nog altijd thuis omdat hij nog niet kan intrekken bij zijn nieuwe vriendin. De ruzies en de conflicten over mij nemen toe. Ik word er gek van. Wat kan ik doen?

Ines (14 jaar)

- **Onderhoudsplicht**

Eigen aan een scheiding is vaak ook het betalen van onderhoudsgeld voor de opvoeding van de kinderen. Hierover ontvingen we 6 klachten. De klachten gaan enerzijds over het niet uitbetalen van onderhoudsgeld aan de ouder die er recht op heeft en anderzijds over het verkeerdelijk besteden van het onderhoudsgeld door de ouder die het ontvangt. Ouders denken ook vaak onterecht dat het betalen van een onderhoudsgeld hen automatisch recht geeft op persoonlijk contact met het kind, of omgekeerd, dat het uitblijven van onderhoudsgeld de omgangsregeling tenietdoet.

Ouders denken vaak onterecht dat het betalen van een onderhoudsgeld hen automatisch recht geeft op persoonlijk contact met het kind.

Deze meldingen onderzoeken we niet, hier moet de rechtbank optreden. We geven advies en verwijzen terug naar de eigen raadsman en de rechtbank.

De vader van de kinderen betaalt al 5 jaar geen onderhoudsgeld. Maar hij eist wel een zeer uitgebreid omgangsrecht. Dat kan toch niet? Daar heeft hij dan toch geen recht op?

Moeder van 3 kinderen

De jongste tijd stel ik vast dat mijn ex-vrouw het onderhoudsgeld gebruikt voor zichzelf en niet voor onze zoon. Dikwijls is zelfs de schoolrekening niet betaald. Mijn zoon is een erg verantwoordelijke jongen. Ik zou het onderhoudsgeld liever op zijn rekening storten en hierover met hem duidelijke afspraken maken. Ik weet dat hij hier zorgvuldig mee gaat omspringen. Kan dat?

Vader van Koen (17 jaar)

• Nieuw samengestelde gezinnen

Kinderen hebben het vaak moeilijk wanneer een ouder een nieuwe relatie begint, zeker als er ook andere kinderen bij komen. De posities in het gezin veranderen, de stiefouder krijgt een plaats en er moet rekening gehouden worden met andere kinderen. Een nieuw samengesteld gezin leidt soms ook tot andere opvoedingsprincipes. We ontvingen hierover verschillende klachten, waarbij we vooral advies verlenen en melders doorverwijzen naar diensten die hen kunnen helpen.

Papa woont nu samen met een andere vrouw. Hij wil dat ik mama tegen haar zeg en haar een kus geef als ik thuiskom. Dat kan ik niet. Als ik het niet doe, krijg ik slaag.

Robbe (11 jaar)

Ik ben stiefmoeder van de twee kinderen van mijn man. Bij ons woont ook nog mijn eigen dochter. Wekelijks hebben we conflicten over mijn positie ten aanzien van de kinderen van mijn man. Mijn eigen dochter en ik hebben er geen moeite mee dat mijn man ook mijn dochter berispt of sanctioneert. Zijn kinderen en hijzelf hebben het er omgekeerd wel moeilijk mee. Wat is nu wettelijk mijn positie ten aanzien van mijn stiefkinderen? Welke verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid draag ik, welke rechten heb ik?

Stiefmoeder van Bram (6 jaar) en Boris (9 jaar)

Mijn dochter verblijft de ene week bij mij en de andere week bij haar moeder. Haar moeder heeft een nieuwe vriend die ook kinderen heeft. Wanneer hij blijft logeren met zijn kinderen, dan moet mijn dochter haar kamer afstaan aan de kinderen van die vriend en zelf op de sofa slapen. Mijn dochter heeft het hier moeilijk mee. Ze voelt zich verstoten bij haar mama.

Vader van Alicia (9 jaar)

• Hulp aan kinderen van gescheiden ouders

Kinderen hebben door de scheiding van hun ouders soms extra aandacht en steun nodig. In sommige gevallen is hulpverlening aangewezen. De meldingen leren ons dat het vaak niet eenvoudig is om de geschikte hulp te vinden, zeker als een kind slachtoffer is van kindermishandeling of seksueel misbruik. Zowel ouders als kinderen vertellen ons dat diensten erg terughoudend zijn om hulp te verlenen bij deze problematiek. Het wordt volgens hen altijd gerelateerd aan de scheidingsprocedure of er wordt gesteld dat ze niets kunnen doen omdat er een gerechtelijke procedure loopt. Melders vertellen dat ze wel bij diensten terecht kunnen voor meer

De meldingen leren ons dat het vaak niet eenvoudig is om de geschikte hulp te vinden, zeker als een kind slachtoffer is van kindermishandeling of seksueel misbruik.

therapeutische hulp. Tegelijk klagen ze aan dat dit veeleer symptoombestrijding is dan de oorzaak van het probleem aanpakken.

De ouders van een meisje uit mijn klas zijn verwickeld in een serieuze vechtscheiding. Zij is op dit ogenblik echt het kind van de rekening. Ze is erg ongelukkig en ziet geen uitweg meer. Ik vrees dat ze zichzelf wat aandoet als ze niet geholpen wordt. Ze is nu graatmager en huult voortdurend. Waar kan ze hulp vinden zonder dat haar ouders dat voorlopig weten?

Leerkracht uit de tweede graad secundair onderwijs

Ik vrees dat mijn kleindochter seksueel misbruikt wordt door haar vader. Ik vind het erg om dit te vertellen want hij is mijn eigen zoon. Ik ben al met haar en haar moeder gaan aankloppen bij verschillende diensten voor hulp, omdat de rechter geen geloof hecht aan haar verhaal. Maar als we hulp zoeken krijgen we te horen dat ze niet veel kunnen doen omdat de zaak al bij de jeugdrechter zit omwille van de scheiding. Ze willen haar wel psychologisch begeleiden. Maar wie doet de mishandeling stoppen?

Grootmoeder van Saskia (6 jaar)

Ik ben op advies van het JAC gaan aankloppen bij het Comité voor bijzondere jeugdzorg omdat het helemaal misloopt na de scheiding van mijn ouders. De nieuwe vriend van mijn moeder vernedert en slaat mij en bij mijn vader is het al niet veel beter. Ik kan het echt niet meer aan. Ik wil bij mijn tante gaan wonen. Het comité zei dat ze me niet kunnen helpen omdat de jeugdrechter beslist heeft dat ik bij mijn moeder moet wonen.

Jordy (14 jaar)

• **Wederzijdse informatieplicht van ouders**

Scheidende of gescheiden ouders moeten informatie uitwisselen over de kinderen. Dat loopt niet altijd vlot, zeker niet in 'vechtscheidingen'. Ook scholen hebben een informatieplicht ten aanzien van beide ouders als die allebei het ouderlijk gezag dragen. We ontvingen verscheidene vragen en klachten. Ook hier kunnen we niet anders dan ouders doorverwijzen en/of informatie en advies verlenen.

Mijn ex-man gaat met de kinderen op reis naar het buitenland. Hij weigert mij te zeggen waar ze heen gaan en mij het adres van het hotel te geven waar ze zullen verblijven. Is hij niet verplicht om mij hierover te informeren?

Moeder van Manon (7 jaar), Sander (8 jaar) en Julie (12 jaar)

Wij verhuizen binnenkort van Antwerpen naar de kust. Mijn vader weet dit nog niet en mijn moeder wil het hem nog niet vertellen omdat ze bang is dat hij daar slecht op zal reageren. Ik vind dat niet correct tegenover papa. Ik vind dat mama eerlijk moet zijn. Ik voel mezelf eigenlijk ook al een bedrieger. Is mama niet verplicht om hem dat te vertellen?

Lucas (15 jaar)

Zijn wij als school verplicht om informatie aan een ouder te geven als de andere ouder het exclusief ouderlijk gezag heeft? We kregen een brief van een advocaat waarin ons nalatigheid en onzorgvuldigheid verweten werd.

Schooldirecteur

• Praktische regelingen

Ouders hebben ook heel wat vragen over de praktische regelingen als de scheiding achter de rug is. Dat kan gaan over allerlei thema's zoals fiscaliteit, kinderbijslag, domiciliëring, spaargelden of sociale zekerheid. We verwijzen melderders in dergelijke gevallen door naar de geëigende dienst of instantie.

Sinds de scheiding hebben mijn ex-vrouw en ik elk 1 kind fiscaal ten laste. In praktijk wonen de kinderen al 9 jaar constant bij mij. Kan ik op basis hiervan beide kinderen niet fiscaal ten laste nemen?

Vader van 2 kinderen

Mogen mijn kinderen mee op vakantie naar het buitenland zonder de toestemming van hun vader?

Moeder van 3 kinderen

Ik ga op vakantie, maar mijn oudste dochter wil niet mee. Ze wil liever bij haar vader gaan logeren in die periode. Kunnen we dat zomaar, of moeten we onderling een document opstellen? Moeten we hiervoor naar de rechtbank?

Moeder van Eva (16 jaar)

Opvoeding

Problemen bij de opvoeding van de kinderen is het tweede meest gemelde thema. Ook dat is niet verwonderlijk, want het gezin is de belangrijkste leefomgeving van het kind. Net zoals bij scheiding proberen we het thema gezin onder te verdelen in probleemgroepen. We onderscheiden meldingen over:

- de ouder-kindrelatie (waaronder we alle personen verstaan die in de gezins-situatie instaan voor de opvoeding van het kind);
- de relatie van het kind en zijn familie, als die meldingen met opvoeding te maken hebben;
- geweld tegenover kinderen binnen de gezinssituatie;
- opvoedingsonzekerheid.

	Vragen	Klachten	Totaal
Relatie tot ouders	34	100	134
Geweld	3	41	44
Relatie tot familie	2	10	12
Opvoedingsonzekerheid	5	1	6
Totaal	44	152	196

Tabel 10 - Meldingen over opvoeding (n=196)

Over opvoeding ontvingen we 152 klachten en 44 vragen. Eerder toonden we in tabel 5 dat meldingen over opvoeding vooral van minderjarigen zelf komen (bijna 70% van de meldingen over opvoeding). Amper 11 meldingen kwamen van ouders.

Hoewel we vooral klachten ontvingen, konden de ombudswerkers in de meeste gevallen niet echt tussenkomen. Actieve tussenkomst van de ombudswerkers in gezinnen is vaak ook niet wenselijk. De onderstaande tabel toont ons dat de meeste klachten niet-ontvankelijk waren omdat hulpverlening meer aangewezen was (134 klachten). De relatie van het kind tot zijn ouders is een zeer delicaat en vaak complex gegeven, waarmee zeer voorzichtig en deskundig moet worden omgesprongen. Dit is dan ook een opdracht voor diensten die hierin een ruime ervaring en deskundigheid hebben en die dichter bij het gezin kunnen staan. Hulpverlening hoeft daarenboven niet noodzakelijk een zware inmenging in de gezinssituatie te betekenen: vaak gaat het om deskundig advies en ondersteuning.

Slechts 9 klachten kwamen in aanmerking voor onderzoek, waarvan uiteindelijk 7 klachten niet tot een eindoordeel hebben kunnen leiden. 1 klacht werd gegrond bevonden op basis van het feit dat de minderjarige niet correct werd bejegend door de dienst waarbij hij hulp zocht.

Actieve tussenkomst van de ombudswerkers in gezinnen is vaak ook niet wenselijk.

Ontvankelijke klachten	9
Gegrond	1
Geen correcte bejegening of dienstverlening	1
Ongegrond	1
Geen oordeel mogelijk	7
Klacht ingetrokken	1
Klacht hersteld voor onderzoek	1
Klager reageert niet meer	2
Klager onbereikbaar	3
Niet-ontvankelijke klachten	141
Geen mandaat minderjarige	1
Beroep op rechtbank	3
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	134
Niet in het belang van de minderjarige	2
KRC niet bevoegd	3
Hoedanigheid melder niet gekend	1
In behandeling	2
Totaal klachten	152

Tabel 11 - Kwalificatie van klachten over opvoeding (n=152)

De meeste meldingen over opvoeding werden bijna onmiddellijk doorverwezen. Waar mogelijk gaven we ook advies en informatie. Door het feit dat de meeste meldingen afkomstig waren van kinderen en jongeren hebben we vooral doorverwezen naar diensten waar minderjarigen terecht kunnen, zoals het JAC, de Kinder- en Jongerentelefoon, het Comité voor bijzondere jeugdzorg en de Kinderrechtswinkel. Hoewel het thema specifiek over opvoeding gaat, hebben we maar zelden doorverwezen naar de Opvoedingswinkel en de Opvoedingstelefoon omdat die zich veeleer naar ouders richten en de ouders zelf ons zelden contacteren over opvoedingsproblemen. In de gevallen waar ze dit wel deden, waren ze voornamelijk op zoek naar diensten die kunnen tussenkomen, zoals het Vertrouwenscentrum

Kindermishandeling en het CAW. Ouders gebruiken andere kanalen of vinden rechtstreeks de weg naar eerstelijnsdiensten.

Instantie	Aantal
JAC	99
Kinder- en Jongerentelefoon	66
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	21
Comité voor bijzondere jeugdzorg	21
Kinderrechtswinkel	12
CAW: Opvoedingsondersteuning	9
Justitiehuis	6
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	5
Jongereninformatie.be	4
Jeugdrechtbank	4
Zelfmoordlijn	3
Advocaat	3
Kinderrechtswinkel - Nederland	3
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg	2
Jo-lijn	2
Politie	2
Rung-project (opvang voor weglopers)	2
Tele-Onthaal	2
OCMW	2
Opvoedingswinkel	2
Opvoedingstelefoon	1
Clicksafe.be	1
Délegué Général de la Communauté Française aux droits de l'enfant	1
Gezinsbond	1
Huisarts	1
Integratiedienst - jongerenafdeling	1
Jeugdbrigade	1
Kind en Gezin - klachtendienst	1
Medet-Foon	1

Tabel 12 - Aantal doorverwijzingen over het thema opvoeding per dienst

• Het kind in zijn relatie tot zijn ouders

Over de relatie van kinderen met hun ouders ontvingen we 134 vragen en klachten (of bijna 70% van de meldingen over opvoeding). We zien hier telkens hetzelfde fenomeen: de 'clash' tussen ouderlijke rechten en verantwoordelijkheden enerzijds en rechten van de minderjarige anderzijds. Het Kinderrechtencommissariaat kan hierover enkel informeren en adviseren, maar beslissingen zullen toch binnen het gezin (in overleg) moeten worden genomen.

De meeste meldingen (65) gingen over situaties waarbij minderjarigen en ouders **hulp zoeken omdat samenleven moeilijk wordt**. In die gezinssituaties spelen zich kleine tot ernstige conflicten af, waarbij het gezin niet meer in staat is om de gezinsproblemen op te lossen.

De melders zijn hier vooral jongeren tussen 14 en 17 jaar. In opvallend veel gevallen (41 meldingen) lieten jongeren ons weten dat de situatie thuis zo onhoudbaar geworden is dat ze als enige mogelijkheid een **vertrek uit het gezin** zien. Deze jongeren hadden ernstige conflicten met hun ouders, of waren op zoek naar bescherming. Jongeren vragen zich ook af of ze alleen mogen gaan wonen of bij iemand anders (vaak is dat hun vriend/vriendin of een familielid). Hulp in de thuissituatie zelf zien deze jongeren niet (of niet meer) als een mogelijke oplossing. Sommige jongeren contacteerden ons pas nadat ze van huis zijn weggegaan. We verwijzen hen dan door naar het JAC, de Kinder- en Jongerentelefoon, het Comité voor bijzondere jeugdzorg en het Rung-project dat opvang en begeleiding biedt aan weglopers.

In 13 meldingen waren melders op zoek naar **hulp voor jongeren die nog thuis verblijven**. Naast de eerder genoemde diensten verwezen we dan ook onder meer door naar het CAW voor opvoedingsondersteuning, het CLB en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg.

In 3 meldingen zagen jongeren enkel nog **zelfdoding** als enige uitweg uit een - in hun beleving - uitzichtloze situatie. Naast de eerder genoemde diensten verwezen we hen onmiddellijk door naar het centrum ter preventie van zelfmoord (beter gekend als de Zelfmoordlijn).

We kregen ook klachten waarbij **ouders beslissen dat hun kind het gezin moet verlaten**. Jongeren melden ons dat ze door hun ouders uit het huis zijn gezet of dat hun ouders hiermee dreigen. Soms dreigen ouders ook met een plaatsing binnen een voorziening van de Bijzondere Jeugdbijstand. Jongeren vinden dat hun ouders op die manier hun opvoedingsverantwoordelijkheid ontlopen. Anderzijds krijgen we ook verhalen van ouders die geen andere oplossing meer zien dan hun kind de deur te wijzen om zichzelf en andere gezinsleden te beschermen.

Hierover kregen we 8 klachten, die we voornamelijk doorverwezen naar het Comité voor bijzondere jeugdzorg.

De leefomstandigheden zijn thuis echt ondraaglijk. Ik wil hier zo snel mogelijk weg. Welke stappen moet ik hiervoor zetten? Kan ik verplicht worden terug naar huis te gaan?

Jelle (16 jaar)

Ik ben twee jaar geleden weggegaan van huis en woon sindsdien bij een vriendin van mijn moeder in. Thuis was vooral de relatie met mijn vader onmogelijk. Nu wil mijn moeder plots dat ik terug naar huis kom omdat ze de situatie alleen niet meer aankan. Ik wil niet terug zolang mijn vader daar is. Desnoods loop ik terug weg.

Sabrina (15 jaar)

In de ogen van mijn moeder kan ik niets goed doen, terwijl mijn broer alles mag. We halen ongeveer dezelfde punten op school, maar zijn punten vindt ze goed en voor mij zijn ze een ramp. Als ik per ongeluk iets laat vallen, schreeuwt ze op mij en bij mijn broer is het een 'ongelukje'. Ik kan die onrechtvaardigheid niet meer aan. Wie kan me helpen?

Anouk (13 jaar)

Mijn vriendin wil zelfmoord plegen omdat haar ouders haar voortdurend onder druk zetten. Ze moet overal de beste in zijn en ze moet al jaren naar de muziekschool waar ze een hekel aan heeft. Ze zegt dat ze het allemaal niet meer aankan.

Astrid (16 jaar)

Het Kinderrechtencommissariaat kan hierover enkel informeren en adviseren, maar beslissingen zullen toch binnen het gezin (in overleg) moeten worden genomen.

Mijn vader heeft mij op straat gezet. Ik heb ADHD en hij zegt dat hij mijn gedrag beu is. Waar moet ik nu naartoe? Mag mijn vader me zomaar buitengooien? Voorlopig slaap ik bij een vriend.

Thomas (16 jaar)

Mijn vader heeft me het huis uitgezet omdat hij me betrapt heeft met drugs. Hij zegt dat ik een gevaar ben voor mijn broer en zus en dat hij zijn gezin wil beschermen tegen mogelijk geweld van mijn kant in de toekomst. Ik begrijp helemaal niet waar hij het over heeft, ik rookte gewoon een jointje.

Matteo (17 jaar)

Een meisje van 15 jaar is weggelopen bij haar thuis na hevige conflicten. Ze staat hier nu op het JAC en weigert om terug naar huis te gaan. Ze wil bij haar vriend gaan wonen die meerderjarig is. Wat kunnen we doen?

JAC-medewerker

Mijn moeder is zwakbegaafd. Mijn jongere zus woont nog altijd bij haar. Mijn zus heeft het daar heel moeilijk mee en heeft echt hulp nodig. Mijn moeder kan niet instaan voor haar opvoeding. Ze ziet zelfs niet dat mijn zus steeds dieper in de put geraakt. Waar kan ze terecht om geholpen te worden?

Zus van Kelly (14 jaar)

Mijn zoon terroriseert heel ons gezin. We zijn soms echt bang van hem. Ik zou liever hebben dat hij ergens anders gaat wonen. Maar hij zegt dat hij hier nooit zal vertrekken en dat hij alles stuk slaat als we hem dwingen. Tot welke leeftijd zijn kinderen verplicht om thuis te wonen? Wie kan ons helpen?

Moeder van Dylan (16 jaar)

In de tweede plaats ontvingen we meldingen over een **schending van het recht op inspraak** van minderjarigen (49 meldingen). Deze meldingen komen vooral van kinderen en jongeren. Ze klagen erover dat ze verplicht worden om iets te doen zonder dat ze hierbij inspraak hadden of klagen dat hen iets verboden wordt zonder dat hun ouders dat verantwoorden. Kinderen en jongeren vertellen ons dat ze met hun ouders willen overleggen over afspraken die ze maken en beslissingen die ze nemen. Ze vinden dit belangrijk om beslissingen te begrijpen en te aanvaarden. We informeren hen in de eerste plaats over de inhoud van en de rechten die verbonden zijn aan het ouderlijk gezag. Minderjarigen ervaren dat gegeven alsof hun recht op inspraak ‘ondergeschikt’ is aan het ouderlijk gezag en vinden dit moeilijk te aanvaarden. In de praktijk kunnen ze hun recht op inspraak thuis ook niet afdwingen. Dit leidt vaak tot ontgoochelingen bij minderjarigen. Daarnaast verwijzen we door naar diensten waarbij ze terecht kunnen voor hulp en advies om het overleg met hun ouders op gang te brengen, zoals de Kinder- en Jongerentelefoon en het JAC. Als beslissingen van ouders zo ingaan tegen het belang van het kind, verwijzen we ook door naar het Comité voor bijzondere jeugdzorg of uitzonderlijk ook naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

Ik moet verplicht mee op familieweekend en zie dat helemaal niet zitten. De moeder van mijn vriend vindt het helemaal niet erg als ik een weekend bij hen logeer. Er met mijn ouders over praten is onmogelijk.

Benjamin (15 jaar)

In de praktijk kunnen ze hun recht op inspraak thuis ook niet afdwingen.

Van mijn ouders moet ik een hoop naschoolse activiteiten doen omdat zij niet vaak thuis zijn en omdat ze niet willen dat ik alleen thuis zit. Ik moet naar de zwemclub op maandag, naar de tekenacademie op donderdag en naar de scouts op zaterdag. En dan moet ik nog de hele woensdagnamiddag bij mijn grootouders blijven. Ik wil ook eens dingen doen die ik leuk vind.

Merel (12 jaar)

Mijn ouders hebben beslist dat ik naar een internaat moet. Ik wil dat niet. Heb ik niets te zeggen?

Jill (11 jaar)

Ik heb schouderlang haar, tot grote ergernis van mijn ouders. Na een serieus conflict dit weekend verplichten ze mij om het af te knippen. Bovendien gaan ze het zelf doen, met de tondeuse. Ik mag niet eens naar de kapper. Moet ik dit ondergaan?

Anthony (14 jaar)

Ik moet van mijn moeder altijd om 8 uur 's avonds gaan slapen. Ik ben dan nog helemaal niet moe. Ik mag ook geen boek lezen of zo in mijn bed en ik mis heel wat leuke programma's op tv waardoor ik op school niet kan meepraten. Dat vind ik niet eerlijk, want mijn vriendinnen mogen dat wel van hun ouders.

Kyara (10 jaar)

Ik ben de jongste uit een gezin van 7 kinderen. Iedereen denkt dat ze wat over me te zeggen hebben. Niet alleen mijn ouders, maar ook mijn broers en zussen. Ik heb helemaal niets te zeggen. Niemand luistert naar mij en iedereen zegt mij wat ik moet doen.

Anna (11 jaar)

Ik kan helemaal niet met mijn ouders praten. Als ik op iets reageer of als ik mijn mening over iets wil geven, zeggen ze altijd: 'moei je daar niet mee, je bent nog te jong'. Maar meestal gaat het wel over zaken die met mij te maken hebben, zoals school of mijn vrienden. Ik word er psychisch en lichamelijk ziek van. Ze behandelen me echt nog als een klein kind. Dikwijls is het ook vernederend als er andere mensen bij zijn.

Paulien (14 jaar)

Ik ben bijna 16 jaar en wil een lippiercing of stretchers. Mag dat volgens de wet vanaf 16 jaar zonder toestemming van mijn ouders? Want zij zien dit niet zitten. Wat zijn de gevolgen, afgezien van boze ouders?

Sarah (15 jaar)

Van mijn ouders mag ik zelf niets doen met mijn spaargeld of mijn zakgeld. Waarom krijg ik het dan? Ik heb toch het recht om met mijn geld te doen wat ik wil.

Victor (12 jaar)

Ik zit in een leercontract en verdien daardoor wat geld. Mijn ouders eisen dat geld nu op. Ze zeggen dat ze daar recht op hebben omdat mijn opleiding hen veel kost. Ik wil met hen een compromis maken, maar ze weigeren met mij hierover in gesprek te gaan.

Jonathan (17 jaar)

Ik heb voor de eerste keer een echte vriendin, eigenlijk een echt lief. Maar ze voldoet volgens mijn ouders niet aan de 'normen' die ze hebben. Volgens hen studeert ze niet genoeg en ze vinden het vreselijk dat ze rookt. Ze zeggen dat het niet lang zal duren voor ik ook dat gedrag overneem. Ze vinden me ook nog te jong voor een serieuze relatie. Ik mag haar niet meer zien. Erover praten als volwassenen lukt niet.

Steven (16 jaar)

Minderjarigen klagen ook over **schendingen van hun recht op privacy** door hun ouders. We ontvingen 9 klachten, allemaal van minderjarigen. We stuiten hier opnieuw op het conflict tussen de rechten van ouders en die van hun kinderen, waardoor minderjarigen vaak ontgoocheld zijn over het antwoord dat we hen geven. De opvoedingsverantwoordelijkheid van ouders blijkt hier opnieuw te botsen met het recht van kinderen op privacy, maar het is moeilijk te bepalen of dit recht al dan niet wordt geschonden. We adviseren minderjarigen dan ook om hierover in gesprek te gaan met hun ouders en verwijzen hen door naar diensten die daarbij kunnen helpen, zoals de Kinder- en Jongerentelefoon en het JAC. Indien er overduidelijk sprake is van een ernstige schending van het recht op privacy, verwijzen we ook door naar het Comité voor bijzondere jeugdzorg. Uiteindelijk kan in dergelijke gevallen enkel een rechter uitsluitel geven, maar procedures zijn in deze zeker niet altijd aangewezen. Opvallend is dat op één na alle meldingen gaan over nieuwe vormen van communicatie: internet en sms-berichten.

Mijn vader vraagt iemand om mij te volgen als ik met mijn vrienden op stap ga. Hij wil altijd weten met wie ik op stap ben en wat ik doe. Dat is niet alleen erg vernederend, maar bewijst ook zijn gebrek aan vertrouwen in mij. Ik vind dit een schending van mijn privacy. Hij is een echte controlefreak.

Stijn (16 jaar)

Mijn vader leest mijn mails en mijn sms-berichten. Soms beantwoordt hij zelf mails van mijn vrienden als daar iets in staat wat hem niet zint. Ik schaam me dood als hij dat doet. Ik heb gelezen dat ik ook recht heb op privacy en dat hij niet zomaar mag nagaan wat ik op mijn computer doe. Wat kan ik hiertegen doen?

Florian (15 jaar)

Minderjarigen melden ook problemen met **sancties** die ouders opleggen. Ze klagen over sancties die onterecht zijn gegeven en sancties die buiten verhouding zijn. We kregen 5 klachten, waarbij we opnieuw geconfronteerd worden met het ouderlijk gezag. Deze klachten werden op dezelfde manier behandeld als voorgaande klachten over opvoeding.

Straffen kunnen soms zo zwaar zijn dat er sprake is van kindermishandeling. Deze klachten bespreken we verder in dit thema.

Ik heb van mijn ouders een onredelijk zware straf gekregen omdat ik één keer een jointje heb geprobeerd. Ik mag tot het einde van het schooljaar niet meer met mijn vrienden op stap. Het is nog maar januari!

Bert (15 jaar)

Ik mag van mijn moeder op zaterdagavond tot 12 uur 's avonds op stap gaan. Als ik niet ten laatste om 12 uur thuis kom, doet de vriend van mijn moeder de deur op slot. Ik ben al twee keer 10 minuten te laat geweest en dan kon ik niet meer binnen. De vriend zei dat ik het zo wel zou leren. Dat is niet redelijk.

Dieter (16 jaar)

We stuiten hier opnieuw op het conflict tussen de rechten van ouders en die van hun kinderen.

In 4 meldingen klaagden minderjarigen een schending van hun **recht op een eigen geloofsovertuiging** aan. Ook hier weer zijn minderjarigen onderworpen aan het ouderlijk gezag. We adviseren minderjarigen en verwijzen hen door naar de eerder genoemde diensten.

Ik ben verplicht om elke week mee te gaan naar de kerk. Ik zit me daar te vervelen en ik geloof toch niet. Ik hoor daar niet thuis. Het is al erg genoeg dat ik geen zedenleer mag volgen zoals mijn vrienden.

Emma (15 jaar)

Mijn ouders verplichten mij om een hoofddoek te dragen. Ik wil dat niet.

Yeliz (16 jaar)

Mijn ouders zijn getuigen van Jehova. Ze verplichten mij om dat geloof ook te volgen. Iedereen heeft toch recht op zijn eigen geloof?

Joris (12 jaar)

Tot slot ontvingen we 2 klachten van ouders over minderjarigen die daden stellen die **ingaan tegen het ouderlijk gezag**. Deze klachten verwezen we door naar de Opvoedingswinkel en de Opvoedingstelefoon, nadat we eerst de ouder hebben geïnformeerd over de wettelijke bepalingen terzake.

Mijn dochter heeft een diamantje laten plaatsen op één van haar tanden. Moeten wij dit als ouders aanvaarden? Ik vind het ongehoord dat ze dit doet zonder onze toestemming. Ik wil dat het onmiddellijk verwijderd wordt. Mag een tandarts dat trouwens zomaar plaatsen zonder toestemming van de ouders?

Moeder van Justine (16 jaar)

Ondanks mijn absolute verbod heeft mijn zoon toch een tweedehandse brommer gekocht met zijn spaargeld. De afspraak was dat hij eerst zijn rijbewijs moest halen. Kan ik de brommer terugbrengen naar de verkoper en het geld teruggeisen? Hoe moet ik dat aanpakken naar mijn zoon toe?

Vader van Pieter-Jan (15 jaar)

• **Geweld op kinderen in het gezin**

We ontvingen 44 meldingen over geweld op kinderen binnen het gezin. In vergelijking met de cijfers van onder meer de Vertrouwenscentra Kindermishandeling is het aantal meldingen op onze dienst minimaal. Jaarlijks noteren de zes Vertrouwenscentra in Vlaanderen meer dan 6.000 meldingen. Blijkbaar vindt men wel de weg naar deze gespecialiseerde centra.

Kindermishandeling in het gezin kan verschillende vormen aannemen: lichamelijk geweld (26 meldingen), geestelijk geweld (9 meldingen), verwaarlozing (4 meldingen) en seksueel misbruik (5 meldingen). Meldingen kwamen vaker van minderjarigen (29) dan van volwassenen (15).

De klachten zijn niet altijd erg concreet. Het is voor de ombudswerkers niet gemakkelijk om in te schatten of hier sprake is van kindermishandeling en wat de minderjarige van onze dienst verwacht. Dikwijls wordt een vraag of een klacht ook in veronderstellende termen geformuleerd: 'stel dat ... is dat dan kindermishandeling?', of 'ik ken iemand die ...'.

Kindermishandeling in het gezin kan verschillende vormen aannemen.

Meer nog dan bij andere opvoedingsproblemen gaat het bij kindermishandeling of het vermoeden ervan om zeer delicate situaties waar zeer omzichtig mee moet worden omgesprongen. Het Kinderrechtencommissariaat is dan ook niet de meest geschikte dienst om deze klachten te onderzoeken: hulpverlening is hier meer aangewezen. We verwijzen door naar diensten zoals de Kinder- en Jongerentelefoon, het JAC, een CAW of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. Als melders zich al hadden gericht tot de hulpverlening voor ze met ons contact opnamen of als het om ernstige vormen van mishandeling gaat, verwijzen we ook door naar justitiële diensten.

Een vriend van mij wordt mishandeld door zijn vader. Hij wil nu klacht indienen tegen zijn vader. Kan dat of moet hij wachten tot hij meerderjarig is?

Elias (14 jaar)

Ik word thuis geslagen. Soms zo hard dat er striemen op mijn rug staan. Wat kan ik doen zodat het eindelijk stopt?

Davy (13 jaar)

Mijn moeder scheldt mij voortdurend uit. Ze zegt ook altijd dat ze veel gelukkiger zou zijn als ik er nooit geweest was. Ze zegt dat ik een 'ongelukje' ben en dat ik heel haar jeugd verpest heb. Ik wil dat mijn moeder mij graag ziet.

Britt (10 jaar)

Mijn oudere broer slaat en stampt mij, soms heel hard. Hij heeft ook al een keer mijn arm gebroken. Maar dat was per ongeluk, zegt mama, door te spelen. Mama zegt dat hij daar niets kan aan doen omdat hij autistisch is en omdat hij zijn eigen kracht niet kent. Hij spuwt ook altijd op mij. Ik ben bang van mijn broer en wil dat het ophoudt.

Lucie (11 jaar)

Mijn ouders dwingen mij om een hoofddoek te dragen. In familiekring of op familiebijeenkomsten doe ik het wel. Dat vind ik niet erg, iedereen heeft daar een hoofddoek. Maar op school doe ik hem af. Mijn vader is erachter gekomen en heeft bijna een uur op mij geslagen en gespuwd. Uiteindelijk is mijn broer ertussen gekomen en heeft papa kunnen bedaren. Mama heeft helemaal niet gereageerd. Het is niet de eerste keer dat zoiets gebeurt.

Meryem (16 jaar)

Een collega van mij laat haar driejarig dochtertje vaak alleen thuis, samen met haar hond. Ze wacht tot haar dochtertje slaapt en dan gaat ze op stap. Ze vertelt dit alsof dat heel normaal is. Dat is onverantwoord, maar ik durf er haar zelf niet over aanspreken. Kan iemand iets doen om dit in de toekomst te verhinderen?

Collega op het werk

In onze buurt woont een gezin waarvan de kinderen zichtbaar mishandeld en verwaarloosd worden. Er zijn heel wat conflicten tussen de ouders. Moeder is vorige maand vertrokken en heeft de kinderen bij vader achtergelaten. De vader van het gezin is mentaal erg zwak. De kinderen gaan niet meer naar school, ze zijn ondervoed en lopen er verwaarloosd bij. Ze komen dikwijls bij ons aanbellen voor eten. Ik geef ze ook af en toe wat warme kleren. Ik heb al naar alle gemeentelijke diensten gebeld om dit aan te klagen, het OCMW, de politie, de burgemeester... Iedereen is op de hoogte van het probleem, maar niemand doet wat. Ik ben uiteindelijk naar het Comité voor bijzondere jeugdzorg geweest en die zeiden me dat ze niets kunnen doen.

Buurvrouw van een gezin met 4 kinderen

Ik vermoed dat twee kinderen die hier bij ons schoollopen door hun vader zwaar worden mishandeld. Vader is weduwnaar. Het oudste kind vertelde me dat hun vader erg agressief is en geregeld slaat. Het kind vertelde ook dat zij 's nachts mee moeten werken in de bakkerij van vader. Ik vermoedde al langer dat er iets met de kinderen mis was, ze zien er moe en verwaarloosd uit en zijn erg stil en teruggetrokken. De kinderen zijn bang dat vader te weten komt dat ze dit verteld hebben. Hoe moet ik hier nu mee omgaan? De kinderen hebben dit in vertrouwen verteld en gevraagd om het niet verder te vertellen.

Leerkracht basisonderwijs

Wekelijks ga ik met mijn kinderen op bezoek bij mijn ouders. Mijn vader is beginnend dementerend en erg agressief. Ik ben zelf slachtoffer van seksueel misbruik door mijn vader en ik vermoed dat hij nu ook hetzelfde doet met mijn dochter. Het Vertrouwenscentrum gaf me het advies mijn dochter niet meer mee te nemen naar mijn ouders. Dat kan ik niet, want daar straf ik mijn moeder mee. Ik kan geen klacht indienen tegen mijn vader of er met de huisarts over praten, want mijn moeder wil niet dat de buitenwereld dit weet. Ze zegt dat ze me anders nooit meer wil zien. En ik wil het contact met mijn moeder niet verliezen.

Moeder van Shana (7 jaar)

- **Relatie met familie**

Familie is voor kinderen ook een belangrijk gegeven. Kinderen hebben vaak ook veel contact met grootouders, ooms en tantes, neven en nichten. Soms spelen zij zelfs een belangrijke rol in hun opvoeding. In de relatie met familie kunnen ook problemen ontstaan. Vaak gebeurt dit naar aanleiding van een conflict tussen hun ouders en andere familieleden. We kregen 12 meldingen waarvan 8 te maken hadden met een conflict tussen ouders en grootouders, 4 meldingen gingen over een conflict met een oom of tante. De klachten handelden over het verlies van contact tussen familie en het betrokken kind en over onvrede over gedragingen van ouders of familieleden ten aanzien van het kind.

Het oplossen van conflicten tussen het kind, zijn ouders en zijn familie behoort niet tot de bevoegdheden en de competenties van de ombudsdienst. Hulpverlening en waar nodig een gerechtelijke tussenkomst zijn hiervoor meer aangewezen. Indien mogelijk gaven we advies en informatie. Kinderen en jongeren verwezen we daarnaast door naar de Kinder- en Jongerentelefoon en naar het JAC. Ouders, grootouders en andere familieleden verwezen we indien nodig door naar een CAW, het justitiehuis, de rechtbank of hun advocaat.

Mijn ouders hebben een serieuze ruzie met mijn grootouders langs papa's zijde. Mijn ouders wilden niet dat ik nog bij mijn grootouders ging. Ik wil dat trouwens ook niet. Een rechtbank heeft nu beslist dat ik één keer per maand bij mijn grootouders op bezoek moet gaan. Ik vind dat niet leuk, want ze dreigen er altijd mee dat ze mij zullen opsluiten in de kelder als ik stout ben.

Lucas (11 jaar)

Ik heb aan mijn moeder verteld dat mijn neef slaag kreeg van mijn oom toen ik er de laatste keer ging spelen. Nu mag ik van mijn moeder niet meer naar mijn oom en tante gaan. Ze wil ook niet dat mijn neef naar hier komt. Maar ik mis mijn neef. Door mijn fout mogen we elkaar niet meer zien. Wie kan ons helpen?

Rania (13 jaar)

Hulpverlening en waar nodig een gerechtelijke tussenkomst zijn hiervoor meer aangewezen.

Onze kleindochter woont alleen met haar vader sinds het overlijden van haar moeder (onze dochter). Sinds het overlijden van zijn vrouw heeft mijn schoonzoon zich helemaal afgezonderd. We zijn er niet welkom en hij verbiedt ons onze kleindochter af en toe te komen halen. Als we hiervoor naar de rechter stappen, zal het conflict waarschijnlijk alleen nog maar erger worden. Kunnen we iets anders doen om onze kleindochter te kunnen zien?

Grootmoeder van Evy (7 jaar)

Mijn zus heeft het financieel en emotioneel heel moeilijk en daardoor zorgt ze niet altijd even goed voor haar kinderen. Mijn neefje had allang een bril nodig, maar kreeg die nooit van mijn zus. Ik ben meter van de jongen en ben met hem naar de oogarts geweest toen hij hier een paar dagen logeerde en we zijn een bril gaan kopen. Ik heb hem gezegd dat het een geschenkje was om mijn zus niet in verlegenheid te brengen. Mijn zus heeft me dat toch erg kwalijk genomen en verbiedt me nu alle contact met mijn neefje. Wie kan ons helpen om dit conflict op te lossen in het belang van mijn petekind?

Tante van Jens (12 jaar)

Mijn ouders zeggen dat ik de opvoeding van mijn dochter niet aankan en doen er alles aan om mij psychisch ziek te laten verklaren. Twee weken geleden zijn ze mijn dochttertje komen halen voor een uitstap en ze hebben haar niet teruggebracht. Mijn dochttertje zit nu bij haar grootouders en ze weigeren om mij binnen te laten om haar te halen. De politie gelooft mij niet. Wie helpt mij om mijn kind terug te krijgen?

Moeder van Alicia (5 jaar)

• Opvoedingsonzekerheid

Tot slot ontvingen we 6 meldingen van ouders die onzeker waren over bepaalde beslissingen die ze namen in de opvoeding van hun kinderen. Ze waren bang om iets verkeerd te doen of een verkeerde beslissing te nemen. In alle meldingen stond voor deze ouders het belang van hun kind centraal. Dat was ook de aanleiding voor hun onzekerheid. Waar mogelijk gaven we advies en informatie en verwezen we door naar diensten waar ouders terecht kunnen met opvoedingsvragen.

Mijn dochter geeft een verjaardagsfeestje. Het wordt een inslaapfuif en er komen zowel meisjes als jongens. De kinderen willen in één kamer slapen. Toen ze op tweedaagse gingen met de klas mocht dat niet van de schooldirectie omdat het blijkbaar verboden is. Bestaat er wetgeving over het feit of meisjes en jongens samen mogen slapen op één kamer? Ik ben bang voor klachten van ouders.

Moeder van Annelore (12 jaar)

Wij gaan op reis en onze 16-jarige zoon wil niet meer mee. Mag hij alleen thuisblijven, of wordt dit door de wet beschouwd als een vorm van verwaarlozing? Als er iets gebeurt met hem, kunnen wij dan als ouders verantwoordelijk gesteld worden en kan dat gevolgen hebben ten aanzien van onze andere kinderen?

Ouders van 4 kinderen

Door omstandigheden moet onze dochter voor één schooljaar op internaat. Ze schrok eerst wel even, maar nu zegt ze dat ze het niet erg vindt. Ik denk dat ze dat alleen maar zegt om ons te sparen en niet te kwetsen. Ik twijfel nu over wat ik moet doen. Bestaat er literatuur over de beleving van kinderen op internaat of is er een dienst waar we met onze vragen terecht kunnen?

Moeder van Evy (13 jaar)

Afstamming

Alle kinderen stammen af van één man en één vrouw. Hun feitelijke ouders, de ouders die door de wet zo beschouwd worden of de ouders die hen daadwerkelijk opvoeden, zijn echter niet noodzakelijk tegelijkertijd hun biologische ouders. Denken we maar aan kunstmatige verwekking of adoptie. Ook niet elke biologische ouder heeft een wettelijke band met het kind. Dat is bijvoorbeeld het geval als er een kind geboren wordt terwijl de moeder nog gehuwd was met een andere man of als een ongehuwde vader zijn kind niet heeft erkend. Al deze situaties kunnen aanleiding geven tot problemen. Onderstaande tabel geeft weer welke aspecten van de afstammingsproblematiek gemeld werden.

	Vragen	Klachten	Totaal
Recht op identiteit	9	9	18
Adoptie	1	4	5
Erkenning door de vader	0	4	4
Totaal	10	17	27

Tabel 13 - Meldingen over afstamming (n=27)

We kregen 10 vragen en 17 klachten. Van de klachten waren er 7 ontvankelijk, 9 niet-ontvankelijk en 1 klacht is nog in behandeling.

Ontvankelijke klachten	7
Geground	3
Geen rechtszekerheid	1
Regelgeving strijdig met IVRK	2
Ongegrond	3
Geen oordeel mogelijk	1
Klager onbereikbaar	1
Niet-ontvankelijke klachten	9
Reden niet-ontvankelijkheid	
Beroep op rechtbank	3
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	6
In behandeling	1
Totaal klachten	17

Tabel 14 - Kwalificatie van klachten over afstamming (n=17)

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat de meldingen vooral vragen en niet-ontvankelijke klachten zijn. Waar mogelijk geven de ombudswerkers informatie en advies. Ook hier werden vragen en klachten daarna doorverwezen naar de gepaste diensten:

Instantie	Aantal
JAC	5
Advocaat	3
Kinderrechtswinkel	2
Adoptiedienst Gewenst Kind	1
Comité voor bijzondere jeugdzorg	1
Departement Onderwijs	1
Justitiehuis	1
Kind en Gezin	1
Kinder- en Jongerentelefoon	1
Vluchtelingnetwerk Vlaanderen	1
Wijkagent	1

Tabel 15 - Aantal doorverwijzingen per dienst over het thema afstamming

• Recht op een identiteit

Volgens het Verdrag heeft elk kind recht op een eigen naam en nationaliteit en het recht om zijn ouders te kennen en door hen te worden opgevoed. Het kinderrechtenverdrag stelt tevens dat de minderjarige recht heeft op (behoud van zijn/haar) identiteit. Hier doen zich soms problemen voor. We ontvingen 18 meldingen over een schending van het recht op een identiteit. Het betrof zowel meldingen over het recht op een naam als op het recht om zijn biologische ouders te kennen. 4 klachten werden onderzocht, waarvan 2 gegrond waren op basis van het feit dat kinderen hun recht om hun biologische ouder te kennen niet konden afdwingen.

Mijn vriend wil zijn echte vader opzoeken. Zijn ouders zijn nooit getrouwd en zijn vader heeft hem niet erkend. Toen hij heel klein was, had hij wel contact met zijn vader, dan kan hij zich nog herinneren. Toen zijn ouders uit elkaar gingen, heeft hij zijn vader nooit meer gezien. Hij kent wel zijn naam. Mijn vriend is naar de gemeente gestapt en die weigeren hem het adres van zijn vader te geven omwille van het recht op privacy. Dat begrijpt hij wel, maar hoe kan hij nu zijn vader terugvinden?

Vriend van Sam (15 jaar)

Ik ben verwekt door middel van kunstmatige bevruchting. Mijn moeder is een 'bewust on-gehuwd moeder'. Ik zou graag wat medische gegevens hebben van mijn biologische vader. Het zou ook leuk zijn mocht ik weten hoe hij er ongeveer uitziet, hoe groot, welke haarkleur hij heeft en wat hij als werk doet. Meer hoeft ik echt niet te weten. Maar het zou me helpen om mij een beter beeld van mezelf te geven. Heb ik het recht om dat te weten?

Axel (17 jaar)

Mijn ouders zijn uit elkaar gegaan toen ik 5 jaar oud was. Sindsdien heb ik mijn vader nooit mogen zien van mijn moeder. Ik draag zijn familienaam, maar meer weet ik niet. Ik wil hem opzoeken en hem leren kennen, maar mijn moeder en mijn familie weigeren om mij meer gegevens te geven. Ook op het gemeentehuis kunnen ze me niet helpen. Wie kan me helpen mijn vader te vinden?

Nathalie (14 jaar)

Volgens het Verdrag heeft elk kind recht op een eigen naam en nationaliteit en het recht om zijn ouders te kennen en door hen te worden opgevoed.

We ontvingen een 15-jarig meisje op onze dienst met een wel zeer specifieke vraag. Ze vertelt dat ze eraan twijfelt of haar moeder wel haar biologische moeder is. Een tante heeft haar in vertrouwen verteld dat haar 14 jaar oudere zus haar ware biologische moeder is. Ze is helemaal in de war en wil nu de waarheid kennen. Ze durft er haar 'moeder' niet over aanspreken. Kan ze haar echte afstamming kennen zonder dat haar ouders dit te weten komen?

JAC-medewerker

We hebben een kind geadopteerd uit India. We hebben ervoor geopteerd om hem zijn oorspronkelijke naam te laten behouden, aangevuld met onze familienaam. De gewoonte in India is dat kinderen meerdere namen dragen, ze hebben een aparte samenstelling. Dit zorgt nu voor problemen bij de inschrijving van ons kind op school. Het registratiesysteem van scholen laat geen samengestelde voornamen toe. Het kan opgelost worden als we een streepje zetten tussen de voornamen of één voornaam toevoegen aan de familienaam. Dat willen we niet, want dan zullen de documenten vanuit de school nooit de correcte naamgegevens van onze zoon vermelden. We vrezen dat dit problemen zal veroorzaken in de toekomst bij diploma's en zo meer. Daarenboven is het een inbreuk op zijn recht op een correcte identiteit.

Ouders van Bhanu Prem (4 jaar)

Ik behandel een 7-jarig kind van ouders die hier illegaal verblijven. Het kind is hier in België geboren, maar werd door zijn ouders nooit aangegeven. De ouders weigeren ook om dat te doen. Dat kind bestaat volgens de wet dus ook eigenlijk niet. Kan hier iets aan gedaan worden? Kunnen die ouders niet verplicht worden hun kind aan te geven?

Arts

We ontvingen ook 3 meldingen waarbij minderjarigen hun naam wensen te veranderen.

Ik kom oorspronkelijk uit Oekraïne. Mijn moeder is kort na mijn geboorte gescheiden van mijn vader en naar België gekomen. Toen ik 3 was, is ze getrouwd met mijn stiefvader. Ik heb geen herinneringen aan mijn echte vader. Ik wil de naam van mijn stiefvader dragen, maar dat gaat niet zolang mijn vader geen akkoord geeft. Maar we weten niet waar hij nu is. Wat nu?

Cassandra (14 jaar)

- **Adoptie**

We kregen 5 meldingen over adoptie, waaronder 4 klachten. Alle klachten gingen over een interlandelijke adoptie van een kind. Slechts 1 klacht was ontvankelijk en was uiteindelijk ongegrond. Na informatie en advies verwezen we melders door naar hun advocaat, de adoptiedienst of Kind en Gezin, die de centrale autoriteit in Vlaanderen is inzake interlandelijke adoptie.

De overgangsmaatregelen van het adoptiedecreet zijn volgens ons onvoldoende uitgewerkt, zowel wat betreft het verkrijgen van het geschiktheidattest als de erkenning in België. Hierdoor moeten wij vele stappen overdoen. Dit gaat ten koste van het welzijn van ons kindje dat langer in het weeshuis moet blijven.

Kandidaat-adoptieouders

We kregen via een advocaat een brief van de biologische moeder van ons adoptiekind uit Vietnam. Ze wil haar kind terugkrijgen. We hebben er voorlopig nog niets aan onze dochter over gezegd.

Moeder van Mai (13 jaar)

Kunnen wij het kindje adopteren van mijn overleden schoonzus uit Thailand?

Ik ben op de hoogte van een illegaal circuit van buitenlandse adopties. Westerse vrouwen gaan naar het buitenland en doen alsof ze daar van een kind bevallen. Daar laten ze het kind van een andere vrouw op hun naam zetten.

Anonieme melder

• **Erkenning van het kind door de vader**

We ontvingen 4 klachten over de erkenning van een kind door de vader. 2 klachten werden onderzocht, waarvan 1 gegrond was (op basis van strijdigheid met het Verdrag) en 1 ongegrond. Andere klachten werden doorverwezen naar een advocaat.

Onze pleegdochter draagt de familienaam van haar moeder. Haar moeder heeft nu, volgens eigen zeggen, een vaste partner die onze pleegdochter wil erkennen. Haar moeder heeft hiervoor toestemming gegeven, maar onze pleegdochter wil dit niet. Ze kent die man ook niet.
Pleegouders van Joyce (13 jaar)

Mijn zoon is net vader geworden, maar hij is niet getrouwd met de moeder van het kind. Ze wonen ook niet samen, maar ze hebben wel een relatie. De moeder is het kind gaan aangeven en heeft het op haar naam gezet. Ze wil niet dat mijn zoon het kind erkent.
Grootouders van Fabio (3 maanden)

Ik ben vorige maand bevallen van een dochter. Ze kreeg de familienaam van mijn ex-man omdat ze geboren is binnen de 300 dagen na onze scheiding. Haar biologische vader is echter mijn huidige vriend. Ik vind dit een onrecht ten aanzien van kinderen.
Moeder van Lien (1 maand)

2.2.2. Onderwijs

Van het totale aantal meldingen neemt het thema onderwijs de tweede plaats in. We ontvingen 161 meldingen over onderwijsproblemen.

Het thema onderwijs omvat veel aspecten. Onderstaande tabel geeft weer waarover melders vragen en klachten hadden.

	Vragen	Klachten	Totaal
Sancties	2	42	44
Gezag van leerkrachten	6	24	30
Regels en afspraken	10	14	24
Leerlingenbegeleiding	0	12	12
Pesten door leerlingen	0	10	10
Studie- en schoolkeuze	3	7	10
Schoolresultaten	0	9	9
Verantwoordelijkheden school	3	5	8
Geïntegreerd Onderwijs	0	4	4
Inschrijvingsrecht	0	4	4
Kostprijs	0	3	3
Leerplicht	1	2	3
Totaal	25	136	161

Tabel 16 - Meldingen over onderwijs (n=161)

Hoger bleek al dat de meeste meldingen over onderwijs afkomstig zijn van volwassenen (103 meldingen of 64% van de meldingen). Vooral ouders contacteerden ons (74 meldingen), andere volwassen melders zijn onder meer professionelen (16) en familie of kennissen (13).

58 meldingen kwamen van minderjarigen.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft een ruime bevoegdheid om klachten te onderzoeken. We ontvingen 136 klachten waarvan we er 72 onderzochten. Onderstaande tabel geeft weer in welke mate klachten al dan niet gegrond waren en om welke reden. We zien ook dat heel wat klachten niet onderzocht werden omdat er nog een eerstelijns- of interne klachtenprocedure mogelijk was.

Klachten over onderwijs moeten in de eerste plaats behandeld worden op het niveau van de schooldirectie. Indien de melder hier geen afdoend antwoord op zijn klacht krijgt, kan hij zich richten tot de inrichtende macht of de schoolraad. Weigeringen tot inschrijving van een leerling kunnen worden behandeld door het Lokaal Overlegplatform (LOP) of worden aangeklaagd bij de Commissie voor Leerlingenrechten. In laatste instantie is de rechtbank bevoegd om op te treden. Vooraleer het tot een juridisch conflict komt, kunnen nog andere diensten ingeschakeld worden om te bemiddelen, zoals het CLB. Waar nodig treden we zelf op als bemiddelaar.

Klachten over onderwijs moeten in de eerste plaats behandeld worden op het niveau van de schooldirectie.

Ontvankelijke klachten	72
Gegronde	21
Geen correcte toepassing regelgeving	6
Onvoldoende motivering beslissing	3
Discriminatie	1
Geen correcte bejegening of dienstverlening	6
Gebrekkige informatieverstrekking	1
Ontoegankelijkheid dienst	2
Onzorgvuldige klachtenbehandeling	1
Regelgeving strijdig met IVRK	1
Ongegronde	16
Geen oordeel mogelijk	35
Klacht ingetrokken	14
Klacht hersteld voor onderzoek	7
Klager reageert niet meer	13
Klager onbereikbaar	1
Niet-ontvankelijke klachten	54
Reden niet-ontvankelijkheid	
Geen mandaat minderjarige	8
Beroep op rechtbank	1
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	41
Niet in het belang van de minderjarige	1
Kinderrechtencommissariaat niet bevoegd	1
Hoedanigheid melder niet gekend	2
In behandeling	10
Totaal klachten	136

Tabel 17 - Kwalificatie van klachten over onderwijs (n=136)

Niet-ontvankelijke klachten worden voornamelijk doorverwezen naar de school-directie of de inrichtende macht van de school, zeker als er nog een interne beroeps-procedure open staat. We raden melders ook aan contact te nemen met het CLB. Vragen worden indien nodig doorverwezen naar het steunpunt of informatiepunt voor ouders en leerlingen van het departement Onderwijs.

Lang niet alle vragen en klachten van minderjarigen kunnen worden opgelost op het niveau van de school. In die gevallen verwijzen we ook door naar diensten zoals het JAC of de Kinder- en Jongerentelefoon. Onderstaande tabel geeft aan naar wie we doorverwezen.

Instantie	Aantal
Schooldirectie	18
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	14
Inrichtende macht school	12
Steunpunt ouders en leerlingen	11
Kinder- en Jongerentelefoon	7
JAC	4
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	4
Kinderrechtswinkel	3
Vlaamse Scholierenkoepel	2
Advocaat	1
Comité voor bijzondere jeugdzorg	1
Commissie Zorgvuldig Bestuur	1
Departement Onderwijs	1
Gezinsbond	1
Jeugdrechtbank	1
Kinderrechtswinkel - Nederland	1
Lokaal Overlegplatform	1
Meldpunt onderwijs en racisme	1
Vlaamse Ombudsdienst	1

Tabel 18 - Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over onderwijs

Sancties

Als een leerling de goede werking van de school hindert of als zijn gedrag als storend ervaren wordt voor de school, kan hij of zij hiervoor gesanctioneerd worden. De school of een leerkracht kan de leerling een straf geven (een ordemaatregel) of een tuchtmaatregel uitspreken. Ordemaatregelen kennen geen strikte regels, tuchtmaatregelen zijn formele sancties volgens strikte procedures.

Hierover ontvingen we 44 meldingen: 25 over straffen of ordemaatregelen en 19 over een tuchtmaatregel.

30 klachten waren ontvankelijk waarvan na onderzoek 6 gegrond waren, 5 ongegrond en 19 niet tot een eindoordeel hebben geleid. Heel wat klagers hebben immers hun klacht ingetrokken of hebben niet meer gereageerd op vragen van de ombudswerkers. Melders die hun klacht introkken, vertelden ons dat ze bang waren dat door de tussenkomst van een externe dienst het conflict met de school zou escaleren.

• Ordemaatregelen

Ordemaatregelen leveren meestal weinig of geen problemen op. Als dat echter wel gebeurt, hebben ouders en leerlingen geen of weinig rechtsgronden om op te treden tegen een slechte bejegening van de leerling door een leerkracht of de schooldirectie. In principe is elke school verplicht tot het opstellen van een schoolreglement. Eén aspect hiervan is het communiceren met ouders en het omgaan met problemen

In principe is elke school verplicht tot het opstellen van een schoolreglement.

en disciplineren. Dit zou leerlingen en ouders al enige houvast en rechtszekerheid kunnen bieden over de wijze van ordehandhaving en disciplineren en over de rechten en de plichten van zowel de leerling als de school.

In de praktijk zien we dat dit aspect zowel in het schoolreglement als in het pedagogisch project vaak in vrij vage termen omschreven wordt. Het gevolg is dat als leerlingen en ouders klachten hebben over straffen, ze aangewezen zijn op de goodwill van de schooldirectie om de klacht aan te pakken. Aangezien er weinig of geen richtlijnen bestaan over ordemaatregelen is het ook voor de ombudswerkers geen evidente zaak om klachten hierover te onderzoeken. We baseren ons voornamelijk op bepalingen uit het Verdrag die stellen dat de discipline op school moet worden gehandhaafd op een wijze die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. In correlatie met andere verdragsbepalingen betekent dit voor ons onder meer: het recht op verdediging, bescherming tegen lichamelijk geweld en vernederende straffen en een strafmaat in verhouding tot de feiten.

We kregen klachten over lichamelijk geweld door leerkrachten of lijfstraffen, het gebruik van afzondering, uitermate strenge straffen of straffen die buiten verhouding zijn tot hetgeen waarvoor ze werden toegediend, geen recht op verdediging en onrechtvaardige sancties.

Wij hebben op eigen initiatief een enquête gedaan op school over onze leerkrachten. Er waren heel wat klachten over een aantal leerkrachten en de directie luisterde niet naar ons. We dachten dat als we de klachten konden bundelen en ze in naam van alle leerlingen aan de directie zouden overhandigen, we dan wel gehoor zouden krijgen. Maar in plaats daarvan kregen we strafstudie.

Arnaud (15 jaar)

Als we stout zijn, straft onze meester ons door aan onze haren te trekken. Als hij heel erg boos is omdat we niet luisteren, dan slaat hij ons.

Xander (9 jaar)

Onze leerkracht turnen ging helemaal door het lint omdat een leerling weigerde rondjes te lopen. Hij begon die leerling te schoppen. Ik kwam ertussen en de leerkracht greep me bij de keel en drukte me tegen de muur. Om me te verdedigen heb ik hem een slag gegeven. Ik krijg nu een sanctie van de directie.

David (16 jaar)

Vrijdag werd mijn gsm afgepakt tijdens de les Frans. Ik was vergeten die uit te zetten en kreeg plots een sms. Ik krijg mijn gsm pas volgende week vrijdag terug, maar ik heb hem nodig. Mag dat zomaar?

Manon (17 jaar)

Ons dochtertje vertelt dat de kleuterjuf kinderen slaat en dat ze plakband op hun mond plakt als ze niet willen zwijgen. Eerst geloofden we het niet, tot onze dochter wenend thuiskwam en haar lippen duidelijk stuk gescheurd waren door er plakband af te trekken. De directie kent het probleem, maar laat het gebeuren.

Vader van Jolien (5 jaar)

Mijn dochtertje werd door de kleuterjuf als straf afgezonderd in een berging. De juf deed de deur op slot en het licht uit. Mijn dochter wil nu niet meer naar school.

Moeder van Ime (4 jaar)

We kregen klachten over lichamelijk geweld door leerkrachten en onrechtvaardige sancties.

Mijn zoon mag gedurende een week de klas niet meer binnen. Hij had een gameboy-spelletje van een andere leerling meegenomen naar huis zonder het te vragen. Hij moet als straf taken maken op een bankje in de gang. We vinden zeker dat hij moet worden gestraft, maar niet door de lessen te missen. Hij heeft het nu al moeilijk om te volgen. Ook tijdens de speeltijd mag hij niet buiten spelen met zijn vrienden.

Vader van Robin (10 jaar)

Ik heb mijn bedenkingen over de straffen die de school hanteert. Als straf moeten de kinderen het schoolgebouw kuisen, de vuilbakken leegmaken, de tafels dekken in de refter... en dat allemaal tijdens de uren.

Vader van 2 kinderen in het basisonderwijs

Een leerling wordt er door zijn leerkracht van verdacht dat hij 'pikante' foto's van een medeleerlinge heeft rondgestuurd. De leerling zegt dit niet gedaan te hebben, maar hij heeft al op voorhand strafstudie gekregen. Tijdens de strafstudie moet hij in het bijzijn van de directeur al zijn mails openen zodat kan worden gecheckt of hij de dader is. Hij weigert dit te doen. Ik heb al contact genomen met de school, maar de directeur wil me niet ontvangen.

JAC-medewerker

Er zijn nogal wat problemen met een leerling uit het zesde leerjaar. Hij vecht vaak op school en scheldt en roept naar andere leerlingen. Er zijn klachten gekomen van ouders. De directie heeft nu beslist de jongen als straf voor de rest van het schooljaar tijdens de speeltijd binnen te houden. Wij staan als CLB niet achter de keuze van de directie, maar de directie weigert om ons advies in te winnen.

CLB-medewerker

Een leerling kreeg van zijn leerkracht niet de kans om zijn examen af te leggen. Hij kreeg automatisch een nul als straf omdat hij tijdens het schooljaar de lessen vaak had verstoord. Heeft een leerkracht het recht om dat te doen? Kan de leerling dit aanvechten?

JAC-medewerker

• Tuchtmaatregelen

Een school kan twee tuchtmaatregelen opleggen: een tijdelijke schorsing of een uitsluiting. Bij een schorsing wordt het kind gedurende een bepaalde periode uitgesloten van de lessen en activiteiten. In het basisonderwijs moet de school gedurende die periode in opvang voorzien voor de geschorste leerling. In het secundair onderwijs kan de leerling tijdens de periode van de schorsing de toegang tot de school ontzegd worden. Bij een definitieve uitsluiting wordt de leerling uit de school verwijderd.

Beide tuchtmaatregelen zijn gebonden aan strikte regels, zoals inzage in het tuchtdossier en het recht om gehoord te worden. Bovendien moet de school elke genomen beslissing schriftelijk motiveren. Bij een definitieve uitsluiting moet bovendien het advies van de klassenraad worden ingewonnen. Alleen tegen een definitieve uitsluiting is beroep mogelijk, niet tegen een tijdelijke schorsing. Al deze formele richtlijnen in de tuchtprocedure dienen om de leerling rechtszekerheid te geven. Over beide tuchtmaatregelen kregen we vragen en klachten: 14 over een definitieve uitsluiting (waarvan 2 uit het basisonderwijs) en 5 over een tijdelijke schorsing. Opvallend is alvast dat alle definitieve uitsluitingen over jongens gingen.

Al deze formele richtlijnen in de tuchtprocedure dienen om de leerling rechtszekerheid te geven.

De behandeling van klachten leert ons dat de bestaande procedures leerlingen toch nog onvoldoende garanties bieden. De tuchtprocedures werden niet altijd correct, of zelfs helemaal niet gevolgd. Ook de beslissing tot een tuchtmaatregel werd niet altijd afdoende gemotiveerd. Andere klachten gingen over het feit dat melders onvoldoende tijdig op de hoogte waren gebracht dat een tuchtmaatregel zou worden uitgesproken en over het gebrek aan het recht op verdediging. Dit laatste was zeker het geval bij schorsingen.

Bij het vorderen van het schooljaar stegen ook het aantal meldingen over een definitieve uitsluiting. Van de 14 definitieve uitsluitingen waren er 11 in de periode van 24 maart tot 1 juni. Deze uitsluitingen bij het einde van het schooljaar creëerden specifieke problemen: de schoolloopbaan van de leerling wordt ernstig gehypothekerd, en voor de meeste leerlingen is het moeilijk of zelfs onmogelijk om nog een nieuwe school te vinden.

Scholen lossen dit probleem soms op door de leerling te schorsen tot het einde van het schooljaar waardoor hij wel nog toegelaten is voor de examens, maar geen toegang meer heeft tot de lessen en activiteiten van de school. Dit biedt de leerling gedeeltelijk de kans om zijn schooljaar nog met vrucht te kunnen beëindigen. De keerzijde van de medaille is dat de leerling soms zelf moet instaan voor het nodige lesmateriaal om te kunnen studeren. Hij is hiervoor afhankelijk van zijn klasgenoten. Een aantal scholen bood na bemiddeling wel een gepaste begeleiding.

Het grootste probleem is echter dat de uitgesloten leerling de rest van het schooljaar thuis zit. Dit leidt onder meer tot sociaal isolement, verveling, gebrek aan begeleiding en controle op schools vlak.

Ons zontje is van school gegooid. We moeten een andere school zoeken en hij mag tot het einde van het schooljaar niet meer in de klas. Als reden voor de uitsluiting zegt de school dat hij een boks heeft gegeven aan een andere leerling. Meer uitleg krijgen we niet. Als we vragen naar een tuchtdossier zegt de school dat dit niet nodig is.

Moeder van Kevin (9 jaar)

Een jongen uit het 6de leerjaar werd ervan beschuldigd een meisje tijdens de bosklassen te hebben betast. Hij is voor onbepaalde tijd geschorst. De school tracht de schorsing te rekken tot het einde van het schooljaar, dat is nog één maand. De jongen zit nu al drie weken thuis, want hij mag zelfs de school niet meer binnen.

Medewerker lokale integratiedienst

Ik heb een bal gegooid en die is per ongeluk terechtgekomen in het gezicht van een leerkracht. Haar neus was hierdoor gebroken. De leerkracht beweert dat het opzettelijk was. De directeur wil niet eens naar mij luisteren en ook niet naar mijn vrienden die ook getuigen dat het een ongeluk was. Ik ben nu twee weken geschorst. Dat is een zware straf voor een ongeluk.

Niels (14 jaar)

Een jongen werd in het weekend op café door de politie betrapt op het gebruik van cannabis. De school is dit nu ook te weten gekomen. De jongen is nu twee weken geschorst en mag niet deelnemen aan de schooluitstap. Mag een school een schorsing opleggen over een feit dat niets te maken heeft met de school? Kan de jongen in beroep gaan?

JAC-medewerker

Ik ben als straf een week geschorst omdat ik gevochten heb op de speelplaats. Gisteren kregen mijn ouders telefoon van de directeur om te zeggen dat ik voor de rest van het schooljaar ook niet meer welkom ben op school. Buiten die schorsing heb ik nog nooit eerder een straf gekregen. We begrijpen het niet en mijn ouders zijn razend op de directeur. Moeten we dat zomaar aanvaarden?

Daan (15 jaar)

Tijdens het oudercontact net voor de paasvakantie vertelde de klastitularis ons dat er problemen waren met het gedrag van onze zoon. Hij zou de lessen storen en nooit in orde zijn. De leerkrachten gingen hem extra in het oog houden en indien nodig sanctioneren. Meer werd ons niet verteld en we gingen akkoord met het voorstel. Na de paasvakantie kregen we telefoon van de directeur dat onze zoon niet langer welkom is op school en dat we moeten uitkijken naar een nieuwe school. Tot dan wordt hij geschorst.

Vader van Bryan (16 jaar)

Mijn zoon volgt TSO in het 4de jaar. Er hebben zich een aantal incidenten voorgedaan op school waarbij meerdere leerlingen betrokken waren. De laatste keer werd hij samen met enkele andere leerlingen 1 dag geschorst. Nu heeft de school ons mondeling laten weten dat hij en twee andere leerlingen uitgesloten worden. In het schoolreglement lezen we dat er een procedure is, maar de school heeft deze regels niet gevolgd.

Vader van Michiel (15 jaar)

Mijn zoon is geschorst tot het einde van het schooljaar. Hij mag geen lessen meer bijwonen en mag volgend schooljaar niet meer naar die school. Dat betekent dat hij nu nog drie maanden thuis zit. Hij mag wel kopieën van de lessen ophalen op school, maar voor uitleg is hij aangewezen op zijn vrienden. Hij mag ook deelnemen aan de examens, maar zal er nooit in slagen om voldoende voorbereid te zijn.

Moeder van Brent (16 jaar)

Onze zoon werd uit de school gezet een maand voor de eindexamens beginnen. Hij moet een nieuwe school vinden. We hebben al verschillende scholen gecontacteerd, maar nergens wil men hem inschrijven. Daarenboven zal hij nooit slagen in de examens van een andere school. Hij is al voldoende gestraft. Ik eis dat de school hem laat deelnemen aan de examens.

Vader van Karel (17 jaar)

Gezag van leerkrachten

Leerkrachten hebben een legitieme gezagspositie en een zekere autoriteit ten aanzien van leerlingen. We kregen 30 meldingen over het misbruik van deze gezagspositie door leerkrachten. Leerlingen omschrijven het als 'pesterijen van de leerkracht'. Klachten over leerkrachten die grensoverschrijdend gedrag stellen om kinderen te disciplineren bespraken we hierboven al: het gaat hier over het algemeen pedagogisch functioneren van de leerkracht.

6 klachten werden onderzocht, waarvan 5 niet geleid hebben tot een eindoordeel en 1 ongegrond was.

In het algemeen werd ons maar zelden gevraagd om een onderzoek in te stellen. De melders waren bang dat inmenging van buitenaf de pesterijen nog zou verergeren. Dikwijls hadden ze hun klacht al voorgelegd aan de directie, maar meestal werd die geminimaliseerd of genegeerd. Als directies wel bereid waren op te treden, werd van de melders verwacht dat ze de pesterijen concreet konden aantonen. Dit is dikwijls moeilijk. Het woord van de leerling en zijn ouders wordt gewogen aan

De melders waren bang dat inmenging van buitenaf de pesterijen nog zou verergeren.

dat van de leerkracht. Melders die wel om onze tussenkomst hadden gevraagd, trokken uiteindelijk hun klacht weer in of lieten niet meer van zich horen.

Ik vind dat mijn juf niet eerlijk is. Ik heb het moeilijk met lezen en dan laat ze me altijd opzettelijk voorlezen in de klas. En dan lacht ze me uit. Papa heeft er met haar over gesproken en zich ook boos gemaakt. Nu is het nog erger.

Ines (10 jaar)

Omdat ik dikwijls ziek ben, ben ik ook vaak afwezig op school. De leerkrachten vinden dat niet erg en zorgen ervoor dat ik kopieën krijg van de lessen of dat andere leerlingen mijn boeken aanvullen. Dat was ook afgesproken met de directie. Eén leerkracht weigert dat nu te doen omdat ze vindt dat ik misbruik maak van mijn situatie. Als ze toch iets meegeeft, zijn het dikwijls de verkeerde papieren. De volgende les heb ik dan een nul als het toets is.

Kimberly (14 jaar)

Onze leraar Frans heeft een echt drankprobleem. Zeker één keer per week staat hij dronken voor de klas. Voor het minste krijgen we dan straf. Hij zwaait dan ook met opdrachten en huistaken die we onmogelijk kunnen maken omdat ze te moeilijk zijn.

Machteld (17 jaar)

Mijn dochter heeft een plasprobleem, maar mag van de juf tijdens de les niet naar het toilet gaan. Ze heeft daardoor al vaak een ongelukje gehad, tot grote ergernis van de juf. Mijn dochter wordt niet alleen door de juf vernederd op dat ogenblik, maar ze moet ook alles zelf opkuisen en dan aan de directrice gaan vertellen dat 'het' weer eens is gebeurd. Nu heeft de juf ook nog aan mijn dochter verteld dat er monsters in de gang zitten en dat ze daardoor niet naar het toilet kan tijdens de les. Mijn dochter is helemaal overstuurd.

Moeder van Marie (6 jaar)

De leerkracht Latijn maakt het mijn dochter echt moeilijk. Mijn dochter heeft vorig jaar een conflict gehad met de dochter van die leerkracht. Sindsdien heeft mijn dochter erg slechte punten voor Latijn. Mijn dochter heeft al een paar keer gereageerd tegen de leerkracht, wat de situatie alleen nog maar verergerd heeft. Een andere leerkracht vertelde me op het oudercontact dat de leerkracht Latijn mijn dochter op de klassenraad helemaal onderuitgehaald heeft. Mijn dochter is het beu en wil nu van richting veranderen om van die leerkracht af te zijn.

Moeder van Kaat (16 jaar)

Mijn zoon wordt gevisieerd door zijn leerkracht wiskunde. Gebeurt er iets, dan wijst die leerkracht hem altijd aan als schuldige. Is er te veel lawaai, dan krijgt hij op zijn kop. Als er ook maar enige aanleiding is, dan maakt hij mijn zoon belachelijk in het bijzijn van zijn vrienden. We begrijpen niet waarom die leerkracht dat doet. Mijn zoon kan er niet meer tegen, maar hij wil ook niet dat we de leerkracht erover aanspreken. Hij vreest dat het nog erger wordt. Hoe moeten we dit aanpakken?

Vader van Diederik (16 jaar)

De juf van de derde kleuterklas roept en tiert voortdurend tegen de kinderen. Er doen zelfs geruchten de ronde dat ze bepaalde kinderen extra benadeelt. Al jaren geven we onze bezorgdheid door aan de directie. De directeur zegt dat hij de leerkracht er opnieuw over heeft aangesproken, maar dat hij niets meer kan doen. De laatste tijd krijgen we weer heel wat klachten van ouders.

Voorzitter van de ouderraad

Tijdens een schoolfeest deelden de leerkrachten prijzen uit aan de leerlingen. Maar het waren wel heel speciale prijzen: voor de 'grootste slet', 'de snelste aap', 'de domste ezel',... Mijn dochter was de 'lompste koe'. Is dat pedagogisch verantwoorde opvoeding?!

Moeder van Annelies (13 jaar)

Formele regels en afspraken

Elke school heeft een eigen pedagogisch project dat vertaald wordt in regels en afspraken. Het schoolreglement bevat allerhande formele regels over onder meer afwezigheden, tuchtmaatregelen en de wijze van beoordeling van leerlingen. Deze bepalingen zijn gebonden aan opgelegde reglementeringen. Maar daarnaast bevat het schoolreglement ook regels waarin de school een grote vrijheid heeft, zoals over kledij bijvoorbeeld. Naast het schoolreglement leven in een school ook informele afspraken die minder tastbaar en duidelijk zijn.

Zowel deze formele regels als informele afspraken kunnen leiden tot problemen. We ontvingen 24 meldingen. 9 klachten werden onderzocht waarvan 3 gegrond waren, 4 ongegrond en 2 niet tot een eindoordeel hebben geleid.

Bij het onderzoek van klachten over formele regels kunnen we gebruik maken van het schoolreglement als toetssteen. Sommige klachten gingen echter precies over bepalingen in het schoolreglement die zelf een schending van de rechten van kinderen zouden inhouden. Op dat ogenblik toetsen we het schoolreglement aan wettelijke bepalingen en aan het Verdrag. Onderzoek van klachten over informele afspraken is minder gemakkelijk: er is immers een minder duidelijk kader waaraan de klacht kan worden getoetst.

Melders klagen over het gebrek aan inspraak in de opstelling van de regels en afspraken, de eenzijdige invulling van informele regels door de school, de discretionaire en te strikte toepassing van regels en het opleggen van onwettige regels.

Ik draag een oorbel. Volgens de directeur is dat alleen toegestaan voor meisjes, niet voor jongens. Wat is dat voor een onzinnige regel? Ik doe daar toch niemand kwaad mee? Op mijn vroegere school maakte niemand daar problemen over. Als ik mijn oorbel tegen morgen niet uitdoe, volgt er een sanctie.

Arno (15 jaar)

We kregen op school ineens een gedragscode voorgelegd waarmee we ons akkoord moesten verklaren. Ik ga niet akkoord met de twee laatste punten. De code bevat ook alleen maar plichten voor de leerlingen. Over de houding en gedragscode van leerkrachten tegenover leerlingen wordt niets gezegd. Daarenboven werden wij als leerlingenraad niet geconsulteerd. Ik weiger die code te ondertekenen zolang ze geen wederzijdse verplichtingen en rechten bevat.

Marco (17 jaar)

De school heeft mij verboden om nog een hoofddoek te dragen. Sinds dit schooljaar staat dat plots in het schoolreglement. Vroeger stond dat er niet in.

Beyhan (16 jaar)

Ik lijd aan ondergewicht, en mijn BMI is veel te laag. De school verplicht mij nu om toch mee te doen met de vasten, ten koste van mijn gezondheid. Ze passen de regels veel te strikt toe.

Ingrid (15 jaar)

Naast het schoolreglement leven in een school ook informele afspraken die minder tastbaar en duidelijk zijn.

Onze school houdt op 1 mei een open dag. Ze verplichten alle leerlingen om aanwezig te zijn, maar ik heb dan een familiefeest. Ik heb gemeld aan de klastitularis dat ik er niet kan zijn en krijg daarvoor nu strafstudie. Ik heb gekeken in het schoolreglement of er iets in staat over open dagen, maar ik vind niets. Kan de school mij verplichten om aanwezig te zijn op een vrije dag?

Veerle (14 jaar)

Op de school van mijn kinderen werd aan alle leerlingen een anti-pestcontract voorgelegd. Daarin staat onder meer dat als een leerling betrapt wordt op pesten, hij of zij een zware sanctie zal krijgen. Er staat ook in dat de directeur de leerling van de school zal verwijderen. Mag dat zomaar voorgelegd worden aan kinderen? Wij hebben ook niet gekozen voor een school waar repressief wordt opgetreden tegen problemen.

Vader van Brecht (13 jaar)

Mijn zoon moet zijn haar laten knippen, of er volgt een sanctie op school. Hij weigert dat natuurlijk. In het schoolreglement staat dat het algemene uiterlijk en de kledij van de leerlingen zedig en verzorgd moet zijn. Dat is bij mijn zoon zeker het geval. De directie geeft gewoon haar eigen invulling aan die regel.

Moeder van Cedric (16 jaar)

Op onze school wordt nogal veel Frans gesproken op de speelplaats. Dat geeft heel wat problemen. Mogen wij in ons schoolreglement opnemen dat tijdens de speeltijden en uitstappen verplicht Nederlands moet worden gesproken?

Directeur basisonderwijs

Leerlingenbegeleiding

Leerlingen met problemen kunnen een beroep doen op het CLB of op een interne leerlingenbegeleider indien die op de school aanwezig is. We kregen 12 klachten over de begeleiding van leerlingen waarbij volgens de melder de begeleiding tekortschoot of afwezig bleef. 6 klachten werden onderzocht, waarvan 2 gegrond waren, 2 ongegrond en 2 niet tot een eindoordeel hebben geleid. Bij de overblijvende 6 klachten had de leerling de school waarover geklaagd werd al verlaten. Daardoor werd bemiddeling onmogelijk: er kon van de school ten aanzien van de betrokken leerling niets meer verwacht worden.

Melders klaagden over een gebrekkige begeleiding, afwezigheid van begeleiding, een gebrek aan inspraak in de begeleiding, het niet naleven van eerder gemaakte afspraken rond begeleiding en een foutieve aanpak van de school met grote gevolgen.

Ik ben zwanger geraakt en heb onlangs een abortus laten uitvoeren. De vertrouwensleerkracht op school is dit te weten gekomen en verplicht mij om dit aan mijn ouders te vertellen. Ik wil dit niet, want ik ben er niet klaar voor. Als ik het niet zelf doe, gaat die leerkracht mijn ouders contacteren om een gesprek te plannen. Dat wil ik echt niet.

Machteld (14 jaar)

Mijn dochter heeft leerproblemen. Ik vraag al verschillende keren aan de leerkracht om extra ondersteuning. Ik heb in vertrouwen aan een leerkracht verteld dat ik vroeger slachtoffer ben geweest van kindermishandeling. Nu heeft de school het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling gealarmeerd voor mijn dochter in plaats van de leerproblemen aan te pakken. Volgens de school hebben we plots gezinsproblemen, waardoor mijn dochter moeilijkheden heeft met leren. We voelen ons bedrogen door de school.

Moeder van Sandrine (9 jaar)

We hebben een adoptiekind dat heel wat aanpassingsproblemen vertoont, niet alleen thuis maar ook op school. Het kind komt uit een oorlogsgebied. De school interpreteert het gedrag van onze zoon als een gevolg van kindermishandeling en schakelde het CLB in. Het CLB contacteerde zonder ons medeweten onze huisarts en het Vertrouwenscentrum. Onze huisarts waarschuwde ons en is verbouwereerd over de aanpak van de school en het CLB. Het probleem van ons kind wordt door de school volkomen verkeerd opgevangen.

Moeder van Sion (7 jaar)

Mijn zoon heeft ADHD. Ik heb de school hiervan op de hoogte gebracht bij de inschrijving. Volgens de directie was het geen probleem en er zou intensief samengewerkt worden met het CLB. Na één maand laat de leerkracht ons weten dat ze niet opgewassen is tegen die taak en dat we een andere school moeten zoeken. We hebben het CLB gecontacteerd, maar daar bleken ze niet eens op de hoogte van de aanwezigheid van onze zoon.

Moeder van Wouter (6 jaar)

Onze dochter heeft een depressie. Ze voelde zich niet goed op school en heeft het pas onlangs aan ons verteld. Toen ik contact nam met de school zei men mij dat ze al twee weken niet meer op school was geweest. Ze hebben ons hiervan nooit op de hoogte gebracht.

Moeder van Astrid (14 jaar)

Pesten door leerlingen

Het aantal meldingen over pesten door leerlingen is voor het eerst sinds onze registratie gedaald. We ontvingen 10 klachten, waarvan er 7 onderzocht werden. 2 klachten waren gegrond, 2 klachten ongegrond en 3 klachten kregen geen eindoordeel.

Het feit dat het aantal klachten op onze dienst is gedaald, maakt de problematiek echter niet minder ernstig. De inhoud van de klachten blijft dezelfde: inadequaat optreden van de school, het probleem minimaliseren en de verantwoordelijkheid leggen bij de gepeste leerling. De meldingen tonen aan dat een aantal scholen nog altijd ernstig faalt op het vlak van pestbeleid. De ombudsdienst onderzoekt vooral de inspanningen die de school doet rond de pestproblematiek. Onderzoek naar pestgedrag ten aanzien van een bepaalde leerling is veel moeilijker te onderzoeken. Bij elk klachtenonderzoek wordt ook het CLB betrokken.

Het aantal meldingen over pesten door leerlingen is voor het eerst sinds onze registratie gedaald.

Ik word vaak gepest door leerlingen uit mijn klas. Ik weet niet meer wat ik moet doen. Ik heb al alles gedaan wat de meester gezegd heeft. Er niet naar luisteren, niet kwaad worden, zelf een opmerking geven, ... niets helpt. Ik kan er niet meer tegen. Ik wil dat het ophoudt.

Jasper (11 jaar)

Mijn dochter wordt al jaren gepest op school. Aanvankelijk leverde de school heel wat inspanningen om het probleem aan te pakken. Vorig jaar ging het zelfs redelijk goed, maar dit schooljaar loopt het weer uit de hand. De directie zegt mij nu dat ze niets meer kunnen doen. Ze zeggen dat het aan mijn dochter ligt, dat ze volgens de literatuur het ideale profiel heeft van een kind dat gepest wordt. Dat ontslaat hen niet van de verantwoordelijkheid om het pestprobleem aan te pakken.

Moeder van Karolien (11 jaar)

Het pestgedrag op de school van mijn zoon loopt echt uit de hand. Eerst waren het vooral beledigingen en spot, maar nu wordt hij ook bedreigd en zelfs gewelddadig aangepakt net buiten de schoolpoort. Volgens de directie kunnen ze niet optreden tegen het geweld, want het doet zich niet voor op school. We moeten maar klacht indienen bij de politie.

Vader van Christof (13 jaar)

Mijn zoon wordt al jaren gepest op school, eigenlijk op een heel subtiele manier. Ze sluiten hem gewoon uit en negeren hem volledig omdat hij er een beetje anders uitziet dan de meeste leerlingen. Zelfs de leerkrachten zeggen ons dat hij het zelf uitlokt door zijn uiterlijk. Tijdens een schooluitstap werd het hem te veel: hij heeft getracht zelfmoord te plegen. De school is hiervoor verantwoordelijk door haar laksheid.

Moeder van Dylan (14 jaar)

Studie- en schoolkeuze

Studie- en schoolkeuze zijn belangrijke aspecten van het onderwijs. In principe en volgens het participatiedecreet is dit een keuze van de leerling en zijn ouders, maar in de praktijk is dit vaak een keuze die door ouders alleen wordt gemaakt. Meestal levert dit geen problemen op. Als ouders en kinderen hier echter een andere mening over hebben, staat het kind volledig machteloos. Opnieuw speelt hier het ouderlijk gezag.

We kregen 10 meldingen over studie- en schoolkeuze. 8 daarvan hadden te maken met een meningsverschil tussen ouder en kind. Hoger haalden we al aan dat het niet wenselijk is dat het Kinderrechtencommissariaat optreedt of inbreekt in de ouder-kindrelatie: dergelijke conflicten verwijzen we door naar hulpverlening zoals het CLB of het JAC.

2 klachten waren van een andere aard en konden wel onderzocht worden: 1 klacht over een gebrek in het onderwijsaanbod en 1 klacht over een conflict met de school over studiekeuze. De eerste klacht was gegrond, de tweede niet.

Ik wil komend schooljaar graag op leerovereenkomst. Van mijn moeder mag het, maar mijn vader ziet er geen toekomst in en wil niet toestemmen.

Aaron (16 jaar)

Mama vindt de school waar ik zit niet goed. Ze heeft ruzie met de leerkracht en de directeur. Ze wil me volgend schooljaar van school doen veranderen, maar dat wil ik niet. Ik heb hier mijn vrienden en ik wil hier blijven.

Isabel (10 jaar)

In de zomervakantie verhuizen we. Ik moet dan van school veranderen volgens mijn ouders, maar dat wil ik niet. Mijn huidige school ligt op 40 km van ons nieuwe huis. Ik ben bereid om met de trein elke dag die weg af te leggen. Kan ik de inschrijving in een andere school weigeren?

Matteo (15 jaar)

Mijn ouders maken sinds hun scheiding nog meer ruzie dan daarvoor. Ook over mijn school. Zowel papa als mama hadden mij ingeschreven in een school bij hen in de buurt. Nu heeft de rechter beslist naar welke school ik moet gaan. Maar ik wil niet naar de school die hij aangeduid heeft.

Robbe (12 jaar)

Mijn moeder is vaak in het buitenland. Ze laat me dan thuis met mijn meerderjarige broer, maar de relatie met mijn broer is heel slecht. Hij slaat me ook. De school is op de hoogte van het probleem en ze helpen me echt goed. Ik kan altijd bij de leerkrachten terecht. De laatste keer dat mijn broer me geslagen heeft, heeft de directie hierover een gesprek gehad met mijn moeder. Nu wil mijn moeder mij van school laten veranderen omdat ze zich volgens haar te veel met onze thuissituatie moeien. Ik wil daar blijven, op die school word ik gesteund en geholpen.

Caro (14 jaar)

Als ouders en kinderen hier een andere mening over hebben, staat het kind volledig machteloos.

Onze zoon is autistisch en moet volgend jaar naar het secundair onderwijs. In Vlaanderen zijn er maar 4 scholen die OVI 4 onderwijs B-richting met autismedewerking aanbieden. Deze autismedewerking is zeer belangrijk voor onze zoon. De dichtstbijzijnde school ligt echter op 72 km van onze woonplaats. We hebben dus maar twee opties: ofwel hem elke dag brengen en halen, wat serieuze kosten en tijd met zich meebrengt en eigenlijk zeer onpraktisch is, ofwel hem op internaat laten gaan. Het internaat is voor ons geen optie: we willen zelf voor onze zoon blijven zorgen.

Moeder van Jens (13 jaar)

Leren en schoollopen is voor onze dochter een echt moeilijke opgave. Ze heeft met de hakken over de sloot een A-attest gehaald, zoals elk jaar. Maar daar moet ze heel wat voor opgeven. Na schooltijd zit ze nog uren te studeren en huistaken te maken, ze wil gewoon niet opgeven. Voor haar eigen bestwil zou ze beter op haar plaats zitten in een technische of een beroepsrichting. Eindelijk ziet ze dat nu zelf ook in, maar volgens de school kan dat niet omdat ze een A-attest haalde.

Moeder van Lisanne (14 jaar)

Schoolresultaten

Schoolresultaten zijn vaak een discussiepunt tussen ouders en hun kind, maar ook met de school kunnen hierover betwistingen ontstaan. Dit is zeker het geval bij examenuitslagen en bij de uitreiking van attesten op het einde van het schooljaar. We ontvingen 9 klachten waarbij melders het gekregen attest betwisten. Op één na gingen alle klachten over het secundair onderwijs.

Bij het onderzoek naar klachten is het niet de bedoeling na te gaan of de punten die werden gegeven op een examen correct zijn: dat behoort toe aan de autonomie van de leerkracht en de school. Ook stellen we de beslissing van de klassenraad over het uitreiken van een attest niet in vraag. Wel kunnen we onderzoek voeren naar de wijze waarop de school de attestering motiveert of informeert over de beroepsmogelijkheden en de wijze waarop de beroepsprocedure verloopt. We onderzochten 5 klachten waarvan er 3 gegrond waren. Melders kregen geen of verkeerde informatie over de mogelijkheid om in beroep te gaan tegen de eindbeslissing. 2 klachten hebben niet geleid tot een eindbeoordeling.

Scholen hanteren het argument dat informatie over de beroepsmogelijkheden beschreven staan in het schoolreglement. Dit is inderdaad zo, maar leerlingen en ouders denken er op dat ogenblik niet aan het schoolreglement te consulteren. Daarenboven is de periode om in beroep te gaan zo kort dat melders heel snel moeten reageren. Wanneer ouders ons uiteindelijk contacteren, is het soms al te laat. We vragen scholen ook altijd om leerlingen en ouders persoonlijk en onmiddellijk in te lichten over de mogelijkheid tot beroep bij het uitreiken van een B- of een C-attest of het niet verlenen van een getuigschrift van basisonderwijs.

De beroepsprocedure bestaat uit verschillende stappen, maar is in hoofdzaak een interne procedure. De procedure voorziet wel in een onafhankelijke beroepscommissie. Deze commissie heeft een louter adviserende rol en oordeelt enkel of de delibererende klassenraad al dan niet opnieuw moet samenkomen. Het eindresultaat van de volledige procedure is dat uiteindelijk dezelfde delibererende klassenraad opnieuw beraadslaagt over de resultaten van de leerling. Ook dit aspect werd in de klachten benadrukt: melders klagen over een gebrek aan objectiviteit en rechtszekerheid.

Melders klagen over een gebrek aan objectiviteit en rechtszekerheid.

Na het advies van de beroepscommissie heeft de delibererende klassenraad uiterlijk tot 20 september van het volgende schooljaar tijd om zijn beslissing aan de ouders kenbaar te maken. Ook dit gaf aanleiding tot ongenoegens bij de klagers. Klagers stellen niet op prijs dat er uiterste korte termijnen staan op de mogelijkheid om beroep aan te tekenen, terwijl de uiteindelijke beslissing kan uitblijven tot lang na de aanvang van een nieuw schooljaar. Daarenboven kan dit een lesachterstand veroorzaken bij de leerling indien het attest toch gewijzigd wordt.

Ik heb een C-attest gekregen enkel en alleen omdat de school vindt dat mijn kleding niet aangepast is aan hun normen. Ik heb er tijdens het schooljaar wel heel wat opmerkingen over gekregen, maar ook niet meer dan dat. Voor de rest waren mijn examenresultaten wel ok. Maar de school zegt dat ze ook met andere aspecten rekening houdt.

Maarten (16 jaar)

Ik heb een C-attest gekregen omdat ik vaak afwezig was tijdens de lessen LO. De leerkrachten hebben mij nooit gezegd dat dit een mogelijk gevolg zou kunnen zijn. Mijn ouders hebben ook niet gedacht dat het zo problematisch was. Op de oudercontacten zeiden ze altijd maar dat ik meer inspanning moest doen voor LO. Mijn vriend zei dat je in beroep kunt gaan. De klastitularis heeft daar niets over gezegd. En nu blijkt dat het te laat is.

Nick (15 jaar)

Onze tweeling heeft het niet gemakkelijk op school. De vorige schooljaren kregen de kinderen extra begeleiding van de leerkrachten. In het zesde leerjaar heeft de leerkracht geen enkele inspanning gedaan. Ze zei dat kinderen op die leeftijd zelfstandig moeten kunnen werken. Eén van onze kinderen heeft nu geen getuigschrift van het basisonderwijs. Wij vinden dit onterecht. Wat kunnen we doen?

Moeder van Sam en Milo (12 jaar)

We hebben beroep aangetekend om het C-attest van onze zoon te betwisten. Hij heeft concentratiestoornissen en we vragen om het C-attest om te zetten in een B-attest. Dan kan onze zoon een technische of een beroepsrichting beginnen. De directeur heeft ons verzekerd dat ze dit in beschouwing zullen nemen bij de bespreking. We krijgen nu het bericht dat de delibererende klassenraad pas op 30 augustus zal samenkomen. We kunnen de beroepscommissie pas daarna aanschrijven indien dat nodig blijkt. Als onze zoon daarna toch een gunstiger attest krijgt, is het al veel te laat om nog een school te zoeken.

Vader van Johan (14 jaar)

Verantwoordelijkheden van de school

Net zoals ouders verantwoordelijkheden dragen in opvoeding van hun kinderen draagt ook de school verantwoordelijkheden ten aanzien van het onderwijs en haar leerlingen. We kregen 8 meldingen waarbij zowel leerlingen als ouders, maar ook scholen zich vragen stellen over verantwoordelijkheden van de school. Het is voor melders niet altijd duidelijk welke verantwoordelijkheden een school precies draagt. Bij incidenten op school kan dit leiden tot conflicten tussen de school en ouders en leerlingen.

3 klachten werden onderzocht: 2 klachten waren ook gegrond op basis van het feit dat de school de regelgeving niet correct heeft toegepast. 1 klacht heeft niet geleid tot een eindoordeel.

De verwarming op de school is vaak defect. In de klaslokalen is het dikwijls zo koud dat we onze jassen moeten aanhouden. De school doet niets aan dat probleem. Bestaan hier reglementeringen over?

Rik (15 jaar)

Een aantal leerlingen doet mee aan de ramadan. Sommigen ervan zijn nog erg jong en zien er zwak uit. Kan onze school verantwoordelijk gesteld worden als er iets met de kinderen gebeurt?

Schooldirecteur basisonderwijs

Voor de zwemlessen worden de kinderen vervoerd door ouders omdat de school geen eigen schoolbus heeft. Ze zitten dan soms met 4 op de achterbank, ze dragen geen gordels en er is niet in autozitjes voorzien. Dit is niet verantwoord. Wie is er aansprakelijk als er iets gebeurt? Ik weiger mijn dochter nog mee te laten gaan als het vervoer zo blijft verlopen.

Vader van Magali (6 jaar)

De school heeft de gsm van mijn zoon in beslag genomen tot na het weekend. Daar hebben we geen probleem mee. We hebben hem ook meermaals gewaarschuwd dat dit zou gebeuren. Het probleem is nu dat er tijdens het weekend ingebroken werd in de school. De gsm van mijn zoon is gestolen. Hij werd niet bewaard in de kluis, maar lag gewoon op een bureau in het secretariaat. Wij stellen de school verantwoordelijk en eisen dat de gsm wordt vergoed. De school zegt geen enkele verantwoordelijkheid te dragen.

Vader van Bram (14 jaar)

Onze dochter gaat naar het buitengewoon onderwijs en zit daardoor uren op de schoolbus. Er zijn maar twee bussen voor een veel te grote regio. Mijn dochter vertrekt 's morgens om 6.30 uur en is pas tegen 18 uur terug. Dat is onverantwoord. Zijn scholen niet verplicht om dit beter te organiseren in het belang van de kinderen?

Moeder van Davina (11 jaar)

Geïntegreerd onderwijs

Kinderen met een handicap of met ernstige leer- en opvoedingsmoeilijkheden kunnen terecht in het buitengewoon onderwijs of het geïntegreerd onderwijs (GON). Het GON geeft deze kinderen de mogelijkheid om les te volgen in een gewone school. We ontvingen 4 klachten die voornamelijk gingen over het 'vermeende' recht op GON en de invulling ervan als kinderen er al een beroep op doen.

Ouders menen soms onterecht dat de keuze voor GON volledig bij hen ligt. Het is echter een samenwerking tussen ouders, de leerling, het CLB, de school en het buitengewoon onderwijs die het GON al dan niet mogelijk maken. Kinderen moeten immers beschikken over een inschrijvingsverslag en een integratieplan. Het CLB speelt hierbij een hoofdrol. Bovendien geldt voor bepaalde handicaps of leerproblemen de vereiste dat het kind eerst buitengewoon onderwijs volgt. Een school is daarenboven ook niet verplicht in te gaan op de vraag van de ouders: de school bepaalt autonoom of zij de zorgen en begeleiding kan bieden. Dit leidt tot klachten en misverstanden bij ouders.

GON kan tijdelijk of permanent zijn, het kan gaan om alle lessen en activiteiten of om een gedeelte ervan. Dit wordt uitgewerkt in het integratieplan. De school, het CLB, de ouders en het kind overleggen hier samen over. Ook hierover kregen we klachten. Ouders klagen over het feit dat de school eenzijdig beslist niet meer tegemoet te komen aan het integratieplan of een onderdeel ervan.

Ouders menen soms onterecht dat de keuze voor GON volledig bij hen ligt.

2 klachten werden onderzocht waarvan 1 gegrond was en 1 niet tot een eindoordeel heeft geleid.

Het CLB, de school en mijn ouders hebben beslist dat ik naar het buitengewoon onderwijs moet. Ik begrijp niet waarom. Ik doe het niet zo slecht op school. Ik wil in het gewoon onderwijs blijven, bij mijn vrienden. Er zitten nog kinderen in de klas die niet zo slim zijn. Met wat meer hulp van de meester lukt het mij wel.

Davina (11 jaar)

Mijn zoon heeft ernstige leermoeilijkheden. Het CLB en de school hebben een doorverwijzing opgemaakt naar het buitengewoon onderwijs type 8. Ik denk niet dat dit in het belang is van mijn zoon. Ik heb gehoord dat er zoiets bestaat als GON-leerkrachten die leerlingen met moeilijkheden helpen. De school zegt dat ze dit niet kunnen bieden aan mijn zoon. Ik weiger mijn zoon in te schrijven in het buitengewoon onderwijs. Ik wil dat hij zo lang mogelijk in het gewoon onderwijs blijft met de nodige ondersteuning. Tot nog toe lukte het toch wel.

Vader van Lars (9 jaar)

Mijn zoon zit al jaren in het gewoon onderwijs. Hij heeft een autismespectrumstoornis. De directeur heeft altijd zijn uiterste best gedaan om mijn zoon op te volgen en de leerkrachten mee te ondersteunen. Hij is ook een fervente voorstander van geïntegreerd onderwijs. Maar met de leerkracht van het vijfde leerjaar loopt het nu fout. Die weigert mijn zoon in haar klas. De directeur zegt dat hij alles gedaan heeft om haar te overtuigen, maar dat hij haar niet kan verplichten omdat geïntegreerd onderwijs geen recht is maar een gunst. Ik weiger mijn zoon na al die jaren terug naar het buitengewoon onderwijs te laten gaan. Als een school het engagement aangaat om mijn zoon op te nemen, geldt dat dan niet voor zijn hele loopbaan in die school?

Moeder van Dries (11 jaar)

Mijn dochter heeft een meervoudige handicap en is al jaren geïntegreerd in het gewoon onderwijs. Tot vandaag kon ze aan alle lessen en activiteiten deelnemen. Binnenkort is er een schoolreis gepland naar het buitenland. Mijn dochter mag nu niet mee omdat de school het te moeilijk vindt. Ze is al zo vaak mee geweest op schoolreis. Bovendien kan haar persoonlijke begeleidster haar vergezellen. Ik begrijp niet waarom de school nu plots bezwaar maakt.

Moeder van Steffie (12 jaar)

Inschrijvingsrecht

Sinds de goedkeuring van het decreet Gelijke Onderwijskansen, dat voorziet in lokale overlegplatforms (LOP's) en Commissies voor Leerlingenrechten, krijgen we nog maar zelden klachten over weigering tot inschrijving van leerlingen. Ook dit jaar kregen we maar 4 meldingen. De aanwezigheid van het LOP maakt dat de ombudswerkers geen klachten meer onderzoeken over weigering tot inschrijving. Het LOP heeft immers een onderzoek- en adviesopdracht en een bemiddelende rol in de realisatie van het inschrijvingsrecht. Daarenboven kunnen klachten worden ingediend bij de Commissie voor Leerlingenrechten. Enkel wanneer de klacht gaat over een domein waarover het LOP niet bevoegd is (zoals scholen van het private net of internaten) onderzoeken wij de klacht. Slechts 1 klacht was ontvankelijk, maar heeft niet geleid tot een eindoordeel omdat de klager tijdens het onderzoek niets meer van zich liet horen. 1 klacht werd voor onderzoek naar het LOP doorverwezen.

De aanwezigheid van het LOP maakt dat de ombudswerkers geen klachten meer onderzoeken over weigering tot inschrijving.

Ik ben in het schooljaar 2004-2005 uitgewezen uit de school. Ik ben een jaar naar een andere school gegaan, maar het lesaanbod en de ligging zijn niet zo gunstig. Ik ben dit schooljaar terug gaan aankloppen bij mijn oude school. Daar zeiden ze dat ze mij wel willen inschrijven, maar dat ze niet mogen: door de uitsluiting mogen ze me gedurende twee jaar niet opnieuw inschrijven. Ik geloof hen niet, ik denk dat ze wel mogen als ze dat willen.

Kevin (15 jaar)

Onze zoon ging vroeger naar een school uit het privé-onderwijs. Door omstandigheden moest hij een jaar op internaat en dus bijgevolg ook naar een andere school. De school was hiervan op de hoogte. We wilden hem terug inschrijven voor het komende schooljaar, maar dit werd geweigerd. De school was volzet.

Ouders van Frédéric (11 jaar)

De school wil mijn dochter niet inschrijven omdat ze al 50 percent anderstalige leerlingen hebben. Ik begrijp deze reden niet. Mijn dochter spreekt Nederlands. Wij als ouders spreken wel Frans en Arabisch, maar het gaat toch over mijn dochter?

Ouders van Emine (9 jaar)

Mijn zoon mag in september niet meer op het internaat. De school gaat zich meer specialiseren in topsportjongeren en wil het internaat reserveren voor die leerlingen. Er is plaats tekort en daarom worden een paar kinderen niet meer toegelaten.

Vader van Bauk (13 jaar)

Kostprijs

Volgens het kinderrechtenverdrag moet onderwijs kosteloos zijn. Ook onze Grondwet en decreten stellen dat scholen binnen het gesubsidieerde onderwijs geen inschrijvingsgelden mogen vragen. Bovendien mag het basisonderwijs geen bijdragen vragen voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven. Voor andere kosten mag zowel in het basis- als in het secundair onderwijs een bijdrage gevraagd worden die evenredig is met de reële kostprijs. Ook hierover ontstaan klachten. Klachten die te maken hebben met bovengenoemde bijdragen verwijzen we door naar de Commissie Zorgvuldig Bestuur van het departement Onderwijs.

De basisschool van mijn kinderen vraagt 20 euro solidariteitsbijdrage per kind. Het is me echt niet duidelijk waar dat moet voor dienen. Ben ik verplicht dit te betalen?

Vader van 3 kinderen

Voor het busvervoer vraagt de school om een Buzzy-Pass aan te schaffen via de school. We hebben voor onze dochter echter al een Buzzy-Pass met de voordelige voorwaarden van grote gezinnen. De school weigert die te aanvaarden voor het busvervoer. Het abonnement dat zij aanbieden, is veel te duur voor ons.

Vader van Sandra (10 jaar)

Wij geven onze kinderen al jaren thuisonderwijs. Daarvoor heeft mijn echtgenote haar baan opgezegd. We moeten zelf instaan voor het lesmateriaal, lijden verlies van inkomen, hebben meer verwarmingskosten en zo meer. Door het feit dat mijn kinderen niet deelnemen aan het gesubsidieerde onderwijs bespaart de overheid op onze kinderen. Wij vinden het dan ook niet meer dan rechtvaardig dat wij voor onze kinderen een subsidie zouden ontvangen voor thuisonderwijs. Andere ouders ontvangen dit indirect ook via het aanbod dat ze krijgen op school.

Ouders van 4 kinderen

Recht op onderwijs en leerplicht

Over leerplicht en het recht op onderwijs ontvingen we 3 meldingen. 1 klacht werd onderzocht en was gegrond op basis van een schending van het recht op onderwijs.

Het aanbod aan hulpverleningsinstanties is in ons land erg uitgebreid, maar ook wel versnipperd.

Wij willen samen met onze kinderen een trektocht maken van april tot augustus. Wij willen in die periode onze kinderen thuisonderwijs geven. We gingen ervan uit dat ze in de periode van september tot maart nog naar hun school konden gaan, maar dat blijkt niet zo te zijn. We vinden dit een schending van hun recht op onderwijs.

Ouders van Saartje (7 jaar) en Jelle (10 jaar)

Een Iranees jongetje verblijft met zijn ouders in een opvangcentrum voor vluchtelingen. Daar is het de regel dat kinderen pas vanaf 4 jaar naar school mogen gaan. De ouders wensen dat hun kind zo snel mogelijk naar school mag. De jongen is nu 3 jaar geworden.

Kennis van het gezin

Mijn vriendin is 17 jaar, ikzelf ben er 21. Haar ouders zijn tegen onze relatie. Om te vermijden dat we elkaar zouden zien, houden ze haar thuis. Het probleem is dat ze ook al 4 weken niet meer naar school mag van haar ouders. Ik ben bang dat ze haar jaar moet overdoen als dit nog lang duurt. Kan hier niets aan gedaan worden? Ze is toch leerplichtig?

Vriend van Anouk (17 jaar)

2.2.3. Hulp aan kinderen en jongeren

Minderjarigen kunnen in probleemsituaties terecht komen en daardoor hulp nodig hebben. Net als onderwijs is hulpverlening een basisrecht voor minderjarigen. Het aanbod aan hulpverleningsinstanties is in ons land erg uitgebreid, maar ook wel versnipperd. Sommige diensten richten zich specifiek op minderjarigen, zoals de Bijzondere Jeugdbijstand, het JAC en de Kinder- en Jongerentelefoon. Andere diensten richten zich tot een specifieke doelgroep zoals de gehandicaptenzorg, of tot een ruim doelpubliek zoals de gezondheidszorg en het Algemeen Welzijnswerk. Ook op deze vormen van hulpverlening kunnen minderjarigen een beroep doen.

Minderjarigen kunnen problemen ondervinden in de toegang tot de hulpverlening of bij het gebruik ervan. Over beide problemen ontvingen we meldingen.

Het waren vooral volwassenen die ons contacteerden (bijna 85% van de meldingen), waaronder vooral ouders en familie van de minderjarige. 20 meldingen kwamen van hulpverleners en 16 van minderjarigen zelf.

	Vragen	Klachten	Totaal
Bijzondere Jeugdbijstand	10	77	87
Basisvoorzieningen	2	12	14
Op zoek naar hulp	1	6	7
Totaal	13	95	108

Tabel 19 - Meldingen over hulpverlening (n=108)

De Bijzondere Jeugdbijstand genereerde de meeste meldingen. Het is ook een vorm van hulpverlening die een enorme impact heeft op het leven van minderjarigen. Bijna alle meldingen van minderjarigen gingen over problemen binnen de Bijzondere Jeugdbijstand.

Over hulpverlening in haar totaliteit ontvingen we 95 klachten. Hoewel we hier een ruime onderzoeksbevoegdheid hebben, hebben we maar 35 klachten onderzocht. De reden hiervoor is dat de Bijzondere Jeugdbijstand over een interne informatie- en klachtenlijn voor minderjarigen en ouders beschikt, namelijk de Jo-lijn. Aangezien onze ombudsdienst een tweedelijnsklachtendienst is, verwijzen we de meeste klachten door naar de Jo-lijn. Onderstaande tabel toont dat 49 klachten om deze reden niet-ontvankelijk waren. Als klachten van minderjarigen zelf komen, geven we ook informatie en advies. Soms voeren we toch zelf een onderzoek: als de klager er expliciet om vraagt, als de klager eerder al een beroep deed op de Jo-lijn of als we vermoeden dat een structureel probleem aan de oorzaak van de klacht ligt. Klachten van ouders onderzoeken we slechts bij uitzondering. Het is immers niet altijd duidelijk waar het belang van de minderjarige ligt en wiens rechten uiteindelijk geschonden zijn. We verwijzen ouders dan ook meestal door naar de Jo-lijn, een advocaat of belangengroepen die opkomen voor de rechten van ouders met kinderen in de Bijzondere Jeugdbijstand.

Aangezien onze ombudsdienst een tweedelijnsklachtendienst is, verwijzen we de meeste klachten door naar de Jo-lijn.

Ook meldingen uit andere sectoren van de hulpverlening worden in principe pas onderzocht nadat de interne klachtenprocedures zijn uitgeput. In veel hulpverleningsvormen zijn die er echter nog niet.

Ontvankelijke klachten	35
Geground	15
Geen correcte toepassing regelgeving	1
Geen rechtszekerheid	4
Onvoldoende motivering beslissing	1
Geen correcte bejegening of dienstverlening	5
Ontoegankelijkheid dienst	5
Ongegrond	8
Geen oordeel mogelijk	12
Klacht ingetrokken	3
Klacht hersteld voor onderzoek	2
Klager reageert niet meer	7
Niet-ontvankelijke klachten	54
Reden niet-ontvankelijkheid	
Geen mandaat minderjarige	3
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	49
Niet in het belang van de minderjarige	3
KRC niet bevoegd	1
In behandeling	6
Totaal klachten	95

Tabel 20 - Kwalificatie van klachten over hulpverlening (n=95)

De niet-ontvankelijke klachten over de bijzondere jeugdbijstand werden voor onderzoek vooral doorverwezen naar de Jo-lijn, maar ook naar de Bemiddelingscommissie of de directie van een voorziening. Andere klachten werden voor onderzoek doorverwezen naar de federale ombudsdienst of de klachtendienst van Kind en Gezin. Melders die op zoek waren naar hulp werden afhankelijk van de vraag doorverwezen naar het Comité voor bijzondere jeugdzorg, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, het JAC of de Kinder- en Jongerentelefoon.

Instantie	Aantal
Jo-lijn	38
Comité voor bijzondere jeugdzorg	6
Jeugdrechtbank en sociale dienst	6
Advocaat	6
JAC	4
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	3
Kinderbijslagfonds	2
Bemiddelingscommissie	1
Directie voorziening	1
Federale ombudsdienst	1
Federatie voor pleegzorg	1
Kind en Gezin – klachtendienst	1
Kinderrechtswinkel	1
Kinderrechtswinkel – Nederland	1
Kinder- en Jongerentelefoon	1
OSBJ	1

Tabel 21 - Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over hulpverlening

Bijzondere jeugdbijstand

Minderjarigen komen in aanraking met de Bijzondere Jeugdbijstand als ze in een problematische opvoedingssituatie (POS) verkeren of als ze een als misdrijf omschreven feit pleegden (MOF). De Bijzondere Jeugdbijstand omvat twee systemen: de vrijwillige hulpverlening via het Comité voor bijzondere jeugdzorg (CBJ) en de gedwongen hulpverlening door de jeugdrechtbank. De vrijwillige hulpverlening richt zich in principe vooral tot kinderen in een POS, de gedwongen hulpverlening vooral tot MOF'ers. Als een problematische opvoedingssituatie zo ernstig wordt en de ouders of het kind niet vrijwillig willen deelnemen aan het hulpverleningsaanbod van het CBJ, dan kan hulpverlening door de jeugdrechtbank opgelegd worden. Beide vormen van hulpverlening gaven aanleiding tot vragen en klachten. We ontvingen 87 meldingen over de Bijzondere Jeugdbijstand.

• Ongenoegen over een maatregel of bejegening door de consulent

De meeste klachten gingen over een betwisting van een maatregel of over de bejegening door de consulent van het CBJ of van de sociale dienst van de jeugdrechtbank

(69 klachten). De visie van de consulent heeft een impact op de maatregel die wordt opgelegd door de jeugdrechter of door het CBJ. De melders achtten consulenten dan ook medeverantwoordelijk voor de getroffen maatregel.

Normaal gezien verwachten we hier voornamelijk klachten vanuit de gedwongen hulpverlening, aangezien de maatregel wordt opgelegd zonder akkoord van de minderjarige of zijn ouders. Aangezien het aanbod van het CBJ gebaseerd is op vrijwillige medewerking van de betrokken partijen zou men verwachten dat er weinig of geen klachten over maatregelen zijn. Toch kregen we nog 25 meldingen vanuit de vrijwillige hulpverlening (tegenover 44 over de gedwongen hulpverlening). Hieruit blijkt alvast dat de 'vrijwilligheid' voor de hulpverlener zelf niet steeds zo evident is.

De melders achtten consulenten dan ook medeverantwoordelijk voor de getroffen maatregel.

Hoewel minderjarigen in beide systemen vaak genieten van hetzelfde aanbod aan voorzieningen of ambulante diensten, zijn er toch specifieke problemen. Ook de onderzoeksbevoegdheid van de ombudswerkers verschilt afhankelijk van het systeem waarin de minderjarige zit. Klachten over betwistingen van een maatregel die wordt opgelegd door de jeugdrechter vallen buiten onze decretale bevoegdheid, aangezien we geen vonnissen of arresten kunnen aanvechten. Ook het principe van de scheiding der machten speelt hier een rol. We kunnen deze klachten enkel onderzoeken als het gaat over de concrete uitvoering van de maatregel (zoals klachten over een voorziening of over de sociale dienst van de jeugdrechtbank). Ook voor de Jo-lijn geldt deze beperking van de onderzoeksbevoegdheid. Ten aanzien van maatregelen die zijn voorgesteld door het CBJ hebben we een ruimere onderzoeksbevoegdheid.

Klachten over maatregelen die worden uitgesproken door de jeugdrechter in het kader van **gedwongen hulpverlening** gingen meestal over minderjarigen in een POS (35 klachten). Slechts 9 klachten gingen over minderjarigen die een MOF pleegden.

We onderzochten toch 14 klachten over de gedwongen hulpverlening, omdat heel wat klachten betrekking hadden op de relatie met de consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Melders hadden hun klacht ook al voorgelegd aan de Jo-lijn. 5 klachten waren gegrond op basis van een slechte bejegening door de consulent en ontoegankelijkheid van de dienst, 7 klachten waren ongegrond en 5 klachten hebben niet geleid tot een eindoordeel.

De aspecten waarover geklaagd werd, waren heel divers:

- Zowel minderjarigen als ouders klagen over een gebrek aan motivering van de maatregel. Melders vinden het moeilijk om een maatregel te aanvaarden als hiervoor geen duidelijke reden wordt voorgelegd. Na contact met consulenten stellen we vast dat in de meeste gevallen de melder wel geïnformeerd werd over de reden van de maatregel, maar dat het vaak op een 'onhandige' manier of in vage bewoordingen gebeurt waardoor het voor melders niet duidelijk is. Minderjarigen worden nog minder dan hun ouders geïnformeerd over de reden van een maatregel, waardoor die vaker als onredelijk en onrechtvaardig overkomt.
- Minderjarigen in een POS ervaren de maatregel dikwijls als een sanctie. Zij voelen zich gesanctioneerd voor de tekortkomingen van hun ouders.
- Minderjarigen en ouders klagen over een gebrek aan inspraak over de maatregel. Ten aanzien van ouders is dat niet verwonderlijk, het gaat hier immers over een opgelegde maatregel. Minderjarigen in een POS ondergaan echter de maatregel, terwijl zij er doorgaans niet de oorzaak van zijn. Ze verwachten van

De aspecten waarover geklaagd werd, waren heel divers.

de jeugdrechter en de consulent dan ook dat die minstens naar hun mening vragen en luisteren.

- Melders vinden dat ze moeilijk rechtstreeks toegang hebben tot de jeugdrechter. De contacten moeten vaak gebeuren via de consulent. Melders hebben soms weinig vertrouwen in de verslaggeving van de consulent of hebben een conflict met de consulent. Als de relatie met de consulent moeilijk loopt, klagen melders over partijdigheid en een gebrek aan objectiviteit.
- Minderjarigen, familie of hulpverleners klagen dat rechters soms maatregelen opleggen met weinig aandacht voor het belang van het kind. De maatregel komt meer tegemoet aan het belang en de noden van de ouders dan aan die van het kind.
- Hulpverlening is volgens melders ook niet altijd aangepast aan de noden van de minderjarige. Kinderen krijgen soms een vorm van hulpverlening die niet voldoet aan hun noden, louter omdat de hulpverlening die ze wel nodig hebben op dat ogenblik niet beschikbaar is.
- Als de omstandigheden voor de oorzaak van de maatregel wijzigen, klagen melders over een te trage aanpassing van de maatregel.

De jeugdrechter heeft mij opgesloten in Ruiselede omdat ik twee keer ben weggelopen uit de instelling waar ik vroeger zat. Maar ik ben helemaal geen misdadiger. Ik kan de levensomstandigheden hier niet aan en heb het moeilijk met de andere jongens die hier zitten. Die zijn anders. Ik kan de stress niet meer aan. Ik wil terug naar mijn vroegere instelling. Ik heb het nu wel begrepen en heb aan de rechter beloofd niet meer te zullen weggelopen. Maar hij luistert niet naar mij.

Jonas (16 jaar)

Ik maak me zorgen over het gesprek met de jeugdrechter. Ik ben weggelopen bij mijn ouders omdat ze lid zijn van een evangelische sekte. Ik woon nu met de goedkeuring van de jeugdrechter bij mijn grootouders. Maar dat is maar voorlopig. Volgende week neemt hij een definitieve beslissing. De consulent zegt dat de kans bestaat dat ik terug naar huis moet. Ik ben bang dat de jeugdrechter niet naar mij zal luisteren.

Lukas (13 jaar)

Ik zit in een gesloten instelling. Ik moet daar eigenlijk niet zitten, maar er was nergens plaats in een begeleidingstehuis. De jeugdrechter belooft me altijd dat ik mijn broer en mijn zus mag gaan bezoeken, maar het gebeurt nooit. De jeugdrechter komt haar beloftes nooit na en respecteert mijn rechten niet.

Dana (15 jaar)

Ik zit al twee jaar in een instelling omdat mijn moeder niet goed voor mij kon zorgen. Ze heeft nu een andere vriend, waar ik goed mee kan opschieten. De consulent zegt dat hij ook vindt dat het goed gaat met mama. Maar als ik vraag of ik dan terug naar huis mag, dan kan dat niet. Hij zegt dat de jeugdrechter daarover moet beslissen. Waarom zegt hij dan niet aan de rechter dat hij het goed vindt?

Sven (12 jaar)

Mijn zoon heeft een diefstal gepleegd en is daarvoor door de jeugdrechter opgesloten voor twee maanden. Mijn zoon heeft geprobeerd zich goed te gedragen. Maar toen de twee maanden bijna om waren werd de maatregel plots verlengd. Mijn zoon heeft zich correct gedragen en heeft niets meer misdaan. We willen weten waarom de straf werd verlengd. De jeugdrechter en de consulent antwoorden niet op onze brieven.

Vader van Dieter (16 jaar)

Onze dochter gaat al anderhalf jaar niet meer naar school. Elke dag hangt ze tot laat 's nachts op straat, van het ene café naar het andere. We hebben aangedrongen om hulp bij het CBJ, maar onze dochter wilde niet meewerken. Via de bemiddelingscommissie geraakten we eindelijk tot bij de jeugdrechter. De jeugdrechter heeft haar nu huisarrest opgelegd. Dat begrijpen we niet. We konden haar daarvoor al niet de baas en ook nu leeft ze het huisarrest niet na. De consulent reageert niet op onze vraag om iets te doen aan de situatie.

Moeder van Samira (16 jaar)

In ons tehuis verblijft een jongen die voordien jaren in een pleeggezin heeft verbleven. De jongen was er graag en ook wij zien dat er een gezonde relatie is met het pleeggezin. Door toedoen van de vader heeft het CBJ het dossier uiteindelijk moeten overmaken aan de jeugdrechter die de jongen hier plaatste. Dit kind is hier duidelijk niet op zijn plaats en is vreselijk ongelukkig. Bovendien komt zijn vader hem amper bezoeken. Wij vinden dat dit kind onrecht is aangedaan en dat hier duidelijk gekozen is voor de belangen van de vader. De jeugdrechter en de consulent schenken geen aandacht aan onze bedenkingen.

Opvoeder van Boris (7 jaar)

Mijn dochter werd misbruikt door haar vader. Haar vader is veroordeeld. Na de aanhouding van mijn man kwam de politie ook mijn dochter halen. Ze hebben haar naar een instelling gebracht. Volgens de jeugdrechter gebeurt dat om haar te beschermen, maar dat begrijp ik niet. Ik heb haar nooit misbruikt of mishandeld.

Moeder van Chelsy (10 jaar)

Het loopt helemaal mis met mijn twee jongste dochters. Ze gaan al bijna drie jaar niet meer naar school, gebruiken drugs en lopen hele dagen op straat. De jeugdrechter plaatste hen in een instelling, maar daar gingen ze lopen. Uiteindelijk werden ze geplaatst in een gesloten instelling. Vorige maand werd die plaatsing beëindigd en konden ze terug naar huis. Maar er is niets veranderd, ze vervallen weer in hun gedrag van vroeger. De consulent zegt dat er nergens plaats is en dat ze niets kan doen. Bovendien zijn ze bijna meerderjarig. Ik kan dit niet aanvaarden, mijn kinderen hebben recht op hulp.

Vader van Feray (16 jaar) en Nazli (17 jaar)

Eén van onze leerlingen is na de paasvakantie niet meer naar school gekomen. Uiteindelijk bleek hij geplaatst in een gesloten instelling naar aanleiding van problemen thuis. Maar hij is helemaal geen probleemjongere. Zijn gezinssituatie is niet ideaal, maar daar moet hij niet voor gestraft worden. Hoe kan dat zomaar? Kunnen wij iets doen?

Leerkracht van Jean (15 jaar)

Mijn kinderen zitten in een instelling. Er werd hen beloofd dat er voor deze vakantie een regeling zou worden getroffen, zodat ze meer thuis konden zijn. De consulent was het vergeten en toen we er hem over aanspraken, bleek de jeugdrechter op verlof te zijn. De consulent zei dat de plaatsvervangende rechter zich hier niet zou over uitspreken. Mijn kinderen en ik zijn nu het slachtoffer van een nalatigheid van de consulent.

Moeder van 2 kinderen

Mijn dochter heeft zich laten opnemen in een psychiatrische kliniek. We hebben afgesproken dat ik gedurende haar opname zou zorgen voor haar zes maand oude dochter. De politie is mijn kleindochter gisteren komen weghalen en heeft haar naar een pleeggezin gebracht op verzoek van de jeugdrechter. Ze gaven geen enkele uitleg. Ik heb gebeld naar de sociale dienst van de jeugdrechtbank, maar die willen mij niet te woord staan.

Grootmoeder van Tatiana (6 maand)

Over maatregelen binnen de **vrijwillige hulpverlening** kregen we 25 klachten. Opvallend is dat de meeste klachten over pleegplaatsingen gaan. Hoewel het in principe om een vrijwillige keuze van de minderjarige en zijn ouders gaat, zien we toch gelijkaardige klachten als bij de gedwongen hulpverlening. Ook hier worden maatregelen betwist en wordt geklaagd over het gebrek aan informatie over de maatregel, het gebrek aan inspraak en het feit dat minderjarigen de maatregel als een sanctie aanvoelen. Dit is een vreemde vaststelling, want zowel de minderjarige (vanaf de leeftijd van 12 jaar) als zijn ouders moeten instemmen met de geboden hulpverlening.

In de klachten zien we dat vrijwillige hulpverlening specifieke problemen kent die een verklaring kunnen zijn voor het feit dat melders ontevreden zijn met een genomen maatregel:

- Melders ervaren de hulpverlening niet altijd als ‘vrijwillig’. Ze hebben soms het gevoel dat vrijwilligheid afgedwongen wordt en dat een doorverwijzing naar gedwongen hulpverlening als drukkingmiddel wordt gebruikt.
- Als de hulpverlening wordt stopgezet door afwezigheid van medewerking door de ouders, blijven minderjarigen met hun hulpvraag in de kou staan. Dit is zeker het geval als ook de Bemiddelingscommissie niet terugverwijst naar het CBJ of doorverwijst naar de jeugdrechtbank. Als ouders geen hulp aanvaarden, verwijst het CBJ ook niet altijd door naar de Bemiddelingscommissie. Dit geeft minderjarigen het gevoel dat vrijwilligheid nogal eenzijdig wordt toegepast en dat aan de mening en het belang van de ouders meer aandacht wordt gegeven dan aan dat van de minderjarige.
- Minderjarigen ervaren de consulent van het CBJ niet altijd als een medestander en hebben het gevoel dat hij een machtspositie bekleedt. Ze hebben soms ook het gevoel dat niet hun belang, maar dat van hun ouders wordt nagestreefd.

We onderzochten 8 klachten. 5 klachten waren gegrond op basis van een slechte bejegening door de consulent en het gebrek aan rechtszekerheid.

Ik ben 2 jaar geleden in een pleeggezin terechtgekomen dankzij het CBJ. Ik heb het hier best naar mijn zin. Mijn moeder heeft nu ruzie gemaakt met mijn pleegmoeder. Mama vond dat ik te weinig aandacht aan haar besteedde. Ze wil nu dat ik naar een instelling ga. Mijn consulent zegt dat ik niet in het pleeggezin kan blijven als mijn moeder dat niet wil. Het gaat al heel mijn leven om haar, nooit eens om mij. Ik dacht dat de het CBJ er was om mij te helpen.

Kimberley (14 jaar)

Net toen mijn ouders uit elkaar gingen, ben ik via het CBJ bij mijn tante gaan wonen. De politie is zelf tussenbeide moeten komen toen mijn ouders uit elkaar gingen. Maar daarvoor was het ook altijd al slaande ruzie tussen hen. Mijn ouders zijn nu terug bij elkaar en willen dat ik terug naar huis kom. Ik wil dat niet en mijn tante steunt mij daarbij. Het CBJ zegt dat ik geen keuze heb omdat mijn ouders niet meer akkoord gaan met het onderdak bij mijn tante.

Sanne (13 jaar)

Ik ben door het CBJ op mijn vraag geplaatst in een instelling. Ik zou hier graag blijven. Maar om de maand moet ik naar mijn consulent om mijn situatie, eigenlijk vooral die van mijn ouders, te evalueren. Hij zegt dat als mijn ouders terug op het goede spoor zijn, ik dan terug naar huis moet. In de brochure van het CBJ staat dat de consulent een vertrouwenspersoon is die luistert naar jouw mening. Die indruk heb ik niet.

Jurgen (15 jaar)

Hoewel het in principe om een vrijwillige keuze van de minderjarige en zijn ouders gaat, zien we toch gelijkaardige klachten als bij de gedwongen hulpverlening.

Ik zit in een pleeggezin en heb al maanden geen contact meer met mijn ouders. Ik vind dat niet erg, integendeel. Eindelijk kan ik wat tot rust komen. De consulent van het CBJ vindt dat er moet worden gewerkt aan een herstel van de relatie met mijn ouders. Ik wil dat niet. Hij wil volgende week een overleg plannen met mijn ouders om hen opnieuw meer te betrekken bij mijn opvoeding. Niemand vraagt hem dat, ik in het minst.

Amelie (14 jaar)

Het CBJ heeft de thuisbegeleiding voor mijn kinderen stopgezet. Ik ben radeloos. De thuisbegeleidster zegt dat ze het ook niet begrijpt. Ik ben radeloos, alleen kan ik het niet aan.

Alleenstaande moeder van 4 kinderen

Mijn dochter is door haar moeder aan de deur gezet. Ze zou dan eigenlijk bij mij moeten komen wonen, maar dat wilde ze niet. In de week zit ze op internaat. Ze heeft een vriend en ze wil in het weekend bij hem gaan wonen. Natuurlijk is dat aantrekkelijker voor een puber. Ik heb de hulp ingeroepen van het CBJ. Het CBJ heeft me gedwongen die regeling te aanvaarden, anders werd het jeugdrechtbank. Ik ga niet akkoord met de werkwijze van het CBJ.

Vader van Brigitta (16 jaar)

We zijn al jaren pleegouders van twee kinderen uit eenzelfde gezin. De kinderen zijn hier bijna vanaf hun geboorte. De kinderen gaan ook regelmatig op weekend naar huis. Vorig weekend besliste de moeder plots om de kinderen niet meer terug te brengen. Alle diensten die bij de pleegplaatsing betrokken zijn, weten dat de opvoedingscapaciteiten van moeder tekortschieten en vinden de 'plotse' terugkeer naar huis niet in het belang van de kinderen. Omdat het hier om vrijwillige hulpverlening gaat, heeft de moeder alle rechten. De kinderen zelf zijn nog te klein om naar de bemiddelingscommissie te stappen. De consulent zelf behartigt de belangen van de kinderen ook niet.

Pleegouders van Karim (7 jaar) en Joeri (9 jaar)

Ik vermoed dat mijn dochter drugs gebruikt. Ik slaag er ook niet meer in om met haar een gesprek te hebben zonder dat het ontaardt in ruzie. Ze doet gewoon haar zin en loopt het huis in en uit zoals het haar past. Soms is ze heel laat 's avonds nog weg en ik weet niet waar ze naartoe gaat. Ik weet niet hoe ik dit kan oplossen en ben gaan aankloppen bij het CBJ. Het CBJ wil niet met mijn dochter praten of hulp bieden, want voor hen is dit geen problematische opvoedingssituatie. Wat is het dan wel?

Moeder van Britt (16 jaar)

• Spelregels

In de Bijzondere Jeugdbijstand gelden heel wat reglementeringen. Soms is het voor minderjarigen, ouders en zelfs professionelen niet meer duidelijk welke rechtsregels juist gelden. Hierover kregen we 12 meldingen. Waar mogelijk gaven we zelf advies en informatie en/of verwezen we door naar de Jo-lijn, de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) of de Federatie Pleegzorg.

We willen een enquête uitvoeren bij jongeren uit de Bijzondere Jeugdbijstand. Is hiervoor een schriftelijke toestemming van de ouders vereist?

Preventiedienst

Scholen kunnen een financiële tegemoetkoming krijgen voor pleegkinderen op basis van het GOK-decreet. Om onze administratie te verlichten denken we eraan om aan al onze pleegkinderen systematisch een attest mee te geven, zonder dat de school hier al uitdrukkelijk om gevraagd heeft. Mogen we dit doen of is dit een schending van de privacy?

Dienst voor pleegzorg

Mag de directeur van een instelling zomaar de inhoud van dossiers van kinderen die er verblijven bespreken met zijn raad van bestuur? Behoort dit niet tot het beroepsgeheim en de privacy van de kinderen?

Opvoeder uit een voorziening

Sinds vorige week hebben we er een pleegzoon bij. Zijn ouders gaan helemaal niet akkoord met de plaatsing en weigeren hem zijn persoonlijke spullen te geven. Bestaan hier richtlijnen over? Kan hij iets opeisen, en zo ja, wat?

Pleegouders van Andreas (14 jaar)

Wij willen in onze instelling werken rond budgetbegeleiding bij jongeren. Het gaat vooral over het beheer van zakgeld en inkomsten uit studentenarbeid. Waar moeten we aandacht aan besteden in het licht van de rechten van kinderen?

Jongerenbegeleider uit een voorziening

We willen een toneelstuk opvoeren over pleegzorg. We zouden een aantal pleegkinderen graag zelf laten acteren. Mag dit? Geldt hier ook de regel dat kinderen uit de Bijzondere Jeugdbijstand niet herkenbaar mogen worden getoond zoals in de media?

Dienst voor pleegzorg

We willen een soort promotiefilmpje maken over ons dagcentrum. Het zal gebruikt worden om ouders te tonen hoe wij werken en zo het vertrouwen te krijgen van ouders. Mogen we ook kinderen filmen die naar ons dagcentrum komen? Hebben we hiervoor de toestemming van ouders nodig?

Medewerker dagcentrum

• **Opvoedingsconflicten met pleegouders en voorzieningen**

De opvoedingsvisie van ouders van geplaatste kinderen kan soms sterk verschillen van die van een instelling of van pleegouders. Dit kan leiden tot conflicten. Maar ook minderjarigen zijn het soms niet eens met het beleid dat gevoerd wordt in hun instelling of met beslissingen die pleegouders nemen in hun opvoeding.

Over dergelijke conflicten ontvingen we 6 meldingen. Conflicten binnen een pleegsituatie verwijzen we door naar de betrokken dienst voor pleegzorg. Net zoals in de ouder-kindrelatie is het niet wenselijk dat het Kinderrechtencommissariaat klachten over de relatie tussen een kind en zijn pleegouder onderzoekt. Klachten over het beleid van een voorziening kunnen we wel onderzoeken. We onderzochten 4 klachten waarvan er 1 gegrond was en 3 niet hebben geleid tot een eindoordeel.

Ik heb in de instelling waar ik verblijf een document moeten tekenen vooraleer ik het mocht lezen. Achteraf werd me gezegd dat het een soort begeleidingscontract en huishoudelijk reglement was. Kan dat zomaar?

Aaron (14 jaar)

Ik zit in een instelling. Als ik eens stout ben, moet ik een hele dag en soms zelfs een hele week op mijn kamer blijven. De opvoeders zijn altijd heel streng in de straffen die ze geven.

Yannick (11 jaar)

Mijn kinderen zijn geplaatst in een gezinsvervangend tehuis. Als ze tijdens het weekend naar huis komen, zeggen ze dat ze vaak door de opvoeders geslagen worden.

Moeder van Björn (10 jaar) en Bauk (13 jaar)

Mijn dochter zit in een pleeggezin en wordt daar extreem katholiek opgevoed. Ze werd zelfs gedoopt zonder mijn medeweten. Het is nog altijd mijn kind, die beslissingen horen mij toe. Ik aanvaard dit niet.

Moeder van Melissa (7 jaar)

• Tekort aan plaatsen in psychiatrische kindziekenhuizen

We vermeldden hoger al dat minderjarigen niet altijd de hulp kregen waar ze nood aan hebben. In de meldingen viel op dat dit meestal het geval was voor kinderen en jongeren die moeten worden opgenomen op een psychiatrische dienst. Dit stelden we vast in 6 meldingen over plaatsingen binnen de Bijzondere Jeugdbijstand. Ook CBJ's, sociale diensten van de jeugdrechtbanken en voorzieningen melden ons de schrijnende realiteit van dit probleem. Veel jongeren belanden uiteindelijk in een gesloten instelling door een gebrek aan plaatsen voor kinderen met een psychiatrische problematiek.

Veel jongeren belanden uiteindelijk in een gesloten instelling door een gebrek aan plaatsen voor kinderen met een psychiatrische problematiek.

Basisvoorzieningen

Basisvoorzieningen zijn de minimaal noodzakelijke voorzieningen die nodig zijn om de basisrechten van een persoon te garanderen. Elke minderjarige heeft recht op bepaalde basisvoorzieningen, zoals sociale zekerheid, kinderbijslag, kinderopvang, gezondheidszorg, onderwijs, ... We kregen 14 meldingen over onder meer de moeilijke toegang tot bepaalde basisvoorzieningen en discriminatie tussen minderjarigen. De meeste klachten gingen over de kinderbijslag en kinderopvang. 5 klachten werden onderzocht, waarvan er 1 gegrond was (op basis van ontoegankelijkheid), 1 ongegrond en 3 niet hebben geleid tot een eindoordeel. 1 klacht, waarbij sprake is van een structureel probleem, is nog in behandeling. Klachten over kinderbijslagen werden doorverwezen naar de federale ombudsdienst.

Ik heb een dochter met autisme. Bovendien is ze zwakbegaafd en heeft epilepsie. Dat brengt heel wat bijkomende kosten met zich mee: revalidatie, gespecialiseerde artsen,... We hebben een aanvraag gedaan voor verhoogde kinderbijslag, maar die werd geweigerd. Ik wil mijn dochter alle hulp kunnen geven zodat zij ook kansen krijgt om op termijn een zelfstandig leven te kunnen uitbouwen.

Vader van Klaar (9 jaar)

Mijn zoon heeft een handicap die opgenomen is in de lijst van pediatrie aandoeningen. Op basis hiervan konden we een aanvraag doen tot verhoogde kinderbijslag. Tot onze verbazing was de beslissing negatief, niet omdat de aandoening geen recht geeft op een verhoogde tegemoetkoming, maar enkel en alleen omdat hij op het verkeerde moment geboren is. Kinderen geboren na 01-01-06 genieten wel verhoogde kinderbijslag voor deze aandoening. Oudere kinderen vallen onder de oude regeling die hier geen recht op geeft. Dit is een onrecht ten aanzien van mijn kind. Tegemoetkomingen moeten worden toegekend op basis van de noodzakelijke zorgen, en niet op basis van het geboortjaar.

Moeder van Tristan (7 jaar)

We kregen 14 meldingen over onder meer de moeilijke toegang tot bepaalde basisvoorzieningen en discriminatie tussen minderjarigen.

Mijn kind is hulpbehoevend. Vroeger ging hij naar een kinderopvang die hem de specifieke zorgen gaf die hij nodig heeft. Hij gaat nu naar school, maar we vinden nergens opvang voor de zomervakantie. Niemand wil hem opvangen en de kinderopvang waar hij vroeger was, kampt met personeelsgebrek waardoor hij er ook niet terecht kan.

Moeder van Jonas (6 jaar)

Ik moet voor mijn zoontje een contract ondertekenen bij de kinderopvang. In het contract staat dat kinderen die 'zich niet gedragen' de toegang zal worden ontzegd zonder opzegperiode. Kan dat zomaar? Daarenboven is niet bepaald wat goed gedrag dan wel is. De kinderopvang kan iemand dus zonder verhaal van vandaag op morgen op straat zetten.

Moeder van Hendrik (1 jaar)

Twee van mijn kinderen zijn hoogbegaafd met een bijkomende autismspectrumstoornis. We hebben dringend nood aan diagnosestelling door een revalidatiecentrum, maar er zijn enorme wachtlijsten. De kosten voor logopedie, kinesitherapie en zo meer lopen hoog op. Zonder bijkomende vergoedingen kunnen we onze kinderen niet de nodige hulp geven.

Moeder van Kasper en Gorik (7 jaar)

Onze dochter heeft een meervoudige handicap, maar ze heeft ook psychiatrische problemen. We kunnen haar verzorging en opvoeding niet meer aan en zoeken naar residentiële hulp. Er zijn echter lange wachtlijsten. Ze is al twee jaar ingeschreven bij verschillende instellingen.

Vader van Ellen (13 jaar)

Op zoek naar hulp

Het hulpverleningsaanbod is erg gevarieerd en vaak ook niet door iedereen gekend. Het is voor melders die hulp nodig hebben niet altijd duidelijk waar ze terecht kunnen. Dat is zeker het geval als het minderjarigen betreft. Het aanbod aan diensten waar minderjarigen terecht kunnen zonder dat de toestemming van hun ouders is vereist, situeert zich vooral op de eerste lijn: het JAC, de Kinder- en Jongerentelefoon, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en het CLB. Als kinderen en jongeren meer gespecialiseerde hulp nodig hebben, zijn ze hiervoor aangewezen op een ouder. Als ouders die hulp weigeren, staan minderjarigen met hun hulpvraag in de kou.

We kregen 7 meldingen, die we doorverwezen naar de gepaste hulpverleningsvorm.

Het is voor melders die hulp nodig hebben niet altijd duidelijk waar ze terecht kunnen.

Thuis loopt het echt mis. In mijn klas zit een jongen die in een pleeggezin verblijft. Dat zou voor mij ook een goede oplossing zijn, maar daar durf ik thuis niet over beginnen. Is er een dienst die me hierbij kan helpen? Wat moet je hiervoor doen?

Mathias (14 jaar)

Een vriendin van mij is thuis weggelopen. Ze is nu bij mij en wil niet terug naar huis. Wat moeten we doen? Als ze hier zomaar blijft, krijgen mijn ouders problemen. Waar kan mijn vriendin hulp krijgen?

Vriendin van Saskia (15 jaar)

Mijn neefje dreigt met zelfdoding. Hij krast zich in de armen, tot bloedens toe. Hij aanvaardt ook geen enkel gezag meer van zijn ouders. Hij heeft echt ernstige problemen en kan er thuis niet mee terecht. Met mij praat hij wel, maar ik kan hem niet helpen. Zijn ouders weigeren de hulp in te roepen van een kinderpsychiater. Die jongen moet geholpen worden.

Oom van Nico (13 jaar)

Thuis zijn er voortdurend problemen. Ik zou veel liever alleen gaan wonen, maar ik wil niet zomaar wegllopen om van de ene miserie in de andere te belanden. Maar ik heb geen idee hoe ik eraan moet beginnen. Bestaan er diensten die me daarbij kunnen helpen?

Jeroen (17 jaar)

Via het CBJ heb ik even kunnen genieten van thuisbegeleiding om me te helpen bij de opvoeding van mijn kinderen. De thuisbegeleiding werd drie maanden geleden door het CBJ stopgezet, maar ik kan het nog altijd niet alleen aan. Zijn er andere diensten die mijn gezin kunnen helpen?

Moeder van Vicky en Cynthia (4 jaar) en Davy (7 jaar)

We krijgen jongeren met een verslavingsproblematiek over de vloer zonder medeweten van hun ouders. Wat zegt het wettelijk kader hierover? Zijn er leeftijdsgrenzen? Mogen wij die jongeren hulp bieden zonder medeweten van de ouders?

Medewerker CGG

2.2.4. De leefsituatie van kinderen en jongeren

Buiten hun gezin en de school speelt het leven van minderjarigen zich nog in een heel eigen wereld af. Ze hebben een vriendenkring, nemen deel aan het culturele leven, doen aan sport, gaan naar de jeugdbeweging en zo meer. De meldingen hier gaan over een variatie aan onderwerpen, zoals onderstaande tabel laat zien. De invulling van de vrije tijd en relaties en seksualiteit zijn de meest gemelde thema's.

	Vragen	Klachten	Totaal
Vrije tijd	23	13	36
Relaties & seksualiteit	22	14	36
Media	3	10	13
Welbevinden	3	6	9
Huisvesting	2	5	7
Relatie kind – omgeving	2	7	9
Verkeer	5	1	6
Drugs & alcohol	2	0	2
Totaal	59	50	109

Tabel 22 - Meldingen over leefsituatie (n=109)

De meeste meldingen kwamen van minderjarigen (65). Ook professionelen (14), ouders en familie (12) en overheidsdiensten (3) hadden vragen en klachten over de leefsituatie van kinderen. 15 meldingen kwamen van toevallige getuigen van mogelijke rechtsschendingen: burens, leiders van een jeugdbeweging en zo meer.

Over dit thema voerden we zelden een klachtenonderzoek. Iets meer dan de helft van de meldingen waren vragen, de andere helft waren vooral niet-ontvankelijke klachten. Dat valt niet te verwonderen, want problemen in en over de vrijetijdsbesteding van minderjarigen hebben vaak te maken met de ouder-kindrelatie, waarvoor overleg binnen het gezin meer aangewezen is. Ook problemen over relaties en seksualiteit, het welbevinden van kinderen en drugs en alcohol kan de hulpverlening beter opvangen. Klachten over het gebruik of misbruik van media worden meestal doorverwezen naar diensten met een justitiële bevoegdheid. Uiteindelijk waren maar 6 klachten ontvankelijk, waarvan 1 gegrond en 1 ongegrond. 4 klagers reageerden niet meer of trokken hun klacht in.

Ontvankelijke klachten	6
Gegronnd	1
Geen correcte toepassing regelgeving	1
Ongegrond	1
Geen oordeel mogelijk	4
Klager reageert niet meer	1
Klacht ingetrokken	3
Niet-ontvankelijke klachten	40
Reden niet-ontvankelijkheid	
Geen mandaat minderjarige	2
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	35
KRC niet bevoegd	3
In behandeling	4
Totaal klachten	50

Tabel 23 - Kwalificatie van klachten over leefwereld van minderjarigen (n=50)

Net omdat heel wat klachten te maken hebben met de ouder-kindrelatie, meer bepaald het principe van het ouderlijk gezag dat speelt, en we daarenboven veel vragen ontvingen, verwezen we voornamelijk door naar het JAC en de Kinder- en Jongerentelefoon.

Instantie	Aantal
JAC	23
Kinder- en Jongerentelefoon	19
FOD Arbeid en Tewerkstelling	7
Politie	6
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	4
Computer crime unit	4
Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen	4
Raad voor Journalistiek	3
Advocaat	3
Justitiehuis	3
Kinderrechtswinkel – Nederland	3
VAD – druglijn	2
Comité voor bijzondere jeugdzorg	2
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	2
Sociale Huisvestingsmaatschappij	2
OCMW	1
Vlaamse Ombudsdienst	1
CAW	1
Holebi-federatie	1
Kinderrechtswinkel	1
Departement Volksgezondheid	1
Child Focus	1
Gemeentebestuur	1
Steunpunt vrijwilligerswerk	1
Vlaamse Jeugdraad	1

Tabel 24 - Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over leefsituatie

Vrije tijd

Vrijtijdsactiviteiten, rust en ontspanning zijn voor minderjarigen noodzakelijk in hun ontwikkeling. Het kinderrechtenverdrag besteedt er dan ook specifieke aandacht aan. Heel wat minderjarigen hebben in hun vrije tijd ook een studentenjob. Ook hier besteedt het Verdrag specifiek aandacht aan, zij het dan niet in de zin van een ‘recht op arbeid’ maar wel in een beschermingscontext. We ontvingen 32 vragen en klachten over:

- het deelnemen van minderjarigen aan de arbeidsmarkt: kinderarbeid en studentenarbeid (13 meldingen);
- georganiseerde vormen van vrijetijdsbesteding: verenigingen, sportclubs, muziekacademie, ... (12 meldingen);
- niet-georganiseerde vormen van vrijetijdsbesteding (7 meldingen).

Vrijtijdsactiviteiten, rust en ontspanning zijn voor minderjarigen noodzakelijk in hun ontwikkeling.

Arbeid kan een vorm van vrijetijdsinvulling zijn, tenminste als dat een vrije keuze is. Over dit thema ontvingen we vooral vragen (11) en slechts 2 klachten die niet tot een onderzoek leidden omdat de minderjarigen na ons advies hun situatie zelf in handen namen. We ontvingen zowel vragen over studentenarbeid (8) als over kinderarbeid (5). Alle vragen gingen over de geldende reglementering en kwamen op twee na van minderjarigen zelf. Meldingen werden vooral doorverwezen naar het JAC en de FOD Arbeid en Tewerkstelling.

Wij willen een voorstelling houden met kinderen tussen 9 en 12 jaar, maar we willen ze hier ook voor vergoeden. We vermoeden dat dit valt onder de wet op kinderarbeid. Wat moeten we doen om in orde te zijn met de wetgeving?

Toneelvereniging

Ik wil kranten aan huis gaan bezorgen zodat ik wat kan bijverdienen. Mag dat of heb ik hiervoor de toestemming van mijn ouders nodig?

Dries (12 jaar)

Ik wil graag gaan babysitten. Heel wat van mijn vriendinnen doen het al. Maar van mijn moeder mag ik het alleen doen als het ook wettelijk toegelaten is. Volgens haar mag je pas gaan werken vanaf je 16 jaar. Is dat zo? Valt babysitten onder de wet op studentenarbeid of niet?

Ellen (14 jaar)

Ik ben aan het sparen voor een nieuwe spelconsole, maar het gaat niet snel genoeg. En daarna heb ik nog geld nodig om de spelletjes te kunnen kopen. Daarom ga ik af en toe meehelpen in de taverne van vrienden van mijn ouders. Ze betalen me dan. Maar dat mag niet geweten zijn omdat ik nog geen 15 jaar ben. Ik vind dit onrechtvaardig, want daardoor krijg ik ook geen volwaardig loon zoals andere jobstudenten. Ik kies er zelf voor om te gaan werken en ik vind het nog leuk ook.

Andreas (14 jaar)

Hoeveel uren mag ik werken en hoeveel mag ik eigenlijk verdienen zonder het recht op kindergeld te verliezen?

Marijn (15 jaar)

Ik heb gehoord dat je vanaf nu meer mag werken als student. Mag ik twee verschillende vakantiejobs doen en twee maanden werken in de zomervakantie?

Bram (17 jaar)

Klopt het dat je meer mag verdienen als jobstudent zonder kindergeld te verliezen als je ouders gescheiden zijn?

Lieselot (16 jaar)

Ik doe weekendwerk bij de kruidenier in het dorp. Maar ik wil er eigenlijk mee stoppen want het valt me ontzettend tegen. Toen ik het aan de eigenares vertelde, was ze verschrikkelijk kwaad. Ze zegt dat ik pas mag vertrekken als ze iemand anders gevonden heeft. Ik heb geen echt studentencontract, we zijn dat eigenlijk mondeling overeengekomen. Ik wil volgend weekend niet meer gaan werken.

Katrien (16 jaar)

Over **georganiseerde vormen** van vrijetijdsbesteding ontvingen we 8 klachten en 5 vragen. We kregen klachten over het gebrek aan toegang tot een bepaald aanbod, de aanpak van overlast door minderjarigen en het gebonden zijn aan contracten binnen de sportwereld. Positief in de jeugdsport is alvast de ondertekening van de Panathlon-verklaring door de Vlaamse sportfederaties.¹⁷ Deze ethische code wil jongeren een optimale bescherming bieden en geeft kinderrechten een plaats in de sportwereld. Dit charter biedt de ombudswerkers daarenboven een houvast in het klachtenonderzoek.

2 klachten waren ontvankelijk maar hebben niet geleid tot een eindoordeel. Bij de ene klacht reageerde de klager niet meer, bij de andere wenste de klager eerst zelf nog een poging te doen om het conflict op te lossen. 4 andere klachten waren niet-ontvankelijk omdat er nog een eerstelijnsklachtendienst kon worden aangesproken of omdat hulpverlening meer aangewezen was. 2 klachten zijn nog in behandeling.

Ik speel basket bij een ploeg op een redelijk competitieniveau. Ik doe het ontzettend graag, maar het probleem is dat ik de enige jongere ben in de ploeg. De meeste spelers zijn tussen 20 en 40 jaar. Ik heb nu een ploeg gevonden waar de spelers meer mijn leeftijd hebben, ze zijn tussen 16 en 20 jaar. De ploeg gaat ermee akkoord om mij over te nemen, maar mijn huidige ploeg wil mij niet laten gaan. Volgens de voorzitter kan ik contractueel gezien niet vertrekken, omdat ik mijn aanvraag deed buiten de 'transferperiode'.

Laurens (15 jaar)

Ik speel voetbal, maar ik heb geen verblijfsvergunning en dus ook geen Belgische identiteitskaart. Daarom mag ik niet deelnemen aan wedstrijden, zegt de voetbalbond. Vorig jaar heb ik alleen mogen deelnemen aan de trainingen. Dit jaar heb ik testen afgelegd bij een ploeg omdat ze me wel zagen zitten. Ze hebben me aangenomen, maar ik mag nog altijd niet meedoen aan wedstrijden zolang ik geen geldige papieren heb.

Dashamir (15 jaar)

Naar aanleiding van een klasgesprek over seksualiteit hebben vijf leerlingen verteld dat een aantal kleuters tijdens de speelpleinwerking in de zomervakantie misbruikt werden door een aantal leerlingen uit het secundair. Hoe moeten we die kinderen opvangen? Hoe moeten we verder reageren op dat probleem? Moeten we er gevolg aan geven?

Schooldirectie

Mijn dochtertje werd geweigerd voor een vakantiecamp omdat ze diabetes heeft. Ze gaat echter al jaren mee op kamp met die organisatie en werd nog nooit eerder geweigerd.

Moeder van Jasmien (10 jaar)

De bibliotheekkaart van mijn zoon werd geschorst omwille van een beschadiging aan de hoes van een uitgeleende dvd. Die beschadiging was er al voor hij de dvd in handen kreeg. Mijn zoon kan nu niets meer ontleneren, ook geen boeken. Ik ben met de verantwoordelijke gaan praten om dit probleem uit te klaren, maar dat ontaardde in een conflict. Nu circuleert er een interne nota om alles wat mijn andere kinderen binnenbrengen ook extra te controleren.

Moeder van Glenn (12 jaar)

Op een sportkamp van onze gemeente werd een kind mishandeld door een groep oudere kinderen. De ouders hebben klacht ingediend. We kennen de daders. Mogen wij als organiserende instantie de ouders van het mishandelde kind inlichtingen geven over de identiteit van de daders?

Sportverantwoordelijke

Positief in de jeugdsport is alvast de ondertekening van de Panathlon-verklaring door de Vlaamse sportfederaties.

¹⁷ Zie hoofdstuk 3 (Communicatie – Netwerking: Symposium 'Sport op jongerenmaat') en hoofdstuk 4 (Advieswerk).

Elk jaar stijgt het aantal meldingen over relaties en seksualiteit van minderjarigen.

Mijn 6 jaar oude zoontje speelde voetbal bij een kleine club. Na enkele maanden was het duidelijk dat het hem daar niet beviel. We keken uit naar een andere club en vonden een geschikte club die onmiddellijk een 'transfer' wilde regelen. De oorspronkelijke club wilde niet tekenen en liet mijn zoon niet gaan. Mijn zoon speelt nu toch in een andere club, maar omdat de transfer niet geregeld werd, speelt hij daar nu zonder verzekerd te zijn mocht hem iets overkomen. Ik begrijp niet dat ons land deze vorm van kinderhandel toelaat. Als dit jeugdwerking is ...

Vader van Gregory (6 jaar)

We ontvingen 6 vragen en 1 klacht over **activiteiten in de vrije tijd die niet georganiseerd zijn**. Het Kinderrechtencommissariaat was niet bevoegd om de klacht te onderzoeken. Alle vragen hadden betrekking op wettelijke bepalingen, waarover we informatie verschaften of doorverwezen.

Mag ik als 15-jarige naar een fuif gaan?

Kris (15 jaar)

Vanaf welke leeftijd mag je vrijwilligerswerk doen?

Kirin (14 jaar)

Ik plan een weekendtrip naar Parijs met enkele vriendinnen. Mogen wij zelf een hotel boeken, of moet dat gebeuren door één van onze ouders?

Dora (16 jaar)

Mijn jongere broer voetbalt vaak op straat. Regelmatig komt zijn bal terecht in de tuin van de buurvrouw. Die weigert altijd om de bal terug te geven. Ze dreigt er ook mee de politie te verwittigen als het nog vaak gebeurt. Ze zegt dat voetballen op straat verboden is. Is dat zo?

Jeroen (15 jaar)

Tijdens een cafébezoek zag ik dat de uitbater jenever serveerde aan een groepje minderjarigen uit onze buurt. Dat is onverantwoord.

Buurtbewoner

Relaties en seksualiteit

Elk jaar stijgt het aantal meldingen over relaties en seksualiteit van minderjarigen. Jongeren zijn fel bezig met dit thema, want het maakt deel uit van hun ontwikkeling naar volwassenheid. We kregen 36 meldingen, waarvan 14 klachten. Relaties en seksualiteit zijn onderwerpen die zeer delicaat en persoonlijk zijn. Klachtenonderzoek door het Kinderrechtencommissariaat is hier zeker niet aangewezen. Alle klachten werden dan ook doorverwezen naar de hulpverlening. De vragen betroffen vooral de inhoud van wettelijke bepalingen en seksualiteitsbeleving, de klachten gingen over tienerzwangerschappen en over problemen door relaties met meerderjarigen. Op twee na kwamen alle meldingen van minderjarigen zelf en vooral van meisjes. Ondanks het beperkte aantal meldingen valt wel op dat de leeftijd van de minderjarigen laag is: bijna allemaal vielen ze onder de wettelijke leeftijdsbeperking van 16 jaar voor een seksuele relatie.

Vragen over **seksualiteitsbeleving** handelen we meestal niet zelf af (9 meldingen). Waar nodig informeren we wel over de wettelijke bepalingen terzake. We verwij-

zen melders door naar diensten die minderjarigen een antwoord kunnen geven op hun vragen en indien nodig hulp kunnen bieden, zoals het JAC, de Kinder- en Jongerentelefoon en de Holebi-federatie.

Ik heb een vriend en zou graag seks met hem hebben. Ik weet niet goed hoe ik hem dat moet vertellen.

Jasmien (14 jaar)

Ik denk dat ik lesbisch ben, maar ik zou het graag zeker weten. Er zit een meisje op school waarvan ik denk dat ze ook lesbisch is en waarmee ik graag een relatie zou beginnen. Maar ik durf haar niet aanspreken. Stel dat ik me vergis.

Emma (15 jaar)

Ik heb voor het eerst mijn maandstonden. Ik weet niet hoe ik ermee moet omgaan. Ik voel me er ongemakkelijk bij om dat met mijn moeder te bespreken.

Fiebe (12 jaar)

Mijn vriend wil seks met mij. Ik ben niet zeker of ik er klaar voor ben, maar ben ook bang dat hij me zal laten vallen als ik het niet doe. Veel meisjes uit mijn klas hebben al een seksuele relatie. Hij zal hen dan liever willen.

Kiara (14 jaar)

Minderjarigen hebben ook vragen over wat al dan niet **wettelijk** toegelaten is op het vlak van relaties en seksualiteit (11 meldingen). We ontvangen vooral vragen over huwen en de wettelijk toegelaten leeftijd om een seksuele relatie te hebben.

Ik ben nu 16 jaar geworden. Mag ik geslachtsgemeenschap hebben met mijn 20-jarige vriend? Ook als het van mijn ouders niet mag?

Angel (16 jaar)

Onze leerkracht heeft verteld dat de leeftijd om seksuele contacten te hebben verlaagd is naar 14 jaar. Klopt dat wel?

Morgane (14 jaar)

We hebben gelezen dat een meerderjarige die seks heeft met een minderjarige gestraft kan worden als de minderjarige jonger is dan 16 jaar. Maar mijn vriend en ik zijn 14 en 15 jaar en we hebben seks. Is dat ook verboden? Kunnen wij ook gestraft worden?

Mathilde (14 jaar)

Mijn vriend en ik willen zo snel mogelijk trouwen. Ik ben 15 jaar en hij 17. Vanaf welke leeftijd kan je huwen zonder toestemming van je ouders?

Tiffany (15 jaar)

Een mentaal gehandicapt meisje en een jongen uit ons MPI hebben seksuele betrekkingen gehad. We hebben het nu ontdekt en twijfelen eraan of het meisje dat echt wel wou. Ze zijn 16 en 17 jaar. Volgens de wet mogen ze betrekkingen hebben, maar we hebben hier vragen bij. Bestaat er ook een wettelijk kader voor mentaal gehandicapten? Wat als een mentaal gehandicapte die ouder is dan 16 jaar seks heeft met een niet-gehandicapte persoon? De kans is groot dat hier misbruik of dwang in het spel zijn. Kan hier sprake zijn van vrijwillige toestemming?

Opvoeder uit een MPI

Zes meldingen gingen over een **tienerzwangerschap**. Uit recent onderzoek maakte het cRZ¹⁸ een raming dat jaarlijks 1 op de 65 meisjes tussen 14 en 19 jaar in ons land zwanger wordt. Dit is een stijgende trend. Ook het aantal abortussen bij jonge meisjes stijgt elk jaar. Het cRZ stelt ook vast dat tienerzwangerschappen in België een marginaal probleem zijn: de cijfers voor ons land zijn relatief laag in vergelijking met andere landen. Uit de meldingen blijkt dat tienerzwangerschappen toch een taboe zijn waardoor zwangere meisjes er vaak alleen voor staan. De meisjes vertellen ons dat ze niet weten waar ze terecht kunnen voor hulp, anderen durven er met niemand over te spreken uit angst voor hun omgeving of ze komen in conflict met hun ouders die zo snel en zo discreet mogelijk een zwangerschapsonderbreking eisen. We verwezen hier door naar het JAC, de Kinder- en Jongerentelefoon, het CLB en het cRZ.

Mijn vriendin is 13 en is zwanger. Ze is helemaal in de war. Ze durft het thuis niet vertellen, en heeft het mij in vertrouwen verteld. Ik wil haar wel helpen, maar ik weet niet hoe. Ze is ook bang dat haar ouders haar in een instelling zullen plaatsen als ze dit te weten komen.
Floor (14 jaar)

Toen mijn vriend hoorde dat ik zwanger was, heeft hij me in de steek gelaten. Ik sta er nu alleen voor. Ik wil het kindje houden, maar mijn ouders gaan niet akkoord. We maken er al dagen ruzie over. Ze willen dat ik een abortus laat uitvoeren. Ik wil dat niet. Ik ben ook bang voor de periode van de zwangerschap en de bevalling. Maar bij mijn ouders kan ik niet terecht.
Saskia (15 jaar)

Ik ben zwanger. Mijn vriend en ik willen een abortus. We durven onze eigen huisarts niet om raad vragen want dan zullen onze ouders het waarschijnlijk ook weten. Ik ben nog maar net 14, mijn vriend is 15. Als we naar een hulpverlener stappen, moet die het dan aan onze ouders vertellen omdat we nog zo jong zijn? Mijn ouders mogen hier helemaal niets van weten.
Aurelie (14 jaar)

Ik heb maar één keer met mijn vriend gevreeën. Ik denk dat ik zwanger ben, want ik heb al twee maanden geen maandstonden meer. Ik durf dit aan niemand te vertellen, ook niet aan mijn vriend. Mijn ouders doen me wat aan als ze dit horen.
Iris (15 jaar)

Een meisje uit onze voorziening is zwanger. Ze is 15 en wil het kind houden. Ze weet dat we haar steunen, welke beslissing ze ook neemt. We hebben net haar moeder ingelicht en die eist nu dat het meisje een abortus laat uitvoeren. Ze wil ook weten wie de vader is, maar het meisje weigert dit te zeggen. Ook wij weten niet wie de vader is. Wat zijn de rechten van het meisje? Behoort de beslissing om het kind te houden haar toe, of kan haar moeder haar ouderlijk gezag doen gelden?

Begeleider uit een voorziening

De meldingen geven ook aan dat sommige jongeren een - meestal seksuele - **relatie met een meerderjarige** hebben. We kregen hierover 10 meldingen. Opvallend is dat het altijd ging om een relatie tussen een minderjarig meisje en een meerderjarige man. Op één na waren de meisjes jonger dan 16 jaar en in de meeste gevallen was het leeftijdsverschil met de partner groot. Minderjarigen komen hierdoor in een ernstig conflict met hun ouders. Als het meisje in kwestie jonger is dan 16 jaar, pleegt de meerderjarige partner bovendien ook een strafbaar feit in geval van seksuele contacten. Minderjarigen klagen dit aan als een onrecht. Ook hier verwijzen we door naar de hulpverlening.

¹⁸ Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen.

Ik ben 15 en heb een relatie met een 26-jarige man. We zijn al een paar keer naar bed geweest, maar niet echt vaak en ook alleen maar als ik het wil. We zijn voortdurend bang dat iemand het te weten komt, want dan kan hij gestraft worden. Welke straf riskeert mijn vriend als we betrap worden? Ik ben bang dat ik hem daardoor verlies.

Marijke (15 jaar)

Ik heb nu al enkele maanden een nieuwe vriend, maar hij is 29. Mijn ex-vriend kan onze breuk niet verwerken en dreigt ermee mijn huidige vriend aan te geven bij de politie wegens verkrachting, omdat ik nog maar 15 ben. Ik ben bang dat hij dat gaat doen. Met mijn ex-vriend heb ik ook seks gehad. Waarom moet mijn huidige vriend daarvoor gestraft worden en mijn ex-vriend niet?

Petra (15 jaar)

Mijn vriend is getrouwd en 20 jaar ouder dan mij. Mijn ouders hebben dit ontdekt en willen hem aanklagen. Wat gaat er nu met hem gebeuren? Ik ben 16, kan mijn vriend dan nog gestraft worden omdat we seks hebben? Komt zijn vrouw dit dan te weten?

Cindy (16 jaar)

Media

De media zijn overal aanwezig in onze maatschappij. Televisie, kranten, tijdschriften, telefonie, radio, internet, ... kinderen en jongeren gebruiken het dagelijks om zich te informeren en te communiceren. De media zijn onderworpen aan allerlei reglementeringen om minderjarigen te beschermen tegen misbruiken, maar de wetgeving kan niet alle mogelijke problemen opvangen. Misbruiken kunnen wel bestraft worden als ze zich voordoen, maar kunnen niet altijd voorkomen worden.

We ontvingen 13 meldingen, waaronder 10 klachten. Door de aanwezigheid van eerstelijnsklachtendiensten en de mogelijkheid om politieel en gerechtelijk op te treden hebben we slechts 3 klachten zelf onderzocht. Eén klacht was gegrond op basis van een schending van de privacy van de minderjarige.

Niet-ontvankelijke klachten werden vooral doorverwezen naar de Raad voor Journalistiek (voor klachten over omroepen en geschreven pers) en de Computer crime unit voor misbruiken op het internet. Om kinderen en jongeren bewust te maken van de gevaren van het internet verwezen we ook door naar sites zoals www.clicksafe.be, www.web4me.be en www.saferinternet.be. De vragen gingen over wettelijke bepalingen over het gebruik van media.

Iemand heeft mijn wachtwoord gekraakt. Al mijn mails zijn verwijderd en nog andere dingen ook. Hoe kan ik ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt?

Liesl (15 jaar)

Ik heb twee jaar gechat met een jongen van mijn leeftijd. Dat dacht ik toch, want nu blijkt hij een man te zijn van 45. Hij wou me ontmoeten. Ik was erg geschrokken en voelde me zo bedrogen en heb het onmiddellijk aan mijn ouders getoond. Kunnen we ergens klacht indienen tegen die man?

Astrid (14 jaar)

Mogen we videobeelden van kinderen op onze website zetten als we hun naam niet vermelden? Alle kinderen hebben hun toestemming gegeven en hiervoor een document ondertekend. Hebben we eventueel ook de toestemming van de ouders nodig?

Leider uit de jeugdbeweging

Misbruiken kunnen wel bestraft worden als ze zich voordoen, maar kunnen niet altijd voorkomen worden.

Binnen de hulpverlening communiceren we steeds meer via e-mail. We merken dat hierdoor slordiger met vertrouwelijke informatie wordt omgegaan, zoals het doorsturen van verslagen. Bestaan er wettelijke bepalingen over het doorgeven van informatie via het net?

Hulpverlener

In de bioscoop in onze stad worden kinderen toegelaten tot films die volgens de eigen website gequoteerd staan als 'KNT'. Mijn zoon is zo met vrienden kunnen gaan kijken naar een film met zwaar geweld. Is die quotering niet bindend? Welke zin heeft ze anders?

Vader van Daan (13 jaar)

De regionale televisieomroep heeft een reportage gemaakt over kinderen die geplaatst zijn. Met onze toestemming mochten ze kinderen die dat zelf wilden interviewen, maar ze mochten ze niet herkenbaar in beeld brengen. Tegen alle afspraken in was één kind wel herkenbaar.

Begeleider van een voorziening

Er wordt overal aangekondigd dat er in de nieuwe afleveringen van Big Brother een baby zal worden geboren die ook in het huis zal verblijven. Heeft dit kind geen recht op privacy of andere beschermingsrechten? Wordt dit kind niet 'misbruikt' omwille van de kijkcijfers?

Hulpverlener

Regelmatig circuleren er op internet kettingmails met foto's van kinderen met medische problemen, met de bedoeling om geld in te zamelen. Dit is een grove schending van de privacy van kinderen. Daarenboven worden die foto's ook vaak misbruikt. Kunnen dergelijke kettingmails gestopt worden?

Hulpverlener

Ik betrapt mijn dochter op het consulteren van een 'Pro Ana'-website op internet. Op deze sites en weblogs discussiëren anorexiapatiënten over onder meer trucs om nog dunner te worden dan ze al zijn, hoe ongezond ook. Jonge meisjes sporen elkaar aan om door te gaan met afvallen. Dergelijke sites moeten verboden worden, want hierdoor is internet een gevaar voor minderjarigen.

Moeder van Lotte (13 jaar)

Huisvesting

Huisvesting is van groot belang voor kinderen en jongeren. Ook het kinderrechtenverdrag besteedt hier aandacht aan: ouders hebben de verantwoordelijkheid om naar vermogen te zorgen voor een passende huisvesting voor hun kinderen. De overheid moet ouders helpen om het recht van hun kind op een passende levensstandaard te verwezenlijken. Het Verdrag verplicht overheden om te voorzien in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning met betrekking tot huisvesting.

Over het gebrek aan een degelijke en betaalbare woning voor gezinnen met kinderen ontvingen we 7 meldingen, waaronder 5 klachten. De meldingen gingen vooral over problemen inzake huisvesting voor grote gezinnen. Klachten over woningen op de privé-markt kunnen we niet onderzoeken en worden doorverwezen naar gemeentelijke diensten, justitiehuisen of de Huurdersbond. Klachten over de sociale woningen moeten in eerste instantie voorgelegd worden aan de maatschappij of instantie die de woningen aanbiedt. Pas in tweede instantie kunnen wij de klachten onderzoeken. Slechts 1 klacht werd door ons onderzocht en leidde niet tot een eindoordeel omdat de klager zijn klacht introk en een woning vond op de privé-markt.

De meldingen gingen vooral over problemen inzake huisvesting voor grote gezinnen.

Wij huren al 5 jaar een woning van een oom van mijn man. De woning is nu onbewoonbaar verklaard en volgende maand moeten we het huis verlaten. We hebben 4 kinderen en vinden nergens een huis dat we kunnen betalen. We staan nu op de wachtlijst voor sociale woningen, maar daar zeggen ze dat het lang kan duren voor ze een huis voor ons ter beschikking hebben. Waar moeten we met onze kinderen naartoe?

Gezin met 4 kinderen

De huisbaas wil ons weg omdat we de huur niet altijd kunnen betalen. We hebben het financieel heel moeilijk. Met de huisbaas waren we eerst overeengekomen dat we mochten blijven tot de zomervakantie omdat dat met de kinderen gemakkelijker was. Maar nu is hij naar de rechter gestapt. De vrederechter heeft een uitspraak gedaan waardoor we op 1 april het huis moeten verlaten. We hebben een ander huis gevonden, maar kunnen er pas in juli in. Waar moeten we in tussentijd terecht met de kinderen? Wat gebeurt er als we er toch blijven wonen tot juli?

Gezin met 3 kinderen

We hebben 5 kinderen en huren momenteel een woning van het OCMW. De woning is in een erbarmelijke staat. Twee van onze kinderen hebben veel last van longinfecties. Volgens de dokter heeft dit te maken met het vocht en de schimmels in het huis. We staan al jaren op de wachtlijst voor een sociale woning, want een aangepaste woning op de privé-markt kunnen we niet betalen. Vorige maand liet de huisvestingsmaatschappij ons weten dat we als eerste op de wachtlijst staan. Toen we gisteren informeerden wanneer er een woning vrij komt, stonden we plots weer op de vierde plaats omdat andere gezinnen voorrang kregen. Onze vraag was volgens hen niet prioritair omdat we al een dak boven ons hoofd hebben.

Gezin met 5 kinderen

We zijn gescheiden en huurden tijdens ons huwelijk een sociale woning. Ik ben nu ook op zoek naar een sociale woning. Maar de regeling in het socialehuurbesluit is nadelig voor ouders die gescheiden zijn en een bilocatieregeling hebben. Als beide ouders een beroep willen doen op een sociale woning, dan heeft maar één ouder recht op een woning die ruim genoeg is om alle kinderen op te vangen. Hierdoor ben ik verplicht een woning te zoeken op de privé-markt, maar dat kan ik niet betalen, of we kunnen de bilocatieregeling niet toepassen.

Gescheiden vader van 3 kinderen

Relatie van het kind tot zijn omgeving

Ook de omgeving heeft een invloed op het welbevinden van minderjarigen. Denken we maar aan milieuvervuiling, geluidshinder, luchtvervuiling... We kregen vooral klachten over geluidshinder: 3 klachten over het gebruik van afschrikkanonnen in de landbouw en 2 klachten over nachtlawaai.

We ontvangen echter ook klachten van volwassenen over minderjarigen: mensen klagen soms over hinder die wordt veroorzaakt door kinderen. In november 2005 diende het Kinderrechtencommissariaat al een advies in bij het Vlaams Parlement over klachten inzake geluidshinder door kinderen en jongeren.¹⁹ We vroegen de overheid om in de besluitvorming niet zonder meer toe te geven aan de eisen en verwachtingen van volwassen burgers die hierover hun ongenoegen ventileren. Klachten over geluidshinder – al dan niet veroorzaakt door minderjarigen – hebben we niet onderzocht. Bij onenigheid over het al dan niet aanwezig zijn van overlast moet de burgerlijke rechter een oordeel vellen, rekening houdend met de concrete

¹⁹ Zie hoofdstuk 4 (Advieswerk).

context en de individuele en gemeenschapsbelangen die in het spel zijn. Alle klachten werden doorverwezen naar de verantwoordelijke overheid of de rechtbank.

Ondanks de vele klachten laat de gemeente nog steeds toe dat de landbouwers afschrikkanonnen gebruiken om vogels te verjagen. Onze kinderen lijden aan slaapgebrek door de vele honderden schoten die dagelijks worden afgevuurd. We vragen alleen om rekening te houden met de uren waarop de kinderen hun nachtrust nodig hebben.

Moeder van 2 kinderen

Tijdens de Gentse Feesten wordt er nu al twee jaar een podium geplaatst op de binnenkoer van ons appartementsgebouw. Dit jaar zijn de uren waarop er op het podium optredens gegeven worden uitgebreid. Het lawaai is zo oorverdovend dat onze kinderen niet kunnen slapen. Ze misten vroeger al hun middagdutje, maar nu ook hun nachtrust, gedurende een volledige week.

Vader van Martijn (2 jaar) en Sien (4 jaar)

We organiseren een eindejaarsviering voor de jongeren van de gemeente. Vorig jaar zijn er heel wat klachten van burens geweest over vandalisme en geluidsoverlast. Daar zijn we ons van bewust, en we hebben voor dit jaar maatregelen getroffen om dit op te vangen. Het stadsbestuur wil klachten van buurtbewoners vermijden en eist nu dat iedere deelnemer een contract ondertekent waarin staat dat de politie bij overlast een PV mag opstellen en dit mag doorgeven aan de school, zodat de school een sanctie kan opleggen. Is dit wettelijk? Hoe moeten we hierop reageren?

Jeugdraad

We krijgen de jongste tijd geregeld klachten van burens over het lawaai van de kinderen die naar onze buitenschoolse opvang komen. De burens dreigen met gerechtelijke stappen.

Medewerker buitenschoolse opvang

Verkeer

6 meldingen gingen over het verkeer, waaronder 1 klacht die niet ontvankelijk was. De overige meldingen waren vooral vragen over de verkeerswetgeving. Waar mogelijk verschaften we informatie. De technische vragen verwezen we door naar de verkeerspolitie.

Vanaf welke leeftijd mag je onder begeleiding op de openbare weg paardrijden?

Anke (12 jaar)

Ik ben 11 jaar. Moet ik nog in een kinderzitje in de wagen?

Jonas (11 jaar)

Op weg naar school zijn er amper fietspaden en sommige straten zijn gevaarlijk druk. Mag ik fietsen op het voetpad?

Marco (11 jaar)

Onze kinderen worden naar de basisschool gebracht door een ingehuurd busmaatschappij. Tegen het einde van de rit zijn er geen zitplaatsen meer en moeten veel kinderen rechtstaan. Is dat toegelaten volgens de verkeerswetgeving?

Vader van 2 kinderen

Het systeem om een rijbewijs te halen is veel te ingewikkeld. Het is ook niet eerlijk en veel te duur. Mijn ouders willen niet dat ik met hun wagen leer rijden, maar ze willen ook niet bijspringen in de kosten voor een rijkschool. Het systeem is voor minderjarigen helemaal niet toegankelijk.

Lloyd (17 jaar)

Drugs en alcohol

Over drugs en alcohol ontvingen we dit jaar slechts 2 vragen. We informeerden over de wetgeving terzake en verwezen door naar de VAD²⁰ en de druglijn.

Waar kan ik een lijst vinden van alle drugs die in België verboden zijn?

Kurt (15 jaar)

Ik las in de krant dat de D-test uit Amerika (een nieuwe test om drugs op te sporen via de kleding) hier binnenkort ook op de markt komt. De verkopers richten zich vooral tot ouders, zodat die zonder medeweten van hun kind zomaar een drugstest kunnen afnemen. Is dat geen schending van onze privacy? En mogen ze dat op school binnenkort ook gebruiken?

Thomas (16 jaar)

2.2.5. Minderjarigen en delinquentie

Minderjarigen kunnen misdrijven plegen, maar ze kunnen ook het slachtoffer zijn van een misdrijf. Over beide probleemsituaties ontvingen we vragen en klachten.

	Vragen	Klachten	Totaal
Kind als slachtoffer	8	19	27
Kind als dader	3	12	15
Totaal	11	31	42

Tabel 25 - Meldingen over minderjarigen en delinquentie (n=42)

Meldingen komen vooral van ouders en familie (19) en in tweede instantie van professionelen (12). Slechts 6 meldingen kwamen van minderjarigen zelf. Zij melden zich vooral als slachtoffer. De 5 overige meldingen kwamen van vrienden en kennissen.

Door de eigenheid van het thema hadden veel klachten te maken met federale materies. De ombudswerkers hebben dan ook minder klachtenonderzoek verricht: van de 31 klachten waren er maar 9 ontvankelijk.

²⁰ Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

Ontvankelijke klachten	9
Gegrond	5
Geen rechtszekerheid	4
Geen correcte bejegening of dienstverlening	1
Ongegrond	0
Geen oordeel mogelijk	4
Klacht ingetrokken	1
Klager reageert niet meer	3
Niet-ontvankelijke klachten	21
Reden niet-ontvankelijkheid	
Beroep op rechtbank	2
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	19
In behandeling	1
Totaal klachten	31

Tabel 26 - Kwalificatie van klachten over delinquentie

Niet-ontvankelijke klachten werden doorverwezen naar diensten die een bevoegdheid hebben om de klacht te onderzoeken (zoals het Comité P of de interne ombudsdienst van de politie) of naar diensten waar slachtoffers kunnen worden geholpen (zoals de dienst voor slachtofferonthaal of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling).

Instantie	Aantal
Advocaat	7
Comité P	5
Dienst voor slachtofferonthaal	5
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	5
Interne ombudsdienst politie	2
Politie (onthaal)	2
Hoge Raad voor Justitie	1
Kinderrechtswinkel	1
CAW	1
Comité voor bijzondere jeugdzorg	1
FOD Justitie	1
JAC	1
Kind en Gezin - klachtendienst	1

Tabel 27 - Aantal doorverwijzingen bij klachten over delinquentie

Minderjarigen als slachtoffers

De meeste meldingen gingen over minderjarigen die het slachtoffer waren van een misdrijf (27). We bespreken hier niet de meldingen van of over minderjarigen die slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld of incest, dat deden we hoger bij het thema ‘Opvoeding’.

In 21 meldingen waren minderjarigen het slachtoffer van zedenmisdrijven, zoals aanranding en verkrachting. De 6 overige meldingen gingen over lichamelijk geweld.

In de vragen zien we dat melders met heel wat twijfels zitten vooraleer ze aangifte durven te doen, vooral als het om een zedenmisdrijf gaat. Ze vragen zich af hoe het verhoor zal verlopen, of ze geloofd zullen worden, hoe het bewijsmateriaal verzameld wordt en zo meer. We voelden ook een wantrouwen ten aanzien van het gerechtelijke systeem. Slachtoffers horen vaak dat daders ongestraft blijven, waardoor ze uiteindelijk geen klacht indienen. Daarenboven zijn melders ook bang van mogelijke represailles vanwege de dader. Op zich worstelen deze minderjarigen met dezelfde vragen als volwassen slachtoffers, maar door hun leeftijd hebben ze minder rechtstreeks toegang tot de hulpverlening die zich richt op slachtofferhulp. Daarenboven zijn ze soms bang van de reactie van hun ouders.

Klachten gaan vooral over de gebrekkige opvang van slachtoffers door politie, het ongelooft over de feiten, het minimaliseren van de feiten door politie en magistraten en het seponeren van klachten op basis van gebrek aan bewijsmateriaal. Dit is zeker het geval als het om erg jonge kinderen gaat.

Van de 19 klachten onderzochten we er 7, waarvan er 4 gegrond waren (op basis van het gebrek aan rechtszekerheid en een slechte bejegening) en 3 niet geleid hebben tot een eindoordeel.

Melders zitten met heel wat twijfels vooraleer ze aangifte durven te doen, vooral als het om een zedenmisdrijf gaat.

Een jongen van 10 moet getuigen in een assisenzaak tegen zijn buurman. De jongen is hier helemaal niet tegen opgewassen en wil dit niet. Wat is het standpunt hierover vanuit kinderrechtenperspectief?

Hulpverlener

Ik werd verkracht door een vriend toen we terugkwamen van een concert. Ik wil klacht indienen tegen hem, maar ik wil niet dat hij weet dat het van mij komt. Ik ben bang dat hij me gaat aanpakken. Kan ik anoniem klacht indienen?

Anonieme melder (15 jaar)

Ik werd op mijn 11e verkracht door mijn trainer. Ik heb het nooit durven vertellen omdat ik bang was van hem. Hij bedreigde me ook. Ik voel me nu sterk genoeg om met mijn verhaal naar de politie te gaan en klacht tegen hem in te dienen. Mijn huidige vriend steunt me, maar ik wil niet dat mijn ouders het te weten komen. Mijn vader is tot alles in staat als hij hoort wat er gebeurd is. Gaat de politie mijn ouders inlichten?

Megan (16 jaar)

We hebben een zwaar vermoeden dat ons dochtertje misbruikt wordt door de man van onze onthaalmoeder. Hoe moeten we dit aanpakken?

Ouders van Greetje (3 jaar)

Ik werd 2 maanden geleden verkracht, maar durfde toen geen aangifte te doen. Met de steun van mijn ouders heb ik het nu toch gedaan. De politie verweet me dat ik te lang gewacht heb. Ik kon maar beter naar huis gaan en de zaak vergeten, want er was toch geen bewijsmateriaal (sperma en DNA) meer te vinden, zeiden ze. Dat doe ik nooit meer.

Lief (15 jaar)

Mijn kleindochter werd seksueel benaderd door haar buurjongen. Iedereen uit de buurt weet het, de politie ook. Ze is trouwens niet het enige meisje dat hij lastig valt. Maar niemand doet er iets aan. De politie heeft de dader ook nooit verhoord.

Grootmoeder van Tanja (12 jaar)

Mijn dochter is slachtoffer van zedenfeiten door een kennis van mij. Op aanraden van haar psycholoog heb ik toch klacht ingediend bij de politie, maar de klacht werd geseponeerd bij gebrek aan bewijzen. De getuigen werden niet eens verhoord en het verslag van onze psycholoog zat niet in het dossier.

Moeder van Joke (10 jaar)

Ik werd op weg naar huis geslagen door een aantal jongeren uit de buurt. Ik ging klacht indienen bij de politie. Tijdens het verhoor werd ik heel slecht behandeld en werd mij een onjuiste verklaring afgedwongen. Nu lijkt het alsof ik die jongeren uitgedaagd heb, terwijl dat niet waar is.

Erdem (16 jaar)

Mijn broer is licht mentaal gehandicapt en hij heeft een zeer beperkt taalvermogen. Uiterlijk zie je dat niet, maar hij werd daardoor wel vaak gepest. De laatste keer liep het uit de hand en liep hij ook verwondingen op. We hebben klacht ingediend bij de politie. De week daarop kwam de politie mijn broer halen voor een verhoor, maar we mochten niet meegaan. Toen hij werd teruggebracht, was hij in alle staten. We weten niet wat er tijdens het verhoor gebeurd is of wat hij verklaard heeft. Kan dat zomaar?

Broer van Bavo (14 jaar)

We kregen klachten over het verhoor van verdachten en het gebruik van lichamelijk geweld.

Minderjarigen als daders

De klachten van minderjarigen die omwille van een als misdrijf omschreven feit (MOF) onder toezicht werden geplaatst van de jeugdrechter, bespraken we eerder al onder het thema 'Bijzondere Jeugdbijstand'. Deze klachten hadden immers vooral betrekking op de betwisting van een maatregel of het beleid in een voorziening. We registreren hier meldingen over de bejegening van minderjarige daders, buiten de uitvoering van een opgelegde maatregel.

Alle meldingen gingen over de bejegening door politie. We kregen klachten over het verhoor van verdachten en het gebruik van lichamelijk geweld. Het Kinderrechtencommissariaat heeft hier geen onderzoeksbevoegdheid, en we verwezen de klachten dan ook door naar het Comité P of de interne ombudsdienst van de politie. Als melders na het onderzoek door de bevoegde diensten geen afdoend antwoord kregen op hun klacht, namen ze soms opnieuw contact op met onze ombudswerkers. Vooral klachten over het verhoor van verdachten konden ook door andere diensten moeilijk worden onderzocht. Er bestaan immers geen richtlijnen over het verhoor van verdachte minderjarigen. Politiediensten hanteren hierbij een eigen intern beleid. Enkel als de minderjarige effectief aangehouden is, en in dat kader verhoord wordt, gelden wettelijke bepalingen over de duur van het verhoor en rusttijden. Als melders er expliciet om vragen, contacteren we wel de betrokken

politiedienst om te informeren naar het beleid inzake verhoor. We vragen in dat geval ook aandacht voor de specifieke situatie van minderjarigen, zeker als het om jonge kinderen gaat. 2 klachten werden op deze manier door ons onderzocht, waarvan 1 gegrond was op basis van het gebrek aan rechtzekerheid en een slechte bejegening door politieagenten.

*Een tienjarige jongen wordt ervan beschuldigd een meisje van zijn leeftijd te hebben aange-
rand. De politie wil de jongen verhoren. De ouders zijn in paniek. Bestaan er richtlijnen over
het verhoor van kinderen? Wie neemt het verhoor af en mogen de ouders aanwezig zijn?*
Hulpverlener

*Volgens de politie is mijn zoon betrokken bij een diefstal. Ze zijn hem vandaag thuis komen
halen voor verhoor. Hij is al meer dan 6 uur weg. Ik heb gebeld naar het commissariaat en
daar zei men dat hij nog ondervraagd werd. Kan dat zomaar? Zijn er geen richtlijnen voor
het verhoor van minderjarigen? Ik ben ongerust.*

Vader van Branco (15 jaar)

*Mijn zoon werd op school hardhandig aangepakt en geslagen door de politie. Hij werd ervan
verdacht geld gestolen te hebben uit de handtas van een leerkracht. Uiteindelijk had een
andere leerling dat gedaan. Kunnen we klacht indienen tegen de politie?*

Vader van Faruk (16 jaar)

*Er deden geruchten de ronde dat er op school zedenfeiten waren gepleegd onder de leer-
lingen. De politie is een onderzoek gestart. Mijn zesjarig zoontje werd verdacht van bepaalde
feiten. 10 maanden na de feiten heeft hij nu een videoverhoor moeten afleggen. Volgens
de ondervragers heeft hij bekend. Ik stel me vragen over de omstandigheden waarin dit is
gebeurd en over de echtheid van zijn verklaring. Wat kan ik doen?*

Moeder van Michael (6 jaar)

*Bij mijn overbrenging naar de jeugdrechter vanuit een jeugdinstelling werd ik door een
politieagent geslagen en geschopt. Ik wil klacht indienen tegen die agent, maar ik weet
niet hoe hij heet.*

Lennert (16 jaar)

*Een jongere ging bij de politie een attest opvragen van goed gedrag en zeden om een
tewerkstellingscontract te kunnen afsluiten. Het attest zelf was blanco, maar de agent van
dienst heeft er eigenhandig de maatregelen van de jeugdrechter op genoteerd. De jongen
krijgt nu geen contract. Is dit wettelijk?*

JAC-medewerker

2.2.6. Minderjarigen in een precare verblijfssituatie

In ons land bevindt zich ook een erg kwetsbare groep minderjarige ‘vluchtelingen’ of kinderen en jongeren in een precare verblijfssituatie. Zij verblijven hier met hun ouders, ofwel zijn ze zonder begeleiding in ons land toegekomen. De specifieke situatie van deze groep kinderen leidt tot ernstige problemen.

	Vragen	Klachten	Totaal
Gezinnen			
Asielprocedure	3	7	10
Uitwijzing	0	9	9
Opvang	0	4	4
Niet begeleide minderjarigen	2	6	8
Totaal	5	26	31

Tabel 28 - Meldingen over kinderen in een precare verblijfssituatie (n=31)

De specifieke situatie van deze groep kinderen leidt tot ernstige problemen.

We kregen dubbel zoveel meldingen als het voorbije werkjaar (31). De meldingen kwamen vooral van professionelen (13): voogden, hulpverleners en leerkrachten. Daarnaast waren het vooral kennissen en vrienden die zich het lot aantrokken van deze minderjarigen (8). 5 meldingen kwamen van minderjarigen zelf en evenveel meldingen kwamen van ouders.

De meeste meldingen gaan over gezinnen met minderjarige kinderen (23 meldingen). Ze hebben vragen over de asielprocedure, ondervinden problemen in de procedure, worden uitgewezen of melden problemen bij de opvang in asielcentra. Daarnaast ontvingen we 8 meldingen over jongeren die in ons land aankomen zonder ouders of familie (niet-begeleide buitenlandse minderjarigen).

Voor de meeste klachten over dit thema gaat het om federale materies. Dit is vooral het geval als melders onze tussenkomst verwachten in een asielprocedure of om een uitwijzing ongedaan te maken. Inzake de concrete opvang van of hulp aan minderjarigen, al dan niet met hun gezin, kunnen we wel onderzoek voeren. Het Kinderrechtencommissariaat heeft over dit thema als belangrijkste opdracht de bevoegde overheid te alarmeren over schrijnende situaties in de praktijk. Hoewel onze bevoegdheid beperkt is, proberen we waar mogelijk en noodzakelijk toch te bemiddelen of de situatie te verduidelijken voor de betrokkene. Zeker dit laatste vraagt soms enig onderzoek. Zo werden 9 klachten onderzocht, waarvan er 5 gegrond waren en 4 niet tot een eindoordeel hebben geleid. 9 klachten zijn nog in behandeling. Klachten die gegrond bevonden werden, duiden meestal op een structureel probleem.

Ontvankelijke klachten	9
Geground	5
Geen correcte toepassing regelgeving	1
Geen rechtszekerheid	2
Geen correcte bejegening of dienstverlening	2
Ontoegankelijkheid dienst	1
Onredelijke behandeltermijn	2
Regelgeving strijdig met IVRK	2
Ongegrond	0
Geen oordeel mogelijk	4
Klacht ingetrokken	1
Klager reageert niet meer	2
Klager onbereikbaar	1
Niet-ontvankelijke klachten	8
Reden niet-ontvankelijkheid	
Beroep op rechtbank	3
Eerstelijnsklachtendienst/hulpverlening	5
Niet in het belang van de minderjarige	1
KRC niet bevoegd	1
In behandeling	9
Totaal klachten	26

Tabel 29 - Kwalificatie van klachten over kinderen in een precare verblijfssituatie

Niet-ontvankelijke klachten verwijzen we door naar een advocaat of naar diensten die deze mensen kunnen ondersteunen:

Instantie	Aantal
Advocaat	4
Vluchtelingennetwerk Vlaanderen	4
Vlaams Minderhedencentrum	2
Professionele voogd	2
Federale ombudsdienst	1
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	1
Ombudsdienst Ierland	1
Opvangcentrum Minor 'N Dako	1

Tabel 30 - Aantal doorverwijzingen bij meldingen over kinderen in een precare verblijfssituatie

Gezinnen op de vlucht

Buitenlandse gezinnen die een gegronde vrees voor vervolging hebben in hun land van herkomst, kunnen asiel aanvragen. De aanvraag wordt in verschillende stappen onderzocht. Deze **asielprocedure** loopt vanaf de indiening van de asielaanvraag tot de beslissing of iemand al dan niet als vluchteling wordt erkend. De asielprocedure in België verloopt voor drie instanties met elk hun eigen opdrachten en bevoegdheden: de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) en de Vaste Beroepscommissie voor Vluchtelingen (VBV).²¹ Tegen een negatieve eindbeslissing kan uiteindelijk nog beroep aangetekend worden bij de Raad van State. De Raad van State kan nooit een beslissing nemen in de plaats van de aangevochten asielinstantie en kan dus uiteindelijk niemand als vluchteling erkennen. Hij kan wel de zaak terugsturen naar de VBV die opnieuw een uitspraak zal doen.

Al die tijd
leven kinderen
echter in
onzekerheid.

Mensen zonder geldige verblijfsdocumenten of met een ander precair verblijfsstatuut – bijvoorbeeld asielzoekers van wie de asielprocedure lang aansleept – kunnen een **regularisatieaanvraag** indienen.²² Wordt hun regularisatieaanvraag aanvaard, dan krijgen ze een voorlopige of permanente verblijfsvergunning.

Over deze – toch ingewikkelde – procedure rond asiel- en regularisatieaanvragen ontvingen we 10 meldingen, waaronder 7 klachten. Tot nog toe werden 2 klachten onderzocht, waarvan 1 gegrond was en 1 niet tot een eindoordeel heeft geleid omdat de klager niet meer bereikbaar was.

Vragen gingen over de opportuniteit om een regularisatieaanvraag in te dienen voor een bepaald gezin. Melders willen ook weten of gezinnen er voordeel uit kunnen halen om een regularisatieaanvraag in te dienen op naam van de kinderen. Het probleem daarbij is dat het kind het statuut volgt van de ouders en niet omgekeerd. Als op basis daarvan een verblijfsstatuut wordt toegekend aan de kinderen, worden kinderen en ouders van elkaar gescheiden. Het uitwijzingsbevel van de ouders blijft immers bestaan.

Klachten gaan over:

- De **duur van asielprocedures**. Procedures kunnen jaren aanslepen. Gezinnen van wie de asielaanvraag afgewezen werd, kunnen daarenboven zo vaak ze willen een nieuwe aanvraag indienen. Deze aanvraag zal in overweging worden genomen op voorwaarde dat het gezin nieuwe gegevens aanbrengt. Al die tijd leven kinderen echter in onzekerheid. De lange procedures hebben bovendien tot gevolg dat kinderen vervreemden van het land van herkomst (vooral op gebied van taal) of er helemaal geen band mee hebben als ze in België geboren zijn. Een terugkeer naar het land van herkomst is voor kinderen die lang in ons land verbleven erg moeilijk, soms zelfs onmenselijk.
- De beschrijving van de term **'buitengewone omstandigheden' voor regularisatieaanvragen**. Het feit dat kinderen soms al jaren in ons land verblijven en er helemaal ingeburgerd zijn, is in principe geen geldige reden voor een regularisatieaanvraag. Wel maken langdurige asielzoekers in de praktijk meer kans op een regularisatie dan anderen. Dit leidt volgens de melders tot rechtsonzekerheid.
- **Beslissingen tot regularisatie laten soms lang op zich wachten**. Hierdoor verkeren vluchtelingen opnieuw lang in de onzekerheid en/of verblijven lang in een opvangcentrum.
- In het kader van **gezinsherenigingen** ondervinden melders soms problemen bij het aantonen van een familieband.

²¹ DVZ beheert de toegang tot het grondgebied, het verblijf en de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Deze dienst registreert de asielaanvraag en onderzoekt de ontvankelijkheid ervan.

Het CGVS behandelt de beroepen tegen de negatieve beslissingen van DVZ en neemt beslissingen ten gronde. Het CGVS is dus zowel een beroepsinstantie als een instantie in eerste aanleg.

De VBV behandelt de beroepen tegen beslissingen ten gronde van het CGVS.

²² Daarnaast biedt artikel 9, lid 3, van de Vreemdelingenwet een mogelijke oplossing voor vreemdelingen die op grond van andere wetsartikelen geen recht op verblijf in België kunnen inroepen. Het artikel bepaalt dat zij in 'buitengewone omstandigheden' een verblijfsvergunning voor meer dan drie maanden kunnen aanvragen in België. Een verblijfsvergunning op basis van dit artikel is een gunst, geen recht.

Een Albanees gezin verblijft al jaren in ons land. Deze mensen hebben 3 kinderen, tussen 12 en 5 jaar. Het jongste kind is in België geboren. Het gezin heeft net een negatief advies ontvangen van de Beroepscommissie. Ik heb eerder al een regularisatieaanvraag ingediend, maar die werd afgewezen. Ik denk eraan om nu een regularisatieaanvraag in te dienen op naam van de kinderen. Is dit in het belang van de kinderen? Wat zijn de mogelijke consequenties?

Advocaat

Een gezin uit Kosovo met een 12-jarige dochter verblijft sinds februari 2000 in België. Pas in 2003 kregen ze een negatief advies van de Beroepscommissie. Ze hebben toen beroep aangetekend bij de Raad van State en een aanvraag tot regularisatie ingediend. Tot nog toe hebben ze van geen van beide een antwoord ontvangen. Het gezin leeft in complete onzekerheid over hun toekomst. Ze zijn nu al bijna 7 jaar hier en een waarschijnlijke terugkeer naar hun land wordt steeds moeilijker. Zeker voor het meisje is dat zo, ze spreekt amper haar moedertaal.

Kennis van het gezin

Ik heb een bevriend gezin vluchtelingen aangeraden om een aanvraag tot regularisatie in te dienen omdat ze al jaren in onze gemeente wonen. De kinderen zijn lid van de jeugdbeweging en hebben hier veel vrienden. Ze doen het ook erg goed op school. Hun aanvraag werd geweigerd. Dat begrijpen we niet. Deze kinderen hebben geen toekomst meer in hun land.

Kennis van het gezin

Een vader uit Oeganda verblijft hier met zijn twee kinderen. De moeder van de kinderen is overleden. Vader heeft een asielaanvraag ingediend, samen met zijn kinderen. De dienst Vreemdelingenzaken twijfelt aan zijn vaderschap. Kan de vader zijn vaderschap aantonen op basis van een genetisch onderzoek? Een bijkomend probleem is dat de vader geen geld heeft om een dergelijk onderzoek te bekostigen.

Advocaat

Vaak verwachten melders van ons dat wij een uitwijzing ongedaan maken of bij de overheid de zaak van het betrokken gezin bepleiten, maar dat kunnen we niet.

Als vluchtelingen uitgeprocedeerd zijn of hier illegaal verblijven doordat ze nooit een aanvraag tot asiel hebben ingediend, kunnen ze uitgewezen worden. Over **beslissingen tot uitwijzing** ontvingen we 9 klachten. We ontvingen vooral klachten met betrekking tot gezinnen die al jaren in België verblijven. We krijgen ook geregeld meldingen van scholen en steungroepen die een protestactie organiseren tegen de uitwijzing van een gezin en hierbij de steun vragen van het Kinderrechtencommissariaat.²³ Vaak verwachten melders van ons dat wij een uitwijzing ongedaan maken of bij de overheid de zaak van het betrokken gezin bepleiten, maar dat kunnen we niet. Meestal toetsen we de concrete situatie wel aan het Verdrag om zicht te krijgen op de kwetsbare positie van deze minderjarigen, of we doen bij de betrokken overheid navraag om inzicht te krijgen in de problematiek.

We onderzochten 2 klachten waarvan 1 gegrond was en 1 niet tot een oordeel heeft geleid omdat het betrokken gezin ons land heeft verlaten.

Klachten gaan over:

- Het beroep bij de **Raad van State**. Tegen de beslissing van de Beroepscommissie kan de betrokkene alsook de bevoegde minister nog een beroep tot vernietiging instellen bij de Raad van State. Dit beroep is niet opschortend zodat de betrokkene kan worden uitgewezen tijdens de behandeling van het beroep voor de Raad van State. Melders klagen dit aan als een vorm van rechtsonzekerheid.
- **Kinderen volgen het statuut van hun ouders**. Als ouders uitgewezen worden, geldt dit ook automatisch voor de kinderen. De gevolgen bij een terugkeer naar het land van herkomst zijn vaak nog ingrijpender voor de kinderen dan voor de

²³ Zie hoofdstuk 3 (Communicatiewerk – Netwerking: Beweging van Kinderen Zonder Papieren).

ouders. Melders vragen soms om een regeling waarbij het kind in België mag blijven op basis van een afwezigheid van een band met het land van herkomst. Ze vragen een loskoppeling van het statuut van de ouders. Kinderen en ouders zouden hierbij van elkaar gescheiden worden. Advies is hier heel moeilijk en delicaat. Kinderen hebben het recht om door hun ouders opgevoed te worden, maar tegelijk ook recht op bescherming, onderwijs, gezondheidszorg en een passende levensstandaard. Binnen kinderrechten bestaat geen hiërarchie, ze zijn complementair aan elkaar.

- **De schoolloopbaan van het kind wordt gehypothekeerd.** Melders klagen aan dat het kind geen toekomst heeft in het land van herkomst omdat het daar geen kans op onderwijs heeft. Als er wel degelijk onderwijs wordt geboden, is de kans groot dat het kind een leerachterstand heeft doordat het de taal niet beheerst. Ook hier weer vragen melders om kinderen in ons land te laten tot na het beëindigen van hun schoolloopbaan. Het gevolg is opnieuw dat kinderen en ouders van elkaar gescheiden worden. Tegelijk is het moeilijk om het begrip 'schoolloopbaan' te definiëren.
- Als ouders een uitwijzing krijgen, verdwijnen ze soms in de **illegaliteit**. Dit heeft ernstige gevolgen voor de kinderen op het vlak van huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs.

Een gezin uit Polen verblijft al 2 jaar met hun drie kinderen in ons land. Ze hebben een bevel tot uitwijzing gekregen en worden morgen het land uitgezet. De moeder zegt dat ze haar kinderen hier zal achterlaten omdat haar kinderen hier een toekomst hebben. Wat is hier in het belang van de kinderen?

Leerkracht basisonderwijs

Een gezin uit Rusland met vier kinderen heeft na 5 jaar een negatief advies gekregen van de Raad van State. Ze krijgen geen vergoeding meer van het OCMW en moeten binnen de maand het huis verlaten dat ze via het OCMW verkregen hebben. Er werd hen gezegd dat ze zich moeten aanbieden in een opvangcentrum. Vooral de oudste kinderen van 15 en 13 jaar zijn in paniek. Ze willen niet naar Rusland.

Vriend van het gezin

Een vriendin van mij uit Guinea is met haar kind op de vlucht. Ze was uitgeprocedeerd en moest het land verlaten. Gisteren is ze plots verdwenen. Ik vrees ze ondergedoken is. Maar haar kindje heeft medische zorgen nodig, ze heeft hartproblemen. De moeder wil ook niet terug naar Guinea omdat ze vreest voor een besnijdenis van haar dochtertje. Ik maak me zorgen om haar. Kan er echts niets gedaan worden?

Vriendin

Een moeder uit Senegal verblijft met haar kindje in een opvangcentrum. Ze werd uitgewezen naar Italië omdat de vader van het kind daar verblijft. Maar de ouders hebben geen relatie meer met elkaar. Wat kan hier aan gedaan worden?

Hulpverlener

Een gezin in onze buurt werd uitgewezen na 12 jaar. Op zich is dit al onvoorstelbaar. Maar daarbovenop is het probleem nu dat de vader en de moeder een andere nationaliteit hebben en niet getrouwd zijn. Ze zijn elk afzonderlijk uitgewezen naar hun land van herkomst. De kinderen gaan mee met de moeder. Dit is een dubbele onrechtvaardigheid ten aanzien van dit gezin. Dit is niet menswaardig!

Steungroep van het gezin

Kinderen hebben het recht om door hun ouders opgevoed te worden, maar tegelijk ook recht op bescherming, onderwijs, gezondheidszorg en een passende levensstandaard.

Vreemdelingen worden, in afwachting van hun uitwijzing, ook opgesloten in een **gesloten centrum of een repatriëringcentrum**. Er verblijven zowel mannen, vrouwen als gezinnen met kinderen. Klachten gingen over het gebrek aan onderwijs, slechte bejegening en het beleid binnen het centrum waardoor ouders hun opvoedingsverantwoordelijkheid moeilijk kunnen opnemen.

We ontvingen ook een klacht over het **gebrek aan opvang**, waardoor gezinnen op straat staan.

Over de opvang van vreemdelingen ontvingen we 4 klachten. 2 klachten werden onderzocht, waarvan 1 gegrond was en 1 niet tot een eindoordeel heeft geleid omdat het gezin gerepatriëerd werd.

Onze vrienden werden met hun ouders overgebracht naar een repatriëringcentrum. Er loopt nog een regularisatieaanvraag. Onze vrienden hebben er geen geschikte opvang en kunnen niet naar school gaan. Waarom kunnen ze niet bij ons blijven? Dan kunnen ze tenminste nog naar school en contact hebben met hun vrienden.

Klasgenoten van Fatmir (11 jaar) en Lindita (14 jaar)

Ik zit met mijn 2-jarige dochter in een gesloten centrum. Alle lichten moeten uit om 23 uur. Als mijn kindje 's nachts wakker wordt, is ze soms erg angstig. Ik kan het licht niet aandoen om haar te troosten. Tijdens de zomer was het te warm. Ik wou het raam 's nachts openlaten. Hiervoor moet je schriftelijk om toestemming vragen bij de directie. Ik heb nooit antwoord gekregen. De dokter had ook speciale voeding voorgeschreven voor mijn dochtertje, maar de arts van het centrum vind dat niet noodzakelijk. Heeft mijn kind hier dan geen rechten?
Moeder

Een moeder werd samen met haar baby opgesloten in het repatriëringcentrum 127bis. Om de maatregel te kunnen uitvoeren werd de moeder gedurende 24 uur gescheiden van haar kind.

Vriend

Een gezin met 3 kinderen kreeg een negatief advies van de Raad van State. Ze verbleven in het Klein Kasteeltje. Volgens de asielwetgeving vervalt dan hun recht op opvang, dus het gezin werd op straat gezet. Het gezin stapte naar het OCMW voor materiële hulp. Het OCMW contacteerde de DVZ om een nieuw opvangcentrum te zoeken, maar er bleek nergens plaats te zijn. Er ontstond een polemiek tussen Fedasil en het OCMW, waarbij ze beide de verantwoordelijkheid voor de opvang van dit gezin naar elkaar toe schuiven. Het resultaat is dat dit gezin op straat staat.

Advocaat

Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen (NBBM)

Minderjarige vluchtelingen komen soms in ons land aan zonder begeleiding van ouders of familie. Deze kinderen bevinden zich in een erg kwetsbare positie en vragen extra bescherming. Als jongeren asiel aanvragen, verblijven ze voor oriëntatie en observatie eerst kort in een centrum voor eerste opvang. Daarna gaan ze meestal naar een andere opvangstructuur die aansluit op hun individuele en administratieve situatie. Deze opvang wordt doorgaans opgenomen door voorzieningen binnen de Bijzondere Jeugdbijstand. De minderjarigen krijgen ook een voogd toegewezen die hun belangen behartigt. Deze jongeren worden beschermd tot ze meerderjarig zijn en worden in principe niet uitgewezen.

Zowat alle meldingen kwamen van voogden van minderjarige vluchtelingen.

Deze kinderen bevinden zich in een erg kwetsbare positie en vragen extra bescherming.

Het zou onmogelijk moeten zijn om minderjarige vluchtelingen uit te wijzen als de opvang in België kwalitatief beter is.

Klachten gaan vooral over praktische problemen die voogden ondervinden bij het zoeken naar opvang voor NBBM's en betwistingen van het niet toekennen van een statuut als NBBM. We ontvingen meer specifiek klachten over:

- **Het opvangen van NBBM's in gesloten centra.** Minderjarige vluchtelingen kunnen in principe niet opgesloten worden in een gesloten centrum. Voogden melden dat minderjarigen van 16 jaar en ouder, in afwachting van hun gedwongen repatriëring, kunnen worden opgesloten in een gesloten centrum. Hetzelfde geldt voor buitenlandse minderjarigen van 16 jaar en ouder die asiel aanvragen indien er geen plaatsingsmogelijkheid is in de Bijzondere Jeugdbijstand of in onthaalcentra. Het aanbod in gesloten centra is niet afgestemd op de specifieke noden van minderjarige vluchtelingen. Voogden melden ook dat NBBM's er vaak niet meer uit raken omdat niemand de verantwoordelijkheid op zich neemt. Zo kan een Comité voor bijzondere jeugdzorg (CBJ) stellen dat er geen sprake is van een problematische opvoedingssituatie (POS) omdat de jongere opvang heeft.
- **Jongeren die geen asiel aanvragen,** zullen in principe geplaatst blijven binnen de Bijzondere Jeugdbijstand tot ze uitgewezen worden. Voogden melden dat deze jongeren in de praktijk echter meestal in de illegaliteit verdwijnen of in gesloten centra worden opgesloten in afwachting van hun repatriëring.
- **Het weigeren van een asielaanvraag op basis van een eerdere asielaanvraag die werd ingediend in het buitenland.** Voogden melden dat veel minderjarige vluchtelingen geen erkenning krijgen als NBBM omdat ze in landen waar ze op doorreis waren eerder al een asielaanvraag hebben ingediend. Op basis van de Dublin-conventie²⁴ moeten deze minderjarigen teruggestuurd worden naar het land waar ze in eerste instantie asiel hebben aangevraagd. NBBM's weten echter niet altijd dat ze een asielaanvraag hebben ingediend. Vaak wordt hen een document ter ondertekening voorgelegd als voorwaarde om het land binnen te mogen. Daarenboven zijn er grote verschillen tussen de landen onderling wat de opvang van NBBM's betreft. Het zou onmogelijk moeten zijn om minderjarige vluchtelingen uit te wijzen als de opvang in België kwalitatief beter is.
- **Het gebrek aan een scenario bij dringende opvangnoden.** Voogden klagen aan dat er geen scenario is waarop ze kunnen terugvallen als er nood is aan crisisopvang en het CBJ niet bereikbaar is. Minderjarige vluchtelingen krijgen hierdoor niet altijd de nodige zorgen of de opvang die aangepast is aan hun individuele situatie.

Een Albanese jongen is via Griekenland naar België gekomen. Daar heeft hij volgens de DVZ een asielaanvraag ingediend. De jongen beweert van niet. Hij heeft waarschijnlijk wel een document ondertekend zonder te weten waarover het ging. Hij moet teruggestuurd worden naar Griekenland. Maar de opvang van minderjarige vluchtelingen is schrijnend in Griekenland. Het is dus zeker niet in zijn belang om hem terug te sturen.

Voogd van een 17-jarige jongen

Een jongen is enkele maanden geleden aangekomen in België. Hij werd erkend als NBBM. Hij staat onder de hoede van het OCMW, maar er is nog altijd geen voogd aangesteld. Het OCMW had afgesproken met de jongen dat hij bij een verre oom mocht inwonen. De oom verhuist nu naar een kleine sociale woning waardoor er geen plaats meer is voor de jongen. Binnen twee weken is de jongen meerderjarig. Hij heeft beslist om alleen te gaan wonen, maar het OCMW weigert financiële steun.

Vrijwilliger

²⁴ Deze conventie bepaalt welk land verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielaanvraag van een vreemdeling uit een derde staat.

Een 14-jarige jongen uit Pakistan heeft hier asiel aangevraagd. Volgens de DVZ heeft hij ook al asiel aangevraagd in Polen, Frankrijk en Duitsland. De jongen beweert dat hij daar nooit geweest is. Zijn asielaanvraag bleek in Polen ontvankelijk te zijn verklaard. Hij wordt uitgewezen naar Polen, maar wil dit niet. Ik denk ook niet dat dit in het belang is van die jongen. Wat kunnen we doen?

Voogd

Twee Nigeriaanse meisjes van 9 en 14 jaar zijn hier vorig jaar aangekomen en geplaatst in een pleeggezin. De DVZ heeft ontdekt dat de ouders van de meisjes in Ierland verblijven. De ouders hebben daar een wettelijk verblijfstatuut tot hun jongste kindje, dat geboren is in Ierland, meerderjarig wordt. De ouders hebben hiervoor wel een verklaring moeten ondertekenen dat ze geen andere kinderen meer laten overkomen in het kader van een gezinshereniging, want anders verliezen ze hun statuut. België wil nu toch de meisjes naar Ierland sturen. Waar ligt het belang van deze kinderen?

Voogd

In een omzendbrief staat dat minderjarige vluchtelingen een paspoort moeten hebben om een asielaanvraag als NBBM te kunnen indienen. Jongeren die op de vlucht zijn, hebben echter meestal geen paspoort. En net diegenen die geen netwerk hebben en dus ook het meest kwetsbaar zijn, geraken niet aan een paspoort. Een paspoort aanvragen kost bovendien geld. De meeste minderjarigen hebben dat niet.

Voogd

Als voogd van een NBBM uit Kosovo heb ik er alles aan gedaan om opvang te vinden voor de minderjarige. De jongen had bij zijn aankomst ernstige verwondingen, waardoor hij onmiddellijk opgevangen en verzorgd moest worden. Het CBJ was niet bereikbaar en de subsituut gaf toestemming om de jongen over te brengen naar een ziekenhuis. Na zijn verzorging oordeelde het CBJ dat de jongen zich niet in een POS bevond en gaf geen toestemming voor opname in een opvangcentrum voor NBBM of pleegzorg. De jongen werd overgebracht naar een gesloten opvangcentrum, waar hij helemaal niet thuishoort.

Voogd

1.	Informereren en sensibiliseren	120
1.1.	Bekendmaking kinderrechten	120
1.1.1.	Via informatiedragers	120
1.1.2.	Op events	120
1.2.	Informereren over onderzoeksresultaten	125
1.2.1.	Lancering boek 'De kliksons voorbijgeklikt'	125
1.2.2.	Colloquium 'Kinderen en scheiding'	126
1.2.3.	Infodossier 'Checklist kinderen in afzondering'	126
1.2.4.	Belevingsonderzoek 'Kinderen en scheiding'	126
1.3.	Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media	127
1.3.1.	Doelgroepenmedia	127
1.3.2.	Nieuwsmedia	127
1.4.	Interactief informatiekanal: website kinderrechten.be	130
1.5.	Nieuwe huisstijl	131
2.	Netwerking en contacten met het werkveld	132
2.1.	Kinderrechtencoalitie	132
2.2.	Netwerk kinderrechten en jeugd	132
2.3.	Aanspreekpunten kinderrechten	132
2.4.	Reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechtenbeleid	133
2.5.	Stuurgroep 'Gelukkig zijn XL'	133
2.6.	Stuurgroep decreet rechtspositie	133
2.7.	Werkgroep kinderrechten	133
2.8.	What do you think?-project	134
2.9.	Symposium 'Sport op jongerenmaat'	134
2.10.	'Doe eens normaal'-project	135
2.11.	Onderzoeksproject kinderen en mobiliteit	135
2.12.	Stuurgroep project 'Kinderparticipatie bij beleidsplannen'	135
2.13.	Beweging van Kinderen Zonder Papieren	135
2.14.	Commissie toelating en gelijke kansen	136
2.15.	Stuurgroep Preventieproject Onderwijs-Vertrouwenscentra	136
2.16.	Forum jongeren, relaties en seksualiteit	136
2.17.	Staten-Generaal van het Gezin	136
2.18.	De Kracht van je Stem	137
3.	Netwerking en contacten met kinderombudsdiensten	138
3.1.	European Network of Ombudspersons for Children	138
4.	Redacties	139
4.1.	Jeugdrecht	139
4.2.	Alert	139
4.3.	Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten en Kids	139

Hoofdstuk

3 communicatie werk

1 Informeren en sensibiliseren

Het afgelopen werkjaar spitste het Kinderrechtencommissariaat zich toe op de basis van zijn communicatiewerk: minderjarigen massaal informeren over het Kinderrechtenverdrag. Dat deden we onder meer door de verspreiding van infodragers en door een daaraan gelinkte advertentiecampagne. We communiceerden ook over onze onderzoeksresultaten. Dat mondde uit in de uitgave van een nieuw boek, de organisatie van een colloquium, en de uitgave van een leidraad 'Checklist kinderen in afzondering'.

Verder namen we in de media opnieuw tal van standpunten in om het publieke debat over kinderrechten te voeden.

1.1. Bekendmaking kinderrechten

1.1.1. Via informatiedragers

Het Kinderrechtenverdrag op kinder- en jongerenmaat

Het afgelopen werkjaar maakten we een brochure, de Wblft?!, voor leerlingen van de secundaire school. De Wblft?!-brochure informeert leerlingen over de geschiedenis en relevantie van het Kinderrechtenverdrag. Het deel over de specifieke rechten verwijst beknopt naar de concrete verdragsartikelen en vertaalt die naar jongeren. Voorbeelden geven aan hoe de bepalingen werden omgezet in decreten en wetten. Hierdoor bestaat er nu zowel voor kinderen (de K30) als jongeren een brochure met uitleg op maat over hun rechten. Daarnaast is er de inkleurposter voor nog jongere kinderen.

Inkleurposter

De K30-brochure

De Wblft?!-brochure

Deze drie informatieproducten maakten we het afgelopen werkjaar ruim bekend. Samen met de verspreiding van de infoproducten liep een advertentiecampagne in de onderwijstijdschriften Klasse voor Leerkrachten, Yeti en Maks. We adverteerden ook in de catalogus van Jeugd en Vrede en in de scholierenagenda van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK).

De Wblft?!-brochure werd op 35.000 exemplaren gedrukt. Daarvan werden 21.000 exemplaren verspreid naar de ongeveer 1.000 secundaire scholen in Vlaanderen en Brussel. De overige exemplaren zijn gratis opvraagbaar onder andere via een nieuw formulier op de drie deelsites.

Een nieuwe editie van de inkleurposter verscheen op 20.000 exemplaren. Daarvan werden 15.600 exemplaren verspreid naar de ongeveer 2.400 basisscholen in Vlaanderen en Brussel.

De K30-brochure werd niet meer proactief verspreid, maar we beschikten nog over een stock van ongeveer 15.000 opvraagbare exemplaren.

De informatieproducten werden massaal bijbesteld door scholen en door individuele kinderen en jongeren. De beschikbare voorraad werd ondertussen bijna volledig opgevraagd.

Nieuws op jongerenmaat: jongerenjaarkrant 2005

Op 20 november 2005 kwam onze zevende jongerenjaarkrant uit die zich richt tot jongeren van 12 tot 18 jaar.

De jongerenjaarkrant geeft antwoord op een aantal vaak gestelde rechtsvragen, en legt ook de link naar standpunten die het Kinderrechtencommissariaat tijdens het afgelopen werkjaar innam of naar onderwerpen uit het ombudswerk. Een aantal voorbeelden: Mag ik zelf kiezen bij wie ik woon als mijn ouders scheiden? Mogen mijn ouders mij slaan? Een tatoeage, kan dat? Mag ik sigaretten kopen? ...

Jongerenjaarkrant 2005

We verspreiden de jongerenjaarkrant in december 2005. Ongeveer 20.000 exemplaren gingen naar bibliotheken, JIP's, JAC's, gemeentelijke jeugddiensten, jeugdhuizen en organisaties voor landelijk jeugdwerk. Nog eens 20.000 exemplaren gingen naar secundaire scholen en 10.000 exemplaren naar welzijnsvoorzieningen. Enkele duizenden exemplaren werden opgevraagd.

1.1.2. Op events

Op vraag van verschillende organisaties stelden we informatiemateriaal ter beschikking om te verspreiden op allerhande events. Net als andere jaren was het Kinderrechtencommissariaat aanwezig op (massa)evenementen en maakten we deel uit van het Kinderrechtendorp.

Met een informatiestand

Het Kinderrechtencommissariaat stond met een informatiestand op volgende events:

- Leerkrachtendag (22-02-2006) Vlaams Parlement: educatieve beurs georganiseerd door 'De Kracht van je Stem'.
- Slotzitting Scholierenparlement (05-05-2006), georganiseerd door Globelink: debatten over onder meer arbeid, seksualiteit en onderwijs, en informatieve beurs. 600 jongeren in diverse parlementen namen eraan deel en kregen informatie over kinderrechten tijdens de lunchpauze in het Warandepark.
- Doe-dag (30-05-2006): interactieve dag met focus op kinderrechten, georganiseerd door onder andere de politie van Antwerpen en de stad Antwerpen. 990 kinderen van het vijfde en zesde leerjaar van het basisonderwijs werden op een speelse wijze geïnformeerd over kinderrechten.

Ook op andere, meer lokale en kleinschaligere evenementen en beurzen is het Kinderrechtencommissariaat aanwezig met informatiemateriaal, evenwel zonder bemanning.

Met het Kinderrechtendorp

Voor het vierde jaar op rij organiseerde en coördineerde het Kinderrechtencommissariaat samen met de Kinderrechtencoalitie drie Kinderrechtendorpen. Twaalf kinderrechtenorganisaties¹ bundelden de krachten en gaven vorm aan een interactief en informatief Kinderrechtendorp. Daarbij gaven we aan zowel kinderen als volwassenen op een speelse manier informatie over kinderrechten en over het aanbod van de twaalf organisaties.

¹ De twaalf deelnemende organisaties van het Kinderrechtendorp zijn: het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Kinderrechtswinkels, Kinder- en Jongerentelefoon, Plan België, Unicef België, Vivès, Crefi, Jeugd Rode Kruis, Child Focus, Zebra en Kinderrechtenhuis Alken.

Kinderrechtendorp 2006 om kinderen speels te informeren over hun rechten en over twaalf kinderrechtenorganisaties.

Datum	Evenement		
28 juni 2006	Popeiland	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Oost-Vlaanderen Provinciaal Domein Puyenbroeck, Wachtebeke Provinciale Jeugddienst Oost-Vlaanderen & Provinciaal Domein Puyenbroeck Muziekfestival Kinderen Gezins- en schoolverband of via jeugdwerk 15.000
29 juni 2006	Pennenzakkenrock	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Antwerpen Provinciaal Domein Zilvermeer Provinciaal Domein Zilvermeer en Provincie Antwerpen Muziekfestival Kinderen Schoolverband 26.000
24 september 2006	Flikkendag	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Oost-Vlaanderen Gent-Centrum Politie van Gent in een samenwerkings- verband met diverse organisaties Combinatie doe- en muziekfestival Kinderen, jongeren én volwassenen Gezinsverband 150.000

• Verjaardagskalender en rugzakje

Bij hun aankomst in het Kinderrechtendorp werden de kinderen verwelkomd door een animator die hen een verjaardagskalender gaf. Door bij elke organisatie een spel te spelen, verzamelden de kinderen stempels op die verjaardagskalender.² Als hun kalender vol stempels stond, kregen ze een rugzakje in handen, met daarop een verwijzing naar de website van het Kinderrechtendorp. In het dorp liep ondertussen een muziekbond rond die met kinderliedjes en interactieve spelletjes voor een ontspannen sfeer zorgde.

Op de evenementen verspreidden de Kinderrechtendorpen een tienduizendtal verjaardagskalenders en rugzakjes³, en tienduizenden informatiedragers en gadgets van de twaalf deelnemende organisaties.

² Zie www.kinderrechtendorp.be voor een overzicht van de activiteiten van de verschillende organisaties.

³ De verjaardagskalenders werden gedrukt op 9.000 exemplaren, de rugzakjes werden geproduceerd in een oplage van 10.000 exemplaren.

Bij hun aankomst in het Kinderrechten-dorp kregen de kinderen een verjaardagskalender.

Met een afgestem-pelde kalender kregen ze een rugzakje van het Kinderrechtendorp.

Een muziekband zorgde met kinderliedjes en interactieve spelletjes voor een ontspannen sfeer.

De kinderen kregen bij hun aankomst in het Kinderrechten-dorp een verjaardagskalender van een animator.

• Communicatie over het Kinderrechtendorp

Verschillende media droegen hun steentje bij om de Kinderrechtendorpen bekend te maken. Yeti en de Gezinsbond plaatsten een aankondiging in hun publicaties. Aan de bekendmaking van de Kinderrechtendorpen in de Jommekeskrant en de website van Ketnet koppelden we ook een wedstrijd waarmee de kinderen rugzakjes konden winnen.⁴ De deelnemende organisaties zoals Child Focus, de Kinderrechtencoalitie, Vivès, ... plaatsen eveneens een aankondiging in hun nieuwsbrief. De internettelevisiezender Javi draaide een reportage van het Kinderrechtendorp op Popeiland in Wachtebeke.⁵

Ketnet maakte de Kinderrechten-dorpen bekend op zijn website.

Yeti plaatste een aankondiging in zijn publicatie.

• Virtueel Kinderrechtendorp met blijvende informatie

Van mei 2006 tot augustus 2006 werd de website www.kinderrechtendorp.be in totaal 9.810 keer bezocht door 6.797 unieke bezoekers. Dit is een stijging van iets meer dan 1.000 bezoekers tegenover dezelfde periode vorig jaar. Gemiddeld waren er 2.452,5 bezoeken per maand. De topmaand was juni met 3.971 bezoeken. In die periode speelden 1.166 kinderen het interactieve spel, waarvan er 699 het spel wonnen. Er werden ook 99 e-cards verstuurd naar 143 mensen. De verjaardagskalender werd 850 keer gedownload.

De site bevat veel informatie over en materiaal van de deelnemende organisaties.

⁴ 300 kinderen namen deel aan de wedstrijd op de Ketnet-site.

⁵ Zie www.javi.tv/video/pop2006.wmv.

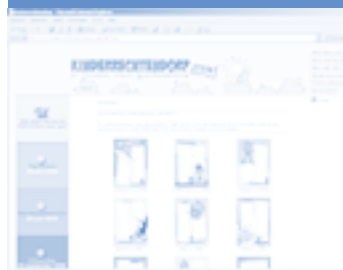
Opmerkelijk ook hier weer is de populariteit van het thema scheiding. ‘t Zitemzo... als ouders uit elkaar gaan’, de folder met informatie over scheiding van de Kinderrechtswinkel, werd het meest gedownload (1.270 keer). Om al dit materiaal en de informatie over de organisaties beschikbaar te houden, blijft de site ook na de kinderrechtendorpen online.

Maar liefst 6.797 unieke bezoekers raadpleegden de voorbije vier maanden de vernieuwde website www.kinderrechten-dorp.be.

De kinderen konden op de website van het Kinderrechten-dorp een interactief spel spelen.

Op de site kunnen de kinderen per maand een verjaardagskalender afprinten.

Vanop de site kunnen de kinderen ook e-cards versturen.

1.2. Informeren over onderzoeksresultaten

1.2.1. Lancering boek ‘De kliksons voorbijgeklikt’

In december 2005 verscheen het boek ‘De kliksons voorbijgeklikt’.⁶ De basis hiervoor was de grootschalige Kliksons-bevraging waarin het Kinderrechtencommissariaat in 2004 samen met de provinciale jeugddiensten, het VVJ en Jes peilde naar de mening van 35.000 Vlaamse tieners over hun vrijetijdsbeleving. In het boek geven diverse auteurs commentaar en reflecties bij de onderzoeksresultaten.

Het Kinderrechtencommissariaat bezorgde de jeugddiensten van alle Vlaamse gemeenten een exemplaar. Ook de jeugdsector werd op de hoogte gebracht.

In december 2005 verscheen het boek ‘De kliksons voorbijgeklikt’.

⁶ DE RYCKE, L., ACKAERT, L., LABRE, M., VAN HOVE, G., CAS-TERMANS, E., KAESEMANS, G., ROGIERS, F., *De kliksons voorbijgeklikt. Reflecties van op de zijlijn*, Antwerpen, Garant, 2005. Zie ook jaarverslag 2003 van het Kinderrechtencommissariaat: www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Over ons').

1.2.2. Colloquium 'Kinderen en scheiding'

In mei 2005 startte het Kinderrechtencommissariaat een dossier 'kinderen en scheiding' op. Daarmee werd een communicatieproces in gang gezet dat op 16 december 2005 resulteerde in een colloquium 'Ouderschapsbemiddeling. Een kans voor kinderen in scheidingssituaties?'.⁷ Dit colloquium werd ruim bekend gemaakt naar relevante professionele beroepsgroepen en ontving meer dan 200 bezoekers, vooral advocaten en welzijnswerkers.

Op 16 december 2005 vond het colloquium Ouderschapsbemiddeling plaats.

1.2.3. Infodossier 'Checklist kinderen in afzondering'

Het Kinderrechtencommissariaat organiseerde in 2004 een grote bevraging bij residentiële voorzieningen. Onder de loep lag het 'afzonderingsbeleid' dat ze toepassen tegenover hun minderjarige cliënten. In mei 2006 brachten we een brochure uit. Naast de onderzoeksresultaten wordt een 'Checklist kinderen in afzondering' aangereikt. De brochure werd in samenwerking met het Beleidsondersteunend Team Integrale Jeugdhulp verspreid op vormingsdagen voor jeugdhulpverleners, en naar de voorzieningen. De checklist kan ook worden gedownload via de site van het Kinderrechtencommissariaat.

De 'Checklist kinderen in afzondering' wil jeugdhulpverleners een leidraad bieden voor het afzonderingsbeleid dat ze toepassen.

1.2.4. Belevingsonderzoek 'Kinderen en scheiding'

In opdracht van het Kinderrechtencommissariaat startte professor Buysse van de Universiteit Gent een focusgroepenonderzoek naar hoe kinderen een scheiding beleven. Aan dit onderzoek namen 22 jongens en meisjes deel. De resultaten van dit onderzoek werden toegelicht tijdens het colloquium.⁸

⁷ Zie hoofdstuk 4 (Advieswerk).

⁸ Voor meer informatie, zie hoofdstuk 4 (Advieswerk) en www.kinderrechten.be voor de teksten van het colloquium en het dossier (Klik op 'Volwassenen', daarna op 'Gezin' en vervolgens op 'Onderzoek kinderen'). De resultaten verschenen ook in het Tijdschrift voor Welzijnswerk (jaargang 30, nr. 277, juli 2006, p.34-45).

1.3. Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media

De standpunten van het Kinderrechtencommissariaat over uiteenlopende kinderrechtentema's werden van 1 september 2005 tot en met 31 augustus 2006 in het totaal 162 keer in de media vermeld.⁹ Er waren 128 items in de nieuwsmedia, 5 items in kinder- en jongerenmedia en 29 items in tijdschriften van middenveldorganisaties.

1.3.1. Doelgroepenmedia

Het Kinderrechtencommissariaat werd 5 keer vermeld in audiovisuele en gedrukte kinder- en jongerenmedia. Dat is 3 % van de totale media-output.

We werken al een aantal jaren systematisch samen met de Klasse-tijdschriften die uitgegeven worden door het Departement Onderwijs (Yeti, Maks, Klasse voor Leerkrachten en Klasse voor Ouders). De tijdschriften besteden op regelmatige basis aandacht aan diverse kinderrechtentema's. Op termijn zal er ook samengewerkt worden rond specifieke hulprubrieken.

1.3.2. Nieuwsmedia

We maakten zoals steeds standpunten en campagnes bekend aan nieuwsmedia via persconferenties, persberichten en interviews.

- **Persconferentie**

Op 16 november 2005 stelden we op onze persconferentie het Jaarverslag 2004-2005 voor.

- **Persbericht**

We verspreidden het volgende persbericht:

13 december 2005: Uitnodiging Colloquium 'Ouderschapsbemiddeling. Een kans voor kinderen in scheidingsituaties?' Ouderschapsbemiddeling is een sterk instrument om conflicten over verblijf, opvoeding, levensonderhoud, ... te voorkomen en op te lossen. Op het colloquium wil het Kinderrechtencommissariaat ouderschapsbemiddeling tegen het licht houden.

- **Opiniestukken**

Daarnaast gaven we onze mening via opiniestukken:

- 19 januari 2006: Minderjarigen weren uit woongebieden is waanzin. De kinderrechtencommissaris toont zich verbolgen over het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg in Kortrijk dat speelpleinwerking in Menen verbiedt omwille van de geluidsoverlast die de kinderen volgens de omwonenden veroorzaken.
- 8 juni 2006: Wetsontwerp verblijfsco-ouderschap. In een ultieme poging om aanpassingen aan het wetsontwerp inzake scheidingswetgeving doorgevoerd te zien, schreef het Kinderrechtencommissariaat samen met een aantal partners een opiniestuk over onze bezwaren tegen het wetsontwerp in zijn huidige vorm.

⁹ Zie Media-output (Bijlage 3).

- 16 juni 2006: Ouderlijke plicht en ontvoering. Als reactie op de opiniestukken over de ontvoering van twee meisjes in Luik verduidelijkt de kinderrechtencommissaris haar standpunt en stelt ze dat geen enkele ouder een ontvoering van zijn kinderen verdient, ongeacht uit welk milieu die ook afkomstig is.

Het Kinderrechtencommissariaat kwam 128 keer aan bod in de audiovisuele en gedrukte nieuwsmedia. Dat is 79 % van de totale mediaoutput.

- **Reactieve standpunten in de media**

Via de media reageerden we ook op nieuwsfeiten en maakten we ons standpunt duidelijk. Een thematische bundeling van een aantal reacties:

- Inzake **scheiding**:

Nieuwe wet co-ouderschap (Nieuwsbrief Steunpunt Blijvend Ouderschap)
De kinderrechtencommissaris formuleert haar voorbehoud bij de nieuwe wet inzake co-ouderschap: ze vreest dat co-ouderschap als regel promoten de belangen van het kind niet noodzakelijk ten goede komt.

Nieuwe wet verblijfsco-ouderschap (De Morgen, 8 juni 2006, p. 13; De Standard, 8 juni 2006, p. 24)

In de lezersrubriek van beide kranten haalt het Kinderrechtencommissariaat de inhoud van de brief aan die het samen met andere organisaties schreef aan de senatoren en Vlaamse parlementsleden. In de brief worden onze twee grote bezwaren vermeld: de tekst creëert het foutieve beeld dat verblijfsco-ouderschap vanaf nu de norm is, en we verzetten ons tegen de nog steeds bestaande mogelijkheid om dwangmaatregelen op het kind uit te oefenen.

- Inzake **mobiliteit**:

Recht op mobiliteit (www.denkforummobiliteit.be/thema1_standpunten.html)
Op basis van haar bijdrage in 2005 aan het feestmoment in het Vlaams Parlement over 'De week van de zachte weggebruiker', werd de kinderrechtencommissaris in april 2006 gevraagd om op het internetforum mobiliteit haar mening te geven. Ze gaat in dit stuk in op het recht op mobiliteit voor kinderen, dat merkwaardig genoeg net ingeperkt wordt door de angst van de ouders voor het verkeer, waardoor kinderen minder mobiel worden dan ze eigenlijk kunnen zijn.

- Inzake **jeugdrecht**:

Uithandengeving en kinderrechten (Het Laatste Nieuws, 24 juni 2006, p. 16)
De kinderrechtencommissaris treedt de stelling van assisenpleiter Van Steenbrugge bij dat de uithandengeving van minderjarigen in strijd is met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De uithandengeving toont al jarenlang aan dat ons jeugdbeschermingsrecht niet alle situaties van jeugddelinquentie kan opvangen.

- Inzake **ouderlijke controle**:

Controle op kinderen (Dag Allemaal, 18 april 2006, p. 150)
In het debat over gps-technologie om vermiste kinderen op te sporen stelt de kinderrechtencommissaris dat dergelijke snufjes ouders een vals gevoel van veiligheid geven, want geen enkel systeem is sluitend. Bovendien wordt hiermee het recht van kinderen op privacy bedreigd: zij hebben immers ook nood aan 'niet-gecontroleerde' tijd en ruimte.

Dossier ouderlijk toezicht (PC Magazine Belgium, 1 mei 2006, p. 83)
Het Kinderrechtencommissariaat wijst erop dat inzake pc-gebruik ouders wel de plicht hebben om te weten waar hun kinderen mee bezig zijn.

Radio-interview met de kinderrechtencommissaris (4FM, 23 mei 2006, interview na het nieuws van 18.00 uur)
Naar aanleiding van de nieuwe drugtestjes voor ouders op de kledij van hun kroost, adviseert de kinderrechtencommissaris ouders met hun kinderen te praten over eventueel druggebruik, veeleer dan hen in het geniep te controleren.

— Inzake **schoolproblemen**:

Uitsluiting op school (De Standaard, 8 september 2005, p. 6)
Leerlingen die worden uitgesloten uit het onderwijs, moeten de kans krijgen zich tegen deze tuchtprocedure te verdedigen. Bovendien schort er vaak iets aan de begeleiding van de leerlingen na de uitsluiting, stelde het Kinderrechtencommissariaat op basis van zijn ombudswerk vast.

Pestgedrag op school (Het Laatste Nieuws, 26 april 2006, p. 9)
De kinderrechtencommissaris vraagt naar aanleiding van een hoorzitting over pesten op school verhoogde aandacht voor het probleem en pleit voor een gedragscode waar leerlingen zich aan moeten houden.

— Inzake **geluidsoverlast**:

Sluiting speelplein (Knack, 25 januari 2006, p. 14)
De kinderrechtencommissaris toont zich verbolgen over het vonnis van de Kortrijkse rechter dat een speelplein laat sluiten na klachten van buurtbewoners over geluidsoverlast.

Rechterlijke uitspraak over geluidsoverlast op speelplein in Meise (Het Volk/Het Nieuwsblad, 5 mei 2006, p. 9)
Op een speelplein in Meise geeft een rechter de omwonenden gelijk in hun klacht over de geluidsoverlast, en verbant de metalen voetbaldoelen. De kinderrechtencommissaris betreurt het rechterlijke optreden tegen kinderen, maar vindt dat het toch constructief mag worden genoemd, omdat niet is overgegaan tot sluiting van het speelplein.

— Inzake **gesloten asielcentra**:

Kinderen in gesloten asielcentra (De Morgen, 6 april 2006, p. 4)
Het Kinderrechtencommissariaat steunt de kritiek van de Franstalige kinderrechtencommissaris dat kinderen van asielzoekers niet mogen worden opgesloten in gesloten asielcentra.

Open brief over opsluiting van kinderen in asielcentra (De Standaard, 21 april 2006, p. 21)
Samen met een honderdtal andere prominenten uit beide gemeenschappen van het land ondertekende de kinderrechtencommissaris een open brief die de opsluiting van kinderen in asielcentra veroordeelt.

— Inzake **televisie**:

Kinderreclame op tv (De Standaard, 11 maart 2006, p. 30)
In het debat over de mogelijke afschaffing van de vijfminutenregel voor reclame rond kinderprogramma's stelt de kinderrechtencommissaris verbaasd te zijn dat de overheid plooit voor de wetten van de economie en de eigen principes zo snel opzichschuift.

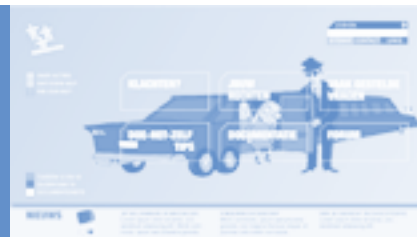
1.4. Interactief informatiekanaal: website kinderrechten.be

Restyling

De website www.kinderrechten.be werd in een volledig nieuw kleedje gestoken, en de huisstijl werd erin geïntegreerd. De vier deelsites zijn er nu drie geworden, omdat de documentensite werd opgenomen in de volwassenensite. Hierdoor volgen de deelsites nu volledig de logica van de doelgroepen: <12 jaar, <18 jaar en volwassenen. Er werden ook een aantal aanpassingen doorgevoerd in het Content Management Systeem om bijvoorbeeld de zendergerichte menu-items van de ontvangersgerichte menu-items te scheiden en om de opdeling naar submenu's mogelijk te maken.

Ingangspoort website www.kinderrechten.be:
algemene homepage

Homepage <12 jaar

Homepage < 18 jaar

Homepage volwassenen

Updating

De site werd verder geüpdatet. Enkele voorbeelden van nieuwe items:

- Een oproep tot deelname aan het onderzoek over verkeer van Zebra in samenwerking met Kind en Samenleving;
- Een oproep tot deelname aan het onderzoek over sport en sportbeleving van de stichting schoolsport in het kader van Panathlon;
- De banner van het Kinderrechtendorp;
- Het onderzoek rond de beleving van kinderen en jongeren over (echt)scheiding;
- Het programma, het inschrijvingsformulier en de teksten van de sprekers van het colloquium 'Ouderschapsbemiddeling. Een kans voor kinderen in echtscheidingsituaties';
- De 'checklist kinderen in afzondering';
- De adviezen die het Kinderrechtencommissariaat het afgelopen jaar opstelde.

Kwantitatieve bezoekgegevens website

Tussen begin september 2005 en eind augustus 2006 bezochten 109.642 unieke bezoekers 180.006 keer de website kinderrechten.be. Dat zijn gemiddeld 493 bezoeken per dag of 15.000,5 bezoeken per maand. Er is dus opnieuw een duidelijke stijging tegenover vorig jaar (gemiddeld 10.041 bezoeken per maand in 2004-2005).

Periode	Aantal bezoeken	Periode	Aantal bezoeken
September 2005	11.110	Maart 2006	20.601
Oktober 2005	13.950	April 2006	16.645
November 2005	14.870	Mei 2006	19.809
December 2005	11.714	Juni 2006	15.401
Januari 2006	15.624	Juli 2006	12.600
Februari 2006	15.171	Augustus 2006	12.511

Ook dit werkjaar steeg het aantal bezoekers van de website www.kinderrechten.be ten opzichte van vorig jaar, met een piek van 20.601 bezoekers in maart.

In totaal werden er het afgelopen jaar via de website 1.211 contactformulieren ingestuurd naar het Kinderrechtencommissariaat. De website blijft de belangrijkste weg om de klachtendienst van het Kinderrechtencommissariaat te contacteren. Dat gebeurde 594 keer via de deelsite jongeren, 302 keer via de deelsite kinderen en 315 keer via de deelsite volwassenen.

Via het bestelformulier kunnen de bezoekers heel wat informatieproducten opvragen, wat 3.408 keer gebeurde. Vaak gaat het om leerkrachten die meerdere exemplaren voor hun leerlingen opvragen.

1.5. Nieuwe huisstijl

Het voorbije jaar introduceerden we een nieuw logo dat vanaf nu op al onze huisstijlproducten prijkt, zoals briefhoofden, omslagen, reclame-items (vlaggen, T-shirts, ...).

Het nieuwe logo van het Kinderrechtencommissariaat vond zijn weg naar diverse huisstijlproducten, zoals vlaggen, spandoeken en T-shirts.

2 Netwerking en contacten met het werkveld

We onderhouden contacten met actoren op het veld die rechtstreeks en onrechtstreeks relevant zijn voor kinderen en jongeren. Die contacten vinden plaats in de vorm van regelmatig informatief overleg, gezamenlijke projecten, advieswerk rond bepaalde thema's, ... Daarnaast werken we in synergie met verschillende partners samen rond thematische beleidsdossiers en advieswerk.¹⁰

2.1. Kinderrechtencoalitie

Sinds het prille begin is de Kinderrechtencoalitie, de koepel van kinderrechtengroepen, een vaste gespreks- en actiepartner van het Kinderrechtencommissariaat. Via de coalitie blijven we op de hoogte van de acties en programma's van alle leden¹¹ en ook wij informeren de coalitie op regelmatige tijdstippen. Naast het permanente overleg organiseren we samen de Kinderrechtendorpen en werken we samen rond specifieke thema's. We doen samen met afzonderlijke leden van de coalitie ook aan advieswerk.¹²

Het Kinderrechtencommissariaat neemt ook deel aan de Open Fora van de Coalitie.¹³

2.2. Netwerk kinderrechten en jeugd

Het netwerk kinderrechten en jeugd wordt gevormd door het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie, het Steunpunt Jeugd, de Vlaamse Jeugdraad, de Vlaamse Vereniging voor Jeugddiensten en Jeugdconsulenten (VVJ) en het What do you think?-project. Een drietal keer per jaar komt dit netwerk van relevante actoren in het jeugd- en het kinderrechtenveld bij elkaar voor informeel en informatief overleg. Nu beide bevoegdheden onder eenzelfde minister ressorteren en samen in één beleidsplan vervat liggen, zijn samenwerking en visieontwikkeling van groot belang.

2.3. Aanspreekpunten kinderrechten

Het Kinderrechtencommissariaat onderhield in het verleden regelmatige contacten met de aanspreekpunten kinderrechten in de departementen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Door het veranderingsproces van Beter Bestuurlijk Beleid vond er geen bijeenkomst met de voltallige groep plaats. Er waren wel contacten met enkele aanspreekpunten over concrete dossiers of beleidsthema's.

Ondertussen zijn er nieuwe aanspreekpunten aangeduid. Ze hebben een dubbele opdracht: vanuit hun bevoegdheid zullen ze de uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan monitoren, en ook een beleidsondersteunende functie vervullen.

¹⁰ Zie hoofdstuk 4 (Advieswerk).

¹¹ Voor meer informatie, zie www.kinderrechtencoalitie.be.

¹² Bijvoorbeeld: samenwerking met het VSK rond het leerlingestatuuut, met leden van de Kinderrechtencoalitie inzake jeugdbescherming, ...

¹³ Op 20 juni 2006 woonden we het open forum over intrafamiliaal en seksueel geweld op kinderen bij.

2.4. Reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechtenbeleid

De reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechtenbeleid is samengesteld uit verschillende actoren inzake jeugdbeleid zoals het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie en de Vlaamse Jeugdraad. Deze reflectiegroep heeft als voornaamste opdracht het categoriale kinderrechten- en jeugdbeleid permanent te evalueren en te voeren. Ze duidt pijnpunten aan in het beleid en volgt de uitvoering van het kinderrechten- en jeugdbeleidsplan op.

Het Kinderrechtencommissariaat is waarnemend lid van deze reflectiegroep, die naar aanleiding van relevante thema's ad-hocwerkgroepen kan oprichten met bijkomende experts.¹⁴

2.5. Stuurgroep 'Gelukkig zijn XL'

'Gelukkig zijn', een jongerenmagazine van In Petto, is aan een nieuwe editie toe. Zes jaar na publicatie van de eerste editie wil In Petto samen met VUB-onderzoekers een 'Gelukkig zijn XL' uitgeven. Ook in hun 'XL'-uitgave staat de stem van jongeren en onderzoek over 'gelukkig zijn' bij jongeren centraal.

In Petto en de vakgroep ontwikkelingspsychologie van de VUB richtten een stuurgroep op waar het Kinderrechtencommissariaat deel van uitmaakt. Het voorbije werkjaar kwam de stuurgroep 'Gelukkig zijn XL' twee keer samen.¹⁵

2.6. Stuurgroep decreet rechtspositie

Sinds 1 juli 2006 is het decreet rechtspositie van kracht. Ter ondersteuning van de praktijk ontwikkelde de Kinderrechtswinkel in opdracht van het Team Beleids-ondersteuning Integrale Jeugdhulp (BOT) de procesmap 'Aan de slag ... met het decreet rechtspositie' en een nieuwe website.¹⁶ Beide instrumenten zijn bedoeld om praktijkwerkers te informeren en aan te zetten tot reflectie en ervaringsuitwisseling.

In april 2006 startte het BOT de stuurgroep 'implementatie decreet rechtspositie' om toe te kijken op de informatie-, vorming- en procesondersteuning.¹⁷ In 2006 waren er ook provinciale dialoogdagen over het decreet. In samenwerking met de Universiteit Gent worden er intersectorale vormingsactiviteiten georganiseerd volgens het 'train the trainer'-principe. Binnen deze vorming gaat ook aandacht naar de 'Checklist kinderen in afzondering'¹⁸ van het Kinderrechtencommissariaat.

2.7. Werkgroep kinderrechten

De werkgroep kinderrechten is een initiatief van de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ). Centraal in deze werkgroep¹⁹ staat het Djinn-project²⁰ inzake participatieve hulpverlening. De voorbije jaren werd tijdens vormingsprogramma's duidelijk dat hulpverleners/begeleiders uit de jeugdzorg moeilijkheden ondervinden als zij het Kinderrechtenverdrag in al zijn facetten willen toepassen in hun dagelijks handelen.

¹⁴ De reflectiegroep vergaderde op 8 september 2005, 24 oktober 2005, 21 februari 2006, 27 maart 2006 en 26 juni 2006.

¹⁵ De stuurgroep vergaderde op 4 juli 2006 en op 26 september 2006.

¹⁶ Voor meer informatie, zie www.rechtspositie.be.

¹⁷ De stuurgroep is als volgt samengesteld: sectorale administraties en koepels, universiteiten, de Gezinsbond, de Kinderrechtswinkel, de Vlaamse Jeugdraad en het Kinderrechtencommissariaat. De stuurgroep vergaderde op 25 april 2006 en op 22 juni 2006.

¹⁸ Voor de checklist, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volvassenen').

¹⁹ De werkgroep kwam samen op 16 mei 2006.

²⁰ Voor meer informatie, zie www.osbj.be.

Het project verloopt in twee fases. In een eerste fase (januari 2005-maart 2006) werden vijf jeugdzorgorganisaties gecoacht. Tijdens het eerste bezoek werden de wederzijdse verwachtingen besproken en doelstellingen bepaald. De andere bijeenkomsten werden gebruikt om acties te plannen en uit te voeren, vorming te geven of te evalueren. Deze fase werd afgesloten met een rapport met daarin een zelfreflectie-instrument.

In een tweede fase (april 2006-december 2006) zal dit rapport gebruikt worden als discussie-instrument in dialoog met verschillende actoren om de bruikbaarheid ervan te evalueren en te verhogen. Dit zal resulteren in een instrument voor jeugdzorgorganisaties in Vlaanderen.

Het eerste projectrapport van de pilootfase van Djinn 'Spannend! Participatieprocessen in de Bijzondere Jeugdzorg' is nu klaar. Het eerste deel gaat in op de achtergronden en theoretische kaders die bij de procesbegeleidingen gebruikt werden. Het tweede deel beschrijft de 'spannende' praktijk in drie hoofdstukken.

2.8. What do you think?-project

Het What do you think?-project (WDYT?), dat gecoördineerd wordt door Unicef België, wil de stem laten horen van de meest kwetsbare kinderen in België bij het grote publiek, de beleidsmakers en het Comité voor de Rechten van het Kind in Genève, het orgaan dat toeziet op de correcte toepassing van het Kinderrechtenverdrag in de wereld.

Op 22 juni 2006 publiceerde Unicef België het rapport 'Mijn ziekenhuis in potlood: het ziekenhuis door de ogen van kinderen'. Dit rapport²¹ bevat meer dan 150 tekeningen en teksten die de mening van gehospitaliseerde kinderen weerspiegelen, maar ook hun angsten, zorgen, dromen en hopen. De meningen van de kinderen komen overeen met de inhoud van het Charter van het Gehospitaliseerde Kind, dat zich baseert op het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het rapport is gericht naar de beroepskrachten die met kinderen bezig zijn, de beleidsmakers, maar ook naar het grote publiek. Unicef hoopt dat dit rapport ertoe bijdraagt de stem van gehospitaliseerde kinderen te laten horen, alsook hun ervaringen en de voorstellen die ze formuleren om een echt 'kindvriendelijk' ziekenhuis te verwezenlijken.

WDYT? houdt zich ook bezig met de participatie van kinderen met een handicap en met het respect voor hun rechten. Momenteel werkt het project in samenwerking met de Universiteit Gent aan een bevraging voor deze doelgroep.

2.9. Symposium 'Sport op jongerenmaat'

Op 7 juni 2006 organiseerde het samenwerkingsverband tussen Panathlon Vlaanderen en de Vlaamse Sportfederatie vzw, in opdracht van minister van Sport Anciaux, het symposium 'Sport op jongerenmaat'.²² Sportfederaties, onderwijsactoren, overheidsinstanties, diverse media en sportsponsors staken die dag de koppen bij elkaar om de Panathlon Verklaring over ethiek in de sport op jongerenmaat te maken. Het Kinderrechtencommissariaat was lid van het begeleidingscomité en nam deel aan het panelgesprek.

²¹ Voor het rapport, zie www.whatdoyouthink.be.

²² Voor meer informatie, zie www.sportjongerenopmaat.be.

We stelden in samenspraak met anderen²³ ook een korte bevraging op die jongeren op basis van een oproep in Klasse op internet konden invullen.²⁴ Via een link op onze site konden jongeren hun mening en ervaringen kwijt over hoe zij sport beleven. De vragen uit deze enquête waren afgeleid van de ethische sportgedragscode.

2.10. 'Doe eens normaal'- project

Op vraag van de Centrale preventiedienst van de lokale politie Antwerpen werkte het Kinderrechtencommissariaat mee aan het 'Doe eens normaal'-project. In 2006 lag de focus volledig op kinderrechten. Een lesbrieff, lesvideo en bijbehorende handleiding over kinderrechten werden aangemaakt voor de derde graad basis-onderwijs. Naast inhoudelijk advies gaf de kinderrechtencommissaris een interview voor de lesvideo. Op 30 mei 2006 waren we samen met andere kinderrechten-actoren actief op de 'Doe-dag' in Antwerpen.

2.11. Onderzoeksproject kinderen en mobiliteit

Kind en Samenleving coördineerde tijdens de afgelopen twee jaar een onderzoeksproject 'vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen' (10 tot 13 jaar) met als doel de ervaringen van kinderen met en hun visie op mobiliteit te leren kennen.²⁵ Het Kinderrechtencommissariaat verleende advies via het gebruikerscomité.²⁶

Het project omvatte een literatuurstudie, een kwalitatief en kwantitatief onderzoek, en een actieonderzoek in Gent, Sint-Niklaas, Boechout en Rotselaar. Met dit project wil Kind en Samenleving samen met Mobiel21 het perspectief van kinderen meer in de verf zetten in lokale mobiliteitsprojecten die (ook) op kinderen een impact zullen hebben. De onderzoeksresultaten werden op 24 maart voorgesteld op een studiedag in Brussel.²⁷

2.12. Stuurgroep project 'Kinderparticipatie bij beleidsplannen'

Het project ontwikkelde een stappenplan om kinderpacticipatie bij beleidsplannen te organiseren. Het stappenplan hanteert een strategie om kinderen in het beleidsplan zichtbaar te maken als actoren én schuift diverse kinderpacticipatieacties naar voor om op te nemen in de planning. De inzichten werden gebundeld en verspreid.²⁸ Ze komen ook aan bod op de studiedag 'Weet ik veel! Kinder- en jongerenparticipatie!' eind september 2006.

2.13. Beweging van Kinderen Zonder Papieren

De Beweging van Kinderen Zonder Papieren is het verlengstuk van de werkgroep 'Onderwijs zonder grenzen'. Deze beweging eist een humane asiel- en opvangpolitiek en in het bijzonder een correcte toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Op 21 december 2005 brachten we samen met de beweging een bezoek aan de minister van Binnenlandse Zaken waar we nogmaals aandacht vroegen voor de belangen en rechten van kinderen en jongeren zonder papieren.

²³ In samenwerking met Kristine De Martelaer en Wouter Cools, VUB, Faculteit Lichamelijke Opvoeding en Kinesitherapie, vakgroep bewegingsvorming en sporttraining en Franz Pieters (DVO).

²⁴ Kampioen Panathlon, *Maks*, april 2006, p. 10.

²⁵ Dit onderzoeksproject gebeurde in opdracht van het Federale Wetenschapsbeleid, in het kader van het Tweede Plan voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid dat is gericht op duurzame ontwikkeling (PODO II), Deel I: Duurzame con-

sumptie- en productiepatronen.

²⁶ Het gebruikerscomité kwam samen op 27 september 2005 en 13 december 2005. Het rapport werd voorgesteld op 24 maart 2006.

²⁷ Voor meer informatie over de onderzoeksresultaten, zie www.k-s.be (klik op mobiliteit).

²⁸ Voor meer informatie over het stappenplan, zie www.k-s.be.

In 2006 focust de beweging zich vooral op kinderen in detentie. Het Kinderrechtencommissariaat besliste om vanaf 1 januari 2006 niet langer deel uit te maken van de stuurgroep. We volgen de activiteiten van de beweging verder op en steunen haar acties indien we die opportuun achten. De detentie van minderjarigen in gesloten asielcentra, met het oog op repatriëring, is immers in strijd met de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Zo betoogden we op 22 april 2006 mee aan het Centrum voor Illegalen van Merksplas tegen de opsluiting van minderjarigen in gesloten asielcentra.

2.14. Commissie toelating en gelijke kansen

Het Kinderrechtencommissariaat is lid van de Commissie toelating en gelijke kansen, een subcommissie binnen de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).

De commissie kwam het voorbije jaar vier keer samen.²⁹ Ze bestudeerde voornamelijk de gevolgen voor de Lokale Overlegplatforms (LOP's) van de wijzigingen van het decreet Gelijke Onderwijskansen (GOK-decreet). Er werd ook gewerkt aan een convenant met het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding voor een betere behandeling van klachten over discriminatie en racisme binnen het onderwijs. Dit convenant past in de engagementsverklaring 'Diversiteit als meerwaarde voor de Vlaamse onderwijswereld' van 19 februari 2003.

2.15. Stuurgroep Preventieproject Onderwijs-Vertrouwenscentra

Het Kinderrechtencommissariaat volgt het preventieproject Onderwijs-Vertrouwenscentra passief op. Dit project biedt scholen een intense vormingsdag aan over kindermishandeling. Een videodocumentaire over een reële situatie van familiaal misbruik licht het thema kindermishandeling toe. Er wordt ook ingegaan op het leren herkennen van signalen en op de mogelijke stappen naar hulpverlening en/of gerecht.

Het project wijst leerkrachten op die manier op het belang van vroegtijdige detectie van kindermishandeling en het opnemen van verantwoordelijkheid hierin. Het is van kapitaal belang hen te informeren over de problematiek en de communicatie hierover te verbeteren.

2.16. Forum jongeren, relaties en seksualiteit

Sensoa richtte dit forum enkele jaren geleden op. Verschillende partnerorganisaties uit het onderwijs, het AWW en het jeugdwerk³⁰ focussen op het belang en de correcte invulling van relationele en seksuele vorming, zowel op school als daarbuiten. Via dit forum blijft het Kinderrechtencommissariaat op de hoogte van het thema.

2.17. Staten-Generaal van het Gezin

Federaal staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap Mandaila zette het werk van haar voorgangster Simonis verder in de vorm van een tweede Staten-Generaal van het Gezin. Het Kinderrechtencommissariaat, dat opnieuw werd uitgenodigd op de werkgroepen, koos voor actieve deelname aan de werkgroepen Burgerlijk en Gerechtelijk Recht³¹ en de werkgroep Geweld.³² De status van die werkgroepen, de samenstelling van de werkgroepen, de slagkracht van

²⁹ De commissie kwam samen op 9 september 2005, 30 november 2005, 8 februari 2006 en 17 maart 2006.

³⁰ Leden zijn onder andere: Sensoa, In Petto, VIG, Jeugd en Seksualiteit, CAW, vrije CLB-koepel, MJA, Chirojeugd Vlaanderen, Aids Informatieteam, Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen, Holebifederatie, OVSG, VFJ, Steunpunt Jeugd.

³¹ Vergaderingen op 13 september 2005, 22 november 2005 en 12 januari 2006.

³² Vergaderingen op 1 september 2005 en 4 januari 2006.

de werkgroepen, ... blijven echter onduidelijk. Over bepaalde (voorlopige) conclusies zijn dan ook niet steeds alle werkgroepleden het eens.

In de werkgroep Burgerlijk en Gerechtelijk Recht pleitten we voor meer bemiddeling bij gezinsconflicten, in het bijzonder bij een scheiding, ten behoeve van de betrokken kinderen. In de Werkgroep Geweld hamerden we opnieuw op de nood aan een expliciet wettelijk verbod op fysieke bestraffing van minderjarigen. Deze werkgroep ging echter vooral in op het probleem van partnergeweld. Op dit ogenblik is onduidelijk wat de impact is van onze inbreng.

2.18. De Kracht van je Stem

Het Kinderrechtencommissariaat maakt deel uit van de stuurgroep van De Kracht van je Stem, het educatief project van het Vlaams Parlement inzake opvoeden tot burgerzin. Waar mogelijk lezen we ontwerp teksten na, zeker als die over kinderrechten en mensenrechten gaan. We waren ook aanwezig met een infostand op de leerkrachtendag die De Kracht van je Stem organiseerde op 22 februari 2006.

3 Netwerking en contacten met kindombudsdiensten

3.1. European Network of Ombudspersons for Children

Polen werd eind 2005 voorzitter van ENOC, het Europese Netwerk van Kinderombudsdiensten. De Poolse ombudsman organiseerde van 21 tot 23 oktober 2005 de jaarlijkse ledenvergadering in Warschau.

Naast de traditionele info-uitwisseling over de activiteiten van de leden waren er thematische besprekingen over niet-begeleide minderjarigen in de asielcontext, kinderen onder druk van de reclame en gezinsondersteunende acties. Op die vergadering was de heer Brent Parfitt aanwezig, als lid van het Comité voor de Rechten van het Kind.

Daarnaast bereidde een beperkte werkgroep – waar onder andere de Vlaamse kinderrechtencommissaris deel van uitmaakte – de statuten van het netwerk als internationale vzw verder voor.³³ Dit blijkt noodzakelijk door het toenemend aantal leden³⁴ en de stijgende vraag naar ENOC als gesprekspartner. Diverse Europese instanties zoals het Europees Parlement en de Raad van Europa vragen ook advies aan ENOC.

De statuten werden goedgekeurd op de algemene ledenvergadering in Dublin. Na indiening van de statuten in Straatsburg kan ENOC ook een rekening openen en personeel aanwerven. Momenteel krijgt het netwerk logistieke steun van de Raad van Europa, en Unicef Genève verzorgt de administratieve ondersteuning. Unicef liet echter weten dat ze dit op termijn zal stopzetten. ENOC is op zoek naar financiële steun om zelfstandig verder te kunnen functioneren.

³³ Naast overleg per telefoon en e-mail vond ook één vergadering plaats in Londen op 2 februari 2006.

³⁴ Van 7 leden in 1997 naar 30 leden in 2006 (sommige landen, zoals België, hebben meer dan één kindombudsdienst). Voor alle informatie, zie www.ombudsnet.org.

4 Redacties

4.1. Jeugdrecht

De nieuwsbrief Jeugdrecht licht nieuwe regelgeving toe en bespreekt concrete knelpunten en vragen uit de praktijk. Praktijkwerkers en juristen uit verschillende sectoren (onderwijs, integrale jeugdhulp, algemeen welzijnswerk, Bijzondere Jeugdbijstand) vormen samen de redactie van deze nieuwsbrief.

Sinds 1 januari 2006 ontvangen geïnteresseerden maandelijks een e-zine dat hen over de nieuwe thema's informeert en naar de website verwijst.³⁵

In 2006 werden onder andere volgende thema's belicht: jeugdbescherming, stiefouderschap, kinderen en fiscaliteit, niet-begeleide minderjarigen, minderjarigen als slachtoffer in het verkeer, ...

4.2. Alert

De redactievergaderingen van het tijdschrift Alert staan voor het Kinderrechtencommissariaat in het teken van reflectie en opinievorming over verschillende thema's in de zorg en de sociale politiek.

Het voorbije werkjaar kwamen onder andere het gezin, het veiligheidsdiscours in de verzorgingsstaat, overlast en scheiding en ouderschapsbemiddeling aan bod. Op 26 januari 2006 organiseerde de redactie van Alert een rondetafelgesprek over 'Gewapende zorg'. Daarmee wilde ze inspelen op de sociaal-politieke trend om de verantwoordelijkheid voor de beteugeling van criminaliteit, onveiligheid, losbandigheid, ... steeds meer bij lokale besturen te leggen.³⁶

4.3. Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten en Kids

Het Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten (TJK) verschijnt tweemaandelijks, en volgt nauwgezet de actualiteit over jeugdrecht en kinderrechten.

In de kinderrechtengids (Kids) staan commentaren, regelgeving, rechtspraak en nuttige informatie over de maatschappelijke en juridische positie van het kind. Dit losbladig werk is vervangen door twee deelpublicaties, namelijk een codex en een boekenreeks.

Het Kinderrechtencommissariaat zetelt in de redactieraad van het TJK en Kids. De kinderrechtencommissaris is lid van het erecomité. Voor de realisatie van beide producten werkt de uitgeverij samen met het Centrum voor de Rechten van de Mens en het Centrum voor de Rechten van het Kind van de Universiteit Gent.³⁷

³⁵ Voor meer informatie, zie www.jeugdrecht.be.

³⁶ Het debat werd ingeleid door Dirk Geldof, medewerker politieke cel Groen! en fractieleider in de Antwerpse gemeenteraad, en gemoderd door Ludo Fret, hoofdredacteur Alert. Deelnemers aan het debat waren Ankie Vandekerckhove (kinderrechtencommissaris), Cis Dewaele (coördinator Vlaams Straathoekwerkoverleg), Geert Insegers (coördinator Vlaams Overleg Bewonersbelangen), Koen Philippeth (medewerker RISO Gent), Lode Walgrave (professor emeritus jeugdcriminologie, KU Leuven), Ludo Serrien (coördinator Steunpunt Algemeen Welzijnswerk), Koen Van Heddegem (medewerker Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten), Paul Pataer (medewerker Liga Rechten van de Mens), Tom Meeuws (directeur bedrijfseenheid integrale veiligheid, stad Antwerpen) en Jan Steyaert (docent Fontys hogeschool Sociaal Werk, Eindhoven). Het debat vond zijn weerslag in het themanummer van Alert over 'Gewapende zorg' (ALERT 061, maart 2006). Voor meer informatie, zie www.pow.be.

³⁷ Zie www.centrumkinderrechten.org.

1.	Scheiding: een blijvend hot item	142
2.	Geen asiel, minder rechten?!	149
3.	Opvoeden zonder geweld	153
4.	Anoniem donorschap	154
5.	Doorgedreven beleidsaandacht voor minderjarigen en hun rechten	156
6.	Jeugdbescherming hervormd?	159
7.	Nieuwe spijbelaanpak	161
8.	Afzonderen onder voorwaarden	162
9.	Pesten: opnieuw op de agenda	163
10.	Lawaaihinder of kinderspel?	164
11.	Kinderopvang en kwaliteitseisen	166
12.	Zorgouderschap	167
13.	Rechten hebben en ze ook uitoefenen	169
14.	Individuele adviesopdrachten	171

4

Hoofdstuk

advieswerk

1 Scheiding: een blijvend hot item

Opnieuw stond het scheidingsthema hoog op de agenda van het Kinderrechtencommissariaat: het beleidsdossier, het colloquium, de opvolging van wetsinitiatieven, ... Ook al zou het aantal scheidingen stagneren, er blijven zeer veel minderjarigen problemen hebben met de gevolgen van de scheiding van hun (al dan niet gehuwde) ouders.

1.1. Ouderschapsbemiddeling

1.1.1. Situering

De term 'ouderschapsbemiddeling' is relatief nieuw. In dit bemiddelingstraject onderhandelen ouders met de hulp van een onafhankelijke bemiddelaar over het gezag, het verblijf en de kostenregeling voor de kinderen. Bij een scheiding moeten ouders hun ouderschap immers herorganiseren. Ouderschapsbemiddeling is dus een middel om conflicten tussen apart wonende ouders te voorkomen en te beheersen. Ook na de bemiddeling blijven de onderhandelaars hun leven lang ouders van dezelfde kinderen. Die kinderen verdienen bovendien als betrokkenen ook zelf een stem in de reorganisatie van dat ouderschap.

Blijvende conflicten tussen scheidende/gescheiden ouders brengen het welzijn van hun kinderen in het gedrang.

In het beleidsdossier 'Kinderen en scheiding'¹ brachten we de scheidingsrealiteit voor kinderen in Vlaanderen reeds in kaart. In de beleidsaanbevelingen kwam steevast terug dat het beleid dringend meer moet investeren in conflictpreventie en -hantering. Blijvende conflicten tussen scheidende/gescheiden ouders brengen het welzijn van hun kinderen immers in het gedrang. Bovendien moeten kinderen als betrokkenen in een scheiding een plaats krijgen. Daarom kan kwalitatieve ouderschapsbemiddeling soelaas bieden voor kinderen en ouders die een scheiding meemaken.

De praktijk van bemiddeling is ontstaan in de welzijnssector: 16 van de 27 Centra voor Algemeen Welzijnswerk bieden momenteel bemiddeling in familiezaken aan.² Naast de zelfstandige bemiddelaars³ bieden ook notarissen en advocaten bemiddeling aan.⁴ Er bestaat een kwalitatief opleidingsaanbod waar jaarlijks meer dan 100 bemiddelaars een basisopleiding volgen.

Bij het aantreden van de nieuwe Vlaamse regering in 2004 kondigde de minister van Welzijn aan dat ze stimulansen wil bieden voor familiale bemiddeling. Het Kinderrechtencommissariaat houdt dan ook de vinger aan de pols en volgt de evolutie op de voet.

Op 16 december 2005 organiseerden we samen met andere instanties het colloquium 'Ouderschapsbemiddeling. Een kans voor kinderen in scheidingssituaties?'⁵, waar de focus lag op volgende aspecten:

¹ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Kinderen & scheiding*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, 80 p. Dit dossier is gratis te verkrijgen bij het Kinderrechtencommissariaat. Downloaden kan via www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Rechten thuis').

² Voor een overzicht, zie www.caw.be (Klik bovenaan op 'Adressen' en vervolgens op de werkvorm 'Scheidingsbemiddeling en ouderschapsbemiddeling').

³ Voor meer informatie, zie www.bemiddelingvzw.be.

⁴ Voor meer informatie, zie www.advocaat.be en www.notaris.be.

⁵ Volgende sprekers namen deel aan het colloquium: Ankie Vandekerckhove, kinderrechtcommissaris; Ann Buysse, Prof. Dr. aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Gent; Leen Ackaert, onderzoekster bij het Kinderrechtencommissariaat; Mia Renders, scheidingsbemiddelaar bij het CAW Artevelde; Barbara Gayse, assistente bij het Instituut voor Procesrecht van de Universiteit Gent; Anette Storm Thorstensen, stafmedewerkster op de Noorse Kinderombudsdienst; Liesbeth Groenhuijsen, werkzaam bij de Raad voor de Kinderbescherming (Nederland), zij begeleidt ouders en kinderen bij echtscheiding. Minister van Welzijn Vervotte nam eveneens het woord. Voor alle teksten van de sprekers op het colloquium, zie www.kinderrechten.be.

- Waarom is ouderschapsbemiddeling bij scheiding in het belang van kinderen?
- Waar zitten de sterktes en de zwaktes?
- Hoe is het kader voor bemiddeling in familiezaken door de federale wetgever uitgewerkt?
- Wat kunnen we opsteken uit bemiddelingservaring in Nederland en Noorwegen?
- Welke beleidsopties neemt de Vlaamse minister van Welzijn inzake ouderschapsbemiddeling?

Op het colloquium werden ook de onderzoeksgegevens belicht van het belevingsonderzoek 'Kinderen en Scheiding'. Professor Ann Buysse, psychologe aan de Universiteit Gent, voerde in opdracht van het Kinderrechtencommissariaat een focusgroepenonderzoek naar hoe kinderen een scheiding beleven. Aan dit onderzoek namen 22 jongens en meisjes deel.⁶

De kinderen willen niet het gevoel hebben dat ze invloed uitoefenen op de beslissing van hun ouders om uit elkaar te gaan, maar ze willen wel begrijpen waarom het gebeurt. De boodschap van de kinderen is dat er niet één beste verblijfsregeling bestaat als ouders scheiden. Ze verkiezen een regeling waarin met hen rekening wordt gehouden, waar iedereen het over eens is en die flexibel is.

Op basis van dit onderzoek kunnen we een duidelijke boodschap aan het beleid formuleren: zorg voor ondersteuning van een context waarin de veelheid aan beleving, verwachting en interpretatie een volwaardige plaats krijgt. Een bemiddelingstraject houdt het potentieel in zich om deze vraag naar diversiteit tot zijn recht te laten komen.

1.1.2. Advies

Ouderschapsbemiddeling loopt momenteel niet gesmeerd. De praktijk blijft uiterst miniem: het bemiddelingsaanbod bereikt nog veel te weinig ouders. Voor de realisatie van een effectieve en kwaliteitsvolle ouderschapsbemiddeling ligt in Vlaanderen nog een ruim beleidsterrein open.

- Er is grote nood aan informatieverspreiding naar ouders over het bemiddelingsaanbod.
- Naast de notarissen, de advocaten en de privé-bemiddelaars is er nood aan een wettelijk verankerd welzijnsaanbod voor ouderschapsbemiddeling. Justitiële vrije beroepen kampen soms met een imagoprobleem en scoren minder goed inzake toegankelijkheid. Concreet vragen we om in elke regio decretaal te voorzien in een bemiddelingsaanbod binnen Welzijn.
- Er moet een model worden ontwikkeld om kinderen bij bemiddeling te betrekken, want de scheiding heeft hoe dan ook op hen impact. Verder moet ook de manier waarop kinderen een scheiding beleven worden opgenomen in de opleidingen voor (ouderschaps)bemiddelaars. De betrokkenheid van het kind bij het bemiddelingsproces is vandaag nog te veel van de 'goodwill' van de bemiddelaars afhankelijk. Op dat vlak is er een tekort aan praktijkervaring.
- Interdisciplinaire samenwerking tussen verschillende beroepsgroepen op het vlak van ouderschapsbemiddeling moet worden versterkt. De federale commissies zijn te eenzijdig juridisch samengesteld: bij ouderschapsbemiddeling zou ook de psychologische knowhow een volwaardige plaats moeten krijgen. Vanuit Welzijn kunnen fora worden uitgebouwd om de praktijk te ontwikkelen.

De boodschap van de kinderen is dat er niet één beste verblijfsregeling bestaat als ouders scheiden.

⁶ Voor het verslag van het belevingsonderzoek, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen'). Zie ook BUYSSE, A. en ACKAERT, L., "Kinderen en scheiding", *T.J.K.* 2006/1, p. 32-37.

Regionale bemiddelingsfora kunnen diverse functies opnemen, maar kwaliteitsbevordering voor bemiddelaars uit diverse beroepsgroepen staat er centraal.⁷ We vragen dat het beleid regionale netwerkfuncties zou uitbouwen om complementaire en kwalitatieve samenwerking mogelijk te maken.

In haar beleidsstatement op het colloquium erkende minister Vervotte dat er werk aan de winkel is. Er is onderzoek gedaan naar de bevindingen van de gerechtelijke en politionele diensten, welzijns- en gezondheidsdiensten, huisartsen, notarissen, advocaten, psychotherapeuten en psychiaters, ... Volgende knelpunten kwamen aan het licht:

- er is onvoldoende kennis van het hulp- en dienstverleningsaanbod;
- de informatie is te weinig toegankelijk;
- het dienstverleningsaanbod beschikt niet over voldoende deskundigheid om een oplossing te bieden en bereikt onvoldoende die mensen met de grootste nood;
- er is een tekort aan hulp- en dienstverlening die specifiek op kinderen is gericht.

Het gebrek aan informatie vergroot de onzekerheid.

Het Kinderrechtencommissariaat kijkt dan ook uit naar de beloftes van de minister:

- Er gaat veel aandacht naar gespecialiseerde hulp bij ernstige problemen. Er is echter te weinig voorhanden op het vlak van sensibilisering, voorlichting en laagdrempelige informatie voor kinderen en ouders. Het gebrek aan informatie vergroot de onzekerheid. De minister ziet hier een belangrijke rol weggelegd voor de OCMW's, CAW's, huisartsen, CLB's en opvoedingswinkels.
- De minister pleit ook uitdrukkelijk voor de troeven van het bemiddelingsaanbod in de Centra voor Algemeen Welzijnswerk, met name de multidisciplinaire aanpak en de geïntegreerde werking. De CAW's mogen het bestaande aanbod dus niet afbouwen en moeten zich prioritair op de meest kwetsbaren richten. Op korte en middellange termijn wil de minister zorgen voor een geprofileerd bemiddelingsaanbod binnen het algemeen welzijnswerk in ieder gerechtelijk arrondissement.
- Ook het concept van interdisciplinaire samenwerking kan op morele steun van de minister rekenen. Vanuit de fora is er ook contact en samenwerking met de rechtbanken mogelijk.
- De minister wil het onderzoek en de modelontwikkeling stimuleren binnen het kader van de laboratoriumfunctie van de toekomstige multidisciplinaire fora voor bemiddeling.

1.1.3. Stand van zaken

Op het colloquium bleek dat zowel de praktijk, het beleid als de wetenschap overtuigd zijn van de zin van ouderschapsbemiddeling. De vraag blijft echter hoe en wanneer het beleid er concreet voor zal zorgen dat deze plannen werkelijkheid zullen worden.⁸

⁷ In Gent en Kortrijk bijvoorbeeld werken bemiddelaars uit verschillende beroepsgroepen reeds constructief samen.

⁸ Voor een inhoudelijke analyse van het colloquium en een reactie op de geformuleerde beleidsintenties, zie JACOBS, M., "Ouderschapsbemiddeling: en Kinderen?", *Alert* 2006, nr.2, p. 24-31.

1.2. Bezoekruimten

1.2.1. Situering

Bezoekruimten bieden een gespecialiseerd begeleidingsaanbod voor ouders en kinderen in ernstig conflictueuze scheidingssituaties zodat ze met elkaar in contact kunnen blijven.⁹ In het hulp- en dienstverleningsaanbod rond scheiding situeren ze zich in de eindfase. Het is zeer verontrustend dat ook hier al wachtlijsten bestaan. Dit hypothekeert het recht van de minderjarige op (een zo positief mogelijk) contact met beide ouders.

1.2.2. Advies

Naar aanleiding van een klacht over de groeiende wachtlijsten bij de bezoekruimten brachten we vorig werkjaar een advies¹⁰ uit. Ons advies bestond uit twee pijlers:

- omwille van het belang van conflictpreventie dringen we aan op een versterking van het basisaanbod van laagdrempelige hulp rond scheiding en ouderschap;
- omwille van het acute karakter van de wachtlijst vragen we een betere omkadering van de bezoekruimten, op basis van de regionale noden.

Dit advies kreeg een concrete opvolging binnen het parlement. Het Vlaams Parlement vroeg in een motie op 22 juni 2005 om de organisatie van de bezoekruimten te evalueren en in overleg met de sector te onderzoeken of een bijsturing van de werking de wachttijden kan oplossen. Ook vraagt het parlement om borg te staan voor een betaalbaar en kwaliteitsvol aanbod van familiale bemiddeling.¹¹

1.2.3. Stand van zaken

Op vraag van de minister werkte de sector zelf aan een eenvormig opnamebeleid, aan weigerings- en stopzettingcriteria en aan de bereikbaarheid (openingsuren) als mogelijke oplossingen voor de wachtlijsten.¹² Het werkveld laat ook weten verontrust te zijn over een zeer kwetsbare groep ouders waarvoor zo goed als geen opvangmogelijkheden bestaan.

In de steden bleef de wachttijd het voorbije jaar toch onaanvaardbaar lang.¹³ Eind april 2006 stelden we minister Vervotte opnieuw de vraag hoe zij het probleem in de bezoekruimten in de steden concreet zal aanpakken. We vroegen ook of er vooruitgang werd geboekt inzake het basishulpaanbod voor ouders en kinderen met vragen over omgang en verblijf.

In haar antwoord¹⁴ verwijst de minister naar haar engagement om de bezoekruimtes in Antwerpen, Gent en Dendermonde met extra personeel te versterken. Ze hoopt dat de wachttijden in deze regio's hierdoor opgelost zullen raken. De verdeling van de extra middelen gebeurde aan de hand van de criteria 'bevolkingsdichtheid' en 'processen-verbaal wegens niet-afgifte van een kind'. De bezoekruimten zullen aan de hand van registratie meer zicht moeten verwerven op de in- en uitstroom van het cliënteel. Er zal onderzoek gebeuren naar de beleving en de tevredenheid van de cliënten van de bezoekruimtes.

⁹ GYS, M., "Bezoekruimte Antwerpen: een jaar hard werken voor CAW De Terp", *Panopticon* 2006, nr. 2, p. 100.

¹⁰ Advies 2004-2005/4 'Kinderen in een ernstig conflictueuze scheidingssituatie. Lange wachtlijsten bij de bezoekruimten'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

¹¹ Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 383/2.

¹² In een antwoord op een schriftelijke vraag verklaart de minister dat de CAW's het wegwerken van de wachtlijsten in hun beleidsplanning hebben opgenomen en dat zij een standpunt hebben uitgewerkt over de manier waarop dat kan gebeuren. *Schriftelijke Vragen*, VI. Parl. 2005-2006, 25 november 2005 (Vr. nr. 42 HOEBEKE).

¹³ Wij vernemen dat de wachtlijsten in Gent zelfs zo lang zijn geworden dat de bezoekruimte sinds eind maart 2006 geen enkele nieuwe opname meer doet.

¹⁴ Brief van minister Vervotte aan de Kinderrechtencommissaris van 1 augustus 2006.

Verder schetst de minister in haar antwoord ook de intenties op het vlak van bemiddeling. Er zal worden uitgeklaard wat tot de basistaken van het algemeen welzijnswerk behoort en wat niet. Nadien zal het huidige bemiddelingsaanbod onder de loep worden genomen.

Het Kinderrechtencommissariaat houdt de vinger aan de pols. We zullen zowel de intenties op het vlak van bemiddeling als de concrete situatie bij de bezoekenruimten verder opvolgen.

1.3. Nieuwe wetgeving rond verblijfsco-ouderschap en gedwongen uitvoering

1.3.1. Situering

Zowel uit ons ombudswerk als uit de praktijk van hulpverlening en juridische dienstverlening blijkt dat het correct naleven van overeengekomen of opgelegde verblijfsregelingen vaak problematisch of zelfs onmogelijk is. Dit fenomeen kent vele facetten: ouders die hun kinderen jarenlang niet zien, ouders die hun kinderen niet willen meegeven aan de ex-partner uit (al dan niet terechte) angst voor misbruik, rechters die systematisch de kinderen in hoofdzaak aan de moeders toewijzen, seponering van klachten over niet-afgifte van kinderen, ... en vooral schending van het recht van het kind zelf op contact met beide ouders.

Sinds 1995 bestaat in ons recht het systeem van juridisch co-ouderschap: beide ouders dragen na een scheiding samen de verantwoordelijkheid voor de kinderen. Dit betekent echter niet automatisch dat de kinderen evenveel tijd bij beide ouders moeten doorbrengen.

1.3.2. Advies

Naar aanleiding van een hoorzitting in de subcommissie Familierecht brachten we vorig werkjaar een advies uit over het wetsontwerp inzake gelijkmatig verdeelde huisvesting van kinderen bij een scheiding en inzake de gedwongen tenuitvoerlegging van beslissingen rond huisvesting. In dat advies kantten we ons tegen een voorkeur voor één bepaalde verblijfsregeling in de wet en tegen de mogelijkheid van dwanguitvoering op het kind zelf. We pleitten prioritair voor investering in conflictpreventie en conflicthantering opdat het zover niet hoeft te komen.¹⁵

1.3.3. Stand van zaken

Tijdens de verdere behandeling in de Kamer werd het oorspronkelijk ontwerp op het vlak van de verblijfsregeling via amendementen aangepast.¹⁶ Het akkoord van de ouders krijgt nu de voorrang. Als ouders het niet eens raken, beslist de rechter over de verblijfsregeling. Nieuw en uitermate belangrijk is ook de bepaling dat de rechter in zijn vonnis steeds grondig moet motiveren waarom hij die bepaalde verblijfsregeling het meest aangewezen acht. Verblijfsco-ouderschap wordt dus niet als algemene regel in de wet ingevoerd, maar de rechter moet de mogelijkheid ervan wel bij voorrang onderzoeken. Na goedkeuring in de Senaat¹⁷ is het ontwerp nu wet geworden.¹⁸

¹⁵ Advies 2004-2005/5 'Verblijfsco-ouderschap'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

¹⁶ Met de Gezinsbond, het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, de interdisciplinaire fora van bemiddelaars van Gent en Kortrijk, professor Ann Buisse en Claude Lelièvre, Délégué Général aux Droits de l'Enfant bezorgden we op 17 februari 2006 een gezamenlijk standpunt over verblijfsco-ouderschap en dwanguitvoering aan de leden van de Commissie voor de Justitie van de Kamer.

¹⁷ Op 8 juni 2006 werd het ontwerp in plenaire zitting door de Senaat goedgekeurd. Net zoals tijdens de behandeling in de Kamer stuurden we de senatoren op 6 juni 2006 een brief met daarin ons gezamenlijk standpunt over verblijfsco-ouderschap en de mogelijkheid van dwang op het kind. Claude Lelièvre, Délégué Général aux Droits de l'Enfant maakte op zijn beurt een gelijkaardig standpunt aan de senatoren over.

¹⁸ Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging van de huisvesting van het kind, B.S. 4 september 2006.

We pleitten prioritair voor investering in conflictpreventie en conflicthantering opdat het zover niet hoeft te komen.

Tijdens het parlementaire verloop bleven we ons ook steeds tegen de mogelijkheid van dwanguitvoering op het kind verzetten. Dwangmaatregelen verscherpen immers het conflict, en hoe scherper het conflict, hoe slechter voor het kind. We vroegen om de amendementen en voorstellen in die zin aan een debat te onderwerpen. Elke dwangmaatregel op het kind zelf moet worden uitgesloten, zelfs indien dit gebeurt onder begeleiding van een psycholoog. Het zijn immers de ouders, en niet het kind, die tot de uitvoering verplicht zijn. We vragen dat de verblijfsregeling zo wordt uitgewerkt dat ouders worden aangemoedigd ze na te leven in plaats van enkel te bestraffen als het misloopt.¹⁹

Het valt te betreuren dat dit soort dwangmodaliteit toch in de wet werd ingevoerd. Het Hof van Cassatie stelde in het verleden immers dat men kinderen niet 'manu militari' van de ene naar de andere ouder kan brengen.²⁰ Ook de deurwaarders werkten zelf een richtlijn uit om in dergelijke gevallen niet langer dwang te gebruiken.

Uit de praktijk zal moeten blijken of het aantal conflicten zal afnemen door de invoering van de nieuwe wet. In het belang van het kind blijven we hopen dat de magistratuur noch de deurwaarders de wettelijke mogelijkheid tot gedwongen afgifte van het kind zullen toepassen.

1.4. Hervorming van de echtscheiding

1.4.1. Situering

Na jaren van voorbereiding werd het wetsontwerp over de hervorming van de echtscheiding in de Kamer ingediend.²¹ Alleen de duurzame ontwrichting van het huwelijk zou nog als grond gelden voor een echtscheiding. Het foutbegrip geldt niet meer als scheidingsgrond, maar onrechtstreeks duikt de schuldnotie nog op bij het eenzijdig aantonen van de duurzame ontwrichting en bij de voorgestelde regeling over het uitsluiten of het beperken van het onderhoudsgeld.

De echtscheiding met onderlinge toestemming (EOT), die in de praktijk erg succesvol blijkt, zou verdwijnen. In de hervorming wordt voorgesteld om met gedeeltelijke akkoorden (bijvoorbeeld wel een akkoord over het huis, maar nog niet over het onderhoudsgeld) te kunnen werken. Dit wijkt af van het basisprincipe in de huidige EOT waar een akkoord over alles vereist is vooraleer de echtscheiding kan worden uitgesproken.

Het wetsontwerp stelt dat het onderhoudsgeld in de tijd kan worden beperkt, en bij de bepaling ervan wordt rekening gehouden met keuzes inzake arbeid en gezin die de echtgenoten tijdens het huwelijk maakten. Het ontwerp bepaalt ook dat de rechter of een van de partijen tijdens de procedure een bemiddelingstraject kan voorstellen.

1.4.2. Advies

Voor de bespreking in de subcommissie Familierecht van de hervorming stelden we een advies op met onze visie over het belang van een scheidingswetgeving met oog voor de rechten van minderjarigen.²²

¹⁹ Advies 2005-2006/7 'Kinderen en scheiding. Een scheidingswetgeving met oog voor de rechten van minderjarigen'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen'). Dit advies werd opgesteld naar aanleiding van de hoorzitting van 8 februari 2006.

²⁰ Cass. 11 maart 1994, *Arr. Cass.*, 1994, 253 en *R.W.*, 1994-1995, p. 671.

²¹ Wetsontwerp betreffende de hervorming van de echtscheiding, *Parl. St. Kamer* 2005-2006, nr. 2341/1. Tijdens het voorjaar 2006 lag dit ontwerp samen met de talrijke toegevoegde wetsvoorstellen en ingediende amendementen ter bespreking in de subcommissie Familierecht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

²² Advies 2005-2006/7 'Kinderen en scheiding. Een scheidingswetgeving met oog voor de rechten van minderjarigen'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen'). Dit advies werd opgesteld naar aanleiding van de hoorzitting van 8 februari 2006.

Conflicten vermijden of beheersen is een eerste zorg. Dit kan door een verplichte kennismaking met bemiddeling in te voeren bij elk voornemen tot scheiden waar minderjarigen bij betrokken zijn én door het volledig weghalen van het foutprincipe in de wetgeving. We pleiten ervoor de behandeling van de scheiding te zien als één geheel van verschillende deelaspecten (verblijfsregeling voor de kinderen, verdeling van spaargeld en goederen, regeling van onderhoudsgeld, ...). Op deze manier wordt sluimerend conflictmateriaal – de nog-niet geregelde kwesties - uitgesloten.

We stellen ook voor om de rechtspositie van de kinderen te versterken:

- door te bepalen welke plaats het kind inneemt bij de bemiddeling;
- door het spreekrecht van kinderen te verbeteren;
- door kinderen te laten bijstaan door een jeugdadvocaat;
- door minderjarigen een eigen rechtsingang te bieden indien de wettige vertegenwoordigers stilzitten.²³

Zowel binnen de bemiddeling als binnen de gerechtelijke procedure moet het recht van het kind op contact met beide ouders erkend worden en een plaats krijgen, tenzij dat indruist tegen het belang van het kind. Dit moet worden toegepast op de specifieke situatie van elk gezin, met oog voor het belang en de draagkracht van het kind en de gezinspartners. Los van elk schuldprincipe en gebaseerd op de afstamming moet het recht op levensonderhoud voor het kind worden verzekerd.

Ten slotte vragen we om een familierechtbank te installeren. Dat biedt meer kansen dat alle deelaspecten van de scheiding in één groot geheel zichtbaar blijven.

1.4.3. Stand van zaken

Het wetsontwerp is nog in behandeling in de commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Conflicten vermijden of beheersen is een eerste zorg

²³ Advies 2005-2006/11 'Spreekrecht, Zelfstandige rechtsingang, Jeugdadvocaten'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

2 Geen asiel, minder rechten?!

2.1. Opvang van niet-begeleide minderjarigen

2.1.1. Situering

De opvang van niet-begeleide minderjarigen valt onder de gedeelde bevoegdheid van de federale en de Vlaamse overheid. De verdeling gebeurt op basis van het administratief statuut (asielzoeker versus niet-asielzoeker) dat bepaalt waar welke minderjarige terecht komt. Zowel de Vlaamse als de federale overheid hebben de intentie om deze verdeling op basis van het statuut te herzien. Wij zijn eveneens van oordeel dat niet het statuut, maar de zorgbehoefte van de minderjarige centraal moet staan in de uitbouw van het opvangsysteem. In juni 2005 maakten we hierover als lid van de ICEM-Expertcommissie een advies over aan minister Vervotte.²⁴

In maart 2006 luidt het werkveld de alarmbel over een nieuwe dienstnota²⁵ waarin minister Vervotte haar beleid voor de bijzondere jeugdzorg expliciteert en daarbij sterk de categoriale aanpak naar voor schuift. De toeleiding van niet-begeleide minderjarigen in de bijzondere jeugdbijstand (zowel POS als MOF) zou voortaan uitsluitend binnen het categoriale hulpaanbod (aangevuld met een pleegzorgaanbod) moeten.²⁶ Ze stelt ook dat vervolghulpverlening binnen de bijzondere jeugdbijstand enkel in uitzonderlijke omstandigheden én op basis van een nieuwe indicatiestelling kan. Daarbij moet worden aangetoond dat hulpverlening binnen de bijzondere jeugdbijstand noodzakelijk is. Het 'niet-begeleid' minderjarig zijn hoeft volgens de nota op zich geen problematische opvoedings-situatie te zijn. Bovendien zou de bijzondere jeugdbijstand enkel bevoegd zijn voor opvang van niet-asielzoekers.

2.1.2. Advies

Wij steunen het protest van het werkveld, omdat we van oordeel zijn dat het uitgangspunt in de dienstnota niet overeenstemt met het advies van de expertencommissie inzake de opvang van niet-begeleide minderjarigen.²⁷ We willen dat er rekening wordt gehouden met de specifieke zorgen en noden van niet-begeleide minderjarigen.

De doorstroming naar de reguliere vervolghulpverlening binnen de bijzondere jeugdbijstand voor deze doelgroep beschouwt de minister als uitzonderlijk. Nochtans stelt het werkveld dat in de praktijk voor 90% van de niet-begeleide minderjarigen na de categoriale opvang een vervolghulp binnen de bijzondere jeugdbijstand het meest gepast is.

2.1.3. Stand van zaken

In het parlement stelden leden van verschillende fracties vragen om uitleg over de dienstnota.²⁸ In haar antwoord haalt de minister de toenemende zware druk op de bijzondere jeugdbijstand aan als argument voor haar beslissing. Noodgedwongen

Wij zijn van oordeel dat niet het statuut, maar de zorgbehoefte van de minderjarige centraal moet staan in de uitbouw van het opvangsysteem.

²⁴ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p.139.

²⁵ Deze dienstnota bouwt voort op de omzendbrief van voormalig minister Martens van 30 juni 1999.

²⁶ In het Globaal Plan Jeugdhulp is een uitbreiding van het categoriale aanbod voor niet-begeleide minderjarigen opgenomen. Op relatief korte termijn komen er in de bijzondere jeugdbijstand extra doelgroepspecifieke plaatsen.

²⁷ We maakten ons standpunt aan de minister over in een brief van 3 mei 2006.

²⁸ Vraag om uitleg over de opvang van niet-begeleide minderjarigen; vraag om uitleg over de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen; vraag om uitleg over de opvang van niet-begeleide minderjarigen in de bijzondere jeugdbijstand; vraag om uitleg over de niet-begeleide buitenlandse minderjarigen. Zie *Hand. VI. Parl. 2005-2006*, 6 juni 2006.

bouwt haar dienstnota verder op het nog geldende samenwerkingsakkoord met de federale overheid dat al dateert van 2003. Ze is evenwel vragende partij om een nieuw samenwerkingsakkoord af te sluiten over de opvang van niet-begeleide minderjarigen op grond van de zorgvraag in plaats van op grond van het statuut van de minderjarige. Eigenlijk heeft de federale overheid impliciet al stappen gezet naar een nieuw opvangmodel. Die beslissing werd echter nog niet in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst omgezet.²⁹

De minister beklemtoont dat niet de aanmelding door de voogden, maar wel de inschatting van het Comité voor bijzondere jeugdzorg de basis vormt voor het al dan niet inzetten van het hulpaanbod uit de bijzondere jeugdbijstand. De voorwaarden van uitzonderlijke omstandigheden én op basis van een nieuwe indicatiestelling zijn voor de minister geen bijzondere voorwaarden die enkel aan niet-begeleide minderjarigen worden opgelegd: ze gelden voor alle jongeren en concretiseren het 'bijzondere' van elk hulpverleningsproces in de bijzondere jeugdbijstand.³⁰ De minister heeft intussen de interpretatie van de omzendbrief voor het werkveld verduidelijkt.

Ook federaal minister van maatschappelijke integratie Dupont heeft de contouren voor een nieuw federaal opvangmodel bekendgemaakt.³¹ Daarin wordt afgestapt van de huidige verdeling tussen asielzoekers/niet-asielzoekers. De opvang in grootschalige centra wordt beperkt in tijd, en er komt een extra inspanning voor de opvang op lange termijn. Daarvoor wil hij kleinschalige woonvormen uitbouwen volgens de formule van de lokale opvanginitiatieven (LOI's) bij de OCMW's. Minderjarigen met specifieke zorgbehoeften zouden naar de gemeenschappen verwezen worden. Op die manier zou er voor niet-begeleide minderjarigen op federaal vlak een algemene jeugdzorg worden uitgebouwd waardoor de gemeenschappen zich kunnen toeleunen op bijzondere hulpvragen en situaties. Wij hopen dat dit federale plan nu ook de weg vrijmaakt voor een nieuw samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen.

In die gesloten centra zitten ook gezinnen met minderjarige kinderen opgesloten.

2.2. Opsluiting binnen het uitwijzingsbeleid

2.2.1. Situering

Een vreemdeling die het bevel krijgt om het land te verlaten, kan worden gearresteerd en worden opgesloten in afwachting van zijn effectieve verwijdering van het grondgebied. In die gesloten centra zitten ook gezinnen met minderjarige kinderen opgesloten.³² Ook niet-begeleide minderjarigen die op de luchthaven aankomen, worden gedurende een tijd in het gesloten transitcentrum 127 ondergebracht.

Deze opsluiting gebeurt niet op strafrechtelijke basis, maar is administratief van aard. Omwille van de administratieve situatie van hun ouders (het bevel om het grondgebied te verlaten) worden ook de kinderen van hun vrijheid beroofd.

Het koninklijk besluit van 2002³³ regelt de werking van deze centra waar vreemde-

²⁹ Reeds in 2004 gaf de federale ministerraad zijn fiat voor een opvangmodel in twee fasen, zonder onderscheid op basis van het statuut. Deze beslissing werd echter zonder overleg met de gemeenschappen genomen en zonder afspraken over de organisatie en de financiering ervan.

³⁰ Schriftelijk antwoord van 17 juni 2006 op onze brief van minister Vervotte.

³¹ Het plan van minister Dupont, minister van maatschappelijke integratie belast met de opvang van asielzoekers, werd goedgekeurd op de vergadering van de federale ministerraad van 19 mei 2006.

³² Het gaat onder meer om het transitcentrum 127 (opsluiting in afwachting van een antwoord op de asielaanvraag), het repatriëringcentrum 127bis en het INAD-centrum (vasthouding van vreemdelingen die geen toegang tot het grondgebied krijgen). In de gesloten centra in Vottem en Merksplas werden in het voorjaar van 2006 nieuwe afdelingen voor gezinnen geopend. In Vottem is deze nieuwe afdeling intussen alweer gesloten.

³³ Koninklijk besluit houdende de vaststelling van het regime en de werkingsmaatregelen, toepasbaar op de plaatsen gelegen op het Belgisch grondgebied, beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken, waar een vreemdeling wordt opgesloten, ter beschikking gesteld van de regering of vastgehouden, overeenkomstig de bepalingen vermeld in artikel 74, artikel 8, paragraaf 1, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf en de verwijdering van vreemdelingen, B.S. 12 september 2002.

lingen worden opgesloten. Dit besluit kent de kinderrechtencommissaris het recht op bezoek toe in de gesloten centra.³⁴ Om de problematiek duidelijk in kaart te kunnen brengen, bezochten we drie gesloten centra.³⁵

In februari 2006 klaagde een groep wetenschappers en ngo's de stijging van het aantal opgesloten kinderen aan. Ze wezen daarbij op de negatieve gevolgen van deze opsluiting voor het psychisch welzijn van de kinderen. Na een eerste breuk in hun ontwikkeling door de vlucht uit het eigen land veroorzaakt de bruuske opsluiting in een gesloten instelling een nieuwe breuk en stress. De kans is reëel dat het opnieuw een trauma nalaat.

Zonder enig misdrijf gepleegd te hebben, zitten de kinderen in een ware detentie-structuur.

Bovendien zijn de leefomstandigheden en de infrastructuur in de gesloten centra niet aangepast aan kinderen. Zonder enig misdrijf gepleegd te hebben, zitten de kinderen in een ware detentiestructuur. Zo kunnen kinderen in Merksplas maar twee uur per dag buiten op een 'speelpleintje' achter metershoge prikkeldraad, de ruimte waar de kinderen hun tijd doorbrengen is lawaaierig, speelgoed laat te wensen over, privacy is zo goed als onbestaand, evenals communicatie met de buitenwereld, ...

De beweging voor kinderen zonder papieren riep op 22 april 2006 aan het gesloten centrum in Merksplas een protestmanifestatie samen, waar het Kinderrechtencommissariaat aan deelnam.³⁶ Ook op politiek vlak groeit de kritiek op de praktijk van opsluitingen en worden diverse initiatieven genomen.³⁷

Op 20 juni 2006, Wereldvluchtelingendag, werd een petitie met 17.000 handtekeningen aan federaal minister Dewael overhandigd. Een breed front van organisaties, kinderpsychiaters, -psychologen en mensen die zich bekommeren om kinderen klagen de opsluiting aan en vragen dat er een onafhankelijk onderzoek komt naar mogelijke alternatieven.

2.2.2. Advies

Deze praktijk van opsluiting van minderjarigen in afwachting van hun toegang of verwijdering van het grondgebied staat sterk onder druk. Samen met andere instanties vragen we dat wordt gezocht naar alternatieven voor de opsluiting, want die is in strijd met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De praktijk wijst uit dat deze vorm van opsluiting niet als een uiterste maatregel noch voor een zo kort mogelijke duur geldt: gezinnen verblijven soms meerdere weken in het gesloten centrum. Daarnaast kunnen de opgesloten minderjarigen niet genieten van enige vorm van onderwijs en komen ook hun recht op ontspanning, spel en (geestelijke) gezondheid ernstig in het gedrang. In december 2005 veroordeelde het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen deze vorm van opsluiting van kinderen: detentie van kinderen moet te allen prijze worden vermeden, en België moet dringend alternatieven uitwerken.³⁸

³⁴ Zie artikel 44 van het koninklijk besluit van 2 augustus 2002. Dit artikel kent onder andere ook toegang toe aan het Comité tegen foltering van de Verenigde Naties, het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en de Délégué Général aux Droits de l'Enfant. Op basis van zijn bezoek stelde Claude Lelièvre, de kinderrechtencommissaris van de Franse Gemeenschap, een rapport op waarin hij pleit voor een verbod voor dergelijke opsluiting en waarin hij eveneens concrete aanbevelingen voor de verbetering van de leefsituatie doet.

³⁵ Op 19 juni 2006 bezochten we het centrum 127 bis, op 3 juli 2006 het centrum 127 en op 4 juli 2006 het centrum voor illegalen in Merksplas.

³⁶ Voor meer informatie, zie www.kinderenzonderpapieren.be en www.kms.be/kerkasielanders.htm.

³⁷ Voorstel van resolutie betreffende de vasthouding van kinderen en hun familie, *Parl. St.* Kamer 2005-2006, nr. 2222/1; Voorstel van resolutie betreffende het verbod op het opsluiten van minderjarige vreemdelingen in gesloten centra, *Parl. St.* Kamer 2005-2006, nr. 2269/1; Wetsvoorstel tot instelling van een verbod op het vasthouden van minderjarigen in gesloten centra, *Parl. St.* Kamer 2005-2006, nr. 2425/1; Mondelinge vraag over het opsluiten van kinderen in gesloten centra, *Hand.* Senaat 27 april 2006. Ook in de Kamer werden diverse vragen gesteld over de opsluiting van kinderen in gesloten centra. Zie www.dekamer.be.

³⁸ UNHCR vraagt dat alternatieven voor detentie worden gezocht. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan onderbrenging in een niet-gesloten locatie met een frequente meldingsplicht of elektronische 'tagging'. Persbriefing UNHCR december 2005.

2.2.3. Stand van zaken

Recent besliste de federale ministerraad om in elk geval de niet-begeleide minderjarigen zonder papieren die via de luchthaven het land binnenkomen, niet langer in gesloten centra aan de grens op te vangen.³⁹

De minister van Binnenlandse Zaken neemt de voorstellen over de verbetering van de kwaliteit van de opvang voor kinderen inzake onder andere onderwijs en infrastructuur ter harte. Tijdens de bespreking van de asielhervorming in de Kamer toonde hij zich tevens voorstander van een onderzoek door een universiteit of een studiecentrum naar alternatieven voor de opsluiting van minderjarigen met hun gezin.

We hebben onze bezoeken aan de verschillende gesloten opvangcentra afgerond, maar blijven wel opvolgen of de aangekondigde vernieuwingen effectief worden uitgevoerd.

2.3. Onderwijs voor kinderen zonder papieren

2.3.1. Situering

Ook kinderen zonder wettig verblijfstatuut hebben het recht om naar school te gaan. Indien hun ouders het land worden uitgewezen, verdwijnen die kinderen echter al even snel en onverwacht uit de schoolbanken.⁴⁰ Naar aanleiding van de talrijke ombudsklachten over de uitwijzing van gezinnen met schoolgaande kinderen maakten we in december 2005 een standpunt over aan minister van Binnenlandse Zaken Dewael.⁴¹

2.3.2. Advies

Kinderen zonder wettig verblijf lopen jarenlang school in ons land, vaak vanaf zeer jonge leeftijd. Bij een uitwijzing komen hun onderwijskansen ernstig in het gedrang, onder meer door de beperkte kennis van de taal van het land van herkomst. We vragen minister Dewael om de onderwijskansen van minderjarigen als criterium bij een regularisatieaanvraag op te nemen. We dringen ook aan op een constructieve dialoog over deze complexe materie.⁴²

2.3.3. Stand van zaken

Minister van Binnenlandse Zaken Dewael antwoordde in een brief dat het recht op onderwijs niet mag leiden tot het toekennen van een verblijfsrecht aan illegale families. Dit zou niet enkel een onrechtvaardige beloning zijn voor illegaal verblijf, maar zou bovendien tot een discriminatie leiden ten opzichte van illegale vreemdelingen zonder schoolgaande kinderen.⁴³

Ook kinderen zonder wettig verblijfstatuut hebben het recht om naar school te gaan.

³⁹ Niet-begeleide minderjarigen die zich aan de grens aanmelden zonder over de vereiste documenten te beschikken om het grondgebied te betreden, werden in een gesloten centrum geplaatst tot de Dienst Vreemdelingenzaken een beslissing over hun uitzetting of hun toelating nam. Dat kon meerdere weken duren. Op de ministerraad van 7 juni 2006 werd beslist om via een amendement op het wetsontwerp over de opvang van asielzoekers niet-begeleide minderjarigen die zonder papieren aan de grens toekomen, voortaan op te vangen in een onthaal- en observatiecentrum (in Steenokkerzeel of in Neder-Over-Heembeek) in plaats van in het gesloten centrum aan de grens. Zie www.perscenter.org.

⁴⁰ VAN NESTE, G. en BRUGGEN, W., "Uitwijzing laat scholen niet onberoerd. Scholen bekommeren zich om het lot van kinderen zonder wettig verblijf", *Divers* 2005, p.14-19 (met standpunt van het Kinderrechtencommissariaat).

⁴¹ Brief van 5 december 2005 aan minister Dewael betreffende de regularisatie van schoolgaande minderjarigen zonder wettig verblijfstatuut.

⁴² In een brief van 24 juni 2005 hadden ook de vier onderwijskoepels bij de bevoegde minister aangedrongen om de schoolsituatie en de plaats van het kind in een aangevatte schoolloopbaan op te nemen als criterium in de procedure inzake de verblijfsvergunning en in de afwikkeling van de uitwijzing.

⁴³ Antwoord van minister Dewael van 13 januari 2006.

3 Opvoeden zonder geweld

3.1 Situering

Reeds lang bepleit het Kinderrechtencommissariaat een wettelijk verbod op fysieke straffen en het gebruik van elke vorm van geweld in opvoedingsrelaties (thuis, op school, in het jeugdwerk, ...).⁴⁴ Niet enkel haalt de zogenaamd 'pedagogische tik' nooit enig opvoedkundig resultaat op termijn, het is ook een pertinente schending van het recht van de minderjarige op integriteit. Nochtans blijft een grote meerderheid van de bevolking ook in ons land ervan overtuigd dat fysieke straffen moeten kunnen.⁴⁵

3.2. Advies

Als herhaling van eerder gehouden pleidooien en ter herinnering aan diverse internationaal-rechtelijke oproepen, formuleerden we een kort standpunt over fysieke straffen aan de wetgever. Daarbij baseerden we ons onder andere op de richtlijnen van het Comité voor de Rechten van het Kind⁴⁶ en op de veroordeling van België door het Sociaal Charter Comité van de Raad van Europa.⁴⁷ Ook de nieuwe mensenrechtencommissaris bracht al snel na zijn aanstelling een standpunt uit tegen lijfstraffen. Dit standpunt is gebaseerd op het argument dat lijfstraffen indruisen tegen het fundamentele recht op integriteit.⁴⁸ Ook in de slotdocumenten van de VN-studie over geweld op minderjarigen werden alle lidstaten aangemaand om wettelijke bepalingen hieromtrent op te maken.⁴⁹

We blijven voorstander van een toevoeging van dergelijke verbodsbepaling in het Burgerlijk Wetboek. Het is immers niet de bedoeling een heksenjacht op ouders te openen, wel om de heersende mentaliteit van tolerantie op zogenaamd klein geweld te helpen keren. Een wettelijk verbod kan bovendien als een duidelijke inhoudelijke richtlijn gelden in het geplande beleid inzake opvoedingsondersteuning. Het zou in de geesten moeten rijpen dat minderjarigen dezelfde bescherming verdienen als volwassenen tegen geweld, in welke vorm ook.

3.3. Stand van zaken

Steeds meer landen hebben de voorbije decennia een wettelijk verbod op fysieke straffen ingevoerd.⁵⁰ Ook in België werden hierover reeds wetsinitiatieven genomen.⁵¹ Dit onderwerp is blijkbaar nog steeds geen prioriteit, en de discussie hierover werd nog niet aangevat.

Het zou in de geesten moeten rijpen dat minderjarigen dezelfde bescherming verdienen als volwassenen tegen geweld, in welke vorm ook.

⁴⁴ Zie ook KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat 2005, p. 142. Ook het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind veroordeelt geweld op kinderen (artikel 19).

⁴⁵ Het Kinderrechtencommissariaat steunde de enquête die werd uitgevoerd in het kader van een procedure van de OMCT tegen België door het Sociaal Charter Comité van de Raad van Europa. Deze enquête kan worden ingezien op het Kinderrechtencommissariaat.

⁴⁶ Zie aanbevelingen van het Comité, de 'Concluding Observations', 2002, par. 24 op www.ohchr.org/english/bodies/crc/index.htm (doorklikken op sessions).

⁴⁷ Uitspraak in de klacht van de OMCT versus België, klacht nr. 21/2003.

⁴⁸ Commissioner for Human Rights, Issue paper 2006/1: Children and corporal punishment: 'The right not to be hit, also a children's right'. Zie www.coe.int/t/commissioner/WCD.

⁴⁹ Voor alle informatie, zie www.violencestudy.org/europe-ca.

⁵⁰ Bijvoorbeeld: Zweden, Noorwegen, Oostenrijk, Cyprus, ... Voor een stand van zaken, zie www.endcorporalpunishment.org.

⁵¹ Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 371bis in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St. Senaat B.Z.* 1999, nr. 2-98; Wetsvoorstel betreffende het verbod op geweld tussen kinderen en ouders (nog niet gepubliceerd).

4 Anoniem donorschap

4.1. Situering

Door de vooruitgang van de wetenschappelijke inzichten en de bijbehorende successen, worden steeds meer kinderen geboren door middel van medisch begeleide voortplanting. Het Kinderrechtencommissariaat werd om advies gevraagd naar aanleiding van de bespreking in de Senaat van een wetsvoorstel dat medisch begeleide voortplanting een wettelijk kader wil bieden, en spitst zich toe op de kunstmatige bevruchting waarbij een donor betrokken is.⁵²

Op ethisch vlak is iedereen van oordeel dat mensen het recht hebben om te weten van wie ze biologisch afstammen. Ook het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind stelt expliciet dat een kind het recht heeft om zijn ouders te kennen.⁵³ Nochtans huldigt de praktijk in België het principe om de anonimiteit van de donor ten aanzien van zowel het kind als de wensouders te bewaren.

Verschillende landen hebben hun wetgeving intussen aangepast: donoren moeten hun identiteit laten registreren, en donorkinderen hebben onder bepaalde voorwaarden toegang tot deze donorgegevens.

4.2. Advies⁵⁴

De basisvraag is hoe het recht van het kind om zijn ouders te kennen verzoenbaar is met de rechten en de belangen van de wensouders en de donor. Bij de afweging van gelijke rechten voor donor en kind is het recht op anonimiteit van de donor ondergeschikt aan het recht van het kind op informatie over zijn afstamming.⁵⁵ Donorschapregelgeving zou minstens identiteitsgegevens moeten verzamelen en zou de mogelijkheid moeten bieden om deze gegevens te raadplegen. Bij weigering van toegang tot deze gegevens door de andere betrokkenen zou een onafhankelijke instantie de vraag tot kennisname moeten beoordelen en de belangen moeten afwegen. We stellen dat in een systeem met recht op informatie elke koppeling van ouderlijke rechten en verantwoordelijkheden aan het donorschap wordt uitgesloten.

We zijn geen voorstander van het zogenaamde 'tweesporenbeleid' waarbij zowel anonieme als niet-anonieme donoren aanvaard worden. In dit systeem zijn het immers de ouders die beslissen over de anonimiteit van de donor. Het recht op informatie van het kind wordt daardoor volledig afhankelijk van de beslissing van de ouder.

Verder dringen we aan op fundamenteel onderzoek naar de informatiebehoeften van kinderen. Welke ondersteuning en begeleiding vragen ze? Hoe percipiëren ze het donorschap zelf? Dit onderzoek is noodzakelijk in het debat ten gronde.

Ten slotte benadrukken we ook het belang van een breder maatschappelijk debat over kinderen en opvoeding door ouders waar ze niet biologisch van afstammen.

Bij de afweging van gelijke rechten voor donor en kind is het recht op anonimiteit van de donor ondergeschikt aan het recht van het kind op informatie over zijn afstamming.

⁵² 'Medisch begeleide voortplanting' wordt gebruikt als verzamelnaam voor allerlei medische vruchtbaarheidstechnieken zoals kunstmatige bevruchting, in-vitrofertilisatie en intracytoplasmatische sperma-injectie. Zie ook de Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel over de medisch begeleide voortplanting, *Parl. St. Senaat 2004-2005, nr.1067/1*.

⁵³ Artikel 7 van Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Voor de tekst van het verdrag, zie bijlage 1 van dit jaarverslag.

⁵⁴ Advies 2005-2006/5 'Anoniem donorschap. Het recht van het kind op zijn ouders te kennen'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁵⁵ Dit is onder meer in Nederland het geval. Voor meer informatie, zie www.donorgegevens.nl.

4.3. Stand van zaken

Op 15 juni 2006 heeft de plenaire vergadering van de Senaat het wetsvoorstel betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de boven-tallige embryo's en gameten goedgekeurd. Tijdens de besprekingen van het voorstel werden wel amendementen ingediend met het voorstel om in een dubbele mogelijkheid te voorzien: donoren die te allen tijde anoniem willen blijven én donoren die hun identiteit wel kenbaar maken.

In de nieuwe regeling is echter geen sprake van een recht op informatie voor het kind: de volledige anonimiteit blijft behouden. Hiermee gaat de wetgever in tegen het advies van zowel het Kinderrechtencommissariaat als van de Raad van State.⁵⁶ De Raad van State wijst de keuze voor anonimiteit niet af, maar kant zich resoluut tegen het absoluut karakter ervan. In het belang van het kind moet het mogelijk zijn om steeds met eerbiediging van het beginsel van de anonimiteit en via een onafhankelijke instantie de opheffing van de anonimiteit te vragen. De Raad verwijst hiervoor naar het belang dat de rechtspraak hecht aan het recht van een kind om zijn persoonlijke geschiedenis te kennen, met inbegrip van zijn biologische en genetische oorsprong.

⁵⁶ Wetsvoorstel betreffende de draagmoeders, *Parl. St. Senaat* 2005-2006, nr. 417/3. Het advies van de Raad van State handelt zowel over het draagmoederschap als over de medisch begeleide voortplanting.

5 Doorgedreven beleidsaandacht voor minderjarigen en hun rechten

5.1. Situering

De minister van Jeugd heeft de decretale verplichting om per legislatuur een Jeugdbeleidsplan op te stellen dat de hele regering bindt. Sinds het aantreden van deze Vlaamse regering vallen de bevoegdheden jeugd en kinderrechten onder eenzelfde minister. De minister besliste om vanaf nu een 'Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan' uit te werken. Het Kinderrechtencommissariaat nam als waarnemer deel aan de opmaak van dat plan. We maken ook nu nog deel uit van de reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechtenbeleid die de uitvoering van het plan opvolgt. In het Jeugdbeleidsplan zitten ook delen van het Vlaams Actieplan Kinderrechten vervat.

5.2. Advies⁵⁷

We lichtten ons advies op dit Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2006-2009 toe op een gedachtewisseling in de Commissie voor Jeugd.⁵⁸ Daarin overliepen we alle hoofdstukken en gaven we aan waar we kansen zien en waar we tekorten opmerken.

Dergelijk plan opstellen is complex en moeilijk. Het Kinderrechtencommissariaat verwachtte wel een doordacht globaal plan van de voltallige Vlaamse regering in plaats van een oplistings van initiatieven van de betrokken ministers.⁵⁹

Overleg met andere overheden is voor een coherent kinderrechtenbeleid noodzakelijk, zeker in een federale staatsstructuur. Ook al is de Vlaamse regering daarvoor afhankelijk van overlegfora, toch kan ze zich sterker positioneren, zeker waar inhoudelijke thema's de bevoegdheidsafbakeningen doorkruisen. Over aan- gelegenheden waar de Vlaamse overheid bevoegdheden deelt met andere moet ze consequenter vasthouden aan de norm van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.⁶⁰ Soms deed ze dit al (bijvoorbeeld adoptie), soms veel minder (bijvoorbeeld uithandengeving).

Terwijl we doorgaans positief zijn over de omschreven acties in het plan, missen we acties over belangrijke thema's voor kinderen en jongeren en merken we dat de regering met dit plan vooral focust op de haalbare zaken. De veeleer heikele dossiers zoals jeugdhulp, gevolgen van scheiding op kinderen, jeugdbescherming, gemeentelijke administratieve sancties, de impact van milieu op de gezondheid van kinderen en jongeren, drugbeleid en vergrijzing worden terzijde gelaten. Nochtans zijn dat thema's waar een coördinerend minister Kinderrechten en Jeugd niet over kan of mag zwijgen.

Overleg met andere overheden is voor een coherent kinderrechtenbeleid noodzakelijk, zeker in een federale staatsstructuur.

⁵⁷ Advies 2005-2006/4 'Jeugdbeleidsplan II'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁵⁸ Gedachtewisseling Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van 6 februari 2006. Zie *Parl. St. VI. Parl. 2005-2006*, nr. 636/2.

⁵⁹ In sommige hoofdstukken (bijvoorbeeld Onderwijs, Welzijn, ...) wordt verwezen naar de beleidsbrieven van de betrokken ministers. De vraag rijst wat dit nog aan meerwaarde biedt. Volgens ons schuilt die vooral in de verdere explicitering van die plannen vanuit kinder- en jongerenperspectief, maar dat gebeurt nu net niet.

⁶⁰ Dit is zeker het geval aangezien de doelstellingen in dit plan ook 'het nakomen van internationale afspraken en verdragen op het vlak van jeugd- en kinderrechtenbeleid' en 'het afstemmen van wet-, decreet- en regelgeving op de internationale mensenrechteninstrumenten die betrekking hebben op de rechtspositie van kinderen' zijn.

Het plan gaat evenmin in op bestaande problemen van minderjarigen, met name problemen die door andere ministers moeten worden aangepakt en nog onvoldoende in de betreffende rotondes werden opgenomen, zoals tuchtsystemen op school, ontoegankelijkheid van bepaalde hulpvoorzieningen, ...

Voor onze beoordeling van alle inhoudelijke hoofdstukken per beleidsdomein verwijzen we naar ons advies. In dit jaarverslag willen we wel wijzen op de passages in het plan die handelen over de te hanteren kinderrechteninstrumenten. Instrumenten uitwerken garandeert op zich nog niet automatisch een inhoudelijk sterk kinderrechtenbeleid. Het plan stelt bijvoorbeeld dat 'het Vlaams kinderrechtenbeleid vorm kreeg door enerzijds de oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en anderzijds de invoering van de KER-methodiek', maar dat is te eenvoudig. Een echt kinderrechtenbeleid krijgt immers pas volledig vorm door wetten en decreten aan te passen aan de inhoud van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, door adviezen van het Kinderrechtencommissariaat op te volgen, door een juiste en sterke toepassing van de kindeffectenrapportage, veeleer dan deze stappen te beschouwen als formalistische en belastende vereisten voor beleidsmakers.

We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de Vlaamse overheid het KER-instrument tot nu toe niet echt au sérieux genomen heeft.

We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de Vlaamse overheid het KER-instrument tot nu toe niet echt au sérieux genomen heeft. Helemaal dubbelzinnig wordt het als de kracht van dit KER in vraag gesteld wordt, want dat gebrek aan kracht wordt vooral veroorzaakt door een te lakse en minimale uitvoering ervan door de overheid zelf. De oorspronkelijke doelstelling van een KER wordt volgens ons vaak onjuist begrepen.⁶¹

Het KER-decreet was nochtans revolutionair als eerste regelgeving wereldwijd van die aard. Een KER is niet louter een juridische toets van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het heeft een feitelijke effectinschatting ex ante voor ogen bij toekomstige beleidsbeslissingen. Dergelijke oefening is inderdaad niet eenvoudig. Er zijn onderzoeksfases of analyse van onderzoeksgegevens voor nodig. In extremis moet een KER zelfs aanleiding kunnen geven tot het herzien van de geplande beleidsbeslissingen.

De KER-methodiek staat nog in de kinderschoenen en heeft volgens ons tot nog toe onvoldoende aandacht en kansen gekregen. Daarom hadden we liever een versterking van dit instrument gezien, veeleer dan het nu al te hervormen. Het tweede jeugdbeleidsplan breidt de KER immers uit tot de JOKER (jongeren en kind-effectrapportage) en plaatst die onder de titel 'beleidsinformatie'. Na verloop van tijd zal de JOKER, onder de titel 'Analyse van andere effecten' in de Reguleringssimpactanalyse (RIA) terug te vinden zijn. De Vlaamse regering breidt hiermee de KER wel in de breedte, maar niet in de diepte uit.

Ook voor de jaarlijkse verslaggeving Kinderrechten van de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement zien we dezelfde beweging. Het Jaarverslag breidt behoorlijk uit in de breedte. De twee jaarverslagen kinderrechten (Vlaams en internationaal) worden samengevoegd. Onderzoek over de leefsituatie van kinderen en jongeren wordt geïntegreerd, en de vooruitgang in het jeugdbeleidsplan en in het Vlaams Actieplan Kinderrechten komt in beeld.

⁶¹ Ook uit het advies 05/26 van de Vlaamse Jeugddraad (p. 11) blijkt opnieuw welke misvatting heerst over de essentie van een KER. Daar wordt het een 'subjectieve inschatting van de gevolgen van een maatregel op de leefwereld van kinderen en jongeren' genoemd, of nog 'een beperkte oefening in empathie'. Het KER is echter bedoeld als een veel sterker, objectiever en meer onderbouwd evaluatie-instrument dan een louter subjectieve, empathische reflex. Voor de volledige tekst van het advies, zie www.vlaamsejeugdraad.be (Klik op 'Adviezen', en daarna op 'Adviezen 2005').

Elk lid van de Vlaamse regering heeft zich aan dit plan verbonden en kan aangesproken worden op een eventueel gebrekkige uitvoering ervan.

In tegenstelling tot de uitbreiding van KER naar JOKER gaat deze uitbreiding gelukkig ook in de diepte. Het Kinderrechtencommissariaat steunt de vraag om alle kinderrechtenverslagen, zowel van de overheid als van het Kinderrechtencommissariaat, in alle relevante commissies te bespreken.⁶² Het is een goede zaak dat andere organisaties bij deze bespreking worden betrokken. Het 'Jaarverslag Jeugdbeleid en Kinderrechten' zal de diverse verslagen combineren tot één geheel, wat de samenhang ten goede zal komen. De verslaggeving zal volgende elementen bevatten: de voortgang in de uitvoering van het jeugdbeleidsplan en van het Vlaams Actieplan Kinderrechten, de vooruitgang in het kinderrechtenbeleid, de aandacht voor de aanbevelingen van het toezichthoudend Comité, de verslaggeving over de naleving van de rechten van het kind in die landen en regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een decretaal goedgekeurd exclusief algemeen samenwerkingsakkoord heeft gesloten, acties inzake de Millenniumdoelstellingen en de doelstellingen van 'A world fit for children' (New York, mei 2002). Ook wordt expliciet verslag gedaan van inspanningen om de oprichting van kinderrechtencommissariaten in andere landen te stimuleren. We interpreteren dit laatste element dan ook als een internationale kinderrechtenactie van de Vlaamse Regering.

5.3. Stand van zaken

Het plan bevindt zich momenteel voor verschillende acties in de fase van de uitvoering. We roepen het Vlaams Parlement dan ook op om na te gaan of alle acties ook effectief worden gerealiseerd. Vooral op punten waar het plan vaag is, zal het parlement moeten toezien op de concrete invulling ervan: wat is de timing, welke middelen worden ingezet, welke actoren worden aangesproken, ...?

Het kan evenmin de bedoeling zijn om hierbij enkel de coördinerend minister Kinderrechten en Jeugd aan te spreken. Elk lid van de Vlaamse regering heeft zich immers aan dit plan verbonden en kan dus ook aangesproken worden op een eventueel gebrekkige uitvoering ervan. Omwille van de diverse beleidsdomeinen zien we die functie ook niet graag beperkt tot de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Dit jeugdbeleidsplan zou op regelmatige tijdstippen moeten worden gescreend op zijn graad van uitvoering door veel meer commissies.

⁶² Dit zou eventueel ook in een commissie ad hoc Kinderrechten kunnen gebeuren.

6 Jeugdbescherming hervormd?

6.1. Situering

Ook dit jaar werd het debat over adequate jeugdbescherming verder gevoerd. Na de goedkeuring van het wetsontwerp tot wijziging van de jeugdbescherming in de Kamer op 14 juli 2005⁶³ werd het overgezonden naar de Senaat om daar verder te worden behandeld. De gemeenschappen kregen de kans om opnieuw naar een akkoord te zoeken over een aantal discussiepunten die bij de bespreking in de Kamer onvoldoende waren uitgeklaard.

Op 25 november 2005 gaf de Vlaamse Regering haar fiat over een nieuw voorstel in verband met de uithandengeving. Cruciaal in dat akkoord was de oprichting van een uitgebreide kamer bij de jeugdrechtbank. Deze kamer zou bevoegd zijn voor de uithandengeving van een minderjarige die correctionaliseerbare feiten heeft gepleegd. Het volwassenenstrafrecht zou wel worden toegepast, maar in het akkoord was nog sprake van een speciale tarifiering (een aanpassing in de duur) van de strafmaat voor de minderjarige.

Uiteindelijk kwam in de Senaat een gewijzigd compromis over de uithandengeving tot stand. Na de moord op Joe Van Holsbeeck op 12 april 2006 werd de discussie snel afgerond en werd de wet uiteindelijk in sneltempo goedgekeurd.

In de nieuwe wet krijgt de jeugdrechter een meer uitgebreide en gevarieerde keuzelijst van maatregelen. Voor iedere jongere kan de meest geschikte maatregel worden opgelegd, maar die zal in concreto afhangen of daarvoor voldoende middelen voorhanden zijn op gemeenschapsniveau. De persoonlijke - en nog steeds discretionaire - bevoegdheid van de jeugdrechter wordt nogmaals versterkt in de nieuwe wet, maar de rechter moet wel grondiger motiveren waarom hij een bepaalde maatregel oplegt.

Er wordt ook een trapsysteem ingevoerd dat een hiërarchie van de mogelijke maatregelen verplicht maakt: eerst een herstelrechtelijk aanbod, dan een project dat de jongere zelf voorstelt en ten slotte een opgelegde maatregel, waarbij een ambulante maatregel de voorkeur krijgt boven opsluiting. De wet focust op herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg. Vanaf nu mogen jongeren ook voor zichzelf maatregelen voorstellen en kunnen ouders ook tot begeleiding worden gedwongen door de jeugdrechter.

Nieuw in de wet zijn ook de bepalingen over de uithandengeving: de jongeren die uit handen worden gegeven (zoals vroeger vanaf 16 jaar), gaan naar een bijzondere kamer binnen de jeugdrechtbank, die echter wel nog steeds het gewone strafrecht voor volwassenen toepast. Voor de niet-correctionaliseerbare feiten zoals moord en zware zedendelicten worden de jongeren wel uit handen gegeven aan het Hof van Assisen, maar daar kunnen ze nooit levenslang krijgen. De opgelegde straf zullen de jongeren moeten uitzitten in een nieuw op te richten federaal jeugd-detentiecentrum.

In de nieuwe wet krijgt de jeugdrechter een meer uitgebreide en gevarieerde keuzelijst van maatregelen.

⁶³ Parl. St. Kamer 2004-2005, nr. 1467/016 en 1951/001.

6.2. Advies⁶⁴

Samen met de Vlaamse Jeugdraad reageerden we op dit wetsontwerp met een principiële stelling. Ondanks de verbeteringen in het voorstel blijft het behoud van de uithandengeving voor niet-correctionaliseerbare feiten in strijd met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Onze vier cruciale punten van kritiek op deze nieuwe wet zijn:

- Minderjarigen mogen niet als volwassenen worden berecht.
- een snelle berechting is beter dan het opleggen van een maatregel (zoals gemeenschapsdienst) in een voorbereidend stadium; dit valt immers moeilijk te rijmen met het vermoeden van onschuld in een rechtsprocedure;
- de jeugdrechter behoudt een te grote beoordelingsvrijheid;⁶⁵
- de wet schiet door zijn hoge compromisgehalte tekort inzake juridische kwaliteit en rechtszekerheid.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft deze nieuwe wet als een gemiste kans zien omdat de hervorming niet verder reikt dan aanpassingen aan het bestaande beschermingskader. Er was nochtans ruimte om een globaal nieuw rechtskader voor jongeren te creëren waarin hun verantwoordelijkheid, integratiekansen en rechtspositie centraal staan en dat tot een grotere conformiteit met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zou leiden.

Minderjarigen mogen niet als volwassenen worden berecht.

6.3. Stand van zaken

Het nieuwe jeugdbeschermingsrecht is nu een feit,⁶⁶ zij het dat de inhoud ervan niet zo nieuw is als soms wordt voorgesteld. Of ook alle maatregelen effectief zo 'op maat' als gewenst kunnen worden uitgesproken, is grotendeels afhankelijk van de middelen die de gemeenschappen daarvoor zullen willen vrijmaken.

⁶⁴ Adviesbrief 2005-2006/3 'Jeugdbeschermingsrecht'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁶⁵ Zo blijft het bijvoorbeeld onduidelijk hoe en met welke opeenvolgende termijnen de jeugdrechter verschillende maatregelen kan combineren, verlengen, ...

⁶⁶ Wet van 15 mei 2006 tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, B.S. 2 juni 2006. De inwerkingtreding zal gefaseerd verlopen tussen nu en januari 2009.

7 Nieuwe spijbelaanpak

7.1. Situering

In het voorjaar 2006 presenteerde de minister van Onderwijs een actieplan Spijbelen. Het merendeel van de leerlingen spijbelt zelden of nooit. Toch is spijbelen voor een klein aantal leerlingen zo problematisch dat ze uiteindelijk zonder diploma de school verlaten en ook hun recht op onderwijs mislopen.

Om de gelijke onderwijskansen voor iedereen te vrijwaren, wil de minister dit probleem - terecht - grondig en planmatig aanpakken. Dit plan werd door diverse actoren, waaronder het Kinderrechtencommissariaat, tijdens een gedachtewisseling in de Commissie voor Onderwijs besproken.⁶⁷

7.2. Advies

Elk onderwijsbeleid, met inbegrip van een spijbelbeleid, moet het recht op en de toegang tot onderwijs centraal stellen. Voor die jongeren die problematisch spijbelgedrag vertonen, moet worden onderzocht wat de aanleiding is tot dat gedrag. De jongeren moeten een stimulans krijgen om terug te keren naar de school in plaats van een straf. Vaak moet aan de onderliggende oorzaken worden gewerkt, die niet enkel bij de leerling liggen, maar ook wel bij het schoolklimaat. Naast problemen thuis en groepsdruk geven spijbelaars zelf als reden bijvoorbeeld aan dat het aanbod saai is, dat het schoolklimaat niet aangenaam is, dat er een gebrek aan begeleiding is, ... Deze beleidslijn vinden we ook grotendeels terug in het plan van de minister. De acties die wijzen op het belang van een positief schoolklimaat zijn er echter vager in uitgewerkt dan de dwingende en bestraffende acties.

Bij de link naar de Integrale Jeugdhulp moet ook de rechtspositie van de minderjarige gerespecteerd worden zoals bepaald in het decreet Rechtspositie.⁶⁸ Er moet ook beter worden omschreven wat de bijkomende taken zijn voor de lokale overlegplatforms (LOP's). Deze LOP's werden opgericht in uitvoering van het GOK-decreet en het inschrijvingsrecht. Wij vinden het dan ook niet aangewezen om hen via dit spijbelplan zijdelings nog andere functies te geven.

Ten slotte pleiten we voor heldere criteria voor een positief en participatief schoolklimaat, voor een leerlingenstatuut, en voor voorrang voor preventie en begeleiding. Sancties mogen slechts het laatste redmiddel zijn.

7.3. Stand van zaken

Na de gedachtewisseling in de Commissie voor Onderwijs stuurde de minister van Onderwijs het actieplan Spijbelen enigszins bij. De begeleiding is nu concreter uitgewerkt. Korte en lange time-outprojecten komen tegemoet aan de nood aan ondersteuning. Heldere criteria voor een positief en participatief schoolklimaat alsook een duidelijke link tussen spijbelen en een leerlingenstatuut ontbreken nog steeds. Verder is onduidelijk of het idee behouden blijft dat deeltijds werkenden al dan niet kunnen worden bestraft via de inhouding van hun loon.

Elk onderwijsbeleid, met inbegrip van een spijbelbeleid, moet het recht op en de toegang tot onderwijs centraal stellen.

⁶⁷ Gedachtewisseling Commissie voor Onderwijs van 28 april 2006. Zie Parl. St. VI. Parl. 2005-2006, nr. 823/1.

⁶⁸ Decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp. B.S. 4 oktober 2004. Voor meer informatie over de implementatie van dit decreet, zie www.rechtspositie.be.

8 Afzonderen onder voorwaarden

8.1. Situering

Hulpverleners in een residentiële setting zien zich wel eens genoodzaakt een jongere af te zonderen of op te sluiten, maar soms is de transparantie - waarom, waar, wanneer, hoe lang, ... - van die maatregel zoek. Sommige gangbare procedures bij afzondering zijn strijdig met de rechten van minderjarigen zelf. Dit bleek uit een bevraging van het Kinderrechtencommissariaat in 2004 bij een 130-tal instellingen in de Bijzondere Jeugdzorg, het Vlaams Fonds voor de Integratie van Personen met een Handicap (Vlaams Fonds), Kind en Gezin en de Kinder- en Jongerenpsychiatrie.⁶⁹

8.2. Advies

Vanuit deze bevindingen en naar aanleiding van het in juli 2006 in werking tredende 'decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp'⁷⁰ formuleerden we een aantal overwegingen om de rechten van minderjarigen in de jeugdhulp beter te garanderen.

We ontwikkelden een 'Checklist kinderen in afzondering', die vooraf werd besproken met een aantal experts uit het werkveld.⁷¹ De checklist werd aangepast en verder uitgewerkt. Dit instrument poogt proactief in te spelen op mogelijke afzonderingsproblemen in de hulpverlening.

Iedereen is het erover eens dat moet worden bepaald aan welke criteria een afzonderingskamer moet voldoen, wat ermee wordt bedoeld, en dat de limieten geëxpliciteerd moeten worden, zij het liefst zonder overbodige bijkomende regelgeving. Wel is het erg nuttig om op regelmatige basis te sensibiliseren. Dit houdt het thema bespreekbaar en bevordert de eenvormigheid binnen de verschillende voorzieningen.

8.3. Stand van zaken

De uitgewerkte checklist is vooral een zelfreflectie-instrument dat een basis kan zijn voor overleg en reflectie binnen de voorzieningen, in samenspraak met minderjarigen. Ze werd alleszins positief onthaald door de sector.

We hopen dat de checklist inspireert en een aantal vanzelfsprekendheden inzake afzonderen in vraag stelt. Ze kan ook aanleiding zijn voor het opstellen van duidelijke, rechtszekere en hanteerbare procedures voor een afzonderingsbeleid binnen de eigen voorziening.

Het dossier werd in het werkveld verspreid via de provinciaal georganiseerde vormingsdagen rond het decreet Rechtspositie.⁷²

We hopen dat de checklist inspireert en een aantal vanzelfsprekendheden inzake afzonderen in vraag stelt.

⁶⁹ Voor meer informatie zie KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Jaarverslag 2003-2004, Brussel, Kinderrechtencommissariaat 2004, p. 162-165. KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Checklist kinderen in afzondering, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, 38 p. Zie ook www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen').

⁷⁰ Decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, B.S. 4 oktober 2004. Voor meer informatie over de implementatie van dit decreet, zie www.rechtspositie.be.

⁷¹ Gesprekstafel op 7 februari 2006 met dhr. Bart Thomas (hoofdverpleegkundige UZ Gent) en Dhr. Paul Arteel (directeur Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid) voor (kinderen jeugd)psychiatrie; Mevr. Benedikte Van den Bruel (stafmedewerker pedagogische preventie Kind & Gezin) voor de CKG's; Dhr. Karel De Vos (directeur Jongeren centrum Cidar), Dhr. Jan Bosmans (sectorcoördinator Vlaams Welzijnsverbond) en Mevr. Min Berghmans (juridisch medewerker Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg Vzw) voor de bijzondere jeugdbijstand; Dhr. Karel Henderickx (afdelingshoofd) en Dhr. Chris Smolders (stafmedewerker) voor de Gemeenschapsinstellingen.

⁷² Het Team Beleidsondersteuning Integrale Jeugdhulp (BOT) richtte de vormingsdagen in, waar een 800-tal hulpverleners op aanwezig waren. De aanwezigen ontvingen het dossier samen met de werkmap 'Aan de slag met het decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp'. Nadien verspreidde het BOT nogmaals 1.500 dossiers en werkmappen naar de voorzieningen. Voor meer informatie, zie www.rechtspositie.be en www.jeugdhulp.be.

9 Pesten: opnieuw op de agenda

9.1. Situering

Uit ons eigen ombudswerk en diverse studies blijkt dat pesten een aanzienlijk probleem is in Vlaamse scholen. Het gaat dan over de meest uiteenlopende vormen van ongepast en grensoverschrijdend gedrag: verbale pesterijen, fysiek geweld, beledigingen, cyberpesten,⁷³ pesten van leerlingen alsook van leerkrachten, ... Reeds eerder gaven we een advies over dit thema.⁷⁴ We werden opnieuw om advies gevraagd voor een hoorzitting⁷⁵ naar aanleiding van een verzoekschrift van het Anti-pestteam, waarin verschillende concrete maatregelen gevraagd werden.

9.2. Advies⁷⁶

Het spreekt vanzelf dat ook hier (structurele) preventie de eerste stap moet zijn in de aanpak van het pestprobleem. Vanuit haar zorgplicht heeft de school de opdracht een schoolklimaat te stimuleren waarin elke leerling zich zo goed mogelijk kan ontplooiën. De school is mee verantwoordelijk voor de emotionele en fysieke veiligheid van haar leerlingen. Niet enkel op klasniveau, maar op het niveau van de hele school moet een expliciet standpunt tegen pestgedrag worden ingenomen. Het goede voorbeeld moet steeds worden gegeven en er moet zo kort mogelijk op de bal worden gespeeld.

In het advies wijzen we op het nut van meer preventieve en groepsgerichte acties zoals de 'no blame'-methode. Het louter isoleren en bestraffen van de 'daders' haalt immers niet zoveel uit: de gepeste leerling betaalt vaak nog een zwaardere rekening voor het 'klikken', en de belangrijke rol van de groep zwijgende omstanders wordt hierin volledig ongemoeid gelaten.

Er is nood aan een globale aanpak van de schoolcontext waarin ook een uitgewerkt leerlingenstatuut, campagnes en voorlichting, vorming en inspectie een belangrijk onderdeel zijn.

Op de specifieke vragen uit het verzoekschrift voor een afzonderlijke ombudsdienst en een parlementaire onderzoekscommissie adviseerden we negatief. We steunen wel de dwingende vraag om dit probleem ernstig te nemen en de gevolgen van pesten zeker niet te onderschatten.

9.3. Stand van zaken

Op de hoorzitting werden zeer pijnlijke getuigenissen gebracht, maar vervolgens werd het weer gevaarlijk stil rond dit thema.

Vanuit haar zorgplicht heeft de school de opdracht een schoolklimaat te stimuleren waarin elke leerling zich zo goed mogelijk kan ontplooiën.

⁷³ Het Kinderrechtencommissariaat maakte deel uit van het begeleidingscomité van het onderzoek cyberpesten van het viWTA. VANDEBOSCH, H., VAN CLEEMPUT, K., MORTELMANS, D., WALRAVE, M., Cyberpesten bij jongeren in Vlaanderen, Brussel, viWTA, 2006, 210 p. Zie ook www.viwta.be.

⁷⁴ Advies 2003-2004/05 'Pesten in het onderwijs'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁷⁵ Hoorzitting op 25 april 2006.

⁷⁶ Advies 2005-2006/10 'Pesten binnen onderwijs'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

10 Lawaaihinder of kinderspel?

Kinderen moeten deel blijven uitmaken van de gemeenschap, van de dorps- en stadskernen.

10.1. Situering

Op 10 januari 2006 velt de rechtbank van eerste aanleg in Kortrijk een vonnis over het speelplein in Lauwe (een deelgemeente van de stad Menen). Na een klacht van de burens over geluidshinder beslist de rechter om de jeugdwerking op het speelplein stil te leggen.⁷⁷ Het Kinderrechtencommissariaat werd om advies gevraagd door het gemeentebestuur en de jeugddienst van Menen. Deze zaak kwam uitvoerig in de media, en ook het Vlaams Parlement en de minister van Jeugd besteedden er aandacht aan.

Gewone activiteiten van kinderen en jongeren lokken de jongste tijd jammer genoeg steeds vaker negatieve reacties uit. Burens klagen over het lawaai van jeugd- en kindervoorzieningen. Rondhangen, fuiven en zelfs gewoon spelen wordt soms als overlast bestempeld. Deze stijgende intolerantie baart ons zorgen, want kinderen en jongeren krijgen hiermee de boodschap dat ze niet welkom zijn. Nochtans horen kinderen niet thuis op geïsoleerde 'kindeilandjes': ze hebben het recht om in de samenleving en in hun eigen buurt een rol van betekenis te spelen en hun medeverantwoordelijkheid op te nemen.

10.2. Advies⁷⁸

Dit advies werd opgemaakt naar aanleiding van een vraag om uitleg in de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke ordening en Onroerend erfgoed van het Vlaams Parlement.⁷⁹

Kinderen en jongeren laten van zich horen, en dat is maar normaal ook. We kunnen niet aanvaarden dat normaal (speels) gedrag steeds vaker onder de noemer van 'overlast' gecatalogeerd wordt. We roepen de wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke overheid op om in hun besluitvorming niet toe te geven aan de eisen en verwachtingen van volwassen burgers die hierover hun ongenoegen ventileren.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt de overheid om verder te investeren in basisvoorzieningen voor kinderen en jongeren. Investeren in opvang-, fuif-, jeugdwerk-, sport- en andere vrijetijdsvoorzieningen is voor minderjarige burgers immers even evident als investeren in onderwijs. Kinderen moeten deel blijven uitmaken van de gemeenschap, van de dorps- en stadskernen.⁸⁰

Milieuregelgeving op kindergeluid toepassen is naar onze mening niet de aangegeven weg. Kinderen zijn immers niet te vergelijken met machines of geluidsinstallaties. De Vlaamse overheid zou daarom, bijvoorbeeld via een omzendbrief, aan lokale beleidsmakers moeten verduidelijken dat de VLAREM-normen niet op het geluid van kinderen en jongeren van toepassing zijn.

⁷⁷ Dit vonnis veroorzaakt een storm van protest. Op 29 januari 2006 kwam er op initiatief van het actiecomité 'Zwijg Kleine' een optocht in Lauwe voor het behoud van de speelpleinwerking.

⁷⁸ Advies 2005-2006/1 'Klachten over geluidshinder door kinderen en jongeren'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen'). We dienden dit advies in bij de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, bij de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed en bij Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

⁷⁹ Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Crevits tot de heer Kris Peeters over de verfijning van Vlaem II inzake geluidsnormen voor kinderdagverblijven. *Hand. VI* .Parl. 2005-2006, 17 november 2005, nummer 257.

⁸⁰ Over het evenwicht tussen het recht op spel en het recht op rust, zie KRAX, nummer 1, jaargang 6, maart-april-mei 2006, *De Lauwe Gekte*, p.29-32.

Bij onenigheid over of er al dan niet overlast is, komt het in laatste instantie aan de burgerlijke rechter toe om een oordeel te vellen. Daarbij moet hij rekening houden met de concrete context en de individuele en gemeenschapsbelangen die in het spel zijn.

10.3. Stand van zaken

In zijn antwoord in de commissie stelt minister van Leefmilieu Peeters dat hij, conform ons advies, geen nieuwe regelgeving over geluid van kinderen en jongeren wil invoeren. Naar aanleiding van onze vraag naar een verduidelijking van de Vlarem-normen richtten de Vlaamse ministers Vervotte, Van Mechelen, Peeters en Anciaux een technische werkgroep op. Deze werkgroep bracht in kaart welke lacunes er in de huidige wetgeving zijn en hoe die kunnen worden verholpen.

In juli 2006 verscheen een technisch-juridisch onderzoek van de Vlaamse regering in verband met klachten tegen voorzieningen voor kinderen en jongeren. Hieruit bleek dat nieuwe of bijkomende regelgeving overbodig is en dat de geluidsnormen uit de VLAREM-regelgeving niet van toepassing zijn op het geluid van spelende kinderen.⁸¹

In het concrete dossier van de speelpleinwerking in Lauwe velde het Hof van Beroep te Gent een arrest op 30 juni 2006. Daarin werd het bevel tot sluiting van de speelpleinwerking van de rechter in eerste aanleg opgeschort. Een 'objectieve' derde zal toezicht en advies leveren over de mogelijke geluidshinder. Op basis daarvan zal een definitieve beslissing worden genomen. In de zomer van 2006 konden de kinderen in Lauwe dus alsnog terecht bij de speelpleinwerking.

In het Vlaams Parlement is ook een voorstel van decreet ingediend dat de buitenspeelruimtes voor kinderen en ontmoetingsruimtes voor jongeren wil vrijwaren.⁸²

De geluidsnormen uit de Vlarem-regelgeving zijn niet van toepassing op het geluid van spelende kinderen.

⁸¹ Het onderzoek kan worden gedownload via www.wvc.vlaanderen.be/jeugdbeleid/beleid/in_de_kijker/.

⁸² Voorstel van decreet van de heren Rudi Daems en Jos Stassen houdende bevordering van de aanleg en het behoud van buitenspeelruimte voor kinderen en ontmoetingsruimte voor jongeren. *Parl. St. Vl. Parl. 2005-2006*, nr. 750/1.

11 Kinderopvang en kwaliteitseisen

11.1. Situering

Het systeem van de dienstencheques wordt sinds enkele jaren met succes toegepast op allerlei vormen van arbeid (schoonmaak, strijk, tuinonderhoud, ...). Recent gaan ook stemmen op om de dienstencheques te gebruiken in de kinderopvang. In die discussie staan evenwel steeds de financieel-economische motieven centraal. De overheid lijkt in eerste instantie te willen zorgen voor meer werkgelegenheid voor laaggeschoolde en langdurig werkloze burgers (vrouwen met name) dan voor pedagogisch kwaliteitsvolle kinderopvang.

11.2. Advies⁸³

In onze adviesbrief vragen we expliciet aandacht voor de gebruikers van de kinderopvang, namelijk de kinderen zelf. We stellen de sociale en de pedagogische functie van kinderopvang centraal veeleer dan de economische functie. De meerwaarde van kinderopvang op pedagogisch vlak is immers het groepsgebeuren met bijbehorende diversiteit. Op sociaal vlak is kinderopvang bovendien vaak een open forum en een ontmoetingsplaats voor ouders.

We vragen dat de overheid investeert in het verhogen van de kwaliteit en de toegankelijkheid van de kinderopvang veeleer dan dat ze nieuwe systemen zoals dienstencheques installeert.

11.3. Stand van zaken

We bezorgden onze adviesbrief aan minister-president Leterme, minister Vervotte, minister Anciaux en minister Van Brempt. Op 23 februari 2006 vond in de Commissie voor Welzijn een hoorzitting plaats over het nieuwe aangekondigde beleid inzake kinderopvang.⁸⁴ Het Centrum voor Kinderopvang is hier de blikvanger. Zo'n centrum zou dan eigenlijk een geïntegreerde regionale of lokale samenwerking tussen een groep van opvangvoorzieningen worden.

Ook Kind en Gezin stelt dat kinderopvang van hoge kwaliteit en betaalbaar moet zijn, en louter door professionelen mag worden aangeboden. Als deze kwaliteitscriteria vooropgesteld worden, lijkt het invoeren van dienstencheques voor kinderopvang niet opportuun.

We stellen de sociale en de pedagogische functie van kinderopvang centraal veeleer dan de economische functie.

⁸³ Adviesbrief 2005-2006/2 'Dienstencheques bieden geen garantie voor kwaliteitsvolle opvang'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁸⁴ Hoorzitting over het vernieuwd conceptueel kader voor de stroomlijning van de organisatie van de Vlaamse kinderopvang, *Parl. St. VI. Parl. 2005-2006*, nr. 755/1. Zie ook BERQUIN, D., "Een organisatieconcept voor kinderopvang", *Alert* 2006, nr. 2, p. 57-67.

12 Zorgouderschap

12.1. Situering

Steeds meer kinderen groeien op in een feitelijk gezin met een volwassen persoon die niet hun juridische vader of moeder is, bijvoorbeeld omdat er na een scheiding of overlijden een nieuw samengesteld gezin gevormd is, omdat kinderen opgroeien bij familieleden, in een pleeggezin wonen, ... Een andere volwassen persoon dan de eigen ouder neemt gedurende een geruime tijd zorg en verantwoordelijkheid op. Vaak bouwen de kinderen met die persoon ook een betekenisvolle relatie op.

De huidige wet daarentegen kent het ouderlijk gezag enkel in een totaliteit.⁸⁵ Binnen dat ouderlijk gezagsrecht maakt het 'recht van zorg of het recht om de dagelijkse opvoeding van het kind waar te nemen' deel uit van het 'recht van bewaring'. Het ouderlijk gezag in z'n geheel komt toe aan de volwassene met wie het kind een wettelijk bepaalde afstammingsrelatie heeft.⁸⁶ Vanuit juridisch oogpunt heeft een kind momenteel maximaal twee ouders, één vader en één moeder.

Voor de rol die een andere persoon dan de ouder in de zorg en de dagelijkse opvoedingsverantwoordelijkheid voor een kind opneemt, bestaat er geen juridisch kader. De wet voorziet wel in de mogelijkheid dat een grootouder en iedere andere persoon die een bijzonder affectieve band met het kind kan aantonen, het recht heeft om persoonlijk contact met het kind te onderhouden.⁸⁷ Deze bepaling laat de verhouding tijdens het samenleven van het kind met de stief-, zorg- of mee-ouder echter ongemoeid. In de praktijk leidt deze lacune soms tot moeilijkheden.

Op 8 maart 2006 vond in de subcommissie Familierecht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers een hoorzitting plaats over diverse wetsvoorstellen waarin het opnemen van ouderlijk gezag door een ander persoon dan de ouder centraal staat.⁸⁸ De Raad van State bracht een advies uit over deze wetsvoorstellen.⁸⁹ In de Staten-Generaal van het Gezin vonden de meeste leden dat indien slechts één ouder het ouderlijk gezag uitoefent, een andere volwassene die met het kind duurzaam samenleeft meer ouderschapsrechten moet toegewezen krijgen. Tegelijk werd echter ook gewaarschuwd voor mogelijk negatieve gevolgen van een nieuw statuut: een kind mag niet met te veel ouders opgepadeld worden, ouderschap mag niet worden gefragmenteerd of versnipperd.⁹⁰ Ook het Arbitragehof heeft de wetgever aangemaand om te preciseren 'in welke vorm, onder welke voorwaarden en volgens welke procedure het ouderlijk gezag in het belang van het kind zou kunnen worden uitgebreid tot andere personen die geen afstammingsband met het kind hebben.'⁹¹

Een kind mag niet met te veel ouders opgepadeld worden.

⁸⁵ Inhoudelijk bevat het ouderlijk gezagsrecht verschillende bevoegdheden. Zo wordt een onderscheid gemaakt tussen bijvoorbeeld het recht op persoonlijk contact, het recht van bewaring, het recht om te beslissen over fundamentele kwesties (zoals onder andere de filosofische en religieuze opvoeding, taal- en schoolkeuze, medische ingrepen), het recht om de goederen te beheren en het recht om de minderjarige in rechte te vertegenwoordigen, het recht van toezicht, vruchtgenot van de goederen van de minderjarige en de verschillende bevoegdheden in verband met de staat van de persoon van de minderjarige (onder andere instemming met huwelijk, adoptie).

⁸⁶ Bij adoptie komt een nieuwe of aanvullende afstammingsrelatie tot stand, bij voogdij of pleegvoogdij wordt het ouderlijk gezag aan iemand anders dan de ouder(s) toegekend. In de maatschappelijke feitelijke toestand zijn dit echter uitzonderingen.

⁸⁷ Artikel 375 bis van het Burgerlijk Wetboek.

⁸⁸ Wetsvoorstel tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek, met bepalingen inzake het zorgouderschap, *Parl. St. Kamer* 2003-2004, nr. 393/1 en 2; Wetsvoorstel tot invoering van zorgouderschap in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St. Kamer* 2003-2004, nr. 815/1 tot 3; Wetsvoorstel teneinde het zorgouderschap in het Burgerlijk Wetboek op te nemen, *Parl. St. Kamer* 2004-2005, nr.1958/1 en 2.

⁸⁹ Voor het advies van de Raad van State, zie *Parl. St. Kamer* 2004-2005, nr. 393/2.

⁹⁰ STATEN-GENERAAL VAN HET GEZIN, *De Staten-generaal van het gezin ... in een notendop*, Brussel, Luc Pire Uitgeverij, 2004, p. 57-58.

⁹¹ Arbitragehof 8 oktober 2003, *NjW* 2004, p. 80. Het Arbitragehof kreeg deze vraag in een zaak waarin de rechter de knoop moest doorhakken in een conflict tussen twee voormalige lesbische partners. Het geschil ging over het verkrijgen van een recht op gemeenschappelijke uitoefening van het ouderlijk gezag van het kind dat via een donoorinseminatie bij één van de vrouwen was verwekt en dat ze beiden hadden opgevoed.

12.2. Advies⁹²

Er blijft onduidelijkheid en verwarring over de juridische evolutie, want de uitgewerkte wetsvoorstellen lopen nogal uiteen. Welke rechten en verplichtingen wil men bijvoorbeeld aan het zorgouderschap verbinden? Hoe is de verhouding tot de andere ouder geregeld? Voor welke personen staat het zorgouderschap open? Is er al dan niet inspraak voor het kind? ...

In dit advies pleiten we ook opnieuw voor een zelfstandig initiatiefrecht op persoonlijk contact.

We verzetten ons tegen een systeem waarin meerdere ouderschapsstatuten voor één kind mogelijk zijn. Enkel indien één van beide ouders het ouderlijk gezag niet langer uitoefent (na overlijden, ontzetting uit het ouderlijk gezag of bij exclusieve uitoefening ervan), mogen er onder bepaalde voorwaarden ouderschapsrechten aan een derde worden toegekend. De wetgever moet voldoende oog blijven hebben voor de juridische bescherming van ouderschapsbanden bij het uiteenvallen van gezinnen. Als een ouder in de opvoeding 'afwezig' blijft, moeten we ons echter ook afvragen in hoeverre die afwezigheid een vrijwillige keuze is.

Misschien is het zelfs niet eens nodig om een nieuwe rechtsfiguur te creëren, maar kan de lacune in de wetgeving anders worden weggewerkt, bijvoorbeeld met behulp van de bestaande juridische kaders zoals adoptie en pleegvoogdij. We dringen aan op een fundamenteel debat over deze aangelegenheid: in welke zorgvarianties wil de wetgever voorzien? Welke zorg kan de wetgever trouwens bepalen en omschrijven? Licht er een oplossing in een regeling over dagelijks opvoedend handelen? Welke mogelijkheden zijn er voor de toekenning van ruimere ouderschapsrechten? Hoe kan worden verzekerd dat in dit debat ook de beleving van de kinderen zelf voldoende aan bod komt?

In dit advies pleiten we ook opnieuw voor een zelfstandig initiatiefrecht op persoonlijk contact. Op die manier kan het kind immers een beroep doen op zijn recht op contact met stief-, zorg- of mee-ouders of met stiefbroers en -zussen met wie het een affectieve band heeft.

12.3. Stand van zaken

Na deze hoorzitting nam de subcommissie Familierecht geen verdere initiatieven inzake zorgouderschap.⁹³

⁹² Advies 2005-2006/8 'Zorgouderschap'. Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

⁹³ Het verslag van de hoorzitting zal als parlementair stuk verschijnen, zie *Parl. St. Kamer* 2005-2006, nr. 393.

13 Rechten hebben en ze ook uitoefenen

13.1. Situering

Minderjarigen hebben nog steeds geen stem in procedures die hen persoonlijk aanbelangen. Ze hebben echter net als volwassenen ‘recht op recht’. In de Kamer van Volksvertegenwoordigers liggen al enkele jaren ontwerpen ter tafel over een versteviging van het spreekrecht, zelfstandige rechtsingang voor minderjarigen en jeugdadvocaten. Deze drie ontwerpen betekenen een doorbraak voor de huidige rechtspositie van minderjarigen in de samenleving.

Reeds geruime tijd pleiten we ervoor dat deze initiatieven wet zouden worden.⁹⁴ Ook het VN-Comité voor de Rechten van het Kind heeft België aangemaand om snel werk te maken van de realisatie van deze initiatieven.⁹⁵

Op 19 april 2006 hield de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers een hoorzitting over deze drie wetsontwerpen. Ook de kinder-rechtencommissaris werd gehoord.

Tijdens de hoorzitting benadrukten de meeste sprekers hoe belangrijk zij de goedkeuring van de drie ontwerpen achten. Zowel de regering als de volksvertegenwoordigers hebben amendementen op de oorspronkelijke ontwerpen ingediend. De regeringsamendementen sturen de oorspronkelijke inhoud van de ontwerpen echter in een totaal andere, zelfs ongewenste, richting.

13.2. Advies

Omwille van de onderlinge samenhang stelden we een advies op over de drie ontwerpen samen.

Spreekrecht

We steunen de oproepingsplicht vanaf 12 jaar, maar vragen ook voldoende aandacht voor het spreekrecht voor kinderen jonger dan 12 jaar. Een beperking van het toepassingsgebied van de oproepingsplicht tot procedures rond het ouderlijk gezag is in strijd met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Er is ook nood aan duidelijke communicatie naar kinderen en jongeren over wat het spreekrecht inhoudt en over wat de rechter met hun verhaal doet.

We dringen aan op onderzoek naar de mogelijkheden en moeilijkheden bij het toepassen van het spreekrecht, en we vragen aandacht voor zorgvuldige verslaggeving en voor het correct informeren van de minderjarige hierover.

Deze drie ontwerpen betekenen een doorbraak voor de huidige rechtspositie van minderjarigen in de samenleving.

Er is ook nood aan duidelijke communicatie naar kinderen en jongeren over wat het spreekrecht inhoudt en over wat de rechter met hun verhaal doet.

⁹⁴ In de vorige legislatuur keurde de Senaat deze drie wetsvoorstellen goed. Bij het begin van de huidige legislatuur werden ze in de Kamer van verval ontheven. Wetsontwerp tot wijziging van verschillende bepalingen over het recht van minderjarigen om door de rechter te worden gehoord, *Parl. St. Kamer 2003-2004*, nr. 634/1. Wetsontwerp betreffende het recht van minderjarigen op toegang tot de rechter, *Parl. St. Kamer 2003-2004*, nr. 643/1. Wetsontwerp tot instelling van advocaten voor minderjarigen, *Parl. St. Kamer 2003-2004*, nr. 644/1. Zie: KINDERRECHTEN-COMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2003-2004*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2004, p. 148 en KINDERRECHTEN-COMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p. 129.

⁹⁵ 'The Committee welcomes the information provided by the State party on draft laws concerning the rights of the child, including with respect to adoption, guardianship for unaccompanied minors, access to courts and guarantees of due process. The Committee recommends that the State party: (a) Rigorously review these laws and ensure that they and other laws concerning children, as well as administrative regulations, are rights-based and conform to international human rights standards, including the Convention; (b) Ensure that adequate provision is made for their effective implementation, including budgetary allocation; (c) *Ensure their speedy promulgation.*' Slotbeschuivingen van het Comité voor de Rechten van het Kind naar aanleiding van de bespreking van het tweede Belgische rapport, 7 juni 2002 (CRC/C/15/Add.178, par. 8-9). Zie voor een officieuze vertaling: *Kinderrechtengids*, Deel II, 2.1, B, 122.

Er moet voorts worden geïnvesteerd in vorming en intervisie over methodieken voor het horen van kinderen en jongeren in gerechtelijke procedures, maar we kanten ons tegen de verplichte bijstand van een advocaat.

Zelfstandige rechtsingang

Een eigen rechtsingang voor minderjarigen verstevigt hun juridische positie. De principiële procesonbekwaamheid van de minderjarige was steeds bedoeld als bescherming, en niet als sanctie. Daarom pleiten we ervoor dat de minderjarige zelf als procespartij kan optreden als zijn of haar volwassen vertegenwoordigers nalaten op te treden.

Een eigen rechtsingang voor minderjarigen verstevigt hun juridische positie.

We zijn geen voorstander van een uitbreiding van het huidige systeem van de voogd ad hoc omwille van de dubbelzinnige positie van deze voogd ten aanzien van de minderjarige. De onduidelijkheden over de positie van de voogd ten aanzien van de minderjarige zullen volgens ons een ernstige hinderpaal vormen voor een vlotte toepassing ervan in de praktijk. Bovendien leidt het feit dat advocaten voor deze bijstand niet steeds vergoed worden, voor problemen in de toepassing.

Jeugdadvocaten

Net zoals bij een volwassen cliënt vormt de wil van de minderjarige de leidraad voor het handelen van de advocaat. Hij verdedigt in onze ogen dus de belangen van de minderjarige cliënt.

We pleiten voor de uitbouw van een wettelijk kader voor de opleiding tot jeugdadvocaat. Het opleidingspakket moet multidisciplinair worden samengesteld: zowel recht als psychologie moeten aan bod komen. De opleiding mag evenmin voorbijgaan aan juridische materies die in het dagelijkse leven van kinderen en jongeren vaak van groot belang zijn zoals onderwijsrecht, studiefinanciering, leefloon, maatschappelijke dienstverlening, asielrecht, kinderbijslag, studentenarbeid, beroepsgeheim, medisch recht, ...

We beklemtonen dat een effectieve toegang tot de rechter moet worden ondersteund door een netwerk van bereikbare eerstelijnsvoorzieningen. Kinderen en jongeren moeten er terecht kunnen met allerlei vragen over hun rechten en mogelijke schendingen ervan.

Het opleidingspakket moet multidisciplinair worden samengesteld.

13.3. Stand van zaken

Op 13 juni stuurden we met tal van andere organisaties een gemeenschappelijk standpunt aan de leden van de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.⁹⁶ Daarin drongen we er bij hen op aan de amendementen van de minister van Justitie niet goed te keuren, omdat we van oordeel zijn dat de rechten van minderjarigen op een meer volledige en correcte wijze in de oorspronkelijke ontwerpen beschermd worden.

De verdere behandeling van de wetsvoorstellen is tot nader order uitgesteld.

⁹⁶ Onze partners voor dit advies zijn de Kinderrechtswinkel, de Kinderrechtcoalitie, de Gezinsbond, de Jeugdpermanentie van de Vlaamse Balie, de Vlaamse Jeugdraad en Service Droits des Jeunes.

14 Individuele adviesopdrachten

Buiten adviezen op het vlak van regelgeving en naar aanleiding van structurele problemen, krijgt het Kinderrechtencommissariaat steeds vaker adviesvragen van individuen of organisaties die buiten het strikte ombudswerk vallen. Het gebeurt soms ook dat we rond andere thema's een stelling innemen. Hieronder geven we een korte toelichting omtrent dergelijk advieswerk.

Opvoedingsondersteuning

Het Kinderrechtencommissariaat had reeds een verkennend gesprek met het kabinet van minister Vervotte over de inhoudelijke invulling van opvoedingsondersteuning. Momenteel bereidt de minister een nieuw ontwerp van decreet over deze aangelegenheid voor.

In het gesprek met de minister herhaalden we wat we reeds eerder bepleitten op ons colloquium 'Kom je dat thuis eens vertellen?' op 23 oktober 2003⁹⁷: toegankelijke, niet-stigmatiserende, vertrouwelijke, informatieve, laagdrempelige diensten en fora waar zowel ouders als kinderen met hun vragen over de ouder-kindrelatie terecht kunnen, zijn van groot belang.

We stellen tegelijk vast dat de bestaande initiatieven voor opvoedingsondersteuning zich doorgaans niet bezig houden met vragen over scheiding en familiale conflicten. Nochtans krijgen zeer veel kinderen hiermee te maken. Ook dergelijke thema's moeten een plaats krijgen in het aanbod van opvoedingsondersteuning. Dit hebben we ook al eerder bepleit in het dossier 'Kinderen en scheiding'.⁹⁸

Geen baby's in het Big-Brotherhuis

Op vraag van de Sociale Inspectie, die toezicht houdt op de wetgeving inzake kinderarbeid, gaven we een advies over de mogelijke aanwezigheid van een baby in het tv-programma Big Brother. Rekening houdend met de wetgeving op kinderarbeid, alsook met de privacyrechten en het principe van het hoger belang van het kind, stelde het Kinderrechtencommissariaat dat het zeker niet aangewezen is om de geboorte en het verblijf van een baby in het Big-Brotherhuis op te nemen. In een dergelijk programma is de inbreuk op de privé-sfeer immers te ingrijpend en pertinent.

Ons grootste bezwaar is dat, in tegenstelling tot de volwassen deelnemers, de baby in kwestie er zelf nog geen toestemming voor kan geven. Daarnaast lijkt dergelijke omgeving, met alle hype en drukte errond, zeker niet bevorderlijk voor de rust, de regelmaat en het welzijn van de baby.

De zwangere moeder in spe werd echter voor de bevalling uit het huis weggestemd zodat het probleem zich uiteindelijk niet voordeed.

Toegankelijke diensten en fora waar zowel ouders als kinderen met hun vragen over de ouder-kindrelatie terecht kunnen, zijn van groot belang.

⁹⁷ Voor een verslag van het colloquium, de teksten van de kinderrechtcommissaris en van de minister, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Rechten thuis').

⁹⁸ Voor het dossier, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen').

Geen wildgroei aan klachtenlijnen

Steeds vaker lijken (minderjarige) burgers te vragen naar de oprichting van the-magebonden klachtenlijnen. Wij vinden het niet steeds aangewezen om in te gaan op die vragen. Zeker voor minderjarigen moeten meldpunten en klachtendiensten zo transparant en duidelijk mogelijk georganiseerd zijn, zodat er geen behoefte ontstaat aan een ‘ombudsdienst der ombudsdiensten’.⁹⁹

Zo vroeg het Anti-pestteam dat er een specifieke, onafhankelijke ombudsdienst zou worden opgericht voor pesten binnen de schoolcontext.

Ook binnen de sportsector dook de vraag op naar een specifiek meldpunt voor seksueel misbruik. Uit onderzoek bleek dit helaas een probleem te zijn, want niet alle trainers en sportbegeleiders hanteren in hun gedrag met jongeren de juiste grenzen. Op de studiedag van Panathlon¹⁰⁰ over ethiek in de jeugdsport bepleitten een aantal panelleden de oprichting van een apart meldpunt waar jonge sporters terecht zouden kunnen bij grensoverschrijdend gedrag van trainers en begeleiders.

Het Kinderrechtencommissariaat is geen voorstander van aparte klachtenlijnen.¹⁰¹ Veel liever zien we een uitbreiding van de middelen, vooral op het vlak van personeel en bekendmaking, voor de bestaande Vertrouwenscentra Kinder mishandeling. Deze centra beschikken immers over de vereiste expertise om met dergelijke delicate problemen om te gaan. Deze centra moeten beter bekend gemaakt worden bij de minderjarigen zelf. Bovendien kunnen alle minderjarigen met dergelijke meldingen terecht bij het Kinderrechtencommissariaat waar ze een adequate uitleg en doorverwijzing krijgen.

Overlastmaatregelen ten aanzien van jongeren

In toenemende mate beheerst het overlastthema de agenda van vooral lokale beleidsmakers. Opvallend is dat dit begrip zeer divers wordt ingevuld. Er is zo goed als geen rechtszekerheid voor jongeren, en er wordt ook op typisch jongerengedrag gefocust.

Het Kinderrechtencommissariaat nam deel aan een rondetafelconferentie van Alert over deze aangelegenheid. We reageerden ook op de praktijken in sommige Vlaamse steden. Zo gaven we een schriftelijke commentaar op de aanpak in Mechelen, waar een overlasttaks werd ingevoerd en ouders beboet kunnen worden bij niet nader omschreven ‘overlastgedrag’.

We miskennen de problematiek geenszins, maar we maken ons zorgen over de aanpak. Principes als rechtszekerheid, wettelijkheid en gelijke behandeling komen volgens ons in het gedrang, terwijl succes op termijn geenszins verzekerd is.

Zorgverzekering

We gaven advies aan de Vlaamse Zorgverzekering over de regel waarbij bepaalde minderjarigen geen beroep kunnen doen op de zorgverzekering doordat ze niet voldoen aan de vereiste verblijfsvoorwaarde. Naar analogie met een wijziging die eerder bij het Vlaams Fonds werd doorgevoerd, merkten we op dat dergelijke verblijfsvereisten strijdig kunnen zijn met het non-discriminatieprincipe van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Zeker voor minderjarigen moeten meldpunten en klachtendiensten zo transparant en duidelijk mogelijk georganiseerd zijn, zodat er geen behoefte ontstaat aan een ‘ombudsdienst der ombudsdiensten’.

Principes als rechtszekerheid, wettelijkheid en gelijke behandeling komen volgens ons in het gedrang.

⁹⁹ Ook de Vlaamse ombudsman wijst op de mogelijke risico's van te veel, en soms overbodige klachtenlijnen. VLAAMSE OMBUDSDIENST, *Jaarverslag 2005*, Brussel, Vlaamse Ombudsdienst, 2006, p. 27: 'De burger is niet gebaat bij veel verschillende klachtenprocedures, indien er voor die verschillen geen grondige redenen is.' Zie ook De Standaard, 8-9 juli 2006, p. 1 en p. 10-11.

¹⁰⁰ Brussel, 7 juni 2006. Zie ook hoofdstuk 3 Communicatie (Netwerking: 2.9. Symposium 'Sport op jongerenmaat').

¹⁰¹ Op 24 augustus 2006 liet minister van Welzijn Vervotte weten dat ook zij er voorstander van is om een en ander in te bedden in de bestaande structuren en meldpunten. Ze acht een overleg met de minister van Jeugd over deze aangelegenheid wenselijk.

Minderjarige patiënt

Minderjarigen vallen reeds onder de toepassing van de wet op de patiëntenrechten van 22 augustus 2002. Het Kinderrechtencommissariaat schreef daarover ook een omstandig advies.¹⁰²

In 2005 vroeg een lid van het federaal parlement ons om advies over de opportuniteit van het invoeren van een duidelijke leeftijdsgrens in de wet op de patiëntenrechten. Wij achten een aanpassing niet aangewezen. Er dringen zich wel een grondig debat en evaluatie op over de harmonisering van te veel uiteenlopende leeftijdsgrenzen in de bestaande wetgeving.

aids/HIV – kinderen - ouders

Op vraag van Sensoa heeft het Kinderrechtencommissariaat een aantal bedenkingen geformuleerd over een gepaste handelwijze in geval van een HIV-positieve moeder en de bescherming van haar kind. Het ging om een vraag van een arts die een zwangere HIV-patiënte in behandeling had. Deze vrouw verzette zich tegen het inlichten van de vader dat ze seropositief was.

Hierbij spelen medische, sociale en psychologische aspecten, die een aanpak door een multidisciplinair team noodzakelijk maken. Het spreekt voor zich dat het motiveren van de moeder om haar partner in te lichten over haar seropositiviteit primordiaal is. Indien ze echter vasthoudt aan haar beslissing, blijft het probleem bestaan en wordt het recht op gezondheid van het kind mogelijks geschonden. Elementaire regels zoals deontologie, beroepsgeheim, recht op zorg, recht op informatie en andere kinderrechten raken hier met elkaar verstrikt: welke rechten moeten hier primeren?

In dit concrete geval moeten twee evenwaardige wettelijke verplichtingen tegen elkaar afgewogen worden: enerzijds de geheimhoudingsplicht ten aanzien van de moeder (beroepsgeheim SW art. 458) en anderzijds de bijstandsplicht ten aanzien van het kind (schuldig verzuim SW art. 422 bis). De Orde van Geneesheren vertrekt voornamelijk vanuit de bescherming van de patiënt binnen de relatiecontext met haar partner en stelt dat geheimhouding moet kunnen. Voor ons primeren echter de rechten op integriteit en op gezondheidszorg van het kind.

Tevens beschouwt de Orde enkel de moeder als patiënt. Ook het kind wordt echter patiënt van zodra het geboren is, ook al gaat het maar om preventieve maatregelen. Op dat moment heeft de vader ook rechten, namelijk recht op informatie. Hij deelt daarbij met de moeder de verantwoordelijkheid voor de zorg over het kind. Deze zorg moet bovendien wellicht specifiekere worden ingevuld indien het kind besmet is. Dit impliceert het recht op informatie over de gezondheidstoestand van hun kind.

In het belang van het kind moet de vader ook op de hoogte zijn van de medische behandeling en de mogelijke gevolgen en/of complicaties. Zeker gedurende de eerste 6 maanden na de geboorte waarbij de baby een intensieve medische behandeling krijgt, is ook de vader verantwoordelijk voor de correcte toediening van de medicatie. Bovendien moet hij de risico's voor een eigen besmetting voldoende en correct kunnen inschatten.

Voor ons primeren de rechten op integriteit en op gezondheidszorg van het kind.

¹⁰² Advies 2000-2001/4, 'Rechten van de minderjarige patiënt'.
Voor de tekst van het advies, zie www.kinderrechten.be (Klik op 'Volwassenen' en daarna op 'Adviezen').

Het pasgeboren kind kan zijn rechten nog niet zelf afdwingen en heeft daarvoor zijn beide ouders nodig. De belangen van dit uiterst kwetsbare jonge kind primeren dus op die van de volwassen patiënte.

Opvoedingsbelofte

Op 11 mei 2006 hield het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen een colloquium over het voorstel van professor Van Crombrugge tot het invoeren van een opvoedingsbelofte.¹⁰³ Dit omvat een symbolisch moment waarbij ouders bij de geboorte van hun kind informatie krijgen over onder andere kinderrechten en plechtig beloven om respectvol om te gaan met hun kind en hun ouderlijke verantwoordelijkheden ten volle op te (blijven) nemen. Net als andere actoren werd het Kinderrechtencommissariaat om een reactie gevraagd.

Hoewel we ons kunnen scharen achter de intenties van het voorstel – ouders bewuster maken van de behoeften, noden en rechten van hun kinderen – zijn we geen voorstander van de vorm van de opvoedingsbelofte. Vooreerst bevestigt het te veel het eenrichtingsverkeer van de opvoeder die alles kan doen om van de ‘opvoeding’ een succes te maken. We weten al langer dat het welbevinden en welzijn van kinderen niet enkel meer afhangt van de opvoedkundige capaciteiten van hun ouders. Opvoeden gebeurt ook op straat, op school, in de jeugdbeweging, onder vrienden, ... en ouders zijn daar dus niet alleen verantwoordelijk voor. Ook de overheid dient hen hierbij te ondersteunen. Dergelijk concept van belofte dreigt de (reeds grote) druk op ouders nog te verzwaren.

Bovendien heeft bij een dergelijk ‘contract’ het kind zelf geen enkele plaats, laat staan inspraak. Het kan de belofte enkel ondergaan, zonder zelfs enig middel om op treden indien de belofte niet wordt nageleefd.

Het Kinderrechtencommissariaat gelooft meer in een verder doorgedreven toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind via onder meer opvoedingsondersteuning met een aanbod voor de ouders én voor de kinderen.

Het Kinderrechtencommissariaat gelooft meer in een verder doorgedreven toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

¹⁰³ HIG (2006): *Van huwelijkscontract naar opvoedingsbelofte*, naar aanleiding van de Internationale Dag van het Gezin van de Verenigde Naties (15 mei). Zie ook www.hig.be (Klik op 'Projecten' en daarna op 'Publicaties').

1.	Recht op een passende levensstandaard	177
2.	Recht op respect in opvoeding en gezin	178
3.	Rechten op en in onderwijs	179
4.	Recht op mobiliteit en bescherming in het verkeer	182
5.	Recht op gezondheid(szorg)	183
6.	Recht op opvang en hulp	184
7.	Recht op bescherming tegen geweld	186
8.	Recht op informatie	188
9.	Rechten en media	189
10.	Recht op ontspanning	190
11.	Recht op jeugdrecht	191
12.	Recht op rechtsuitoefening	193
13.	Recht op ruimte	193
14.	Recht op beleidsaandacht	194

Hoofdstuk

5 Conclusies en aanbevelingen

Het Kinderrechtencommissariaat probeert zicht te houden op de problemen en rechtsschendingen waar minderjarigen in Vlaanderen mee geconfronteerd worden. Van de meeste knelpunten kreeg u elders in dit verslag al concrete voorbeelden. Daarnaast zijn er nog problemen die ons al langer bezighouden en die we hieronder ook – vrij algemeen – aanhalen omdat het belangrijke aandachtspunten blijven. De thema's komen voort uit hangende beleidsdossiers, uit ombudsmeldingen, uit de actualiteit,... De opsomming pretendeert evenwel geenszins exhaustief te zijn.

Het is onze opdracht om deze problemen en knelpunten te signaleren aan het Vlaams Parlement. Tegelijk is dit hoofdstuk een uitnodiging aan alle Vlaamse volksvertegenwoordigers om het debat te openen of verder te voeren.

1 **Recht op een passende levensstandaard**

Armoede

Anno 2006 leven in Vlaanderen ongeveer één op tien kinderen in armoede. In onze welvaartsstaat die prat gaat op sociale voorzieningen, kunnen we dit niet aanvaarden.

Armoede is een schending van kinderrechten. Deze minderjarigen krijgen te maken met een uiteenlopend geheel van problemen en rechtsschendingen tegelijk: minder kansen op school, slechte behuizing, minder toegang tot (preventieve) gezondheidszorg, minder deelname aan jeugdwerk,... Op verschillende bevoegdheidsterreinen zoals sociale zekerheid, onderwijs en welzijn blijven voortdurende inspanningen nodig om ervoor te zorgen dat elke minderjarige een menswaardig bestaan kan leiden.

Wonen

Minderjarigen die begeleid zelfstandig willen wonen, hebben net als volwassenen recht op betaalbare en kwaliteitsvolle huisvesting. Deze jongeren hebben het financieel krap en bovendien krijgen ze zo goed als geen steun van familie of omgeving. Als zij een woning willen huren, stuiten zij op talrijke hindernissen: ze maken weinig kans op een sociale woning, de waarborg ligt vaak te hoog voor hen, veel verhuurders willen hen niet als huurder, ...

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dringend aandacht voor de situatie van jongeren die begeleid zelfstandig wonen.

Er is op de woningmarkt ook een stuitend gebrek aan woningen van degelijke kwaliteit voor grote gezinnen. Op de privé-markt zijn de woningen vaak onbetaalbaar geworden, en in de sector van de sociale huisvesting komen deze gezinnen op een wachtlijst terecht. Daardoor moeten ze hun intrek vaak nemen in huizen met vochtproblemen en ondermaats comfort.

Daarnaast zien we steeds vaker het probleem van gebrek aan afstemming van de regelgeving in sociale huisvesting en het (verblijfs)co-ouderschap. Deze vorm van co-ouderschap wordt op federaal vlak sterk bepleit, maar ouders in die situatie 'betalen' steeds vaker de rekening. Het is immers niet mogelijk om een kind op twee verschillende plaatsen te domiciliëren. Hierdoor kan een van beide ouders geen voldoende ruime sociale woning verwerven, ook al verblijft het kind toch de helft van de tijd bij hem of haar. Volgens het burgerlijk recht is die ouder co-ouder, maar voor de sociale huisvesting blijft hij of zij kinderloos.

2 **Recht op respect in opvoeding en gezin**

Scheiding

Als ouders scheiden, kunnen kinderen en jongeren met hun vragen over bijvoorbeeld omgangsregelingen vaak nergens terecht. Meer bepaald is de eerstelijnsfunctie in het huidige dienstverleningsaanbod voor jongeren nog steeds onvoldoende uitgebouwd, ondanks beloftes uit het verleden.

Via bemiddeling kunnen ouders aan een duurzame oplossing voor hun conflicten werken. Het bemiddelingsaanbod is echter versnipperd, weinig toegankelijk en niet steeds even kwaliteitsvol. Veel ouders kennen de mogelijkheid van bemiddeling ook niet en stappen te snel in een gerechtelijke procedure. Een verplichte kennismaking met bemiddeling zou hier soelaas kunnen bieden.

Er is nood aan netwerking en interdisciplinaire samenwerking tussen verschillende beroepsgroepen. Kinderen zelf zijn nog te vaak een afwezige partij in bemiddeling.

Bovendien is via de nieuwe wet de mogelijkheid van dwanguitvoering op het kind opnieuw ingevoerd. Wij vragen met klem om die mogelijkheid niet toe te passen, en in alle procedures respect en aandacht voor het kind op te brengen.

Ouder-kindondersteuning

Zowel ouders als kinderen hebben soms vragen over opvoeding of zijn soms onzeker over de omgang met elkaar en de verwachtingen die ze ten aanzien van elkaar (mogen) hebben. Laagdrempelige en niet-stigmatiserende dienstverlening is hiervoor erg belangrijk en kan een escalatie van problemen helpen vermijden. Voor ouders en hun jonge kinderen bestaat reeds een behoorlijk uitgebouwde dienstverlening. Naarmate de kinderen ouder worden, en zelf ook nood kunnen hebben aan ondersteuning, is er buiten de eigenlijke jeugdhulpverlening weinig te vinden.

De kinderen zelf moeten worden erkend als direct betrokkene in de ouder-kindrelatie. De aangekondigde opvoedingswinkels moeten zeker ook oog hebben voor de vragen van kinderen en jongeren.

Niet alleen de traditionele jeugdhulpverlening kan deze ondersteuning aanbieden, ook voor de media is hier een rol weggelegd door middel van campagnes.

3 Rechten op en in onderwijs

Kosteloosheid

Het Kinderrechtencommissariaat is verheugd over de plannen van de minister van Onderwijs om echt werk te maken van de grondwettelijk en decretaal bepaalde kosteloosheid van het basisonderwijs.

Vanaf het schooljaar 2007-2008 zouden de kosten die zijn verbonden aan het halen van de eindtermen, niet langer op de ouders verhaald kunnen worden en zouden ook voor bijkomende kosten (zoals uitstappen en andere buitenschoolse activiteiten) begrenzings ingevoerd worden. Ook voor de snel toenemende kosten in het secundair onderwijs worden ingrepen gepland.

We vragen het Vlaams Parlement om nauwlettend toe te zien op de realisatie van deze voorstellen.

Uitwijzingsproblematiek

Kinderen van asielzoekers die hier schoollopen, lopen het gevaar dat ze hun schooljaar niet kunnen afmaken. Als ze samen met hun ouders worden uitgewezen, dan eindigt hun schooltraject immers abrupt.

Het Kinderrechtencommissariaat pleit ervoor dat de onderwijskansen van die kinderen (of het gebrek daaraan na uitwijzing) als criterium worden opgenomen bij het onderzoek van de aanvraag tot regularisatie van de ouders. We verzetten ons tevens met klem tegen de mogelijkheid om minderjarigen op te pakken op of in de buurt van scholen. Dit leidt tot traumatische ervaringen voor henzelf en ook voor hun medeleerlingen.

Leerlingenstatuut

Al enkele jaren wordt gepraat over een statuut voor leerplichtige leerlingen. Intussen is het thema al opgenomen in enkele beleidsplannen. Toch is er nog steeds geen leerlingenstatuut.

Kinderrechten houden niet op te bestaan aan de schoolpoorten. Kinderen en jongeren brengen immers het grootste deel van hun leven op school door. Het spreekt voor zich dat ze ook daar moeten kunnen rekenen op een deugdelijke rechtspromotie en -bescherming.

We pleiten voor een vertaling van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind naar de schoolcontext.

De uitwerking van de rechtspositie van de leerling is echter te fundamenteel om aan de scholen of netten zelf over te laten: de overheid moet een duidelijk minimumkader uittekenen.

In een leerlingenstatuut moeten regels vastgelegd worden over inspraakmogelijkheden (bijvoorbeeld bij de opmaak van een schoolreglement), verplichtingen van de leerling ten aanzien van de school en de medeleerlingen, regels inzake

disciplineren, wijze van beoordeling en attestering, klachtrecht, ... Als de rechten en verantwoordelijkheden van de leerling duidelijk worden omschreven, kan ook de betrokkenheid bij de school toenemen. De minderjarige wordt met dit statuut erkend als belangrijke medespeler in alles wat met het schoolgaan verband houdt.

Participatie-ondersteuning

Het Kinderrechtencommissariaat blijft een doorgedreven participatie van alle leerlingen bepleiten en eist dan ook de volledige uitvoering van het participatiedecreet. We betreuren ten eerste de plannen van de minister van Onderwijs om dit decreet al te evalueren nog voor het volledig werd uitgevoerd.

Het decreet schrijft namelijk de oprichting voor van een Expertisecentrum Participatie, ter vervanging van het voormalige Steunpunt Leerlingenparticipatie. Dat expertisecentrum heeft als taak om de veeleer formele participatiestructuren te verdiepen om te komen tot authentieke participatie van leerlingen, personeel en ouders. Echte inspraak wordt niet gegarandeerd door enkel de oprichting van een leerlingenraad. Praktijkvoorbeelden moeten ook bekend worden gemaakt, en het centrum moet ook ondersteuning bieden aan scholen waar de participatiegraad nog niet zo hoog is. De overheid moet de scholen daarnaast ook verder ondersteunen bij de uitbouw van een participatief schoolklimaat door middel van informatief en bruikbaar materiaal.

Het KRC juicht de oprichting van het 'Forum leerlingenparticipatie' toe. De verschillende netten werken hier op een positieve en constructieve wijze samen rond leerlingenparticipatie. Toch is dit nog steeds een onvoldoende garantie voor participatie van elke leerling. De begeleiding blijft vraaggestuurd en afhankelijk van de school en het net.

Onderwijsachterstand bij leerlingen van allochtone afkomst

Internationaal onderzoek en ook de Vlaamse onderwijsindicatoren hebben uitgezonden dat jongeren van allochtone afkomst beduidend minder succesvolle schoolcarrières hebben dan autochtonen. Ze lopen tot meer dan drie keer zoveel schoolse vertraging op en blijven ook tot drie keer vaker zitten.

Dit blijft een alarmerende vaststelling: de onderwijskloof dreigt ontoelaatbaar diep te worden.

De minister van Onderwijs maakt zich terecht zorgen over deze situatie. De gedachtewisseling met de leden van de Commissie voor Onderwijs en Vorming in het Vlaams Parlement bracht het probleem in kaart. In zijn toelichting gaf de minister mogelijkheden tot oplossing: vroege en succesvolle integratie in het kleuteronderwijs, wegwerken van financiële drempels in het lager onderwijs, het GOK-decreet innoverend toepassen, de taalverwerving stimuleren, ...

De voorgestelde maatregelen moeten meer zijn dan louter intenties op papier. Het probleem legt immers een zware hypotheek op het welbevinden en de toekomst van allochtone jongeren.

Spijbelen

Het Kinderrechtencommissariaat is bezorgd over de trend naar meer repressie in het onderwijs. Nieuwe (vaak erg kostelijke) ideeën zoals de spijbelcontrole met chipkaart worden volgens ons te weinig kritisch bekeken. Dergelijke ingrepen lijken misschien succesvol op korte termijn. Ze halen echter de aandacht weg van doorgedreven investeringen in een positief en respectvol schoolklimaat. Die hebben op langere termijn meer leerling-vriendelijke succeschansen.

Inclusie

Inclusief onderwijs werkt aan scholen waar elke leerling, wat ook zijn of haar specifieke noden zijn, terecht kan en de nodige extra ondersteuning krijgt.

De leezorgnota van de minister van Onderwijs biedt onbetwistbaar goede uitgangspunten. Het blijft echter de vraag in hoeverre deze nota de inclusiegedachte in de praktijk kan realiseren. In het Vlaams Parlement ligt ook een voorstel van decreet over ‘redelijke’ aanpassingen in het onderwijs op tafel. Deze documenten werden echter nog niet besproken.

Hoewel deze initiatieven het inclusieconcept nog niet helemaal uitwerken, vinden we ze toch een stap in de goede richting naar een minder ‘gesegregeerd’ onderwijsstelsel. Er moet echter meer dan een aanzet worden gegeven, en we hopen dan ook dat het thema van inclusief onderwijs niet onbehandeld blijft in deze legislatuur.

Bescherming in onderwijs

Op school zouden kinderen en jongeren zich goed moeten kunnen voelen. Uit ons ombudswerk blijkt echter dat dit al te vaak niet het geval is. De onderwijschansen komen hierdoor in het gedrang.

Pesten op school blijft een huizenhoog probleem: verbale pesterijen, fysiek geweld, cyberpesten, ... De aandacht voor dit probleem mag niet verslappen. Het inschakelen van politie bij pesten lijkt ons echter een brug te ver: het probleem moet structureel worden aangepakt. Sporadische acties brengen geen zoden aan de dijk en staan langetermijnoplossingen in de weg.

Ook geweld op school baart ons steevast zorgen. Dat kan verschillende vormen aannemen: leerlingen die fysieke straffen krijgen van hun leerkrachten of psychisch door hen onder druk worden gezet, maar ook leerlingen die leerkrachten bedreigen. Het is de plicht van de school om te zorgen voor een aangenaam schoolklimaat.

4 **Recht op mobiliteit en bescherming in het verkeer**

Autonome mobiliteit is belangrijk in het leven van kinderen en jongeren. Uit onderzoek blijkt dat zij ook het sociale aspect van die mobiliteit hoog in het vaandel dragen: onderweg babbelen, zelf kiezen waar ze halt houden, samen op stap gaan met vrienden, ... Toch is het openbaar vervoer niet in alle gemeenten en steden gratis voor minderjarigen. Dit zou hun actieradius nochtans verhogen omdat ze niet langer op ouders aangewezen zijn om hen naar de sportclub, jeugdvereniging, ... te brengen.

Kinderen hebben nog steeds geen 'veilige' plaats in het verkeer. De negatieve spiraal van toenemend autogebruik en onveilige situaties moet absoluut worden doorbroken. Kinderen zijn vaak de zwaarste slachtoffers in het verkeer. Elk jaar verliezen 100 minderjarigen het leven in een verkeersongeval, 1.000 raken zwaargewond en 9.000 lopen lichtere verwondingen op. Het verkeersgedrag van volwassenen moet daarom fundamenteel worden herzien. Kinderen en jongeren moeten anderzijds ook gewapend worden in het verkeer, onder andere via verkeersopvoeding.

We kijken vol spanning uit naar de vooropgestelde werkzaamheden van de Staten-Generaal voor verkeersslachtoffers. Daarbij rekenen we ook op een kritisch oog van het Vlaams Parlement.

5 **Recht op gezondheid(szorg)**

Milieu en gezondheid

Kinderen hebben net als volwassenen recht op een gezonde leefomgeving. Hun groeiproces vereist zuivere lucht, drinkbaar water, geen geluidsoverlast, ... Kinderen en jongeren hebben in verhouding tot volwassenen meer last van deze omgevingsfactoren. Onderzoek toonde een duidelijk verband aan tussen milieuvervuiling en bepaalde aandoeningen bij baby's, zoals astma, hooikoorts en de te hoge waarden van cadmium, lood en pcb's in hun bloed.

De overheid moet in haar beleid extra aandacht besteden aan deze factoren, en steeds uitgaan van de grootst mogelijke voorzorgsplicht. Dit moet stevast deel uitmaken van een KER en JOKER (Jongeren- en Kindeffectenrapport).

Milieu-effecten spelen over langere termijn. Onderzoek naar de schadelijke effecten van milieu op de gezondheid van kinderen en jongeren moet dan ook worden voortgezet.

Euthanasie

Euthanasie voor minderjarigen is een delicate kwestie die met een zekere regelmaat weer aan de orde komt in het federale parlement. Beslissingen werden tot nog toe echter niet genomen.

Kinderen kunnen net als volwassenen in situaties terechtkomen waar euthanasie een rechtmatige vraag is. Zij voldoen echter niet aan de gestelde leeftijdsnorm. Nochtans beschikken ze net door hun ziektegeschiedenis vaak over de nodige maturiteit om te beslissen over hun levenseinde.

Ziekenhuiszekerheid

Voor veel kinderen leidt een opname in het ziekenhuis tot veel vragen. Ze voelen pijn en angst, ze snappen niet waarom ze ernaartoe moeten en weten niet voor hoe lang. De woordenschat van volwassenen is ook niet altijd aangepast aan hun leeftijd of situatie, en bovendien moeten de kinderen hun vertrouwde omgeving achterlaten: hun mama, papa, broers, zussen en vriendjes.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt erop aan de ervaringen en de voorstellen van kinderen uit het WDYT?-rapport van Unicef naar de praktijk te vertalen om echt kindvriendelijke ziekenhuizen te verwezenlijken.

We pleiten ook voor het behoud van pediatrie afdelingen in algemene ziekenhuizen, en vragen van de beleidsmakers bovendien aandacht voor de verdere uitbouw ervan.

6 Recht op opvang en hulp

Implementatie van het decreet rechtspositie

Samen met de reorganisatie van de jeugdhulp heeft de Vlaamse decreetgever de rechtspositie van de minderjarige gebruiker in die Integrale Jeugdhulp vastgelegd. De Vlaamse overheid heeft reeds inspanningen gedaan om het veld te informeren over de inhoud en de toepassingsmogelijkheden van dit decreet, wat zeker positief is.

Deze informatie zal echter op een systematische en recurrente manier moeten worden verspreid zowel onder hulpverleners als de minderjarigen zelf. De overheid moet ook waken over de uitvoering en de toepassing van het decreet. De realisatie én opvolging van het klachtrecht, zowel intern als op de tweede lijn, zijn van groot belang om te vermijden dat het decreet dode letter wordt. De minderjarige in de jeugdhulp heeft namelijk niets aan rechten op papier als de afdwinging ervan, indien nodig, problematisch wordt.

Statuut pleegouders

Pleeggezinnen engageren zich om tijdelijk in te staan voor de zorg en de opvoeding van andermans kind. Het ouderlijk gezag blijft echter volledig bij de ouders berusten, omdat het de bedoeling is dat de kinderen uiteindelijk kunnen terugkeren naar hun eigen gezin.

Tijdens de plaatsing en de beëindiging ervan kunnen zich echter problemen voordoen, met name doordat pleegouders zich in een juridisch vacuüm bevinden. Vaak moeten zij beslissingen nemen die juridisch onder het ouderlijk gezag vallen, zoals bijvoorbeeld over de schoolkeuze, het al of niet communie doen, beslissen over de noodzaak van een medische ingreep, ... Kinderen in dergelijke situaties zijn al heel kwetsbaar. Getrouwtrek tussen de pleegouders en de biologische ouders is dan ook uit den boze, want dat leidt tot meer onzekerheid voor de kinderen.

Er is nood aan een regeling van wat pleegouders mogen en kunnen beslissen om het dagelijkse leven van de kinderen vlotter te laten verlopen, zonder daarom afbreuk te doen aan het ouderlijk gezag van de biologische ouders.

'Overstroming' in de jeugdhulp

Kinderen en jongeren hebben soms nood aan specifieke hulp en ondersteuning. Dit recht op hulpverlening komt echter in het gedrang doordat de wachtlijsten binnen de jeugdhulpverlening al enkele jaren blijven groeien. De hulpverleners zelf luiden al langer de alarmbel.

Het aanbod binnen de bijzondere jeugdbijstand kan de vraag niet langer volgen. Ook de diensten die gespecialiseerde hulp bieden, zoals kinderpsychiatrische afdelingen van ziekenhuizen, kampen met enorme wachtlijsten. Jongeren blijven in de kou staan en krijgen niet de hulp die ze nodig hebben.

Het Kinderrechtencommissariaat herhaalt de vraag om meer te investeren in preventie, in ambulante hulpvormen die gericht zijn naar het hele gezin en in gespecialiseerde hulpverlening.

Opsluiting van kinderen zonder papieren

Minderjarige kinderen die met hun ouders wachten op hun uitwijzing, worden steeds vaker opgesloten in gesloten centra. Zij pleegden echter geen misdrijf.

Deze vorm van detentie is vanuit het oogpunt van kinderrechten ontoelaatbaar. Niet enkel worden onder andere hun rechten op onderwijs, vrijheid en ontspanning geschonden, ook de lichamelijke en vooral geestelijke gezondheid van de kinderen wordt zwaar gehypothekeerd.

Het is overduidelijk dat de levensomstandigheden en het regime in de gesloten centra onaanvaardbaar zijn en absoluut niet aangepast aan de behoeften van de kinderen.

7 **Recht op bescherming tegen geweld**

Fysieke straffen

We pleiten hier nogmaals voor de invoering van een wettelijke norm tegen fysieke en vernederende bestraffing en ondersteunende sensibilisering omtrent geweldloos opvoeden. De zogenaamd ‘pedagogische’ tik wordt nog steeds maatschappelijk aanvaard.

Wij zijn van oordeel dat de wetgever een duidelijk en ondubbelzinnig standpunt moet innemen, en fysiek geweld moet verbieden. Ook de Raad van Europa en de Verenigde Naties hameren er al jaren op dat de lidstaten werk moeten maken van desbetreffende regelgeving.

Kindermishandeling

De jongste jaren zijn de meldingen bij de Vlaamse Vertrouwenscentra Kindermishandeling stelselmatig gestegen. Het jaarverslag van Kind en Gezin voor 2005 maakt melding van 6.646 betrokken minderjarigen. Dit is enkel het topje van de ijsberg: de meldingen bij politie en andere hulpverleningsinstanties worden hier niet bij gerekend.

Ook al is de verhoogde aandacht voor het ruimere thema ‘intrafamiliaal geweld’ positief, toch blijven we wijzen op het belang van een specifiek beleid inzake kindermishandeling. Bij intrafamiliaal geweld worden zaken als vrouwenmishandeling en kindermishandeling onder één noemer geplaatst, terwijl het volgens de experts over zeer verschillende fenomenen gaat, waar ook een verschillende aanpak voor nodig is. Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor het lijden van kinderen bij geweld tussen hun ouders.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt erop aan dat de vertrouwenscentra een betere omkadering en meer personeel krijgen om de stijgende meldingen op een kwalitatief hoogstaande manier te blijven opvolgen.

De minister van Welzijn heeft al plannen bekendgemaakt om het probleem een halt toe te roepen, onder meer door de installatie van een call center. Het Kinderrechtencommissariaat is er veeleer voorstander van bestaande instanties meer te ondersteunen en uit te bouwen.

Ook al worden er nu bijkomende middelen toegekend aan de Vertrouwenscentra Kindermishandeling en de CAW's, ze zullen niet volstaan. We dringen er bij de minister ook op aan om snel werk te maken van het geplande kennisinstituut Kindermishandeling.

Het baart ons ook zorgen dat het Preventieproject Onderwijs Vertrouwenscentra (POV) wordt stopgezet. Dit project wees leerkrachten op het belang van vroegtijdige detectie van kindermishandeling en het opnemen van hun verantwoordelijkheid hierin. We hopen dat de aandacht voor het mishandelde kind toch een belangrijk aandachtspunt blijft in het onderwijsveld.

Wij blijven er verder voor ijveren dat de verjaringstermijn voor alle vormen van kindermishandeling zou beginnen lopen vanaf de meerderjarigheid van het slachtoffer. Die termijn moet in onze ogen ook worden verlengd tot twintig jaar, omdat geweld op kinderen zeer zware psychologische letsels veroorzaakt. Momenteel is er al een 'voordeliger' regeling van de verjaring voor seksueel misbruik. We zien geen geldige reden om dit niet uit te breiden naar alle vormen van kindermishandeling. Kinderen staan immers in een zwakke emotionele en juridische positie, het is dan ook de plicht van de overheid om ervoor te zorgen dat ze hun rechten ook voldoende tijd na de feiten kunnen laten gelden.

Het voorbije jaar bleek uit een aantal klachten dat kinderen en jongeren waarvan de ouders aan het scheiden zijn of al langer gescheiden zijn, niet steeds toegang hebben tot de hulpverlening. Hun meldingen over kindermishandeling worden door de diensten soms beschouwd als een wapen in de scheidingsstrijd, waardoor minderjarigen zelfs hun verhaal niet kunnen doen. Op die manier komt hun recht op hulpverlening in het gedrang. We vragen aandacht voor dit probleem zodat alle jongeren, ongeacht hun thuissituatie, een beroep kunnen blijven doen op de jeugdhulpverlening.

8 **Recht op informatie**

Bekendmaking en verspreiding van informatie

Uit ons eigen ombudswerk blijkt dat veel minderjarigen niet weten waar ze met hun vragen terecht kunnen. Wij blijven aandringen op laagdrempelige info-verspreiding en ruimere bekendmaking van de bestaande diensten.

We kijken uit naar de verspreiding in november 2006 van de nieuwe gidsen voor kinderen en jongeren: de kidsgids, de life@1215 en de jongerengids. Het Kinderrechtencommissariaat benadrukt dat dit geen momentopname mag zijn, maar op continue basis moet gebeuren.

We zijn ook verheugd met het nieuwe 102-nummer van de Kinder- en Jongeren-telefoon.

Recht op informatie over de eigen afstamming

Het Kinderrechtencommissariaat stelt dat kinderen recht hebben op toegang tot informatie over hun afstamming. We staan weigerachtig tegenover een twee-sporenbeleid, met name de combinatie van anonieme en niet-anonieme donoren. De Kamer volgde ons advies niet, en schreef de anonimiteit van de donor in de wet in. We hopen dat de Senaat dit alsnog verandert.

De gewenste anonimiteit aan donorzijde is ondergeschikt aan het belang van het kind. Een kind heeft immers recht op informatie over zijn of haar afstamming. Louter informatie over de afstamming creëert daarom nog niet een juridische ouder-kindverhouding zodat daar verder geen verplichtingen uit moeten voortvloeien.

9 Rechten en media

Jongeren en ICT

De razendsnelle evoluties binnen de (nieuwe) media bieden kinderen en jongeren heel wat extra mogelijkheden: toegang tot informatie, contacten met andere jongeren (over de hele wereld) via chat en e-mail, op fora kunnen ze hun mening uiten en discussiëren met anderen, ... Internetgebruik is echter niet steeds zonder gevaar, want in cyberspace vertoeven kan ook risico's inhouden (de kinderen wordt om persoonlijke informatie gevraagd, in chatrooms doen pedofielen zich voor als leeftijdsgenoten, ...). Kinderen en jongeren moeten hier voldoende tegen worden gewapend, zowel in de thuisomgeving als elders. In de scholen moet daarom in de ICT-les naast het gebruik van de computer op zich en de oneindige mogelijkheden van internet ook aandacht gaan naar andere aspecten ervan, zoals bescherming van de privacy, cyberpesten en gevaren van misbruik.

Jongeren en media

In de media worden minderjarigen soms gratis opgevoerd, zonder dat er met hun rechten onder andere inzake privacy rekening wordt gehouden. Reality shows over en met kinderen en jongeren met bepaalde eigenschappen blijken goed te scoren in de kijkcijfers. Toch moeten deze jongeren respectvol worden afgebeeld, en ze moeten toestemming geven voor hun verschijning in deze programma's. Wij blijven pleiten voor een ethische code die wordt opgemaakt in samenspraak met programmamakers.

Er is ook nood aan respect voor de privacyrechten van minderjarigen als ze rechtstreeks (bijvoorbeeld een misdrijf dat ze zelf plegen) of onrechtstreeks in contact komen met justitie (bijvoorbeeld in verband met de echtelijke ruzie van hun ouders). Ze mogen niet herkenbaar worden getoond op televisie of in de krant, of bij naam worden genoemd. Jammer genoeg valt weinig te beginnen tegen deze inbreuken, omdat dan het kwaad al is geschied. Een ethische code kan ook hier soelaas bieden.

10

Recht op ontspanning

Geluidsoverlast

De tolerantie ten aanzien van spelende kinderen en jongeren lijkt steeds meer af te nemen. Klachten over 'geluidsoverlast' nemen toe, zowel in het kader van speelpleinwerking als van kinderopvang of de meer informele speel- en hangplekken voor minderjarigen.

Naar aanleiding van dergelijke klachten voerde de Vlaamse overheid een juridisch-technisch onderzoek naar de desbetreffende regelgeving. Dat kwam - gelukkig - tot de conclusie dat de bestaande regelgeving voldoet en dat er geen nood is aan regulering van het geluid van spelende minderjarigen. De Vlaamse regering liet intussen ook weten dat VLAREM-normen niet voor dergelijke situaties gebruikt mogen worden. Wij pleiten ervoor dat de Vlaamse overheid de lokale besturen duidelijke instructies zou geven over deze beslissingen.

Rechten in de sport

Kinderen en jongeren hebben nood aan beweging en sport. Sport mag hierbij niet eng worden gedefinieerd als sporten in georganiseerd verband, bijvoorbeeld in een sportclub, maar ook als wat kinderen op eigen houtje doen, zoals fietsen, lopen, voetballen op een pleintje, ... Daarom moet het beleid veel aandacht besteden aan de vrije beschikbaarheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid van sportinfrastructuur en -clubs voor kinderen en jongeren.

Op de studiedag over sport op jongerenmaat bleek dat het Panathloncharter over ethiek in de jeugdsport verdere opvolging verdient. Er is nood aan een ethische gedragscode met principeverklaringen over omgangsvormen van jeugdtrainers met jeugdige sporters. Het gaat dan zowel over rechtsschendingen (inbreuken op de seksuele integriteit) als over misbruiken (te zware trainingen, doping, gebrekkige begeleiding).

11

Recht op jeugdrecht

Jeugdbescherming

Het Kinderrechtencommissariaat betreurt dat de langverwachte hervorming van de jeugdbescherming, mede onder druk van de omstandigheden, uiteindelijk slechts een kleine aanpassing van het bestaande systeem is geworden.

De nieuwe wet houdt wel enkele verbeteringen in zoals een strengere motiveeringsplicht voor de jeugdrechter, een uitgebreider maatregelenpakket en een wettelijke basis voor bestaande, goedlopende alternatieve sanctiemogelijkheden. We zijn echter ontgoocheld dat de wetgever de basisprincipes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind niet in de nieuwe wet wilde opnemen.

We maken ons ook zorgen over het voortbestaan van de uithandengeving, de combineerbaarheid en verlengbaarheid van maatregelen, en de mogelijke sanctionering van ouders. De wet ademt ook een protectionele sfeer uit door het hanteren van begrippen als 'pedagogisch verantwoord' en 'in het belang van de minderjarige'.

Naar aanleiding van een incident in de zomer van 2006, waarbij een minderjarige verdachte een voetbalmatch mocht bijwonen, werden de uitstappen van jeugdige delinquenten ter discussie gesteld. We vragen dat de regering oog zou hebben voor de sociale reïntegratie en het recht op ontspanning. Deze nuttige contacten mogen niet op grond van één uitstap beperkt worden voor alle minderjarigen in de jeugdbescherming.

GAS-praktijk

De federale overheid blijft zweren bij de principiële onbekwaamheid van minderjarigen om misdrijven te plegen, en brengt minderjarige delinquenten in de jeugdbescherming onder. Daartegenover staat dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om via de zogenaamde Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS) ook minderjarigen vanaf 16 aan te pakken.

Om de GAS-maatregelen te doen sporen met hogere rechtsnormen voor minderjarigen werden enkele noodzakelijke wijzigingen doorgevoerd, zoals de verplichte bemiddeling, bijstand van een advocaat en beroep bij de jeugdrechtbank. Hierdoor wordt de procedure echter zeer log, zeker als we de beoogde feiten en de strafmaat (maximaal 125 euro boete) bekijken. Daarmee schiet de overheid met een spreekwoordelijk kanon op een mug: feiten die voorheen zouden worden geseponeerd, leiden tot een loodzware procedure. Bovendien kan een jeugdrechter een GAS later nog wijzigen in een jeugdbeschermingsmaatregel.

De bemiddelingsprocedure bij een GAS is overigens te summier: er worden geen vereisten gesteld aan de persoon van de bemiddelaar noch aan de noodzakelijke onafhankelijkheid. Over de toestemming van de betrokken partijen en de rol van de ouders wordt evenmin met een woord gerept. En zelfs als de bemiddeling slaagt, kan de minderjarige achteraf toch nog een boete krijgen. Ook het College van Procureurs-generaal stelde dat deze praktijk mogelijk onwettelijk is.

We delen de fundamentele kritiek van de Liga voor de Rechten van de Mens dat de GAS-praktijk de rechtsonzekerheid en -ongelijkheid in de hand werkt.

12

Recht op rechtsuitoefening

Een coherente en stevige rechtspositie voor de minderjarige

Minderjarigen hebben door hun handelingsonbekwaamheid geen toegang tot justitie. Er is dringend nood aan wetgeving die de rechtspositie van de minderjarige fundamenteel verbetert. Concreet gaat het over jeugdadvocaten, de verbetering van het spreekrecht en een eigen rechtsingang voor minderjarigen.

Geen bijstand bij misbruikprocedures

Het gebrek aan degelijke, tijdige en kindvriendelijke rechtsbijstand komt zeer schrijnend tot uiting in de strafrechtelijke procedures van (seksueel) misbruik waar een minderjarige als slachtoffer bij betrokken is. Doorgaans treedt er immers geen advocaat op, maar de rechtbank stelt een voogd ad hoc aan. Bovendien gebeurt dit pas in de tegensprekelijke procedurefase, en niet tijdens het (voor)onderzoek. Ontstellend is dat niet steeds een voogd ad hoc gevonden wordt, niet in het minst omdat de wet deze mensen geen vergoeding toekent.

Wij protesteren met klem tegen deze handelwijze, want de rechten van verdediging van minderjarigen worden geschonden. Het gaat immers om zeer delicate zaken met een grote emotionele en psychologische impact.

13

Recht op ruimte

Reeds in 2001 vroeg het Vlaams Parlement in een resolutie om ruimtelijke plannen meer te toetsen aan de belangen van kinderen en jongeren. Ook de info- en inspraakmethodieken moeten meer worden ontwikkeld zodat ook kinderen en jongeren een grotere inbreng hebben.

Inspraak van jongeren wordt momenteel belemmerd door de complexiteit van de bestaande procedures. Het beleid moet een plaats bieden voor de meningsuiting van jongeren. In de bestaande procedures moet bijvoorbeeld een 'jeugdtoets' worden opgenomen, waarbij kinderen en jongeren worden bevraagd over hun ruimtegebruik en -behoeftes. Kinderen blijken immers vragende partij voor het openstellen van bijvoorbeeld parkings als speelplein na kantooruren en voor kleine buurtgerichte infrastructuur. Ze willen ook zelf betrokken worden bij de inrichting van speelruimtes.

Het beleid moet ook specifieke aandacht besteden aan ruimte voor kinderen en jongeren in steden: al te gemakkelijk wordt omwille van de beperkte ruimte voorbijgegaan aan hun behoeftes. Nochtans hebben kinderen in een stad evenveel nood aan ruimte om te spelen en aan mogelijkheden om elkaar op openbare plaatsen te ontmoeten.

14 **Recht op beleidsaandacht**

Comité voor de Rechten van het Kind

Door de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind engageerden zowel de Vlaamse als de federale overheid zich ertoe om zoveel mogelijk uitvoering te geven aan alle bepalingen uit dit verdrag. Bij de periodieke rapportage over kinderrechten in ons land krijgt de overheid aanbevelingen van het toezichthoudend Comité voor de Rechten van het Kind. Sommige aanbevelingen werden reeds opgevolgd, maar lang niet alle suggesties werden in concrete beleidsdaden omgezet. In principe zou België in 2007 een derde kinderrechtenrapport moeten indienen bij de VN. Dat zal ook een opsomming moeten bevatten van de gevolgen die de overheid heeft gegeven aan de aanbevelingen van het Comité.

De aandachtspunten van het Comité waar de overheden in België vooraansnog onvoldoende uitvoering aan gegeven hebben, zijn onder meer:

- operationeel maken van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind;
- hervormen van het jeugdrecht volgens de principes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en richtlijnen van de VN, waaronder ook het niet bestraffen van minderjarigen als volwassenen;
- intrekken van het voorbehoud dat België maakte in verband met artikel 2, het non-discriminatieprincipe;
- permanent informeren van ouders en kinderen over kinderrechten, het uitwerken van kinderrechteneducatie voor professionals en het opnemen van kinderrechten in de curricula van basis- en secundair onderwijs;
- goedkeuren van de drie wetsvoorstellen die de rechtspositie van de minderjarige versterken;
- oprichten van onafhankelijke kinderrechteninstanties op federaal niveau en binnen de Duitstalige Gemeenschap;
- tegengaan van heersende uitsluitingsmechanismen van maatschappelijk kwetsbare minderjarigen alsook van minderjarigen met een handicap;
- verder investeren in betekenisvolle en authentieke participatie van kinderen en jongeren in het beleid, op school en in procedures;
- invoeren van een wettelijk verbod op lijfstraffen en het voeren van campagnes over dit thema;
- bekendmaking van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en van de rapportage daarover.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat de bevoegde overheden onverwijld uitvoering geven aan deze aanbevelingen. Tevens dringen we erop aan dat de overheden het nodige doen om tijdig het derde kinderrechtenrapport voor te leggen aan het Comité en in te staan voor een meer gedegen opvolging ervan.

Kinderrechteninstrumenten op beleidsniveau

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de Nationale Commissie voor Kinderrechten nog in 2006 operationeel zal worden. De tijd begint tevens te dringen in het licht van de rapportageverplichting.

Plannen zoals het Nationaal Actieplan Kinderrechten en het Kinderrechten- en Jeugdbeleidsplan schrijven is één zaak, ze uitvoeren is een ander paar mouwen. De controle hierop door de parlementen is essentieel. Idealiter moet aan de bevoegde ministers op regelmatige tijdstippen een stand van zaken gevraagd worden om te garanderen dat de beloofde inspanningen ook effectief geleverd worden.

Vlaanderen schreef met het KER-decreet en de basisgedachte erachter geschiedenis. Dit was en is een veelbelovend instrument om een kinderrechtenbeleid uit te voeren. Het Kinderrechtencommissariaat waarschuwt dan ook voor een te snelle aanpassing ervan. Dit instrument moet meer kansen op succes worden gegund vooraleer de overheid het inbedt in andere toetsingsinstrumenten zoals JOKER's of RIA's (reguleringsimpactanalyses). We vrezen namelijk dat hierdoor de specifieke inschatting van mogelijke effecten op minderjarigen in de verdrukking zal komen. Ook hier is de controle door het Vlaams Parlement essentieel.

We dringen aan op een nog verder doorgedreven aandacht voor kinderrechten en thema's die de leefwereld van kinderen en jongeren raken binnen de 'hervormde' aansprekpunten kinderrechten binnen de Vlaamse overheid.

Aandacht voor kinderrechten in het Vlaams Parlement

Kinderrechten hebben betrekking op zowat alle beleidsniveaus. De groeiende aandacht ervoor binnen de voor de hand liggende 'kindsectoren', zoals onderwijs, jeugdbeleid en welzijn juichen we toe. Toch vragen we dat ook op andere bevoegdheidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening, milieu, verkeer en sociale zekerheid kinderrechten een belangrijkere rol zouden spelen. Het zogenaamde 'horizontale' kinderrechtenbeleid moet nog meer vorm krijgen binnen het Vlaams Parlement. We opperen daarom opnieuw het idee om bijvoorbeeld eenmaal per jaar een commissie ad hoc Kinderrechten samen te roepen. Daar kan worden gedebatteerd over zowel het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat als het jaarverslag van de regering over de stand van zaken in het kinderrechtenbeleid. Nu gebeurt dit niet systematisch.

Verder vragen we dat het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat zoals in het verleden opnieuw zou worden besproken in de plenaire vergadering, naast de bespreking in diverse commissies.

Bijlage 1

Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989	198
--	-----

Bijlage 2

Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris	222
---	-----

Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst	225
---	-----

Uittreksel van decreet van 15 juli 2005 houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft	226
---	-----

Bijlage 3

Media-output (september 2005 tot en met augustus 2006)	230
---	-----

Bijlage 4

Studiedagen, congressen en representaties (september 2005 tot en met augustus 2006)	241
--	-----

Bijlage 5

Criteria klachtenbehandeling Kinderrechtencommissariaat	247
---	-----

Bijlage 6

Doorverwijzingen per instelling	248
---------------------------------	-----

bijlagen

Bijlage 1

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

aangenomen door de Algemene Vergadering
van de Verenigde Naties op 20 november 1989

Officiële Nederlandse vertaling

Officiële tekst

Officieuze samenvatting van de
belangrijkste bepalingen**PREAMBULE**

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag,

Overwegende dat, in overeenstemming met de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde beginselen, erkenning van de waardigheid inherent aan, alsmede van de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensengemeenschap de grondslag is voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld,

Indachtig dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest hun vertrouwen in de fundamentele rechten van de mens en in de waardigheid en de waarde van de mens opnieuw hebben bevestigd en hebben besloten sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in grotere vrijheid te bevorderen,

Erkennende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in de Internationale Verdragen inzake de Rechten van de Mens hebben verkondigd en zijn overeengekomen dat eenieder recht heeft op alle rechten en vrijheden die daarin worden beschreven zonder onderscheid van welke aard ook, zoals naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status,

Eraan herinnerende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben verkondigd dat kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand,

Ervan overtuigd dat aan het gezin, als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden en van kinderen in het bijzonder, de nodige bescherming en bijstand dient te worden verleend opdat het zijn verantwoordelijkheden binnen de gemeenschap volledig kan dragen,

Erkennende dat het kind, voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn (of haar) persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip,

PREAMBULE

De preambule:

herinnert aan de basisprincipes van de Verenigde Naties evenals aan specifieke bepalingen van sommige relevante mensenrechtenverdragen en verklaringen;

herbevestigt het feit dat kinderen omwille van hun kwetsbaarheid nood hebben aan bijzondere zorg en bescherming;

legt bijzondere nadruk op de primaire verantwoordelijkheid van het gezin voor de zorg voor en de bescherming van het kind, de noodzaak van wettelijke en andere bescherming voor het kind voor en na de geboorte,

het belang van het respect voor de culturele waarden van de gemeenschap waarin het kind leeft,

en de vitale rol van internationale samenwerking met het oog op de effectivering van de rechten van het kind.

Overwegende dat het kind volledig dient te worden voorbereid op het leiden van een zelfstandig leven in de samenleving, en dient te worden opgevoed in de geest van de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde idealen, en in het bijzonder in de geest van vrede, waardigheid, verdraagzaamheid, vrijheid, gelijkheid en solidariteit,

Indachtig dat de noodzaak van het verlenen van bijzondere zorg aan het kind is vermeld in de Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 1924 en in de Verklaring van de Rechten van het Kind, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1959 en is erkend in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (met name in de artikelen 23 en 24), in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (met name in artikel 10) en in de statuten en desbetreffende akten van gespecialiseerde organisaties en internationale organisaties die zich bezighouden met het welzijn van kinderen,

Indachtig dat, zoals aangegeven in de Verklaring van de Rechten van het Kind, “het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel voor als na zijn geboorte”,

Herinnerende aan de bepalingen van de Verklaring inzake Sociale en Juridische Beginselen betreffende de Bescherming en het Welzijn van Kinderen, in het bijzonder met betrekking tot Plaatsing in een Pleeggezin en Adoptie, zowel Nationaal als Internationaal; de Standaard Minimumregels van de Verenigde Naties voor de Toepassing van het Recht op Jongeren (de Beijingregels); en de Verklaring inzake de Bescherming van Vrouwen en Kinderen in Noodsituaties en Gewapende Conflicten,

Erkennende dat er, in alle landen van de wereld, kinderen zijn die in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden leven, en dat deze kinderen bijzondere aandacht behoeven,

Op passende wijze rekening houdend met het belang van de tradities en culturele waarden die ieder volk hecht aan de bescherming en harmonische ontwikkeling van het kind,

Het belang erkennende van internationale samenwerking ter verbetering van de levensomstandigheden van kinderen in ieder land, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden,

Zijn het volgende overeengekomen:

Deel I

Artikel 1

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.

Definitie van het begrip kind

Elke persoon jonger dan 18 jaar, tenzij de meerderjarigheidsgrens volgens de wet vroeger valt.

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, vermogen, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn (of haar) ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 4

De Staten die partij zijn, nemen alle nodige wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen

Non-discriminatie

Het principe dat alle rechten van toepassing zijn op alle kinderen zonder enige uitzondering, en de verplichting van de Staat om kinderen tegen om het even welke vorm van discriminatie te beschermen.

De Staat mag geen enkel recht schenden en moet positieve acties ondernemen om alle rechten te bevorderen.

Het belang van het kind

Alle acties met betrekking tot het kind dienen ten volle rekening te houden met zijn of haar belang.

De Staat is verplicht adequate zorgen te verlenen wanneer ouders of andere verantwoordelijken ter zake in gebreke blijven.

De effectuering van rechten

De verplichting van de Staat om de rechten uit dit Verdrag in werkelijkheid om te zetten.

De leiding door ouders en de groeiende capaciteiten van het kind

De plicht van de Staat tot respect voor de rechten en verantwoordelijkheden van ouders en de ruimere familie om

die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte het recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit zo snel mogelijk te herstellen.

Artikel 9

1. De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijk recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.
2. In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.

het kind leiding te geven overeenkomstig zijn of haar groeiende capaciteiten.

Overleven en ontwikkelen

Het inherente recht op leven, en de plicht van de Staat het overleven en de ontwikkeling van het kind te garanderen.

Naam en nationaliteit

Het recht vanaf de geboorte een naam te hebben en een nationaliteit te verwerven.

Behoud van identiteit

De verplichting van de Staat om de basale aspecten van de identiteit van het kind (naam, nationaliteit en familiebanden) te beschermen en, zo nodig, te herstellen.

Van de ouders gescheiden worden

Het recht van het kind om met zijn of haar ouders samen te leven, tenzij geoordeeld wordt in overeenstemming met de toepasselijke procedures dat dit onverenigbaar is met zijn of haar belang;

Het recht van alle betrokken partijen om aan deze procedures deel te nemen; Het recht om contact te onderhouden met beide ouders, wanneer het kind gescheiden leeft van één of van beide ouders;

De plichten van de Staten in die gevallen waar een dergelijke scheiding het resultaat is van een actie door de Staat.

3. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.
4. Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).

Artikel 10

1. In overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, eerste lid, worden aanvragen van een kind of van zijn ouders om een Staat die partij is, voor gezinshereniging binnen te gaan of te verlaten, door de Staten die partij zijn met welwillendheid, menselijkheid en spoed behandeld. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijke aanvraag geen nadelige gevolgen heeft voor de aanvragers of hun familieleden.
2. Een kind van wie de ouders in verschillende Staten verblijven, heeft het recht op regelmatige basis, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met beide ouders te onderhouden. Hiertoe, en in overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, tweede lid, eerbiedigen de Staten die partij zijn het recht van het kind en van zijn of haar ouders welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten, en het eigen land binnen te gaan. Het recht welk land ook te verlaten is slechts onderworpen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn ter bescherming van de nationale veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de rechten en vrijheden van anderen, en verenigbaar zijn met de andere in dit Verdrag erkende rechten.

Artikel 11

1. De Staten die partij zijn, nemen maatregelen ter bestrijding van de ongeoorloofde overbrenging van kinderen naar en het niet doen terugkeren van kinderen uit het buitenland.

Gezinshereniging

Het recht van kinderen en hun ouders om het even welk land te verlaten en hun eigen land terug binnen te komen met het oog op hereniging of om de ouder-kind relatie te onderhouden.

Ongeoorloofde overbrenging en het niet doen terugkeren

De plicht van de Staat om te trachten kidnapping of het vasthouden van kinderen in het buitenland door een ouder

2. Hiertoe bevorderen de Staten die partij zijn het sluiten van bilaterale of multilaterale overeenkomsten of het toetreden tot bestaande overeenkomsten.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 13

1. Het kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting; dit recht omvat mede de vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht de landsgrenzen hetzij mondeling, hetzij in geschreven of gedrukte vorm, in de vorm van kunst, of met behulp van andere media naar zijn of haar keuze.
2. De uitoefening van dit recht kan aan bepaalde beperkingen worden gebonden, doch alleen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn:
 - a) voor de eerbiediging van de rechten of de goede naam van anderen; of
 - b) ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden.

Artikel 14

1. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen de rechten en plichten van ouders en, indien van toepassing, van de wettige voogden, om het kind te leiden in de uitoefening van zijn of haar recht op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.
3. De vrijheid van eenieder zijn of haar godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen kan slechts in die mate worden beperkt als wordt voorgeschreven door de wet en noodzakelijk is ter bescherming van de openbare veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de fundamentele rechten en vrijheden van anderen.

of door derden te voorkomen of ongedaan te maken.

De mening van het kind

Het recht van het kind om zijn of haar mening te kennen te geven en het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft.

Vrijheid van meningsuiting

Het kind heeft het recht informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn of haar mening uit te drukken, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst

Het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, onderworpen aan de passende leiding van de ouders en aan de nationale wetten.

Artikel 15

1. De Staten die partij zijn, erkennen de rechten van het kind op vrijheid van vereniging en vrijheid van vreedzame vergadering.
2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke in overeenstemming met de wet worden opgelegd en die in een democratische samenleving geboden zijn in het belang van de nationale veiligheid, de openbare orde, de bescherming van de volksgezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 16

1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privé-leven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.
2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Artikel 17

De Staten die partij zijn, erkennen de belangrijke functie van de massamedia en waarborgen dat het kind toegang heeft tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid. Hiertoe dienen de Staten die partij zijn:

- a) de massamedia aan te moedigen informatie en materiaal te verspreiden die tot sociaal en cultureel nut zijn voor het kind en in overeenstemming zijn met de strekking van artikel 29;
- b) internationale samenwerking aan te moedigen bij de vervaardiging, uitwisseling en verspreiding van dergelijke informatie en materiaal uit een verscheidenheid van culturele, nationale en internationale bronnen;
- c) de vervaardiging en verspreiding van kinderboeken aan te moedigen;
- d) de massamedia aan te moedigen in het bijzonder rekening te houden met de behoeften op het gebied van de taal van het kind dat tot een minderheid of tot de oorspronkelijke bevolking behoort;
- e) de ontwikkeling aan te moedigen van passende richtlijnen voor de bescherming van het kind tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor zijn of haar welzijn, indachtig de bepalingen van de artikelen 13 en 18.

Vrijheid van vereniging

Het recht van kinderen met anderen samen te komen en verenigingen op te richten of er zich bij aan te sluiten, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Bescherming van de privacy

Het recht te worden beschermd tegen inmenging in de privacy, het gezinsleven, de woning en de correspondentie, evenals tegen smaad en laster.

Toegang tot passende informatie

De rol van de media inzake het verspreiden van informatie onder kinderen op een wijze die in overeenstemming is met het moreel welzijn, met wederzijdse kennis en begrip onder de volkeren en die de culturele achtergrond van het kind respecteert. De Staat dient maatregelen te treffen om dit aan te moedigen en om kinderen te beschermen tegen schadelijk materiaal.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, zolang het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.
2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van diegenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en voor opsporing, melding, verwijzing onderzoek, behandeling en follow-up van zodanige gevallen, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 20

1. Een kind dat tijdelijk of blijvend het leven in het gezin waartoe het behoort moet missen, of dat men in zijn of haar eigen belang niet kan toestaan in het gezin te blijven, heeft recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen, in overeenstemming met hun nationale recht, een andere vorm van zorg voor dat kind.
3. Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, kafalah volgens het Islamitisch recht, adoptie, of,

Verantwoordelijkheden van ouders

Het principe dat beide ouders gezamenlijk de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat de Staat hen bij deze taak dient te ondersteunen.

Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing

De verplichting van de Staat om kinderen te beschermen tegen elke vorm van mishandeling door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind, en om in verband hiermee preventieve maatregelen te nemen en behandelingsprogramma's op te zetten.

Bescherming van kinderen buiten hun gezin

De plicht van de Staat om kinderen die niet in hun gezinsmilieu kunnen leven bijzondere bescherming te bieden, en om er voor te zorgen dat voor hen een beroep kan gedaan worden op gepaste alternatieve gezinsopvang of op plaatsing in een instelling. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de culturele achtergrond van het kind.

indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kinderzorg. Bij het overwegen van oplossingen wordt op passende wijze rekening gehouden met de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind en met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind en met zijn of haar achtergrond wat betreft de taal.

Artikel 21

De Staten die partij zijn en die de methode van adoptie erkennen en/of toestaan, waarborgen dat het belang van het kind daarbij de voornaamste overweging is, en:

- a) waarborgen dat de adoptie van een kind slechts wordt toegestaan mits daartoe bevoegde autoriteiten, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetten en procedures en op grond van alle van belang zijnde en betrouwbare gegevens, bepalen dat de adoptie kan worden toegestaan gelet op de verhoudingen van het kind met zijn of haar ouders, familieleden en wettige voogden, en mits, indien vereist, de betrokkenen, na volledig te zijn ingelicht, op grond van de adviezen die noodzakelijk worden geacht, daarmee hebben ingestemd;
- b) erkennen dat interlandelijke adoptie kan worden overwogen als andere oplossing voor de zorg voor het kind, indien het kind niet in een pleeg- of adoptiegezin kan worden geplaatst en op geen enkele andere passende wijze kan worden verzorgd in het land van zijn of haar herkomst;
- c) verzekeren dat voor het kind dat bij een interlandelijke adoptie is betrokken waarborgen en normen gelden die gelijkwaardig zijn aan die welke bestaan bij adoptie in het eigen land;
- d) nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat, in het geval van interlandelijke adoptie, de plaatsing niet leidt tot ongepast geldelijk voordeel voor de betrokkenen;
- e) bevorderen, wanneer passend, de verwezenlijking van de doeleinden van dit artikel door het aangaan van bilaterale of multilaterale regelingen of overeenkomsten, en spannen zich in om, in het kader daarvan te waarborgen dat de plaatsing van het kind in een ander land wordt uitgevoerd door bevoegde autoriteiten of instellingen.

Artikel 22

1. De Staten die partij zijn, nemen passende maatregelen om te waarborgen dat een kind dat de vluchtelingenstatus wil verkrijgen of dat in overeenstemming met het toepasselijke internationale recht en de toepasselijke procedures als vluchteling wordt beschouwd, ongeacht of het al dan niet door zijn of haar ouders of door iemand anders wordt begeleid, passende bescherming en humanitaire bijstand krijgt bij het genot van

Adoptie

In landen waar adoptie wordt erkend en/of toegestaan mag het enkel worden toegepast in het belang van het kind, met alle noodzakelijke waarborgen voor het kind en mits goedkeuring door de bevoegde overheden.

Interlandelijke adoptie kan worden overwogen nadat de mogelijkheden in het land van oorsprong van het kind zijn uitgeput. Ook in het geval van interlandelijke adoptie dienen alle noodzakelijke waarborgen te worden gerespecteerd.

Vluchtelingenkinderen

Kinderen die als vluchteling worden beschouwd of die de status van vluchteling hebben aangevraagd dienen een bijzondere bescherming te genieten.

De Staat heeft de plicht samen te werken met bevoegde instanties die een dergelijke bescherming en bijstand bieden.

de van toepassing zijnde rechten beschreven in dit Verdrag en in andere internationale akten inzake de rechten van de mens of humanitaire akten waarbij de bedoelde Staten partij zijn.

2. Hiertoe verlenen de Staten die partij zijn, naar zij passend achten, hun medewerking aan alle inspanningen van de Verenigde Naties en andere bevoegde intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties die met de Verenigde Naties samenwerken, om dat kind te beschermen en bij te staan en de ouders of andere gezinsleden op te sporen van een kind dat vluchteling is, teneinde de nodige inlichtingen te verkrijgen voor hereniging van het kind met het gezin waartoe het behoort. In gevallen waarin geen ouders of andere familieleden kunnen worden gevonden, wordt aan het kind dezelfde bescherming verleend als aan ieder ander kind dat, om welke reden ook, blijvend of tijdelijk het leven in een gezin moet ontberen, zoals beschreven in dit Verdrag.

Artikel 23

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat een geestelijk of lichamelijk gehandicapt kind een volwaardig en behoorlijk leven dient te hebben, in omstandigheden die de waardigheid van het kind verzekeren, zijn zelfstandigheid bevorderen en zijn actieve deelneming aan het gemeenschapsleven vergemakkelijken.
2. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het gehandicapte kind op bijzondere zorg, en stimuleren en waarborgen dat aan het daarvoor in aanmerking komende kind en degenen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar verzorging, afhankelijk van de beschikbare middelen, de bijstand wordt verleend die is aangevraagd en die passend is gezien de gesteldheid van het kind en de omstandigheden van de ouders of anderen die voor het kind zorgen.
3. Onder erkenning van de bijzondere behoeften van het gehandicapte kind, dient de in overeenstemming met het tweede lid geboden bijstand, wanneer mogelijk, gratis te worden verleend, rekening houdend met de financiële middelen van de ouders of anderen die voor het kind zorgen. Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind een zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.
4. De Staten die partij zijn, bevorderen, in de geest van internationale samenwerking, de uitwisseling van passende informatie op het gebied van preventieve gezondheidszorg en van medische en psychologische behandeling van, en behandeling van functionele stoornissen bij gehandicapte kinderen,

Gehandicapte kinderen

Het recht van gehandicapte kinderen op bijzondere zorg, onderwijs en training, bedoeld om hen te helpen de grootst mogelijke zelfstandigheid te bereiken en een volwaardig en actief leven te leiden in de samenleving.

met inbegrip van de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen, met als doel de Staten die partij zijn, in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 24

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:
 - a) om baby- en kindersterfte te verminderen;
 - b) om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen met nadruk op de ontwikkeling van de eerstelijnsgezondheidszorg;
 - c) om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerstelijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;
 - d) om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;
 - e) om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid en van de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;
 - f) om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.
4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Gezondheid en gezondheidszorg

Het recht op de hoogst mogelijke graad van gezondheid en het recht op toegang tot gezondheidszorg en medische voorzieningen met bijzondere nadruk op eerstelijnsgezondheidszorg en preventieve gezondheidszorg, op gezondheidsvoorlichting en -educatie en op de vermindering van de kindersterfte. De verplichting van de Staat om te werken in de richting van het uitbannen van schadelijke traditionele praktijken. De nood aan internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt beklemtoond.

Artikel 25

De Staten die partij zijn, erkennen het recht van een kind dat door de bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid, op een periodieke evaluatie van de behandeling die het kind krijgt en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing.

Artikel 26

1. De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid, met inbegrip van sociale verzekering, en nemen de nodige maatregelen om de algehele verwezenlijking van dit recht te bewerkstelligen in overeenstemming met hun nationaal recht.
2. De voordelen dienen, indien van toepassing, te worden verleend, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen en de omstandigheden van het kind en de personen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar onderhoud, alsmede iedere andere overweging die van belang is voor de beoordeling van een verzoek daartoe dat door of namens het kind wordt ingediend.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Periodieke herziening van een plaatsing

Het recht van het kind, dat ter verzorging, bescherming of behandeling door de Staat geplaatst is, op een regelmatige evaluatie van alle aspecten ervan.

Sociale zekerheid

Het recht van kinderen om van sociale zekerheid te genieten.

Levensstandaard

Het recht van kinderen om een passende levensstandaard te genieten, de primaire verantwoordelijkheid van de ouders hiervoor, en de plicht van de Staat om er voor te zorgen dat deze verantwoordelijkheid kan opgenomen worden en ook opgenomen wordt, zolang door het innen van onderhoudsgeld.

Artikel 28

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:
 - a) primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;
 - b) de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
 - c) met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
 - d) informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
 - e) maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te verzekeren dat de wijze van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit Verdrag.
3. De Staten die partij zijn, bevorderen en stimuleren internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs, met name teneinde bij te dragen tot de uitbanning van onwetendheid en analfabetisme in de gehele wereld, en de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en moderne onderwijsmethoden te vergroten. In dit opzicht wordt met name rekening gehouden met de behoeften van de ontwikkelingslanden.

Artikel 29

1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op:
 - a) de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
 - b) het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de Verenigde Naties vastgelegde beginselen;
 - c) het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of de hare;

Onderwijs

Het recht van het kind op onderwijs en de plicht van de Staat er voor te zorgen dat tenminste lager onderwijs gratis en verplicht is. De discipline op school moet gehandhaafd worden op een wijze die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. De noodzaak van internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt benadrukt.

Doel van het onderwijs

De erkenning door de Staat dat het onderwijs dient gericht te zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid en de talenten van het kind en op de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene. Het onderwijs moet ook gericht zijn op het bevorderen van respect voor de grondrechten van de mens en op het ontwikkelen van respect voor de culturele en nationale waarden van het kind zelf en van anderen.

- d) de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;
 - e) het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.
2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen om onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgelegde minimumnormen.

Artikel 30

In de Staten waarin etnische of godsdienstige minderheden, taalminderheden of personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking voorkomen, wordt het kind dat daartoe behoort niet het recht ontzegd te zamen met andere leden van zijn of haar groep zijn of haar cultuur te beleven, zijn of haar godsdienst te belijden en ernaar te leven, of zich van zijn of haar eigen taal te bedienen.

Artikel 31

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Artikel 32

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De Staten die partij zijn, nemen wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein om de toepassing van dit artikel te waarborgen. Hiertoe, en de desbetreffende bepalingen van andere internationale akten in acht nemend, verbinden de Staten die partij zijn zich er in het bijzonder toe:

Kinderen van minderheden of de oorspronkelijke bevolking

Het recht van kinderen van minderheidsgroepen en de oorspronkelijke bevolking hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te gebruiken.

Vrije tijd, ontspanning en culturele activiteiten

Het recht van het kind op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten.

Kinderarbeid

De plicht van de Staat om kinderen te beschermen tegen tewerkstelling in werkzaamheden die een bedreiging vormen voor hun gezondheid, opvoeding en ontwikkeling, om minimumleeftijden voor toegang tot tewerkstelling voor te schrijven en om de arbeidsomstandigheden te reglementeren.

- a) een minimumleeftijd of minimumleeftijden voor toelating tot betaald werk voor te schrijven;
- b) voorschriften te geven voor een passende regeling van werktijden en arbeidsvoorwaarden;
- c) passende straffen of andere maatregelen voor te schrijven ter waarborging van de daadwerkelijke uitvoering van dit artikel.

Artikel 33

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen, met inbegrip van wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein, om kinderen te beschermen tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen zoals omschreven in de desbetreffende internationale verdragen, en om inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikehandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

Artikel 34

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik. Hiertoe nemen de Staten die partij zijn met name alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen om te voorkomen dat:

- a) een kind ertoe wordt aangespoord of gedwongen deel te nemen aan onwettige seksuele activiteiten;
- b) kinderen worden geëxploiteerd in de prostitutie of andere onwettige seksuele praktijken;
- c) kinderen worden geëxploiteerd in pornografische voorstellingen en pornografisch materiaal.

Artikel 35

De Staten die partij zijn, nemen alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen ter voorkoming van de ontvoering of de verkoop van of de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook.

Artikel 36

De Staten die partij zijn, beschermen het kind tegen alle vormen van exploitatie die schadelijk zijn voor enig aspect van het welzijn van het kind.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a) geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vervroegde invrijheidstelling wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b) geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenis-

Drugmisbruik

Het recht van het kind te worden beschermd tegen het gebruik van narcotica en psychotrope drugs en tegen betrokkenheid bij hun productie of distributie.

Seksuele uitbuiting

Het recht van het kind te worden beschermd tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, met inbegrip van prostitutie en betrokkenheid bij pornografie.

Verkoop, handel en ontvoering

De plicht van de Staat al het mogelijke te doen om verkoop, handel en ontvoering van kinderen te voorkomen.

Andere vormen van exploitatie

Het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting die niet vermeld zijn in de artikelen 32, 33, 34 en 35.

Foltering en vrijheidsberoving

Het verbod op foltering, wrede behandeling of bestraffing, doodstraf, levenslange gevangenisstraf en onwettige gevangenschap of vrijheidsberoving. De principes van gepaste behandeling, scheiding van volwassen gedetineerden, contact met de familie en toegang

- neming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
 - d) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld besissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 38

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe eerbied te hebben voor en de eerbiediging te waarborgen van tijdens gewapende conflicten op hen van toepassing zijnde regels van internationaal humanitair recht die betrekking hebben op kinderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle uitvoerbare maatregelen om te waarborgen dat personen jonger dan vijftien jaar niet rechtstreeks deelnemen aan vijandelijkheden.
3. De Staten die partij zijn, onthouden zich ervan personen jonger dan vijftien jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te lijven. Bij het opnemen of inlijven van personen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, maar niet de leeftijd van achttien jaar, streven de Staten die partij zijn ernaar voorrang te geven aan diegenen die het oudste zijn.
4. In overeenstemming met hun verplichtingen krachtens het internationale humanitaire recht om de burgerbevolking te beschermen in gewapende conflicten, nemen de Staten die partij zijn alle uitvoerbare maatregelen ter waarborging van de bescherming en de verzorging van kinderen die worden getroffen door een gewapend conflict.

Artikel 39

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen ter bevordering van het lichamelijk en geestelijk herstel en de herintegratie in de maatschappij van een kind dat het slachtoffer is van welke vorm ook van verwaarlozing, exploitatie of misbruik, foltering of welke andere vorm ook van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, of gewapende conflicten. Dit herstel en deze herintegratie vinden plaats in een omgeving

Gewapende conflicten

De plicht van de Staat om de op kinderen van toepassing zijnde regels van humanitair recht te respecteren en te doen respecteren. Het principe dat geen enkel kind beneden de leeftijd van 15 jaar direct betrokken mag worden bij vijandelijkheden of in het leger mag ingelijfd worden, en dat alle kinderen die slachtoffer zijn van gewapende conflicten moeten kunnen genieten van bescherming en verzorging.

Zorg voor herintegratie

De plicht van de Staat er voor te zorgen dat kinderen die het slachtoffer geweest zijn van gewapende conflicten, foltering, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting, een aangepaste behandeling krijgen met het oog op hun

die bevorderlijk is voor de gezondheid, het zelfrespect en de waardigheid van het kind.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.
2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:
 - a) geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
 - b) ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:
 - i. dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;
 - ii. dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, of indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;
 - iii. dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;
 - iv. dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge onder gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

herstel en hun herintegratie in de maatschappij.

Aanpak van jeugdmisdadigheid

Het recht van kinderen, die worden verdacht van of veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf, op respect voor hun mensenrechten en, in het bijzonder, op het genot van alle aspecten van een eerlijke rechtspleging, met inbegrip van rechtsbijstand en andere bijstand bij de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging. Het principe dat het gebruik van gerechtelijke procedures en van plaatsing in een inrichting moeten worden vermeden telkens wanneer dit mogelijk en passend is.

- v. indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;
 - vi. dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikelijke taal niet verstaat of spreekt;
 - vii. dat zijn of haar privé-leven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.
3. De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:
- a) de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;
 - b) de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.
4. Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht, adviezen, jeugdreclassering, pleegzorg, programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

Artikel 41

Geen enkele bepaling van dit Verdrag tast bepalingen aan die meer bijdragen tot de verwezenlijking van de rechten van het kind en die zijn vervat in:

- a) het recht van een Staat die partij is; of
- b) het in die Staat geldende internationale recht.

Eerbied voor bestaande regels

Het principe dat, indien er in de nationale regelgeving of andere van toepassing zijnde internationale regels strengere normen gelden dan in het Verdrag, het de strengste norm is die geldt.

Deel II**Artikel 42**

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.

Artikel 43

1. Ter beoordeling van de voortgang die de Staten die partij zijn, boeken bij het nakomen van de in dit Verdrag aangegevene verplichtingen, wordt een Comité voor de Rechten van het Kind ingesteld, dat de hieronder te noemen functies uitoefent.
2. Het Comité bestaat uit tien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels.
3. De leden van het Comité worden bij geheime stemming gekozen van een lijst van personen die zijn voorgedragen door de Staten die partij zijn. Iedere Staat die partij is, mag één persoon voordragen, die onderdaan van die Staat is.
4. De eerste verkiezing van het Comité wordt niet later gehouden dan zes maanden na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, en daarna iedere twee jaar. Ten minste vier maanden vóór de datum waarop de verkiezing plaatsvindt, richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan de Staten die partij zijn een schriftelijk verzoek hun voordrachten binnen twee maanden in te dienen. De Secretaris-Generaal stelt vervolgens een alfabetische lijst op van alle aldus voorgedragen personen, onder aanduiding van de Staten die partij zijn die hen hebben voorgedragen, en legt deze voor aan de Staten die partij zijn bij dit Verdrag.
5. De verkiezingen worden gehouden tijdens de vergaderingen van de Staten die partij zijn, belegd door de Secretaris-Generaal, ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties. Tijdens die vergaderingen, waarvoor twee derde van de Staten die partij zijn het quorum vormen, zijn degenen die in het Comité worden gekozen die voorgedragen personen die het grootste aantal stemmen op zich verenigen alsmede een absolute meerderheid van de stemmen van de aanwezige vertegenwoordigers van de Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen.
6. De leden van het Comité worden gekozen voor een ambtstermijn van vier jaar. Zij zijn herkiesbaar indien zij opnieuw worden voorgedragen. De ambtstermijn van vijf van de le-

Uitvoering en inwerkingtreding

De bepalingen van de artikelen 42 tot 54 behandelen het volgende:

- i. De plicht van de Staat om de rechten uit dit Verdrag ruime bekendheid te geven bij volwassenen en kinderen.
- ii. De installatie van een Comité voor de Rechten van het Kind, bestaande uit tien experts, dat de rapporten moet behandelen die de Staten die partij zijn bij het Verdrag moeten indienen twee jaar nadat zij het Verdrag ratificeerden, en vervolgens elke vijf jaar. Het Verdrag treedt in werking nadat 20 landen het hebben geratificeerd. Vanaf dan vat ook het Comité zijn werkzaamheden aan.
- iii. Staten die partij zijn moeten hun rapporten op ruime schaal bekend maken bij het publiek.
- iv. Het Comité kan voorstellen dat gespecialiseerde studies worden uitgevoerd betreffende specifieke thema's die betrekking hebben op de rechten van het kind, en kan zijn bedenkingen formuleren ten aanzien van elke Staat die partij is en ten aanzien van de Algemene Vergadering van de VN.
Met het oog op het bevorderen van een effectieve toepassing van dit Verdrag en om internationale samenwerking aan te moedigen, kunnen de gespecialiseerde organisaties (zoals de IAO, de Wereld Gezondheidsorganisatie, UNESCO, het Kinderfonds van de Verenigde Naties) de bijeenkomsten van het Comité bijwonen. Samen met om het even welke andere als competent erkende organisatie, met inbegrip van NGO's die een consultatieve status bij de Verenigde Naties hebben, en met andere VN-organen, zoals de Commissie Mensenrechten, kunnen ze het Comité re-

den die bij de eerste verkiezing zijn gekozen, loopt na twee jaar af; onmiddellijk na de eerste verkiezing worden deze vijf leden bij loting aangewezen door de Voorzitter van de vergadering.

7. Indien een lid van het Comité overlijdt of aftreedt of verklaart om welke andere reden ook niet langer de taken van het Comité te kunnen vervullen, benoemt de Staat die partij is die het lid heeft voorgedragen een andere deskundige die onderdaan van die Staat is om de taken te vervullen gedurende het resterende gedeelte van de ambtstermijn, onder voorbehoud van de goedkeuring van het Comité.
8. Het Comité stelt zijn eigen huishoudelijk reglement vast.
9. Het Comité kiest zijn functionarissen voor een ambtstermijn van twee jaar.
10. De vergaderingen van het Comité worden in de regel gehouden ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties of op iedere andere geschikte plaats, te bepalen door het Comité. Het Comité komt in de regel eens per jaar bijeen. De duur van de vergaderingen van het Comité wordt vastgesteld en, indien noodzakelijk, herzien door een vergadering van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, onder voorbehoud van de goedkeuring van de Algemene Vergadering.
11. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties stelt de nodige medewerkers en faciliteiten beschikbaar voor de doeltreffende uitoefening van de functies van het Comité krachtens dit Verdrag.
12. Met de goedkeuring van de Algemene Vergadering ontvangen de leden van het krachtens dit Verdrag ingesteld Comité emolumenten uit de middelen van de Verenigde Naties op door de Algemene Vergadering vast te stellen voorwaarden.

Artikel 44

1. De Staten die partij zijn, nemen de verplichting op zich aan het Comité, door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, verslag uit te brengen over de door hen genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten:
 - a) binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken Staat die partij is;
 - b) vervolgens iedere vijf jaar.
2. In de krachtens dit artikel opgestelde rapporten dienen de factoren en eventuele moeilijkheden te worden aangegeven die van invloed zijn op de nakoming van de verplichtingen krachtens dit Verdrag. De rapporten bevatten ook voldoende gegevens om het Comité een goed inzicht te verschaffen in de toepassing van het Verdrag in het desbetreffende land.
3. Een Staat die partij is die een uitvoerig eerste rapport aan het Comité heeft overgelegd, behoeft in de volgende rapporten die deze Staat in overeenstemming met het eerste lid, letter b, overlegt, basisgegevens die eerder zijn verstrekt, niet te herhalen.

levante informatie verstrekken of om advies worden gevraagd betreffende een optimale toepassing van het Verdrag.

4. Het Comité kan Staten die partij zijn verzoeken om nadere gegevens die verband houden met de toepassing van het Verdrag.
5. Het Comité legt aan de Algemene Vergadering, door tussenkomst van de Economische en Sociale Raad, iedere twee jaar rapporten over aangaande zijn werkzaamheden.
6. De Staten die partij zijn, dragen er zorg voor dat hun rapporten algemeen beschikbaar zijn in hun land.

Artikel 45

Teneinde de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag te bevorderen en internationale samenwerking op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt aan te moedigen:

- a) hebben de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties het recht vertegenwoordigd te zijn bij het overleg over de toepassing van die bepalingen van dit Verdrag welke binnen de werkingssfeer van hun mandaat vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen die zij passend acht, uitnodigen deskundig advies te geven over de toepassing van het Verdrag op gebieden die binnen de werkingssfeer van hun onderscheiden mandaten vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties uitnodigen rapporten over te leggen over de toepassing van het Verdrag op gebieden waarop zij werkzaam zijn;
- b) doet het Comité, naar zij passend acht, aan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen, alle rapporten van Staten die partij zijn, toekomen die een verzoek bevatten om, of waaruit een behoefte blijkt aan, technisch advies of technische ondersteuning, vergezeld van eventuele opmerkingen en suggesties van het Comité aangaande deze verzoeken of deze gebleken behoefte;
- c) kan het Comité aan de Algemene Vergadering aanbevelen de Secretaris-Generaal te verzoeken namens het Comité onderzoeken te doen naar specifieke thema's die verband houden met de rechten van het kind;
- d) kan het Comité suggesties en algemene aanbevelingen doen gebaseerd op de ingevolge de artikelen 44 en 45 van dit Verdrag ontvangen gegevens. Deze suggesties en algemene aanbevelingen worden aan iedere betrokken Staat die partij is, toegezonden, en medegedeeld aan de Algemene Vergadering, vergezeld van eventuele commentaren van de Staten die partij zijn.

Deel III

Artikel 46

Dit verdrag staat open voor ondertekening door alle Staten.

Artikel 47

Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 48

Dit Verdrag blijft open voor toetreding door iedere Staat. De akten van toetreding worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 49

1. Dit Verdrag treedt in werking op de dertigste dag die volgt op de datum van nederlegging bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding.
2. Voor iedere Staat die dit Verdrag bekrachtigt of ertoe toetreedt na de nederlegging van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding, treedt het Verdrag in werking op de dertigste dag na de nederlegging door die Staat van zijn akte van bekrachtiging of toetreding.

Artikel 50

1. Iedere Staat die partij is, kan een wijziging voorstellen en deze indienen bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal deelt de voorgestelde wijziging vervolgens mede aan de Staten die partij zijn, met het verzoek hem te berichten of zij een conferentie van Staten die partij zijn, verlangen teneinde de voorstellen te bestuderen en in stemming te brengen. Indien, binnen vier maanden na de datum van deze mededeling, ten minste een derde van de Staten die partij zijn een dergelijke conferentie verlangt, roept de Secretaris-Generaal de vergadering onder auspiciën van de Verenigde Naties bijeen. Iedere wijziging die door een meerderheid van de ter conferentie aanwezige Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen, wordt aangenomen, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
2. Een wijziging die in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel wordt aangenomen, treedt in werking wanneer zij is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en is aanvaard door een meerderheid van twee derde van de Staten die partij zijn.
3. Wanneer een wijziging in werking treedt, is zij bindend voor de Staten die partij zijn die haar hebben aanvaard, terwijl de andere Staten die partij zijn gebonden zullen blijven door de bepalingen van dit Verdrag en door iedere voorgaande wijziging die zij hebben aanvaard.

Artikel 51

1. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties ontvangt de teksten van de voorbehouden die de Staten op het tijdstip van de bekrachtiging of toetreding maken, en stuurt deze rond aan alle Staten.
2. Een voorbehoud dat niet verenigbaar is met doel en strekking van dit Verdrag is niet toegestaan.
3. Een voorbehoud kan ten allen tijde worden ingetrokken door een daartoe strekkende mededeling gericht aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die vervolgens alle Staten hiervan in kennis stelt. Deze mededeling wordt van kracht op de datum van ontvangst door de Secretaris-Generaal.

Artikel 52

Een Staat die partij is, kan dit Verdrag opzeggen door een schriftelijke mededeling aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De opzegging wordt van kracht één jaar na de datum van ontvangst van de mededeling door de Secretaris-Generaal.

Artikel 53

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties wordt aangewezen als de depositaris van dit Verdrag.

Artikel 54

Het oorspronkelijke exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende gevolmachtigden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, dit Verdrag hebben ondertekend.

Interpretatieve verklaringen België

Bij de neerlegging van de bekrachtigingsoorkonde heeft België de volgende interpretatieve verklaringen afgelegd:

1. In verband met artikel 2, lid 1, legt de Belgische Regering niet-discriminatie op grond van nationale afkomst uit als niet noodzakelijk de verplichting voor de Staten inhoudend om aan vreemdelingen dezelfde rechten te waarborgen als aan de eigen onderdanen. Dit begrip moet worden verstaan als ertoe strekkende iedere willekeurige gedraging uit te bannen, doch niet verschillen in behandeling, stoelend op objectieve en redelijke overwegingen, overeenstemmend met de beginselen die in democratische samenlevingen gelden.
2. De artikels 13 en 15 zullen door de Belgische Regering worden toegepast in de context van de bepalingen en de beperkingen welke in de artikels 10 en 11 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, door gezegd Verdrag worden opgesomd of toegestaan.
3. De Belgische Regering legt lid 1 van artikel 14 in die zin uit, dat het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, overeenkomstig de geldende bepalingen van het artikel 18 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten van 19 december 1966 evenals van het artikel 9 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, ook de vrijheid impliceert om zijn godsdienst of overtuiging te kiezen.
4. Met betrekking tot lid 2 b.(v) van artikel 40 is de Belgische Regering van oordeel dat de uitdrukking “overeenkomstig de wet” in fine van deze bepaling betekent dat:
 - a) deze bepaling niet van toepassing is op minderjarigen die krachtens de Belgische wet in tweede aanleg schuldig zouden zijn bevonden en veroordeeld, tengevolge van een beroep ingesteld tegen hun vrijspraak in eerste aanleg;
 - b) deze bepaling niet van toepassing is op minderjarigen die krachtens de Belgische wet rechtstreeks verwezen worden naar een hoger rechtscollege zoals het Hof van Assisen.

Bijlage 2

Decreet van 15 juli 1997

houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris

Het Vlaams Parlement heeft aangenomen en Wij, Regering, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

1. het Verdrag: het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aangenomen in New York op 20 november 1989;
2. het Kinderrechtencommissariaat: de Kinderrechtencommissaris en het personeel dat hem bijstaat in de uitoefening van zijn opdrachten;
3. het Kind: elke minderjarige;
4. de administratieve overheid: de administratieve overheid in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, afhankelijk van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;
5. de voorzieningen: alle door de Vlaamse regering of door de Vlaamse openbare instellingen erkende particuliere organisaties.

Artikel 3

1. Het ambt van Kinderrechtencommissaris, hierna Commissaris genoemd, wordt ingesteld.
2. De Commissaris wordt benoemd door het Vlaams Parlement.
3. De personeelsformatie en het statuut van het personeel van het Kinderrechtencommissariaat worden door het Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van de Commissaris.

Artikel 4

De Commissaris verdedigt de rechten en behartigt de belangen van het kind.

Daartoe:

1. ziet hij toe op de naleving van het Verdrag;
2. staat hij in voor de opvolging, de analyse, de evaluatie en de bekendmaking van de levensomstandigheden van het kind;
3. treedt hij op als vertolker van de rechten, de belangen en de noden van het kind.

Artikel 5

Bij de uitoefening van de in artikel 4 bepaalde opdrachten besteedt de Commissaris, met het Verdrag als leidraad, in het bijzonder aandacht aan:

1. de dialoog met het kind en met de organisaties actief rond individuele en collectieve dienstverlening aan of belangenbehartiging van het kind;

2. de maatschappelijke participatie van het kind en de toegankelijkheid voor het kind van alle diensten en organisaties die met het kind te maken hebben;
3. het toezicht op de conformiteit met het Verdrag van de wetten, decreten, besluiten en verordeningen, met inbegrip van de procedurele regels welke een aangelegenheid regelen waarvoor de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest bevoegd is;
4. de verspreiding van informatie over de inhoud van het Verdrag, in het bijzonder ten behoeve van het kind.

De Commissaris kan hiertoe onder meer een beroep doen op de wetenschappelijke expertise en ervaring van het Vlaams Centrum voor de Bevordering van het Welzijn van Kinderen en Gezinnen, voor zover geen afbreuk gedaan wordt aan het geheel van de opdrachten van het Centrum.

Artikel 6

Bij de uitoefening van de in artikel 4 bepaalde opdrachten is de Commissaris bevoegd om:

1. op eigen initiatief of op verzoek van het Vlaams Parlement een onderzoek in te stellen met betrekking tot de naleving van het Verdrag;
2. klachten die betrekking hebben op de niet-naleving van het Verdrag, te onderzoeken en zo mogelijk gericht door te verwijzen naar de voorzieningen. Het onderzoek van een klacht wordt opgeschort wanneer omtrent die klacht een beroep bij de rechtbank of georganiseerd administratief beroep wordt ingesteld.

De administratieve overheid stelt de Commissaris in kennis van het ingesteld beroep. De indiening en het onderzoek van de klacht schorsen noch stuiten termijnen voor het instellen van beroepen bij de rechtbank of van georganiseerde administratieve beroepen. De Commissaris informeert de klager omtrent het gevolg dat aan de klacht werd gegeven.

Artikel 7

- §1. Bij de benoeming en de verdere uitoefening van zijn mandaat moet de Commissaris voldoen aan de volgende voorwaarden:
1. de Belgische nationaliteit bezitten, zijn woonplaats hebben in het Vlaamse Gewest of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en in het bezit zijn van een Nederlandstalig diploma;
 2. van onberispelijk gedrag zijn;
 3. de burgerlijke en politieke rechten genieten;
 4. in het bezit zijn van een universitair of daarmee gelijkgesteld diploma;
 5. minstens vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, die dienstig is voor de uitoefening van het ambt;
 6. beantwoorden aan het profiel zoals omschreven door het Vlaams Parlement.
- §2. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris voor een éénmalige hernieuwbare termijn van 5 jaar.
- §3. Alvorens in functie te treden, legt de Commissaris in handen van de Voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af:
“Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk.”.

Artikel 8

§1. Het ambt van de Commissaris is onverenigbaar met elk ander mandaat, of ambt of elke andere functie, ook als die onbezoldigd zijn.

Drie jaar voor zijn benoeming mag de Commissaris geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Het is de Commissaris verboden, door het feit van zijn benoeming, om gedurende 3 jaar na het uitoefenen van zijn ambt, kandidaat te zijn voor een bij verkiezing verleend openbaar mandaat. Voor de toepassing van deze paragraaf wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld: het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur.

§2. De Commissaris geniet hetzelfde statuut als een raadsheer van het Rekenhof.

De weddenregeling van de raadsheren van het Rekenhof, vervat in de wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof, is van toepassing op de Commissaris.

§3. Binnen de grenzen van zijn bevoegdheid ontvangt de Commissaris van geen enkele overheid instructies. De Commissaris werkt in de uitoefening van het ambt volledig onafhankelijk.

De Commissaris kan niet van zijn ambt worden ontheven voor meningen geuit of daden gesteld in de uitoefening van zijn ambt.

Artikel 9

Het Vlaams Parlement kan in één van de volgende gevallen een einde maken aan het mandaat van de Commissaris:

1. op verzoek of met akkoord van de betrokkene;
2. wanneer de betrokkene de leeftijd van 65 jaar bereikt;
3. in een geval van onverenigbaarheid, zoals bepaald in artikel 8, § 1;
4. om zwaarwichtige redenen, onverminderd artikel 8, § 3.

Artikel 10

§1. De overheid stelt de Commissaris alle informatie ter beschikking die voor het volbrengen van zijn opdrachten vereist is. Op eenvoudig verzoek van de Commissaris verstrekt zij alle dienstige inlichtingen en documenten.

§2. De Commissaris kan, in de uitvoering van zijn opdrachten, het advies inwinnen van de overheid.

§3. Onverminderd artikel 15 van de Grondwet, heeft de Commissaris vrije toegang tot alle overheidsgebouwen en tot de voorzieningen. De verantwoordelijken en de personeelsleden zijn ertoe gehouden aan de Commissaris de stukken en de informatie die hij noodzakelijk acht, mee te delen, met uitzondering van die welke door het medisch geheim beschermd zijn of waarvan ze kennis hebben genomen in hun hoedanigheid van noodzakelijke vertrouwenspersoon.

Artikel 11

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de Commissaris en zijn personeelsleden.

Artikel 12

- §1. De Commissaris brengt aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement jaarlijks verslag uit over de opdrachten zoals bepaald in artikel 4. Het verslag wordt door het Vlaams Parlement in plenaire vergadering besproken. Het verslag wordt openbaar gemaakt. Bovendien kan de Commissaris, wanneer hij dit nuttig acht, tussentijdse verslagen bezorgen aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement met het oog op een bespreking in plenaire vergadering.
- §2. De Commissaris bezorgt zijn verslagen aan de federale overheid opdat deze ermee rekening zou kunnen houden bij het opstellen van het rapport dat België om de vijf jaar moet indienen bij het Comité voor de rechten van het kind, met toepassing van artikel 44 van het Verdrag. De Commissaris evalueert dat rapport.

Artikel 13

Het Vlaams Parlement stelt jaarlijks op voorstel van de Commissaris de kredieten vast die nodig zijn voor de werking van het Kinderrechtencommissariaat.

Artikel 14

Binnen zes maanden na zijn benoeming, stelt de Commissaris een voorstel van huishoudelijk reglement op. Dat reglement en de wijzigingen erin worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement en bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Decreet van 31 januari 2003

houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende de instelling van de Vlaamse Ombudsdienst

Het Vlaams Parlement heeft aangenomen en Wij, Regering, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In artikel 7 van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris wordt §2 vervangen door wat volgt:

“§2. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris na een openbare oproep tot kandidaatstelling en een vergelijkende selectie, voor een termijn van vijf jaar.

Ten laatste negentig dagen voor het verstrijken van die termijn evalueert het

Vlaams Parlement de Commissaris.

Indien de Commissaris gunstig geëvalueerd wordt, wordt zijn mandaat van rechtswege één maal verlengd met een nieuwe termijn van vijf jaar.

Bij ontstentenis van een evaluatie negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat, wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen, al dan niet aaneensluitend, het ambt van Commissaris bekleden.”

Artikel 3

In artikel 12, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt de eerste zin vervangen door wat volgt:

“Het verslag wordt door de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement besproken, nadat de plenaire vergadering er kennis van genomen heeft. Na de bespreking door de bevoegde commissies kan de plenaire vergadering het verslag bespreken.”.

[...]

Uittreksel van decreet van 15 juli 2005

houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft

[...]

HOOFDSTUK III

Wijzigingen aan het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris.

Artikel 12

In het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris wordt artikel 3, punt 3, aangevuld met de volgende twee leden:

“De personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat vervullen hun opdracht onder leiding van de Commissaris.

De personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat hebben in de uitoefening van hun taken dezelfde bevoegdheden als de Commissaris.”.

Artikel 13

Artikel 7 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 31 januari 2003, wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 7

§1. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris na een openbare oproep tot kandidaatstelling en op basis van een vergelijkende selectie, voor een termijn van zes jaar. De selectievoorwaarden en de selectieprocedure worden vastgesteld door het Vlaams Parlement. De selectie wordt uitgevoerd door of in opdracht van het Vlaams Parlement.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen, al dan niet aaneensluitend, het ambt van Commissaris bekleden.

§2. De Commissaris moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° Belg zijn;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn;
- 3° de burgerlijke en politieke rechten genieten;
- 4° houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een ambt van niveau A bij de diensten van het Vlaams Parlement;
- 5° drie jaar voor de oproep tot kandidaatstelling geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Voor de toepassing van deze bepaling wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld: het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur, het ambt van federaal minister, gemeenschaps- of gewestminister, het ambt van staatssecretaris of gewestelijk staatssecretaris of een politiek mandaat bij de Europese Unie;
- 6° ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, die dienstig is voor de uitoefening van het ambt.

§3. Bij de eerste benoeming doorloopt de Commissaris een proefperiode van 1 jaar, te rekenen vanaf de dag waarop de betrokkene het ambt effectief opneemt. Uiterlijk vijfenveertig dagen voor het verstrijken van die proefperiode evalueert het Vlaams Parlement de Commissaris. Bij ontstentenis van een evaluatie op dat ogenblik wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

§4. Uiterlijk negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat evalueert het Vlaams Parlement de Commissaris.

Indien de Commissaris gunstig geëvalueerd wordt, wordt zijn mandaat van rechtswege één maal verlengd met een nieuwe termijn van zes jaar.

Bij ontstentenis van een evaluatie negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat, wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

§5. Alvorens in dienst te treden, legt de Commissaris in handen van de voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af: “Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk.”.

Artikel 14

In artikel 8 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° §1 wordt vervangen door wat volgt:

“§1. Het ambt van Commissaris is onverenigbaar met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat of een overeenkomstig artikel 7, §2, 5°, daarmee gelijkgesteld mandaat of ambt, en met een openbaar ambt of enige andere functie of activiteit, waardoor de waardigheid van het ambt of de goede, onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van het ambt in het gedrang kan komen.”;

2° §2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De Commissaris ontvangt het salaris, het vakantiegeld, de eindejaarspremie en de sociale voordelen van een statutair personeelslid van rang A2 van het Vlaams Parlement.

Wanneer de Commissaris wegens ziekte of gebrekkigheid niet meer in staat is zijn ambt te vervullen, en hij de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt heeft, stelt het Vlaams Parlement aan de Administratieve Gezondheidsdienst voor om hem definitief arbeidsongeschikt te verklaren.”;

3° een §2bis wordt ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2bis. De Kinderrechtencommissaris ad interim, zoals bedoeld in artikel 9bis, derde lid, geniet voor de duur van zijn aanstelling een toelage die gelijk is aan het verschil tussen het salaris van de Commissaris en zijn salaris als personeelslid van het Kinderrechtencommissariaat.

Die tijdelijke toelage komt niet in aanmerking voor de berekening van het vakantiegeld en de eindejaarstoelage.”;

4° het tweede lid van §3 vervangen door wat volgt:

“Het mandaat van de Commissaris kan niet beëindigd worden wegens meningen geuit of daden gesteld in de normale uitoefening van zijn ambt.”.

Artikel 15

Artikel 9 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 9

Het mandaat van de Commissaris eindigt van rechtswege:

- 1° na een ongunstige evaluatie van de proefperiode, bij het verstrijken van die proefperiode;
- 2° na een ongunstige evaluatie van het mandaat, bij het verstrijken van het mandaat;
- 3° wanneer hij definitief arbeidsongeschikt wordt verklaard ingevolge de toepassing van artikel 8, §2, derde lid.

Het Vlaams Parlement beëindigt het mandaat van de Commissaris:

- 1° op zijn verzoek;
- 2° wanneer hij de regels inzake onverenigbaarheden, zoals bedoeld in artikel 8, §1, niet naleeft;
- 3° wanneer hij niet langer voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7, §2, 1° en 3°.

Het Vlaams Parlement kan het mandaat van de Commissaris beëindigen:

- 1° mits akkoord van de betrokkene;
- 2° wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt;
- 3° om ernstige redenen.”.

Artikel 16

In hetzelfde decreet wordt een artikel 9bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Artikel 9bis

Bij het opvallen van het ambt van Commissaris start het Vlaams Parlement zo spoedig mogelijk de selectieprocedure met het oog op de benoeming van een nieuwe Commissaris.

Wanneer het mandaat van de Commissaris verstrijkt, en er is nog geen opvolger benoemd, of de opvolger heeft zijn ambt nog niet effectief opgenomen, dan blijft de Commissaris zijn ambt uitoefenen tot de opvolger zijn ambt effectief opneemt, in voorkomend geval in afwijking van artikel 7, §1, tweede lid, van dit decreet.

In de gevallen bedoeld in artikel 9 van dit decreet, of in geval van overlijden van de Commissaris, kan het Vlaams Parlement één van de personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat dat beantwoordt aan de voorwaarden, bepaald in artikel 7, §2, 1°, 2°, 3° en 4°, van dit decreet, tot Kinderrechtencommissaris ad interim aanwijzen, na vergelijking van de titels en de verdiensten van de kandidaten. Die regeling geldt ook ingeval de Commissaris wegens ziekte gedurende ten minste twee opeenvolgende maanden afwezig is of wanneer vaststaat dat hij wegens ziekte gedurende ten minste twee opeenvolgende maanden afwezig zal zijn.”.

Artikel 17

Artikel 13 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 13

Het Vlaams Parlement keurt jaarlijks op voorstel van de Commissaris de begroting en de rekeningen van het Kinderrechtencommissariaat goed.”.

Artikel 18

Aan hetzelfde decreet wordt een artikel 15 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Artikel 15 Het Vlaams Parlement bepaalt de vestigingsplaats van het Kinderrechtencommissariaat.”.

[...]

HOOFDSTUK VI

Overgangsbepalingen

Artikel 34

Tot aan het begin van het eerstvolgende mandaat na de inwerkingtreding van dit decreet heeft de Vlaamse ombudsman het geldelijke statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing. Dat geldt, in voorkomend geval, ook voor de Vlaamse ombudsman ad interim.

Tot aan het begin van het eerstvolgende mandaat na de inwerkingtreding van dit decreet heeft de Kinderrechtencommissaris het geldelijke statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing. Dat geldt, in voorkomend geval, ook voor de Kinderrechtencommissaris ad interim.

Artikel 35

De duur van het mandaat van de personen die op het ogenblik van inwerkingtreding van dit decreet benoemd zijn tot Kinderrechtencommissaris, directeur van het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek, of directeur van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie, ongeacht of ze hun mandaat al effectief uitoefenen, is vijf jaar, onverminderd de mogelijkheid om, in afwijking van de maximale duur van twee mandaten, het ambt te blijven uitoefenen totdat een opvolger zijn mandaat effectief heeft opgenomen. De eventuele verlenging van het eerste mandaat van die personen ingevolge een gunstige evaluatie na de inwerkingtreding van het decreet bedraagt zes jaar.

Bijlage 3

Media-output

(september 2005 tot en met augustus 2006)

Media-items die het standpunt van het Kinderrechtencommissariaat vermeldden.

Actualiteitsmedia

Audiovisuele media

06/09/2005 VTM – Recht van antwoord

Anoniem bevallen.

30/09/2005 VRT – Radio 1 (Lopende Zaken)

Justitie – Omgangsrecht.

18/10/2005 VRT – TV1 (Journaal)

Geluidsoverlast: steeds meer mensen storen zich aan het 'lawaaï' van spelende kinderen.

18/10/2005 VRT – Radio 2 West-Vlaanderen (Ochtendpost)

Geluidsoverlast: het 'lawaaï' van spelende kinderen.

18/10/2005 VRT – Radio 1 (De Wandelgangen)

Geluidsoverlast: het 'lawaaï' van spelende kinderen.

16/11/2005 VRT – Radio 1 (Nieuws)

Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat: het Vlaams Kinderrechtencommissariaat krijgt steeds meer meldingen van problemen door echtscheidingen.

16/11/2005 VTM – Nieuws

Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat.

24/11/2005 VRT – TV1 (Journaal)

Volgens VLD-senator Vankrunkelsven moet verplichte anticonceptie mogelijk worden als alternatieve straf.

24/11/2005 VRT – Canvas (Terzake)

Volgens VLD-senator Vankrunkelsven moet verplichte anticonceptie mogelijk worden als alternatieve straf.

- 25/11/2005** **VRT – Radio 1 (Lopende Zaken)**
Eurosong for Kids.
- 03/12/2005** **VRT – Canvas (Frontlijn)**
Kindermishandeling.
- 13/12/2005** **VRT – Radio 1 (De Wandelgangen)**
Het opleggen van even zware straffen voor minderjarigen als voor volwassenen is in strijd met Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.
- 13/12/2005** **VRT – Radio 1 (Nieuws)**
Jeugdsanctierecht.
- 20/12/2005** **VRT – TV1 (Koppen)**
Jonge kinderen en echtscheiding.
- 17/01/2006** **VRT – Radio 1 (Nieuws)**
Sluiting speelpleinwerking te Lauwe.
- 18/01/2006** **VRT – TV1 (Journaal)**
Een rechter heeft de speelpleinwerking verboden in Lauwe omwille van lawaai-overlast. Kinderrechtencommissaris Ankie Vandekerckhove reageert verbolgen op de uitspraak van de rechter.
- 18/01/2006** **VRT – Canvas (Terzake)**
Vlaams minister voor Jeugd Anciaux wil verhinderen dat nog speelpleinen dicht gaan.
- 18/01/2006** **VTM – Nieuws (Journaal)**
Kinderrechtencommissaris Ankie Vandekerckhove stelt vast dat volwassenen steeds meer klagen over geluidshinder van spelende kinderen.
- 29/01/2006** **VRT – TV1 (Journaal)**
Kinderrechtencommissariaat betoogt mee in Lauwe om het speelplein te behouden.
- 31/01/2006** **VTM (Recht van Antwoord)**
Procesrecht voor minderjarigen.
- 07/02/2006** **VRT – Radio 1 (De Wandelgangen)**
Nieuw boek 'de rechten van jongeren' van Test-Aankoop.
- 30/04/2006** **AVS**
Jeugdsanctierecht.
- 23/05/2006** **4FM**
Nieuwe drugtest op kledij van kinderen.
- 18/06/2006** **VRT – TV1 (De Zevende Dag)**
Kinderontvoering.

12/08/2006 AVS
Habbekrats, jeugddienst met stekels.

Printmedia

08/09/2005 De Standaard
Toch diploma voor uitgesloten leerlingen. Ouders en leerlingen moeten kans krijgen zich te verdedigen.

08/09/2005 De Morgen
Als de jaren wegen. Leeftijd is de belangrijkste reden voor discriminatie.

29/09/2005 Het Nieuwsblad
Waar kunnen die ouders terecht? Bij de Supernanny?

29/09/2005 Het Volk
Waar kunnen die ouders terecht? Bij de Supernanny?

08/10/2005 De Standaard
Vraag van de week. Kan de overheid scheidingsleed verzachten?

10/10/2005 Het Belang van Limburg
Steeds meer echtscheidingen.

18/10/2005 Het Nieuwsblad
Kinderen niet toegelaten (als ze te veel lawaai maken).

18/10/2005 De Standaard
Meer klachten over kinderlawaai.

29/10/2005 De Standaard
Is er te veel seks en geweld op tv?

16/11/2005 Het Nieuwsblad
Intolerantie tegenover spelende kinderen stijgt.

16/11/2005 Het Volk
Intolerantie tegenover spelende kinderen stijgt.

16/11/2005 Gazet van Antwerpen
Intolerantie jegens jongeren op straat stijgt.

16/11/2005 Het Belang van Limburg
Intolerantie jegens jongeren op straat stijgt.

17/11/2005 Metro
Spelende kinderen zijn vogelvrij.

17/11/2005 **Het Nieuwsblad**
Kinderen hebben problemen met en door volwassenen.

17/11/2005 **Het Volk**
Kinderen hebben problemen met en door volwassenen.

17/11/2005 **Gazet van Antwerpen**
Lawaai van mensen is niet strafbaar. Kinderrechtencommissaris pleit voor meer tolerantie.

17/11/2005 **Het Laatste Nieuws**
Jongeren zijn vaak de dupe van volwassenen.

17/11/2005 **De Standaard**
Van kinderen kunnen we niets meer verdragen.

17/11/2005 **De Tijd**
Intolerantie jegens kinderen en jongeren op straat stijgt.

17/11/2005 **Het Belang van Limburg**
Nu ook al klachten tegen kinderen die hard lachen.
Om te huilen.

17/11/2005 **De Morgen**
Spelende kinderen worden steeds vaker als overlast beschouwd.

17/11/2005 **Le Soir**
On est prié de garder ses enfants chez soi.

19/11/2005 **Het Nieuwsblad**
De Rouck wil ook spermadonor mét naam.

19/11/2005 **Het Volk**
De Rouck wil ook spermadonor mét naam.

25/11/2005 **Gazet van Antwerpen**
Rechters moeten verplichte anticonceptie kunnen opleggen.

25/11/2005 **Het Nieuwsblad**
Debat over verplichte anticonceptie ligt open.

25/11/2005 **Het Volk**
Debat over verplichte anticonceptie ligt open.

26-27/11/2005 **De Standaard**
Vraag van de week. Geen kinderen meer voor kindermishandelaars?

02/12/2005 **De Standaard**
Hoe flexibel moet opvang worden?

08/12/2005 Libelle

Solo-ouders in de spotlights.

14/12/2005 De Standaard

Tienjarige brengt boek uit met tips over echtscheiding.

15/12/2005 De Standaard

Jeugdraad wil veel grondiger hervorming jeugdrecht.

17/12/2005 Het Laatste Nieuws

Vlaams minister van Welzijn Inge Vervotte promoot ouderschapsbemiddeling: 'Kind moet centraal staan bij scheiding'.

17/12/2005 De Standaard

Kinderen willen scheiding begrijpen. Onderzoek: beste verblijfsregeling respecteert wensen en gevoelens van kinderen.

21/12/2005 De Morgen

Campagne op scholen moet orgaandonatie bespreekbaar maken.

22/12/2005 Brussel Deze Week

Ouderschapsbemiddeling.

31/12/2005 De Morgen

Eentje voor Haroun.

19/01/2006 De Morgen

Kinderrechtencommissaris Ankie Vandekerckhove: 'Dat mensen spelende kinderen beschouwen als overlast is erg, dat een rechter daarvoor plooit, is nog veel erger'.

19/01/2006 Het Volk

Zeven 'kinderhaters' tegen de rest in Lauwe.

19/01/2006 Het Nieuwsblad

Zeven 'kinderhaters' tegen de rest in Lauwe.

19/01/2006 De Standaard

'Dit is kinderen gijzelen, overweeg ze af te schaffen'.

Voor onze burens: wat stiller a.u.b.

25/01/2006 Knack

Speelplein weg uit woonzone?

Over de intelligent ontwerp-theorie, spelende kinderen, tienerzelfmoorden en de Turkse gevallen van vogelgriep.

30/01/2006 De Morgen

Achtduizend betogers in Lauwe.

Achtduizend mensen demonstreren tegen speelverbod.

30/01/2006 Het Belang van Limburg

8.000 jongeren in optocht na verbod speelpleinwerking Lauwe.

30/01/2006 **Gazet van Antwerpen**

8.000 jongeren in optocht na verbod speelpleinwerking Lauwe.
Jongeren betogen voor speelplein.

30/01/2006 **Het Nieuwsblad**

8.000 jongeren in optocht na verbod speelpleinwerking Lauwe.
Betoging veroorzaakt file. Duizenden actievoerders tegen sluiting speelplein-
werking. 10.000 kinderen eisen hun recht op spelen op.

30/01/2006 **De Standaard**

Achtduizend betogen tegen verbod speelplein.

30/01/2006 **Het Volk**

8.000 jongeren in optocht na verbod speelpleinwerking Lauwe.
Betoging veroorzaakt file. Duizenden actievoerders tegen sluiting speelplein-
werking.

30/01/2006 **Het Laatste Nieuws**

8.000 betogers voor speelplein.

31/01/2006 **Humo**

Kinderen en kabaal.

02/02/2006 **De Morgen**

Twalfjarige bandiet brengt nacht alleen in cel door.

24/02/2006 **Gazet van Antwerpen**

'Big Brother'-baby choqueert.

24/02/2006 **Het Belang van Limburg**

Beroering over 'Big Brother'-baby.

03/2006 **Evita**

Kunnen we nog spelende kinderen verdragen?

03/2006 **Clickx**

De favorieten van ... de advocaat. De beste websites volgens kenners.

09/03/2006 **Het Laatste Nieuws**

Voorbeeld voor alle gemeenten.

11/03/2006 **Het Laatste Nieuws**

Bourgeois wil reclame tussen kinderprogramma's.

11/03/2006 **Het Nieuwsblad**

Kinderreclame. Afschaffing reclameregels zou Vlaamse commerciële tv-stations
goed uitkomen.

11/03/2006 **Het Volk**

Kinderreclame. Afschaffing reclameregels zou Vlaamse commerciële tv-stations
goed uitkomen.

- 11/03/2006** **De Standaard**
Verdeeldheid over kinderreclame op tv.
- 14/03/2006** **Het Nieuwsblad**
Kinderreclame is laatste strohalm commerciële zenders.
- 15/03/2006** **De Morgen**
Doe je boekentas eens open!
- 22/03/2006** **Het Volk**
Co-ouderschap is niet altijd de beste oplossing.
- 22/03/2006** **Het Nieuwsblad**
Co-ouderschap is niet altijd de beste oplossing.
- 22/03/2006** **Het Nieuwsblad**
Kind na scheiding bij papa én mama.
- 22/03/2006** **Metro**
Ouders bepalen zelf waar hun kind woont.
- 22/03/2006** **De Standaard**
Beurtelings verblijf kinderen krijgt voorrang.
- 24/03/2006** **Gazet van Antwerpen**
Omgangsrecht wordt beter afdwingbaar. Nieuwe regeling echtscheiding.
- 25/03/2006** **Het Laatste Nieuws**
Pro's en contra's van co-ouderschap.
- 06/04/2006** **De Morgen**
Vlaams Kinderrechtencommissariaat steunt kritiek op gesloten centra: 'Kinderen worden behandeld als criminelen'.
- 18/04/2006** **Dag Allemaal**
Na verdwijning van twee meisjes. Afluister-gsm en gps-bewaking: hoever kunnen ouders gaan om hun kinderen te beschermen?
- 21/04/2006** **De Standaard**
Prominenten tegen kinderen in gesloten centra. Kinderen sluit je niet op.
- 22/04/2006** **De Morgen**
Stemmen uit de stille mars tegen zinloos geweld.
- 26/04/2006** **Het Laatste Nieuws**
Afgetroefde Giani naar Vlaams Parlement. Commissie voor Onderwijs houdt hoorzitting over pesten op school.
- 29/04/2006** **Het Laatste Nieuws**
Kinderen mogen niet alles. Vlaamse kinderrechtencommissaris hoopvol gestemd over deze generatie jongeren.

01/05/2006 **PC Magazine Belgium**

Dossier ouderlijk toezicht. Een oogje in het scherm.

05/05/2006 **Het Nieuwsblad**

Rechter geeft klagende burens van speelplein in Meise gelijk. 'Burens van voetbalvelden horen we nooit'.

05/05/2006 **Het Volk**

Rechter geeft klagende burens van speelplein in Meise gelijk. 'Burens van voetbalvelden horen we nooit'.

09/05/2006 **De Morgen**

Kinderen van de rekening. Terwijl de ouders een bitter hoedegevecht voeren, verblijft het kind steeds vaker in een opvangcentrum.

11/05/2006 **Het Laatste Nieuws**

Mama van weggelopen tiener klaagt schrijnende toestand in jeugdzorg aan.

15/05/2006 **Het Nieuwsblad**

Echtscheiding is geen kinderspel.

15/05/2006 **Het Volk**

Echtscheiding is geen kinderspel.

28/05/2006 **De Zondag**

Durf nee zeggen tegen jongeren.

08/06/2006 **De Standaard**

Verblijfsco-ouderschap.

08/06/2006 **De Morgen**

Verblijfsco-ouderschap.

23/06/2006 **Het Volk**

Reisbureau Thomas Cook vraagt gescheiden ouders niet langer document voor kinderen. 'Hét middel om je ex te boycotten'.

23/06/2006 **Het Nieuwsblad**

Reisbureau Thomas Cook vraagt gescheiden ouders niet langer document voor kinderen. 'Hét middel om je ex te boycotten'.

24/06/2006 **Het Laatste Nieuws**

'Uit handen geven' van jeugdrechter in strijd met kinderrechten.

02/07/2006 **Dag Allemaal**

Die ouders beseffen hun fout. Dit schuldgevoel zullen ze voor altijd meedragen.

02/08/2006 **Het Nieuwsblad**

De kinderen van de Kosovaarse rekening.

02/08/2006 **Het Volk**
De kinderen van de Kosovaarse rekening.

02/08/2006 **De Standaard**
Militaire operatie haalt ontvoerde kinderen terug.

03/08/2006 **Het Volk**
Kinderrechtencommissaris onthoudt zich van kritiek.

03/08/2006 **Het Nieuwsblad**
Kinderrechtencommissaris onthoudt zich van kritiek.

Kind- en Jongerenmedia

Printmedia

12/2005 **Yeti**
Tuizentflood. Ken jij je rechten?

02/2006 **Yeti**
De zuurbuurpoll.

03/2006 **Maks!**
Mogen m'n ouders me verbieden met bepaalde vrienden om te gaan?

18/05/2006 **Het Nieuwsblad jongerenkrant**
Seks en liefde bij de jeugd van tegenwoordig.

18/05/2006 **Het Volk jongerenkrant**
Seks en liefde bij de jeugd van tegenwoordig.

Tijdschriften van middenveldorganisaties

In deze opsomming vermelden we enkel de tijdschriften zelf, en niet de elektronische nieuwsbrieven van organisaties waar we meermaals in vermeld werden naar aanleiding van diverse acties.

09/2005 **Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten**
Adoptie van kinderen door paren van gelijk geslacht.

09/2005 **Welwijs**
Kinderen & scheiding.

09/2005 **Bond voor lichamelijke opvoeding**
Is er nog een toekomst voor de jeugdsport? Een interactief gesprek met een aantal deskundigen.

- 11/2005** **Weliswaar**
Kinderrechten.
- 18/11/2005** **De Bond**
Kinderen in de kijker.
Zijn kinderrechten soms bedreigend?
- 12/2005** **Lokaal**
Colloquium Ouderschapsbemiddeling. Een kans voor kinderen in scheidings-situaties?
- 02/12/2005** **De Bond**
Kort op de bal. (V)echtscheidingen maken slachtoffers.
- 07/12/2005** **Kerk en Leven**
Minderjarigen klagen over volwassenen.
- 21/12/2005** **De Juristenkrant**
Wandelgangen. Familierechtbank komt er voorlopig niet.
- 30/12/2005** **De Bond**
Het belang van het kind bestaat niet.
Nieuwe echtscheidingswetgeving in de maak.
- 01/2006** **Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten**
Kinderen en scheiding. Een focusgroepenonderzoek.
- 02/2006** **Alert**
Over de overlast van wantrouwen.
- 02/2006** **Tijdschrift voor Welzijnswerk**
Kinderrechten.
- 10/02/2006** **De Bond**
Ook bondsprotest voor behoud speelpleinwerking.
- 03/2006** **Vrouw & Wereld**
Scheiden doet niet altijd lijden.
- 03/2006** **Tijdschrift voor de Rechten van het Kind**
Kinderombudswerk kent veel uitdagingen.
- 04/2006** **Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten**
Nultolerantie voor geweld op minderjarigen.
- 04/2006** **De Leeswolf**
De Kliksons voorbijgeklikt.
- 04-05/2006** **Weliswaar**
Nieuwe publicaties. De Kliksons voorbijgeklikt.

05/2006 **Alert**
Ouderschapsbemiddeling: en de kinderen?

06/2006 **Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten**
Zorgouderschap? Meerdere ouderschapsstatuten voor één kind?

07/2006 **Agora**
Nieuwe wet op de Jeugdbescherming.

07/2006 **Tijdschrift voor Welzijnswerk**
Kinderen en scheiding: een focusgroepenonderzoek.

Bijlage 4

Studiedagen, congressen en representaties

(september 2005 tot en met augustus 2006)

Het Kinderrechtencommissariaat wordt regelmatig gevraagd om op studiedagen en congressen een toelichting te geven over de eigen werking, over het Internationaal verdrag inzake de Rechten van het Kind of over specifieke thema's die te maken hebben met minderjarigen. Hieronder volgt een overzicht van de studiedagen en congressen waaraan het Kinderrechtencommissariaat een actieve bijdrage leverde.

17 oktober 2005	European Economic and Social Committee, Debat 'Juvenile justice', Brussel
8 november 2005	Kind en Gezin Academie, Lezing 'over het Kinderrechtencommissariaat', Brussel
21-22 november 2005	Hoge Raad voor de Justitie, Opleiding 'over adoptie voor jeugdmagistraten', Louvain-la-Neuve
26 januari 2006	Alert, Rondetafelgesprek 'De gewapende zorg', Berchem
27 januari 2006	vzw Opvang, 'Trefdag personeel', Oostkamp
29 januari 2006	Gemeentebestuur en Jeugddienst Lauwe, Manifestatie 'Zwijg kleine', Lauwe
15 maart 2006	Globelink, Debat 'Slotzitting Scholierenparlement', Antwerpen
4-5 april 2006	Raad van Europa, 'Building a Europe for and with Children', Monaco
19 april 2006	Vlaamse Jeugdraad, Discussie 'De vijfminutenregel: kinderen en reclame op televisie', Brussel
21 april 2006	Centrum Ervaringsgericht Onderwijs, Congres 'Draagkracht geven. Uitkomst voor de toekomst', Antwerpen
26 april 2006	Victoria Deluxe, Debat 'Kerkasiel', Gent
4 mei 2006	Globelink, Debat 'Slotzitting Scholierenparlement', Lier
11 mei 2006	Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen en Vlaams centrum voor kinderen en gezinnen, 'Van huwelijkscontract naar opvoedingsbeloftes' naar aanleiding van de Internationale Dag van het Gezin van de Verenigde Naties, Brussel

18-19 mei 2006	Universiteit Gent, 'International Children's Rights Conference', Gent
7 juni 2006	Panathlon Vlaanderen en Vlaamse Sportfederatie, 'Sport op jongerenmaat', Brussel
14 juni 2006	Preventieteam Bijzondere Jeugdbijstand West-Vlaanderen, Voorstelling boek 'Samen op een Hobbelpaard', Brugge
12 augustus 2006	Habbekrats, Viering '15 jaar Habbekrats', Gent

Het Kinderrechtencommissariaat woonde ook studiedagen bij om op de hoogte te blijven van onderzoek, wetgeving en ontwikkelingen.

8 september 2005	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten, Studiedag 'Van stedelijke website naar digitale stad', Mechelen
30 september 2005	Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie (VGCT), Studiedag 'Scheidingsbemiddeling vanuit psychologisch en juridisch oogpunt', Amsterdam (Nederland)
5 oktober 2005	JINT, Vlaamse Jeugdraad en Afdeling Jeugd en Sport, Informatie- en discussiedag 'Wie geeft het Europese Witboek kleur', Brussel
7 oktober 2005	Universiteit Gent (UGent), Vakgroep Sociale Agogiek, Centrum voor de Rechten van het Kind, Vormingscyclus 'Kinderrechten: hoe en wat met diversiteit? Inleiding', Gent
14 oktober 2005	Universiteit Gent (UGent), Vakgroep Sociale Agogiek, Centrum voor de Rechten van het Kind, vormingscyclus 'Kinderrechten: hoe en wat met diversiteit? Diversiteit binnen het jeugdwerk', Gent
14 oktober 2005	Contactcomité Bijzondere Jeugdbijstand, 'De zaak Everberg', Brussel
20 oktober 2005	Vlaams Straathoekwerk Overleg (VLAstroV), Viering '20 jaar straathoekwerk,' Brussel
20 oktober 2005	Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA), Studiedag 'Gelijke onderwijskansen: een blik over de taalgrens', Brussel
21 oktober 2005	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek, Centrum voor de Rechten van het Kind, Vormingscyclus 'Kinderrechten: hoe en wat met diversiteit? Diversiteit binnen het onderwijs', Gent
26 oktober 2005	Maatschappelijke Jongeren Actie (MJA), 'Jeugdwerk en inclusie', Brussel

28 oktober 2005	Universiteit Antwerpen, Studiedag 'Wonen aan de onderkant', Antwerpen
4 november 2005	Kinderrechtencollectief, Werkconferentie '10 jaar kinderrechten in Nederland', Den Haag (Nederland)
9 november 2005	Unicef België, Rondetafel over 'straffeloosheid', Brussel
10 november 2005	Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociaal recht en Alumni Sociaal recht, 'Sociale voorzieningen voor mensen zonder papieren', Brussel
12 november 2005	Vlaamse Jeugdraad, 'KLETS!' Congres, Gent
14 november 2005	Eurochild, 'Social exclusion', Brussel
18 november 2005	Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (HIG), 'Waanzin van het gezin', Brussel
22 november 2005	Team Gelijke Kansen Administratie Wegen en Verkeer (AWV), 'Diversiteitsdag', Brussel
23 november 2005	Stichting Gerrit Kreveld, Rondetafel 'Kwaliteitsvol onderzoek in concentratiescholen', Brussel
24 november 2005	Brusselse Welzijns- en Gezondheidsraad, Studiedag 'Beroepsgeheim in de hulpverlening', Brussel
25 november 2005	JES, 'Stedelijke paradoxen als uitdaging voor beleid en middenveld', Antwerpen
25 november 2005	Contactcomité Bijzondere Jeugdbijstand, 'Opvoedingsondersteuning aan ouders van adolescenten', Brussel
25 november 2005	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek, Centrum voor de Rechten van het Kind, Vormingscyclus 'Kinderrechten: hoe en wat met diversiteit? Diversiteit binnen de kinderopvang', Gent
28-30 november 2005	Vrije Universiteit Amsterdam, 'International Conference on 100 years of child protection', Amsterdam (Nederland)
29 november 2005	Platform voor een school zonder uitsluiting (Cera, Porticus, de stichting Koningin Paola en Katholieke Universiteit Leuven, Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA)), 'Jong geleerd... Kinderopvang en kleuteronderwijs als hefboomen voor meer gelijke kansen', Schaarbeek
2 december 2005	Centrum Algemeen Welzijnswerk De Kempen, Studiedag 'Vechtscheiding en verwenning als eigentijdse vorm van kindermishandeling', Westerlo

6 december 2005	Oases, Onderzoeksgroep Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad, 'OCMW: de bijstand stand-by', Colloquium naar aanleiding van het verschijnen van het jaarboek Armoede en sociale uitsluiting, Antwerpen
8 december 2005	Platform Wonen, 'Sociale Huur: het recht op wonen onder druk? Beschouwingen bij actuele beleidsopties', Brussel
9 december 2005	Nationaal Instituut voor de Statistiek, Voorstelling 'enquête naar inkomens en levensomstandigheden (SILC)', Brussel
22 december 2005	Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA), 'Over vooroordelen en koudwatervrees: manieren om bruggen te slaan tussen school, ouders en/of buurt', Gent
20 januari 2006	Het Contactcomité van Organisaties voor Jeugdzorg, Debatlunch 'Nieuw Echtscheidingsrecht', Brussel
31 januari 2006	Platform voor een school zonder uitsluiting, Studiedag 'Leerlingenparticipatie en -statuut', Mechelen
10 februari 2006	Contactcomité van Organisaties voor Jeugdzorg, 'Jeugdzorg: omgaan met risico's en engagement', Brugge
16 februari 2006	Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), 'Trefdag lokale besturen', Gent
20 februari 2006	Kabinet van Cultuur, Jeugd en Sport, 'Interculturaliseren', Gent
8 maart 2006	Jeugddienst Graffiti en Jeugdwerknet, Studiedag 'Apestaartjaren... over jongeren en nieuwe media', Gent
10 maart 2006	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, Studiedag 'De aanpak van kindermishandeling: kan het (nog beter)?', Brussel
14 maart 2006	Integrale Jeugdhulp West-Vlaanderen, 'Communicatiedag', Brugge
17 maart 2006	Contactcomité van Organisaties voor Jeugdzorg, 'Zigeunerkinderen : overal en nergens', Brussel
21 maart 2006	Tijdschrift voor Jeugd- en Kinderrechten, 'Draagmoederschap', Gent
23 maart 2006	Platform voor een school zonder uitsluiting, Vormingsdag 'Diversiteit als meerwaarde : intercultureel onderwijs en inclusief onderwijs', Leuven

23 maart 2006	Regioteam Integrale Jeugdhulp West-Vlaanderen, Infodag 'modulering en netwerkvorming', Kortrijk
24 maart 2006	Kind en Samenleving, Voorstelling onderzoek 'vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen', Brussel
30 maart 2006	Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, Studiedag 'Zonder (t)huis', Brussel
6 april 2006	Nationaal onafhankelijk kennis- en debatplatform voor professionals, 'Bemoeizorg en jeugdzorg', Amsterdam (Nederland)
21 april 2006	Oases, Onderzoeksgroep Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad, 'Aandacht in kwadraat. Over probleemjongeren', Antwerpen
25 april 2006	Welwijs, 'Time-out en Hergo. Constructieve antwoorden op antisociaal gedrag op school', Leuven
28 april 2006	Het Contactcomité van Organisaties voor Jeugdzorg, Debatlunch 'Kinderen van gedetineerden: ook gedupeerd?', Brussel
4 mei 2006	Centrum voor Beroepsvervolmaking in de Rechten, 'Jongeren, psychiatrie en recht', Antwerpen
4 mei 2006	Basisschool Gemeenschapsonderwijs Centrum Oostende en Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) Middenkust, 'Opening Kinderinformatiepunt' (KIP), Oostende
5 mei 2006	Globelink, 'Slotzitting Scholierenparlement', Brussel
10 mei 2006	Vlaamse Overheid - Afdeling Communicatie, Studiesessie 'nieuwe media, nieuwe wegen voor overheidscommunicatie?', Mechelen
11 mei 2006	Forum Leerlingenparticipatie, Studiedag 'participatie', Gent
16 mei 2006	Doctoraat R. Roose, 'De bijzondere jeugdzorg als opvoeder. Een sociaal-pedagogische analyse van de bijzondere jeugdzorg in Vlaanderen', Gent
18 mei 2006	Platform voor een school zonder uitsluiting, Vormingsdag 'Schoolmoeheid en ongekwalificeerde uitstroom aanpakken: alternatieven voor wie dreigt uit de boot te vallen', Kortrijk
23 mei 2006	Platform Kinderen op de Vlucht, 'De opvang van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen', Brussel

6 juni 2006	Unicef, Voorstelling 'Kinderrechtenleerstoel', Brussel
16 juni 2006	Centrum voor Integrale Gezinszorg BZN De Stobbe/BZN Atlas, 'Naar een kortere keten?', Antwerpen
20 juni 2006	Kinderrechtencoalitie, Open Fora 'Seksueel en Intrafamiliaal geweld', Gent
21 juni 2006	Jongerenbegeleiding, PPJ Werkgeversfederatie voor Jeugdzorg, Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ), Vlaams Welzijnsverbond, Studiedag 'Het Globaal Plan: van alle kanten bekeken', Drongen

Bijlage 5

Criteria klachtenbehandeling Kinderrechtencommissariaat

We gaan eerst na of de klacht **ontvankelijk** is. De klacht is **niet ontvankelijk** als:

- er geen mandaat is van de minderjarige (de minderjarige weigert expliciet de medewerking van het Kinderrechtencommissariaat);
- er een beroep is gedaan op een rechtbank of er een administratieve procedure ingesteld is;
- de hoedanigheid van de melder niet gekend is;
- het Kinderrechtencommissariaat niet bevoegd is (het gaat over een andere regio of materie);
- het onderzoek niet in het belang is van de minderjarige of er in strijd mee is;
- er een eerstelijns klachtendienst aanwezig is of hulpverlening meer aangewezen is.

Doorstaat de klacht de ontvankelijkheidstoets, dan gaan we na of ze **gegrond** is. De klacht is **gegrond** als:

- de regelgeving niet correct is toegepast;
- de minderjarige geen rechtszekerheid heeft;
- de beslissing in kwestie niet afdoende is gemotiveerd;
- het een geval van discriminatie betreft (rechten gelden niet voor alle minderjarigen);
- er geen correcte bejegening of dienstverlening is;
- er geen doeltreffende algemene informatieverstrekking is;
- de organisaties ontoegankelijk zijn;
- er geen zorgvuldige klachtenbehandeling is;
- er geen redelijke behandeltermijn is;
- de regelgeving in strijd is met het Kinderrechtenverdrag.

Soms kunnen we geen **eindoordeel** geven. Dit is het geval als:

- de klacht ingetrokken is;
- de klacht hersteld is voor de start van het onderzoek;
- de klager niets meer van zich laat horen;
- de klager onbereikbaar is.

Bijlage 6

Doorverwijzingen per instelling

Aantal	Instantie
1	Adoptiedienst gewenst kind
130	Advocaat
1	Bemiddelingscommissie
1	Bezoekruimte
5	Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGGZ)
49	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW)
4	Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen
2	Childfocus
25	Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)
2	Clicksafe (website)
5	College van burgemeester en schepenen en gemeentelijke diensten
40	Comité voor bijzondere jeugdzorg
1	Commissie Zorgvuldig Bestuur
1	Consulaat
13	Departement Onderwijs: Steunpunt ouders en leerlingen
1	Departement Volksgezondheid
1	Dienst voor Vreemdelingenzaken
4	Directie van een voorziening binnen de Bijzondere Jeugdbijstand
1	Délégué Général de la Communauté Française aux droits de l'enfant
11	Echtscheidingsbemiddelaar
5	FOD Arbeid en Tewerkstelling
1	FOD Buitenlandse Zaken
1	FOD Justitie
7	Federaal Aanspreekpunt Internationale kinderontvoeringen
2	Federale Ombudsdienst
1	Federatie voor pleegzorg
2	Gezinsbond
3	Hoge Raad voor Justitie
2	Holebi-federatie
1	Huisarts
165	Jongerenadviescentrum (JAC)
41	Jo-lijn
7	Jongereninformatie (website)
	Justitiehuis:
49	— Juridisch advies
5	— Slachtofferonthaal
4	Kind en Gezin
2	Kinderbijslagfonds

Aantal	Instantie
1	Kinderrechtenombudsdienst Ierland
59	Kinderrechtswinkel
12	Kinderrechtswinkel - Nederland
148	Kinder- en Jongerentelefoon
1	Lokaal Overleg Platform (LOP)
1	Medet-Foon
1	Meldpunt onderwijs en racisme
1	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)
3	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW)
1	Opvangcentrum voor niet- begeleide vreemdelingen Minor N'Dako
2	Opvoedingstelefoon
5	Opvoedingswinkel
	Politie diensten:
9	— Lokale politie (algemene diensten)
2	— Interne ombudsdienst politie
2	— Jeugdbrigade
5	— Comité P
4	— Computer crime unit
1	Pesten.net (website)
2	Professionele voogd niet-begeleide minderjarige asielzoekers
3	Raad voor journalistiek
	Rechtbank:
9	— Jeugdrechtbank
3	— Rechtbank van eerste aanleg
2	— Vrederechtbank
2	Rung-project
	School:
19	— Schooldirectie
11	— Inrichtende macht school
6	Sociale dienst jeugdrechtbank
2	Sociale huisvestingsmaatschappij
1	Stedelijke Integratiedienst-jongerenafdeling
1	Steunpunt vrijwilligerswerk
2	Tele-Onthaal
6	Trefpunt zelfhulp
43	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
2	Vlaamse Scholierenkoepel
2	VAD – druglijn
2	VDAB
2	Vlaams Minderhedencentrum
1	Vlaamse Jeugdraad
2	Vlaamse Ombudsdienst
5	Vluchtelingennetwerk Vlaanderen
3	Zelfmoordlijn
985	Totaal

Colofon

Redactie

Leen Ackaert
Bruno Bonte
Hilde Cnudde
Lieven De Rycke
Silke Heiden
Mie Jacobs
Isabel Moerman
Inge Schoevaerts
Maureen Van Canneyt
Dominique van den Akker
Ankie Vandekerckhove
Els Van Hemelrijck

Eindredactie

Bruno Bonte
Hilde Cnudde

Concept & vormgeving

Funcke & Co.

Tekeningen

Nix

Foto

Frederick Leemans

Druk

Poot Printers

Verantwoordelijke uitgever

Ankie Vandekerckhove
Kinderrechtencommissaris
Leuvenseweg 86
1000 Brussel

ISBN- 90-77021-094

Wettelijk depotnummer: D/2006/9680/3

En de kinderrechten, moet daar nu nog iets aan worden gedaan?

Het Kinderrechtencommissariaat houdt de kinderrechten streng in de gaten en vertolkt de stem van minderjarigen in Vlaanderen.

In dit jaarverslag geven we een overzicht van de vragen en klachten die ons tijdens het werkjaar 2005-2006 bereikten. Verder vertellen we welke acties we ondernamen en wat onze standpunten en aanbevelingen zijn ten aanzien van de overheid.

Kinderrechten bewaken, promoten en onder de aandacht brengen is de rode draad doorheen dit jaarverslag. Wij nodigen de lezers, in casu de beleidsmakers, uit om rekening te houden met onze aandachtspunten, en de rechten van kinderen en jongeren op alle vlakken in de praktijk te brengen.

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86
1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00
fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be
www.kinderrechten.be